

การวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดี
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ปริญญานิพนธ์
ของ
พจนพร ถนอมวุฒิศักดิ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
พฤษภาคม 2552

การวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดี
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ปริญญานิพนธ์
ของ
พจนพร ถนอมวุฒิศักดิ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา

พฤษภาคม 2552

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดี
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

บทคัดย่อ

ของ

พจนพร ถนอมวุฒิศักดิ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
พฤษภาคม 2552

พจนพร ถนอมวุฒิศักดิ์. (2552). การวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตน์, รองศาสตราจารย์วิญญา วิศาลาภรณ์.

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยต่างๆ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การสนับสนุนทางสังคมของครู การกำหนดเป้าหมายในอนาคต การเห็นคุณค่าในตนเอง และความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 721 คน โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบสองขั้นตอน (Two-Stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีจำนวน 6 ฉบับ เป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า 5 ระดับ ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้ง 6 ฉบับ มีค่าเท่ากับ 0.85 0.91 0.84 0.90 0.96 และ 0.90 ตามลำดับ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือ การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้น (SEM) โดยใช้โปรแกรม LISREL เวอร์ชัน 8.53

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1.องค์ประกอบของปัจจัยทุกตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมองโลกในแง่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า

2.รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

($\chi^2 / df = 2.21$, GFI = 0.92, AGFI = 0.90, RMSEA = 0.04 และ SRMR = 0.05)

3.การมองโลกในแง่ดี ได้รับอิทธิพลรวมสูงสุดจากการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล รองลงมาคือ การเห็นคุณค่าในตนเอง การสนับสนุนทางสังคมของครู ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค และการกำหนดเป้าหมายในอนาคต โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.52 0.35 0.28 0.26 และ 0.08 ตามลำดับ ตัวแปรปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการมองโลกในแง่ดีมากที่สุดได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง รองลงมาคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค และการสนับสนุนทางสังคมของครู โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.29 0.27 0.26 และ 0.21 ตามลำดับ และตัวแปรปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการมองโลกในแง่ดีมากที่สุดได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล รองลงมาคือ การกำหนดเป้าหมายในอนาคต การสนับสนุนทางสังคมของครู และการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.25 0.08 0.07 และ 0.06 ตามลำดับ โดยสัดส่วนของความแปรปรวนในตัวแปรแฝงการมองโลกในแง่ดี ที่อธิบายได้ด้วยตัวแปรเชิงสาเหตุภายนอกได้ร้อยละ 50.00

A STUDY OF CAUSAL STRUCTURAL RELATIONSHIP OF FACTORS INFLUENCING ON
OPTIMISM OF MATHAYOMSUKSA III STUDENTS

AN ABSTRACT
BY
POTJANAPORN THANOMVOOTTHISAK

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Educational Research and Statistics
at Srinakharinwirot University
May 2009

Potjanaporn Thanomvoothisak. (2009). *A Study of Causal Structural Relationship of Factors Influencing on Optimism of Mathayom Suksa III Students*. Master Thesis, M.Ed. (Educational Research and Statistics). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc. Prof. Chusri Wongrattana, Assoc. Prof. Wanya Wisalapon.

This research intended to study the structural relationship model of causal variables influencing on optimism. Causal variables used in this research were reasoning-oriented child-rearing, social support from teacher, goal setting in the future, self-esteem and adversity quotient. In the research, 721 students were selected by two-stage random sampling from mathayom suksa III in Bangkok Educational service area office 1. The data collection instruments were six questionnaires and five levels rating scales. Reliabilities of six questionnaires were 0.85 0.91 0.84 0.90 0.96 and 0.90 respectively. The data were analyzed by Structural Equation Modeling (SEM) with using LISREL program version 8.53.

The research findings were as follows:

1. There were positive relationships between factors of all causal variables and optimism with significant level at .01.

2. The structural relationship model fit with the empirical data.

($\chi^2 / df = 2.21$, GFI = 0.92, AGFI = 0.90, RMSEA = 0.04 และ SRMR = 0.05)

3. Optimism was most affected by reasoning-oriented child-rearing, self-esteem, social support from teacher, adversity quotient and goal setting in the future with total effect size at 0.52 0.35 0.28 0.26 and 0.08 respectively. Causal variables which had direct effect on optimism were self-esteem, reasoning-oriented child-rearing, adversity quotient and social support from teacher with effect size at 0.29 0.27 0.26 and 0.21 respectively. And causal variables which had indirect effect on optimism were reasoning-oriented child-rearing, goal setting in the future, social support from teacher and self-esteem with effect size at 0.25 0.08 0.07 and 0.06 respectively. The external latent variables accounted for 50.00 percent of the variance in optimism.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

การวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดี
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ของ
พจนพร ถนอมวุฒิศักดิ์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2552

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตน์)

.....ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ ศลโกสุม)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์วิญญา วิศาลาภรณ์)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตน์)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์วิญญา วิศาลาภรณ์)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.เสกสรรค์ ทองคำบรรจง)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์นี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก รศ.ชูศรี วงศ์รัตนะ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ และ รศ.วิญญา วิศาลาภรณ์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะ ตลอดจนพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่องในการทำปริญญานิพนธ์นี้ ตลอดมาด้วยความเมตตา และเอาใจใส่ต่อผู้วิจัยอย่างยิ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผศ.ดร.สุนันท์ ศลโกสุม และอาจารย์ ดร.เสกสรรค์ ทองคำบรรจง คณะกรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติมที่ได้ให้ข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์ ทำให้ปริญญานิพนธ์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ประจำภาควิชาการวัดผลและการวิจัยทางการศึกษาทุกท่าน ที่ให้ความรู้ และคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ตลอดระยะเวลาที่ผู้วิจัยได้ศึกษาในสถาบันแห่งนี้

ในการสร้างเครื่องมือได้รับความอนุเคราะห์จาก ดร.อุไร จักร์ตรีมงคล ดร.ละเอียด รักษ์เผ่า อาจารย์มณฑิรา จารุเพ็ง อาจารย์อัมพร ศรีประเสริฐสุข และอาจารย์พนา จินดาศรี เป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบ และแก้ไขเครื่องมือวัดให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้รับความอนุเคราะห์จากผู้บริหาร คณะครูอาจารย์ และนักเรียน ในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ขอบคุณเพื่อนๆ พี่ๆ และน้องๆ สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา และเพื่อนร่วมงานใน บริษัท สตาร์ อี.ดี.ยู. จำกัด ทุกคนที่เป็นกำลังใจด้วยดีสำหรับผู้วิจัยเสมอมา

คุณประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบแด่ บิดา มารดา ญาติพี่น้อง ครูบาอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

พจนพร ถนอมวุฒิศักดิ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
สมมติฐานการวิจัย.....	12
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการมองโลกในแง่ดี.....	14
ความหมายของการมองโลกในแง่ดี.....	14
ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการมองโลกในแง่ดี.....	15
รูปแบบของการอธิบายตนเองเพื่อการมองโลกในแง่ดี.....	16
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดรูปแบบการมองโลกในแง่ดี.....	18
ประโยชน์ของการมองโลกในแง่ดี.....	19
การฝึกทักษะให้เป็นคนมองโลกในแง่ดี.....	20
วิธีวัดการมองโลกในแง่ดี.....	23
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมองโลกในแง่ดี.....	25
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดี.....	29
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล.....	29
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางสังคมของครู.....	30
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมายในอนาคต.....	34
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง.....	39
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค.....	49
.....	

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	56
การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง.....	56
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	61
การสร้างและการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	62
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	79
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	80
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	84
 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	 92
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	94
ตอนที่ 1 การเตรียมข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น.....	95
การตรวจสอบข้อมูลขาดหาย.....	95
การตรวจสอบลักษณะการแจกแจงของข้อมูล.....	95
การตรวจสอบข้อมูลสุดโต่ง.....	98
การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตได้.....	98
การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้.....	100
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดตัวแปรแฝง.....	102
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อ	
การมองโลกในแง่ดี.....	112
 5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	 125
สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีการวิจัย.....	125
สรุปผลการวิจัย.....	127
อภิปรายผล.....	128
ข้อเสนอแนะ.....	132

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม.....	134
ภาคผนวก.....	145
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	174

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2551 สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	58
2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	60
3 สถิติที่ใช้ตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิง ประจักษ์และเกณฑ์ที่ใช้พิจารณา.....	83
4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์การกระจาย ความเบ้ ความโด่ง และ ค่าสถิติไค-สแควร์ทดสอบการแจกแจงเป็นโค้งปกติรายตัวแปร.....	96
5 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตได้.....	98
6 เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของตัวแปรปัจจัยกับองค์ประกอบของ การมองโลกในแง่ดี.....	101
7 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดการมองโลกในแง่ดี.....	103
8 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดความสามารถใน การเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค.....	104
9 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง.....	105
10 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดการกำหนดเป้าหมาย ในอนาคต.....	107
11 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดการสนับสนุนทางสังคมของครู	108
12 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบ ใช้เหตุผล.....	110
13 สถิติที่ใช้ตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิง ประจักษ์และเกณฑ์ที่ใช้พิจารณา.....	112
14 ค่าสถิติความสอดคล้องกลมกลืนของรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดีตามภาวะสันนิษฐานกับข้อมูลก่อนปรับโมเดล.....	113
15 ค่าสถิติความสอดคล้องกลมกลืนของรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดีตามภาวะสันนิษฐานกับข้อมูลหลังปรับโมเดล.....	115
16 การประเมินความสอดคล้องของโมเดลการวัดในโมเดลสมการโครงสร้างความสัมพันธ์ เชิงสาเหตุของการมองโลกในแง่ดี.....	118
17 ค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม	122
18 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคมของครู.....	149

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
19 คำอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดการมองโลกในแง่ดี.....	150
20 คำอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดความสามารถในการ เผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค.....	151
21 คำอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง	152
22 คำอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดการกำหนดเป้าหมาย ในอนาคต.....	152
23 คำอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดการสนับสนุนทางสังคม ของครู.....	153
24 คำอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบ ใช้เหตุผล.....	153

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดีตามภาวะ สันนิษฐาน.....	10
2 กรอบแนวคิดของการมองโลกในแง่ดี.....	18
3 ความเชื่อมโยงของ(AQ) กับคุณสมบัติทั้ง 3 ประการตามแนวคิดของสโตรทซ์..	50
4 เปรียบเทียบระหว่างลักษณะของบุคคล/องค์กร ทั้ง 3 กลุ่มกับทฤษฎีความต้องการ เป็นลำดับขั้นของอับราฮัม มาสโลว์ กับทฤษฎีของสโตรทซ์.....	53
5 ลำดับขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย.....	63
6 รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดีหลังการ ปรับรูปแบบ.....	117

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนไทยให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถนั้น ควรพัฒนาการศึกษาเป็นอันดับแรก ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศ การจัดการศึกษาจึงมิได้มุ่งเฉพาะการเพิ่มพูนทางความรู้ในเนื้อหาสาระของวิชา เพียงอย่างเดียว หากแต่มีความจำเป็นที่จะต้องสร้างคนให้มีความสามารถทางสติปัญญา จิตใจ ความรู้ คุณธรรมและมีทักษะต่างๆ เพื่อที่อยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพและอยู่ร่วมกันกับคนอื่นได้ ดังที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ซึ่งเป็นแผนยุทธศาสตร์ที่ครอบคลุมทิศทางการพัฒนาประเทศระยะกลางที่ดำเนินการต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ในด้านแนวคิดที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา” ในทุกมิติอย่างเป็นองค์รวม และให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุลทั้งด้านตัวคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ประกอบกับความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 1 มาตรา 6 ที่บัญญัติว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542: 5) สิ่งดังกล่าวเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมุ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามการจะพัฒนาคนในประเทศให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้จำเป็นต้องพัฒนาคนให้มีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี ซึ่งบุคคลที่มีสุขภาพจิตดีนั้นจะเป็นคนที่อารมณ์ดี มองโลกในแง่ดี สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม เพื่อที่จะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ในปัจจุบันสภาพสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมากดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2544: ข) ที่ชี้ให้เห็นว่า ผลของการพัฒนาประเทศที่ผ่านมามุ่งเน้นการพัฒนาด้านวัตถุ เกิดความไม่สมดุลกันระหว่างการพัฒนาทางด้านวัตถุกับการพัฒนาทางด้านจิตใจ รวมทั้งทัศนคติและค่านิยมทางวัตถุยังเป็นแรงกระตุ้นให้พฤติกรรมของคนไทยเบี่ยงเบนไป ก่อให้เกิดปัญหา และความเสื่อมโทรมแก่สังคมไทย เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรมเสื่อม ปัญหาการเอารัดเอาเปรียบ สุดท้ายก็ส่งผลต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคม ถ้าคนในสังคมปรับตัวได้ไม่ทันตามสภาพการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จะส่งผลทำให้การดำเนินชีวิตของคนในสังคมเต็มไปด้วยความตึงเครียด ดังจะเห็นได้จากสถิติจำนวนผู้ป่วยทางจิตที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องในแต่ละปี ไม่ว่าจะเป็นโรคประสาท โรคเครียด โรคจิตเภท โรคซึมเศร้า รวมทั้งอัตราการฆ่าตัวตายที่เพิ่มมากขึ้นเกือบสองเท่าในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา และมีแนวโน้ม

ที่จะทวีความรุนแรงมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2545: 2-13) โดยเฉพาะวัยรุ่นจะเป็นวัยที่มีความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายสูง เนื่องจากเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากและรวดเร็วในหลายๆ ด้านพร้อมกัน ทั้งการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม ชอบทำในสิ่งที่ท้าทายและมีความเป็นตัวของตัวเองมาก นอกจากนี้ยังเป็นวัยที่กำลังแสวงหาความเป็นเอกลักษณ์ให้แก่ตนเอง จนบางครั้งมีความวิตกกังวล เคร่งเครียดเกี่ยวกับฐานะหรือบทบาทหน้าที่ของตนในชีวิต จึงควรมีการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ชีวิตของวัยรุ่น เพื่อให้มีความพร้อมในการที่จะเผชิญกับปัญหาที่จะเกิดขึ้นและเผชิญโลกกว้างต่อไป (คึกฤทธิ์ ปราโมช. 2544: 37) จากการสำรวจในกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,264 คน โดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับความเศร้า พบว่าร้อยละ 41 ของกลุ่มตัวอย่างให้คำตอบว่าเคยมีความคิดอยากตาย และร้อยละ 1 ตอบว่า “ปัจจุบันนี้ฉันต้องการฆ่าตัวตาย” (อุมาพร ตรังคสมบัติ. 2543: 33) จากสถิติการฆ่าตัวตายของไทย ปี 2549 พบว่า อัตราการฆ่าตัวตายในประเทศไทยอยู่ที่ 6.9 คนต่อประชากร 1 แสนคน และจากการคำนวณคร่าวๆ ในปีหนึ่งๆ ประเทศไทยจะมีผู้ฆ่าตัวตายสำเร็จประมาณปีละกว่า 5,000 คน หรือวันละประมาณ 13 คน หรือประมาณ 2 ชั่วโมงจะมีคนฆ่า ตัวตาย 1 คน (หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ ฉบับวันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2549: online) ซึ่งสาเหตุหลักของการฆ่าตัวตายของคนไทยมาจากโรคซึมเศร้า รองลงมาคือ ปัญหาครอบครัว ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ความสัมพันธ์ในครอบครัว ดังนั้นการเตรียมความพร้อมในการสร้างคนให้มีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี มีภาวะจิตใจและอารมณ์ที่เข้มแข็ง รู้จักและเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น สามารถเผชิญกับสถานการณ์และสภาพแวดล้อมต่างๆ ได้อย่างดี และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข จึงเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ กรมสุขภาพจิตได้กล่าวไว้ว่า สิ่งที่ทำให้คนมีความสุขในชีวิต ก็คือ การเป็นคนมองโลกในแง่ดี

การมองโลกในแง่ดีเป็นองค์ประกอบหนึ่งของสติปัญญาทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) โกลแมน (อรพินทร์ ชูชม. 2544 : 43; อ้างอิงจาก Goleman.1998) ได้กำหนดให้การมองโลกในแง่ดีเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการรู้จักตนเอง เมื่อบุคคลประสบกับอุปสรรคหรือสถานการณ์ที่เลวร้าย และสามารถฟันฝ่าอุปสรรคหรือสถานการณ์นั้นได้ ก็จะทำให้บุคคลนั้นเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และจะเห็นว่าทุกสิ่งทุกอย่างไม่ได้เลวร้าย เช่นเดียวกับที่ บาร์ออน (Bar-On. 1997) เสนอแนะว่าการมองโลกในแง่ดีเป็นองค์ประกอบหนึ่งของ อีคิว (EQ) ที่จะช่วยจัดการชีวิตและสภาพแวดล้อมรอบด้านที่กดดันได้อย่างประสบความสำเร็จ ในสังคมไทยซิลิกแมน (อรพินทร์ ชูชม. 2544: 43; อ้างอิงจาก Seligman. 1998) เห็นว่าคนที่มองโลกในแง่ดีมีความยืดหยุ่น (Resilience) สามารถเผชิญกับเหตุการณ์ที่เลวร้ายได้ และสามารถเริ่มต้นชีวิตได้เร็วขึ้น ทำให้บุคคลที่มองโลกในแง่ดีประสบความสำเร็จในชีวิต ในการทำงาน ในการศึกษาและการแข่งขัน ตลอดจนมีความสุขกายและสุขภาพจิตที่ดี การที่เด็กจะมีการมองโลกในแง่ดีนั้น ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับ การถ่ายทอดทางสังคมที่ได้จากพ่อแม่ และประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษา นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับตัวแบบที่อยู่ใกล้ชิดเด็ก ได้แก่ พ่อแม่ ครู อาจารย์ จะมีวิธีการคิดในลักษณะที่เป็นการมองโลกในแง่ดี และถ่ายทอดให้เด็กอย่างไร ทั้งนี้เนื่องจากครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานของสังคมที่มีอิทธิพลต่อ

พฤติกรรมของเด็กเป็นอย่างยิ่ง ดังที่สุพัตรา สุภาพ (สังคมและวัฒนธรรมไทย. 2536 : 36) กล่าวว่า ครอบครัวเป็นหน่วยสังคมที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นสังคมหน่วยแรกที่มนุษย์จะต้องเผชิญตั้งแต่เกิด เติบโต จนตาย การวางพื้นฐานของมนุษย์ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ความคิดสติปัญญา ทางอารมณ์ และทางสังคม มาจากการอบรมของครอบครัวทั้งสิ้น และในการส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็ก มีพัฒนาการด้านต่างๆ อย่างครบถ้วนนั้น นอกจากการอบรมเลี้ยงดูแล้ว โรงเรียนนับว่ามีบทบาทสำคัญในการพัฒนา ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก โดยครูจะมีส่วนช่วยให้เด็กได้พัฒนาการในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านอารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา ดังนั้นการสนับสนุนทางสังคมของครูจึงมีความสำคัญด้วยเช่นกัน นอกจากนี้การปลูกฝังการมองโลกในแง่ดีต้องมีรูปแบบการฝึกที่หลากหลาย เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถเข้าถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางปัญญาโดยไม่เบียดเบียน เช่น การแสดงละครสั้น (Skits) การแสดงบทบาทสมมติ (Role-plays) การสร้างเรื่อง (Stories) การอภิปราย (Discussion) รวมทั้งการใช้การ์ตูน (Cartoons) (กรกวรรณ สุพรรณวรรณษา. 2544: อ้างอิงจาก Chang. 1996) โดยบุคคลที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล พ่อแม่ให้ความรักความอบอุ่น คอยสนับสนุน ให้กำลังใจ มีการแนะนำในทางสร้างสรรค์ จะทำให้เด็กพัฒนาความคิดในทางที่ดีต่อตนเอง มีการกำหนดเป้าหมายในอนาคต เห็นคุณค่าในตนเอง มีความสามารถ ทำให้เกิดการมองโลกในแง่ดี นอกจากนี้ประสบการณ์ที่ได้รับการการศึกษา สังคมสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กในโรงเรียน เช่น การสนับสนุนทางสังคมของครู ก็มีอิทธิพลที่จะทำให้เด็กซึมซับรับเอาความคิด ความรู้สึกรวมทั้งพฤติกรรมที่ทำให้เกิดการมองโลกในแง่ดีและการมองโลกในแง่ร้ายได้ รวมถึงถ้าเด็กมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคสูง ก็จะทำให้เด็กเกิดการมองโลกในแง่ดีด้วยเช่นกัน

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่าการมองโลกในแง่ดีเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนมีคุณภาพชีวิตที่ดี เกิดความผาสุกในชีวิต ซึ่งส่งผลถึงประสิทธิภาพในการเรียน การทำงาน การแข่งขันและการดำรงชีวิตอย่างสูงตลอดจนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดี เพื่อต้องการทราบว่าปัจจัยต่างๆมีความสัมพันธ์กับการมองโลกในแง่ดีหรือไม่ และปัจจัยต่างๆส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 อย่างไร ตลอดจนต้องการทราบว่าปัจจัยต่างๆ มีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมต่อการมองโลกในแง่ดีอย่างไร โดยจากการศึกษาพบว่า มีปัจจัยต่างๆที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดีของนักเรียน ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การสนับสนุนทางสังคมของครู การกำหนดเป้าหมายในอนาคต การเห็นคุณค่าในตนเอง และความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยต่างๆ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การสนับสนุนทางสังคมของครู การกำหนดเป้าหมายในอนาคต การเห็นคุณค่าในตนเอง และความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดีของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของปัจจัยต่างๆ กับการมองโลกในแง่ดี
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดีของนักเรียนกับข้อมูลเชิงประจักษ์
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และอิทธิพลรวมของตัวแปรปัจจัยต่างๆ ที่มีต่อการมองโลกในแง่ดีของนักเรียน

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงรูปแบบความสัมพันธ์ของปัจจัย ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การสนับสนุนทางสังคมของครู การกำหนดเป้าหมายในอนาคต การเห็นคุณค่าในตนเอง ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคว่ามีความสัมพันธ์ และส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดีของนักเรียน และทราบถึงอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของปัจจัยต่างๆ ต่อการมองโลกในแง่ดี โดยผลที่ได้จากการศึกษานี้จะเชื่อมโยงไปสู่ความเข้าใจ และเป็นแนวทางให้บุคคลใกล้ชิด ได้แก่ ผู้ปกครอง ครู อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องได้ส่งเสริม และพัฒนาการมองโลกในแง่ดีของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิดความสุขในการดำเนินชีวิตช่วงวัยเรียน และมีพฤติกรรมไปในทางสร้างสรรค์สอดคล้องกับความต้องการของตนเอง ครอบครัว และสังคม

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 การศึกษา 2551 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 23 โรงเรียน 218 ห้องเรียน และมีจำนวนนักเรียน 9,482 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 7 โรงเรียน 19 ห้องเรียน และมีจำนวนนักเรียน 721 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two-Stage Random Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรภายนอก (Exogenous Variables) ได้แก่

การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล

การสนับสนุนทางสังคมของครู

2. ตัวแปรภายใน (Endogenous Variables) แบ่งเป็น

2.1 ตัวแปรคั่นกลาง (Intervening Variables) ได้แก่

การกำหนดเป้าหมายในอนาคต

การเห็นคุณค่าในตนเอง

ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค

2.2 ตัวแปรท้ายสุด (Alginate Dependent Variable) ได้แก่ การมองโลกในแง่ดี

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การมองโลกในแง่ดี (Optimism) หมายถึง การที่นักเรียนมองสถานการณ์หรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในทางบวก เห็นว่าทุกสิ่งทุกอย่างไม่ได้เลวร้ายและมีทางแก้ไขได้ สามารถปรับตัวตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้เหมาะสม มีความสามารถในการต่อสู้อุปสรรคโดยไม่ย่อท้อหรือเลี้ยวหนี และเป็นผู้ที่สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ โดยนักเรียนจะมีรูปแบบการอธิบายให้เหตุผลตนเองเป็น 3 มิติ คือ

1.1 มิติความคงทนถาวร (Permanence) หมายถึง การที่นักเรียนมองสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นชั่วคราวหรือคงทนถาวร โดยนักเรียนที่มองโลกในแง่ดีจะมองเหตุการณ์ในทางลบว่าเกิดขึ้นเฉพาะครั้งคราว จึงคิดว่าตนเองจะช่วยเหลือตนเองหรือแก้ปัญหาได้ ส่วนเหตุการณ์ทางบวกจะเกิดขึ้นได้เสมอ แต่นักเรียนที่มองโลกในแง่ร้ายจะคิดตรงกันข้าม คือ มองสถานการณ์หรือเหตุการณ์ทางบวกว่าเป็นเหตุการณ์ที่บังเอิญเกิดขึ้นในบางโอกาสเท่านั้น ส่วนเหตุการณ์ทางลบจะเกิดขึ้นบ่อยครั้ง

1.2 มิติความเป็นตนเอง (Personalization) หมายถึง การที่นักเรียนมองสถานการณ์หรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นว่าเป็นเพราะตัวนักเรียนเองหรือเกิดจากสถานการณ์รอบข้าง สิ่งแวดล้อม บุคคลอื่น เป็นการมองปัญหาที่เกิดขึ้นไม่เฉพาะเจาะจงหรือเฉพาะตัวบุคคล นักเรียนที่มองโลกในแง่ดีจะมองเหตุการณ์ทางลบว่าเกิดขึ้นจากบุคคลอื่น หรือเกิดจากธรรมชาติ ทำให้ไม่รู้สึกสูญเสียคุณค่าในตนเอง ส่วนเหตุการณ์ทางบวกจะเกิดขึ้นเพราะตัวเอง หรือบุคลิกภาพในตนเอง แต่นักเรียนที่มองโลกในแง่ร้ายจะมองเหตุการณ์ทางบวกว่าเกิดขึ้นจากบุคคลอื่นหรือสิ่งอื่น ไม่ใช่ตัวเองทำให้เกิด ส่วนเหตุการณ์ทางลบเกิดขึ้นเพราะตัวเอง

1.3 มิติความครอบคลุม (Pervasiveness) หมายถึง การที่นักเรียนมองสถานการณ์หรือเหตุการณ์ต่างๆ ว่าเกิดขึ้นเฉพาะบุคคลหรือเกิดกับคนทั่วไป นักเรียนที่มองโลกในแง่ดีจะมองเหตุการณ์ทางลบว่าเกิดขึ้นเฉพาะกรณีหรือในโอกาสหนึ่งเท่านั้น ส่วนเหตุการณ์ทางบวกจะเกิดขึ้นได้บ่อยครั้ง แต่นักเรียนที่มองโลกในแง่ร้ายจะมองเหตุการณ์ทางบวกว่าเกิดขึ้นเฉพาะโอกาสใดโอกาสหนึ่งเท่านั้น แต่สาเหตุที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ทางลบจะมีโอกาสเกิดขึ้นได้เสมอและมีผลต่อทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิต

2. โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ หมายถึง แบบจำลองที่นักวิจัยสร้างขึ้นตามพื้นฐานทางทฤษฎีแทนปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในธรรมชาติ ซึ่งเป็นชุดสมการพิสูจน์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยกับตัวแปรตาม

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดี หมายถึง ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในรูปที่เป็นสาเหตุทางตรง ทางอ้อมหรือทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการมองโลกในแง่ดี โดยประกอบด้วยตัวแปรต่างๆ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การสนับสนุนทางสังคมของครู การกำหนดเป้าหมายในอนาคต การเห็นคุณค่าในตนเอง และความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล (Reasoning-Oriented Child Rearing) หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่นักเรียนมีความรู้สึกว่ามีพ่อแม่หรือผู้ปกครองให้ความสำคัญกับการอธิบายและให้เหตุผลในการกระทำหรือห้ามปรามมิให้กระทำการสิ่งใด ๆ รวมทั้งการที่นักเรียนได้รับความรัก ความอบอุ่น ได้รับความยุติธรรม มีอิสระในการคิดและการแสดงความคิดเห็น มีความเป็นตัวของตัวเอง และพ่อแม่ยอมรับนับถือในความสามารถของนักเรียน

5. การสนับสนุนทางสังคมของครู หมายถึง การที่นักเรียนได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านอารมณ์ ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และด้านสิ่งของหรือบริการจากครู

5.1 การสนับสนุนทางด้านอารมณ์ (Emotional Support) หมายถึง การที่นักเรียนรับรู้ได้รับความรัก ความไว้วางใจ ความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ การดูแลเอาใจใส่ การให้กำลังใจ การยอมรับนับถือกัน รู้สึกได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม

5.2 การสนับสนุนทางด้านความรู้ ข้อมูลข่าวสาร (Cognitive Support) หมายถึง การที่นักเรียนรับรู้ได้รับความแนะนำ การให้แนวทางและข้อมูลข่าวสารที่สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตและการเรียน

5.3 การสนับสนุนทางด้านสิ่งของหรือบริการ (Materials Support) หมายถึง การที่นักเรียนรับรู้ได้รับการสนับสนุน การช่วยเหลือในด้านสิ่งของเครื่องใช้ เครื่องทุนแรงหรือการบริการ

6. การกำหนดเป้าหมายในอนาคต (Goal Setting in the Future) หมายถึง ความประสงค์ที่นักเรียนตั้งไว้สำหรับตนเองและเป็นสิ่งที่จะพยายามทำให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ เช่น การตั้งเป้าหมายเกี่ยวกับการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ หรือความคาดหวังที่นักเรียนมุ่งหวังจะประสบความสำเร็จในอนาคต

7. การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self Esteem) หมายถึง ความรู้สึกของนักเรียนที่เห็นความสำคัญและคุณค่าของตนเอง ทั้งยังเห็นว่าตนเองเป็นที่ยอมรับนับถือของบุคคลอื่น

7.1 การเห็นคุณค่าในตนเองด้านสังคม (Social) หมายถึง การที่นักเรียนรู้สึกว่าคุณค่าของตนเองมีความสำคัญ มีคุณค่า รู้สึกถึงความเป็นเพื่อนกับผู้อื่นของตน ปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่นได้ง่าย มักเริ่มสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นก่อนเสมอ เป็นที่ยอมรับจากกลุ่มเพื่อนทั้งในห้องเรียนเดียวกันและต่างห้องเรียนกัน เป็นที่พึงของสังคม อีกทั้งยังสามารถดำเนินชีวิตให้อยู่ในสังคมอย่างปกติสุข

7.2 การเห็นคุณค่าในตนเองด้านการศึกษา (Academic) หมายถึง ความคิดเห็นหรือความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับความสามารถในการทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการใช้ภาษา ความสามารถทางการเรียน ความสามารถในการแก้ไขสถานการณ์ต่างๆ และความสามารถในการคิดปรับปรุง ออกแบบ ต่อเติม ดัดแปลง ความคิดเห็นหรือสิ่งของในแง่มุมมองต่างๆ อันเป็นการคิดที่ก่อให้เกิดสิ่งแปลกใหม่

7.3 การเห็นคุณค่าในตนเองด้านครอบครัว (Family) หมายถึง ความคิดเห็นหรือความรู้สึกของนักเรียนเกี่ยวกับตนเองว่าตนเองเป็นที่รัก เป็นคนสำคัญ เป็นที่ภาคภูมิใจ ทั้งยังได้รับความรัก การดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด ได้รับการยอมรับจากบิดา มารดา และบุคคลในครอบครัว รู้สึกมีความสุขเมื่ออยู่กับครอบครัว กล้าที่จะปรึกษาปัญหาสำคัญๆ กับบุคคลในครอบครัว

7.4 การเห็นคุณค่าในตนเองด้านภาพลักษณ์ (Body Image) หมายถึง ความคิดเห็นหรือความรู้สึกของนักเรียนเกี่ยวกับตนเอง ได้แก่ การมีความรู้สึกที่ดีๆ และมีความพึงพอใจในตนเองที่เกี่ยวกับการมองรูปลักษณ์ของตนเองว่า สูง เตี้ย อ้วน ผอม กำลังดี หน้าตาดี นอกจากนี้ยังรู้สึกดีๆ เกี่ยวกับบุคลิกภาพ ลักษณะท่าทาง อากัปกริยา การพูดจา และการแต่งกายของตน

8. ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฝ่าฟันอุปสรรค (Adversity Quotient: AQ) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการตอบสนองต่อเหตุการณ์ยามที่มีอุปสรรคซึ่งเป็นตัวขัดขวางไม่ให้อาจก้าวไปสู่ความสำเร็จตามที่ปรารถนา และนักเรียนรู้อยู่จะมีวิธีการใดในการแก้ไขอุปสรรค

8.1 ความสามารถในการควบคุมอุปสรรคหรือปัญหาที่เกิดขึ้น (Control) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการควบคุมสถานการณ์ที่เป็นอุปสรรคหรือปัญหาในชีวิต มีความเข้าใจและหาวิธีแก้ไขปัญหาย่างกระตือรือร้น รู้จักพลิกแพลง และเผชิญกับอุปสรรคต่างๆ โดยไม่ต้องการความช่วยเหลือจากผู้อื่น

8.2 การวิเคราะห์ต้นตอของอุปสรรค (Origin) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการวิเคราะห์หาสาเหตุและปัจจัยอื่นๆ ที่เป็นองค์ประกอบของปัญหาว่าเกิดจากอะไร ใครควรจะเป็นผู้รับผิดชอบและรู้ถึงหน้าที่บทบาท และตำแหน่งตนเองอย่างชัดเจน เมื่อประสบปัญหาแบบเดิมอีกก็สามารถแก้ไขได้เร็วขึ้นและมีประสิทธิภาพและเหมาะสมยิ่งขึ้น

8.3 การยอมรับผลการกระทำของตน (Ownership) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการทำความเข้าใจ และรับผิดชอบต่อผลการกระทำของตนไม่ปัดความรับผิดชอบ และใช้ความสามารถในการให้เหตุผลของตนในการแก้ไขสถานการณ์

8.4 การรับรู้ผลกระทบของอุปสรรค (Reach) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการรับรู้ผลกระทบของปัญหา วิธีในการคิดว่าปัญหานั้นเป็นปัญหาที่มีจุดจบและสิ้นสุดได้ สามารถควบคุมอารมณ์ สามารถควบคุมผลกระทบและความเสียหายต่อการดำเนินชีวิตเมื่อมีปัญหาหรือความยุ่งยากเกิดขึ้นและรู้ว่ามีผลต่อการดำเนินชีวิตมากน้อยแค่ไหนโดยไม่คิดปัญหาเล็กให้เป็นปัญหาใหญ่ รู้จักทางเลือกที่ดีในการแก้ปัญหาให้กับตนเอง

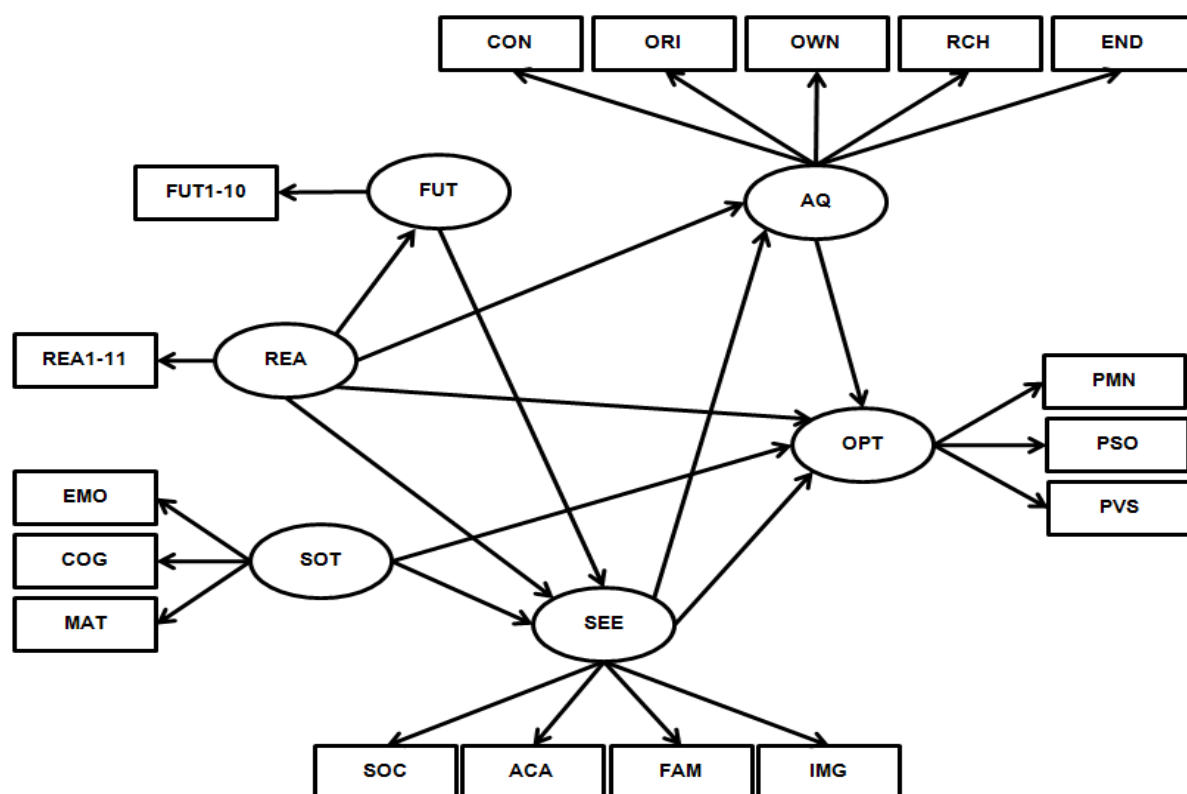
8.5 ความอดทนต่ออุปสรรค (Endurance) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการอดทนเมื่อพบอุปสรรค โดยมองว่าปัญหาหรืออุปสรรคเป็นสิ่งที่ชั่วคราว สามารถแก้ไขได้ มีกำลังใจเข้มแข็งในการเอาชนะอุปสรรค ใช้ความมานะอดทนในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ซึ่งทำให้ปัญหานั้นสิ้นสุดหรือหมดไปและมีความเชื่อว่าหลังจากผ่านพ้นอุปสรรคไปแล้วจะพบกับความราบรื่น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยพบว่าทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนาการมองโลกในแง่ดี คือ ทฤษฎีการช่วยเหลือตนเองไม่ได้ (Helplessness Theory) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่พัฒนามาจาก 2 ทฤษฎีด้วยกัน คือ 1. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Therapy) เป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมโดยอาศัยกระบวนการคิด 2. ทฤษฎีพฤติกรรม-ปัญญานิยม (Cognitive-Behavioral Therapy) เป็นกระบวนการเปลี่ยนพฤติกรรมภายนอกโดยการเปลี่ยนความคิด การตีความ การตั้งข้อสันนิษฐานหรือกลวิธีในการสนองตอบ ซึ่งแนวคิดนี้ได้มีการรวมกันของแนวคิดของพฤติกรรมบำบัด (Behavior Therapy) และแนวคิดปัญญานิยม (Cognitive Therapy) ต่อมาซิลิกแมนได้ปรับปรุงทฤษฎีการช่วยเหลือตนเองไม่ได้ (Helplessness Theory) ขึ้นใหม่เรียกว่า รูปแบบการอธิบาย (Explanatory Style) ซึ่งเป็นตัวแปรทางบุคลิกภาพด้านปัญญา ที่เป็นผลมาจากนิสัยของบุคคลในการที่จะอธิบายสาเหตุของเหตุการณ์เลวร้ายที่เกิดขึ้นกับตนเอง โดยซิลิกแมน ได้เสนอรูปแบบการอธิบายตนเอง (Explanatory style) ในสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตของบุคคล จากการบรรยายตนเองสามารถบ่งบอกได้ว่าบุคคลนั้นมีมุมมองชีวิตในลักษณะไหนเป็นการมองโลกในแง่ดีหรือมองโลกในแง่ร้าย ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมของบุคคล โดยการฝึกทักษะการมองโลกในแง่ดีตามรูปแบบการอธิบายตนเอง (Explanatory style) ประกอบด้วย 3 มิติที่สำคัญคือ 1. ความคงทนถาวร (Permanence) เป็นรูปแบบการอธิบายตนเอง (Explanatory style) โดยที่ผู้หนึ่งเชื่อว่าสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นเป็นสาเหตุถาวรหรือชั่วคราว 2. ความครอบคลุม (Pervasiveness) เป็นรูปแบบการอธิบายตนเองว่าสาเหตุของสิ่งที่เกิดขึ้นกับตนเองนั้นมีความเฉพาะบุคคล หรือเป็นสิ่งที่สากลทั่วไปและ 3. ความเป็นตนเอง (Personalization) เป็นรูปแบบการอธิบายตนเองที่บุคคลเชื่อว่าสาเหตุที่เกิดขึ้นเกิดจากตนเองหรือเกิดจากผู้อื่น ซึ่งในบุคคลที่มีการมองโลกในแง่ดีจะมีการระบุสาเหตุของเหตุการณ์ไม่พึงปรารถนาจะมีการระบุสาเหตุว่ามาจากตัวเรา เชื่อกันว่าจะเกิดขึ้นอีกเสมอไป

ผลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การมองโลกในแง่ดีขึ้นอยู่กับกรอบมโนทัศน์ของพ่อแม่ และการถ่ายทอดทางสังคมที่ได้จากพ่อแม่และประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษา และการเป็นตัวอย่าง (Modeling) ที่อยู่ใกล้ชิดเด็ก ได้แก่ พ่อแม่ ครู อาจารย์ จะมีวิธีการคิดในลักษณะที่เป็นมุมมองโลกในแง่ดี และถ่ายทอดให้เด็ก เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ จดจำ และนำไปใช้ เด็กที่มองโลกในแง่ดีส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับกรอบมโนทัศน์ทางสังคมและประสบการณ์จากการศึกษาด้วยเช่นกัน เช่น การสนับสนุนทางสังคมของครู เพื่อน เป็นต้น กล่าวคือ การที่บุคคลได้รับการช่วยเหลือในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านอารมณ์ สิ่งของ เงินทอง แรงงาน จากเครือข่ายทางสังคม ที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กัน ทำให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเอง อันจะนำไปสู่การพัฒนาการมองโลกในแง่ดี นอกจากนี้การกำหนดเป้าหมายในอนาคต พบว่ามีความสัมพันธ์กับการมองโลกในแง่ดี กล่าวคือ เมื่อบุคคลมีการกำหนดเป้าหมายในอนาคตที่ชัดเจน และสามารถวัดได้ว่าเป้าหมายนั้นมีความสำคัญกับตนเองจริง ก็จะพยายามหาทางเพื่อที่จะไปสู่เป้าหมาย แม้จะมีปัญหาและอุปสรรคก็ตาม ซึ่งจะสามารถพัฒนาให้เกิดการมองโลกในแง่ดีได้ การเห็นคุณค่าในตนเอง พบว่ามี

ความสัมพันธ์กับการมองโลกในแง่ดีด้วย จากการที่บุคคลมีการเห็นคุณค่าในตนเอง ย่อมมีความคิด การแสดงออกอย่างเหมาะสมช่วยให้บุคคลอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถ ปรับตัวได้ดีกว่าบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีของคูเปอร์สมิธ (ธีระ ชัยยุทธขรรยง. 2544: 24-25; อ้างอิงจาก Coopersmith. 1984: 2-5) รวมถึงถ้าบุคคลมี ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคสูง ก็จะทำให้เกิดการมองโลกในแง่ดีด้วยตาม แนวคิดของสโตลทซ์ (คັນสนีย์ จัตรคุปต์. 2544: 103; อ้างอิงจาก Stoltz. 1997) ซึ่งผู้วิจัยได้แสดง กรอบแนวคิด ดังภาพประกอบ 1

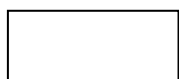
ภาพประกอบ 1 รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดีตามภาวะ
สันนิษฐาน

หมายเหตุ

OPT	แทน	การมองโลกในแง่ดี
PMN	แทน	การมองโลกในแง่ดีด้านความคงทนถาวร
PSO	แทน	การมองโลกในแง่ดีด้านความเป็นตนเอง
PVS	แทน	การมองโลกในแง่ดีด้านความครอบคลุม
AQ	แทน	ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค
CON	แทน	ความสามารถในการควบคุมอุปสรรค
ORI	แทน	ความสามารถในการวิเคราะห์ต้นตอของอุปสรรค
OWN	แทน	ความสามารถในการยอมรับผลการกระทำของตน
RCH	แทน	ความสามารถในการรับรู้ผลกระทบของอุปสรรค
END	แทน	ความสามารถในการอดทนต่ออุปสรรค
SEE	แทน	การเห็นคุณค่าในตนเอง
SOC	แทน	การเห็นคุณค่าในตนเองด้านสังคม
ACA	แทน	การเห็นคุณค่าในตนเองด้านการศึกษา
FAM	แทน	การเห็นคุณค่าในตนเองด้านครอบครัว
IMG	แทน	การเห็นคุณค่าในตนเองด้านภาพลักษณ์
FUT	แทน	การกำหนดเป้าหมายในอนาคต
FUT1-10	แทน	การกำหนดเป้าหมายในอนาคตองค์ประกอบที่ 1-10
REA	แทน	การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล
REA1-11	แทน	การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลองค์ประกอบที่ 1-11
SOT	แทน	การสนับสนุนทางสังคมของครู
EMO	แทน	การสนับสนุนทางสังคมของครูด้านอารมณ์
COG	แทน	การสนับสนุนทางสังคมของครูด้านความรู้ ข้อมูลข่าวสาร
MAT	แทน	การสนับสนุนทางสังคมของครูด้านสิ่งของหรือบริการ

แทน ตัวแปรแฝง

แทน ตัวแปรสังเกตได้

แทน ทิศทางอิทธิพลจากตัวแปรสาเหตุไปหาตัวแปรผล

สมมติฐานการวิจัย

1. องค์ประกอบของตัวแปรปัจจัย ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การสนับสนุนทางสังคมของครู การกำหนดเป้าหมายในอนาคต การเห็นคุณค่าในตนเอง และความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคมีความสัมพันธ์กับการมองโลกในแง่ดีของนักเรียน

2. รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมองโลกในแง่ดีตามภาวะสันนิษฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3. ตัวแปรปัจจัย ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การสนับสนุนทางสังคมจากครู การกำหนดเป้าหมายในอนาคต การเห็นคุณค่าในตนเอง และความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค มีอิทธิพลต่อการมองโลกในแง่ดีของนักเรียน โดยมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมดังนี้

3.1 ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคมีอิทธิพลทางตรงต่อการมองโลกในแง่ดี

3.2 การเห็นคุณค่าในตนเองมีอิทธิพลทางตรงต่อการมองโลกในแง่ดี และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค

3.3 การกำหนดเป้าหมายในอนาคตมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการมองโลกในแง่ดี โดยผ่านการเห็นคุณค่าในตนเอง

3.4 การสนับสนุนทางสังคมของครูมีอิทธิพลทางตรงต่อการมองโลกในแง่ดี และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการมองโลกในแง่ดี โดยผ่านการเห็นคุณค่าในตนเอง

3.5 การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีอิทธิพลทางตรงต่อการมองโลกในแง่ดีและมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค การเห็นคุณค่าในตนเอง และการกำหนดเป้าหมายในอนาคต

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของตัวแปรที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดีของนักเรียน ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการมองโลกในแง่ดี
 - 1.1 ความหมายของการมองโลกในแง่ดี
 - 1.2 ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการมองโลกในแง่ดี
 - 1.3 รูปแบบของการอธิบายตนเองเพื่อการมองโลกในแง่ดี
 - 1.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดรูปแบบการมองโลกในแง่ดี
 - 1.5 ประโยชน์ของการมองโลกในแง่ดี
 - 1.6 การฝึกทักษะให้เป็นคนมองโลกในแง่ดี
 - 1.7 วิธีวัดการมองโลกในแง่ดี
 - 1.8 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการมองโลกในแง่ดี
 - 1.8.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 1.8.2 งานวิจัยต่างประเทศ
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดี
 - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล
 - 2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางสังคมของครู
 - 2.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมายในอนาคต
 - 2.4 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง
 - 2.5 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการมองโลกในแง่ดี

1.1 ความหมายของการมองโลกในแง่ดี

การมองโลกในแง่ดี ได้มีนักวิชาการตลอดจนนักจิตวิทยา ได้ให้ความหมายของการมองโลกในแง่ดี ไว้ดังนี้

โกลแมน (Goleman. 1995: 97-101) ได้กำหนดให้การมองโลกในแง่ดีเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการจูงใจตนเอง ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของปรีชาเชิงอารมณ์ (Emotional Intelligent) โดยที่คนมองโลกในแง่ดีจะเห็นว่าทุกสิ่งทุกอย่างไม่ได้เลวร้าย มีพลังโอกาสที่จะพลิกผันสถานการณ์ที่เลวร้ายให้กลับคืนดีได้

เซลิเกแมน (Seligman. 2006: 40-51) ได้ให้ความหมายของการมองโลกในแง่ดีว่า หมายถึง ความคิด ความเชื่อในเหตุผลทางบวกต่อเหตุการณ์ที่ไม่พึงปรารถนาที่ผ่านเข้ามาในชีวิต โดยใช้รูปแบบการอธิบายให้เหตุผลตนเองแบ่งออกเป็น 3 มิติ คือ

1. ความคงทนถาวรของเหตุการณ์ว่าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นแบบชั่วคราวหรือถาวร
2. ความเป็นตนเอง ซึ่งเป็นรูปแบบการอธิบายตนเอง ที่บุคคลเชื่อว่าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นเพราะตนเองหรือบุคคลอื่น
3. ความครอบคลุมของเหตุการณ์ว่าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นเฉพาะบุคคลหรือเกิดกับบุคคลทั่วไป

กรมสุขภาพจิต (2544: 2) ได้ให้ความหมายของการมองโลกในแง่ดีว่า หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

ประเวศ วะสี (2541: 12-15) ให้ความหมายของการมองโลกในแง่ดีว่า หมายถึง การมองโลกแบบทวิลักษณ์ คือ การคิดการมอง 2 ด้าน นั่นคือ การมองลักษณะของสิ่งต่างๆ ทั้งด้านที่เป็นคุณและด้านที่เป็นโทษ การมองโลกในแง่ดีนั้นเป็นการมองสิ่งต่างๆ ในด้านที่เป็นคุณ

ว.วรเชษฐ์ภิกขุ (2545: 1) ได้ให้ความหมายของการมองโลกในแง่ดีว่า หมายถึง การรู้จักมองหาแง่ดี แง่งาม แง่ที่เป็นคุณชูก้อนแทรกซึมอยู่ในงาน ปัญหา อุปสรรค บุคคล เหตุการณ์ ในคำวิพากษ์วิจารณ์ตีฉันทินินทา บริภาษอื่นๆ อันไม่เจริญโสตรประสาทที่ผ่านเข้ามาในชีวิตแต่ละวัน แล้วนำมาปรับความคิดจิตใจ ตลอดจนพฤติกรรมและการงานของตนเองให้แวววาวพรายพรายขึ้นมาในทางที่สร้างสรรค์ชีวิต

จากความหมายของการมองโลกในแง่ดี สรุปได้ว่า การมองโลกในแง่ดี หมายถึง การที่บุคคลมองสถานการณ์หรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในทางบวก เห็นว่าทุกสิ่งทุกอย่างไม่ได้เลวร้ายและมีทางแก้ไขได้ สามารถปรับตัวตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างเหมาะสม มีความสามารถในการต่อสู้อุปสรรคโดยไม่ย่อท้อหรือเลิภัยหวั่น และเป็นผู้ที่สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ โดยบุคคลจะมีรูปแบบการอธิบายให้เหตุผลตนเองเป็น 3 มิติ คือ

1. ความคงทนถาวรของเหตุการณ์ว่าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นแบบชั่วคราวหรือถาวร
2. ความเป็นตนเอง ซึ่งเป็นรูปแบบการอธิบายตนเอง ที่บุคคลเชื่อว่าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นเพราะตนเองหรือบุคคลอื่น
3. ความครอบคลุมของเหตุการณ์ว่าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นเฉพาะบุคคลหรือเกิดกับบุคคลทั่วไป

1.2 ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการมองโลกในแง่ดี

โกลแมน (อรพินทร์ ชุชม. 2544: 43; อ้างอิงจาก Goleman.1995: 97-101) ได้กำหนดให้การมองโลกในแง่ดีเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการจงใจตนเอง คนที่มองโลกในแง่ดีจะเห็นว่าทุกสิ่งทุกอย่างไม่ได้เลวร้าย มีพลัง โอกาสที่จะพลิกผันสถานการณ์ที่เลวร้ายให้กลับคืนดีได้ จึงสามารถจงใจตนเองได้

แมกแกรเกอร์ (สุมาลี พัวชู. 2547: 28; อ้างอิงจาก Douglas McGragor) ได้ศึกษาวิจัยพฤติกรรมการทำงานของมนุษย์และสร้างทฤษฎีเอกซ์ ทฤษฎีวาย มาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1960 ซึ่งทฤษฎีของแมกแกรเกอร์นี้ เป็นทฤษฎีที่ว่าด้วยพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งทฤษฎีเอกซ์ และทฤษฎีวายเน้นความสำคัญของเจตคติและความเชื่อของผู้บริหารต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ว่ามีอิทธิพลต่อรูปแบบการบริหารงานหรือการสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้แก่ลูกน้อง ซึ่งผู้บริหารที่มองมนุษย์แบบทฤษฎีเอกซ์ คือมองมนุษย์ในแง่ไม่ดีหรือมองในแง่ลบ สำหรับทฤษฎีวายจะมองมนุษย์ในแง่ดีหรือมองในแง่บวก

ทฤษฎีเอกซ์ และทฤษฎีวายของแมกแกรเกอร์ เป็นที่รู้จักและถูกนำไปประยุกต์ใช้ นับตั้งแต่ต้นกำเนิดของทฤษฎีจนถึงปัจจุบันและหลังจากที่ใช้กันอยู่ระยะหนึ่งก็มีการเผยแพร่ทฤษฎีต่อเนื่องมาจากทฤษฎีเอกซ์ และทฤษฎีวาย นั่นคือ ทฤษฎีแซดของอูชิ (สุมาลี พัวชู. 2547: 28; อ้างอิงจาก William Ouchi) ซึ่งทฤษฎีแซดนี้จะมองมนุษย์ในลักษณะเป็นกลางๆ ไม่ดีไม่เลว (ปราณี รามสูต. 2546: 228-230) ในทางจิตวิทยา “คิดอย่างไรได้อย่างนั้น” แสดงถึงความคิดที่มีผลต่อการกระทำหรือการแสดงพฤติกรรมของคนเรา ถ้าคิดในทางที่ดี มองโลกในแง่ดี ก็จะเป็นพื้นฐานทางจิตใจเป็นผลให้ปัญหา ความยุ่งยากทั้งหลายคลี่คลายลงได้ แต่ถ้าคิดในทางไม่ดี ในทางลบ เมื่อพบกับสภาพการณ์ที่เลวร้าย รู้สึกสิ้นหวัง ก็จะเป็นอย่างนั้นจริงๆ จะไม่สามารถทำให้สภาพการณ์ต่างๆดีขึ้นมาได้ อีกนัยหนึ่งก็คือ ถ้าคิดแบบมีกำลังใจ ก็จะทำให้มีกำลังใจได้จริงๆ หรือถ้าคิดแบบหมดกำลังใจ ก็จะเป็นเช่นนั้นไปด้วย จะเห็นว่า ความคิด จิตใจของคนเรามีความสำคัญมาก ถ้ารู้จักคิด มีวิธีคิด รู้จักทำใจเวลาพบกับสภาพการณ์ต่างๆในชีวิตประจำวัน ก็จะทำให้การดำเนินชีวิตประจำวันเป็นไปด้วยดี ไม่ต้องพบกับอุบัติเหตุทางใจที่อาจทำให้เกิดความเจ็บปวด ต้องมารักษากันไป ลักษณะการคิดของคนเราจะเป็นอย่างไร จะเป็นทางบวกหรือทางลบทางดีหรือไม่ดี มีรากฐานของการพัฒนามาตั้งแต่เด็ก จากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่คนเราเจริญเติบโตขึ้นมา บิดามารดาที่เลี้ยงลูกอย่างให้ลูกมีอิสระ สำรวจสิ่งแวดล้อมรอบๆตัว ทำความเข้าใจกับสิ่งต่างๆที่ๆได้พบเห็นด้วยตนเองบ้าง ในสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย โดยผู้ใหญ่คอยดูแลอยู่

ห่างๆ จะทำให้เด็กค่อยๆ พัฒนาความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองว่า เป็นคนมีความสามารถ มีอิทธิพลต่อสิ่งแวดล้อม เปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมได้ มีความเชื่อมั่นในตนเองมีความกล้า มองโลกสิ่งแวดล้อมต่างๆ ด้วยความรู้สึกที่ดี ไม่มีอะไรที่น่ากลัว หวาดหวั่น มองโลกในแง่ดี ในทางตรงกันข้าม ถ้าผู้ใหญ่ห้ามเด็กอยู่เสมอ อย่างนั้น อย่าทำอย่างนั้น อย่าทำอย่างนี้ เดี่ยวโดนตี อาจเป็นเพราะพ่อแม่รักลูกมาก กลัวว่าลูกจะได้รับอันตราย เด็กจะมีความรู้สึกหวาดหวั่นอยู่ในใจ คิดว่าโลกนี้ช่างมีอันตรายต่างๆ มาก น่ากลัวเสียเหลือเกิน กลายเป็นคนที่มองโลกในแง่ร้าย ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง

ซีลิกแมน (Seligman. 2006: 40-51) อธิบายการมองโลกในแง่ดีว่าเป็นลักษณะทางบุคลิกภาพทางด้านปัญญา บุคคลคนที่มองโลกในแง่ดี มีรูปแบบของการให้เหตุผลต่อเหตุการณ์เลวร้ายว่าเกิดขึ้นเฉพาะสถานการณ์นั้น หรือมองว่าสถานการณ์ร้ายนั้นเป็นเรื่องของโชคร้าย หรือมีคนนำมาสู่ต้น ไม่หมกมุ่นกับความพ่ายแพ้ แต่จะเผชิญหน้ากับสถานการณ์ร้ายด้วยการยอมรับ และท้าทายความพ่ายแพ้ด้วยการมีความพยายามมากขึ้น และให้เหตุผลต่อเหตุการณ์ดีๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากสาเหตุภายในตนเอง มักเกิดขึ้นสม่ำเสมอ และจะครอบคลุมถึงเหตุการณ์ต่างๆ ด้วย ส่วนบุคคลที่มองโลกในแง่ร้าย มีรูปแบบของการให้เหตุผลต่อสถานการณ์เลวร้ายว่ามีความคงทนอยู่อย่างสม่ำเสมอ และมีผลต่อทุกเรื่องที่เขาทำ และมองว่าความผิดพลาดมีสาเหตุมาจากตนเอง และอธิบายเหตุการณ์ที่ดีว่าไม่ยั่งยืน เป็นสิ่งชั่วคราว เกิดจากปัจจัยภายนอก และเกิดขึ้นเฉพาะกรณี

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่ามีทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวกับการมองโลกในแง่ดีมีหลายทฤษฎีด้วยกัน แต่ในที่นี้ผู้วิจัยสนใจศึกษาการมองโลกในแง่ดีตามแนวคิดของซีลิกแมนโดยแบ่งการมองโลกในแง่ดีออกเป็น 3 มิติ คือ

1. ความคงทนถาวรของเหตุการณ์ว่าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นแบบชั่วคราวหรือถาวร
2. ความเป็นตนเอง ซึ่งเป็นรูปแบบการอธิบายตนเอง ที่บุคคลเชื่อว่าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นเพราะตนเองหรือบุคคลอื่น
3. ความครอบคลุมของเหตุการณ์ว่าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นเฉพาะบุคคลหรือเกิดกับบุคคลทั่วไป

1.3 รูปแบบของการอธิบายตนเองเพื่อการมองโลกในแง่ดี

ซีลิกแมน (Seligman. 2006: 40-51) ได้เสนอรูปแบบการอธิบายตนเอง (Explanatory Style) ซึ่งเป็นตัวแปรทางบุคลิกภาพด้านปัญญา เป็นผลมาจากนิสัยของบุคคลในการที่จะอธิบายสาเหตุของเหตุการณ์เลวร้ายที่เกิดขึ้นกับตนเอง ในสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตของบุคคลจากการบรรยายตนเองสามารถบ่งบอกได้ว่าบุคคลนั้นมีมุมมองชีวิตในลักษณะไหน เป็นการมองโลกในแง่ดี หรือการมองโลกในแง่ร้าย ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 มิติ ดังนี้

1. มิติความคงทนถาวร (Permanence) เป็นรูปแบบการอธิบายตนเองโดยบุคคลมีความเชื่อว่าสาเหตุของเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นนั้น เป็นสาเหตุที่เกิดขึ้นถาวร (Permanence) หรือเป็นสาเหตุที่เกิดขึ้นชั่วคราว (Temporary) ลักษณะการอธิบายในรูปความเชื่อว่าสิ่งที่เป็นสาเหตุตามมิตินี้เป็นเรื่องกาลเวลาว่ามีความคงทนถาวรหรือไม่ ซึ่งจะแตกต่างกันระหว่างคนที่มองโลกในแง่ดีและมองโลกในแง่ร้ายตามลักษณะเหตุการณ์ดังต่อไปนี้

เหตุการณ์ที่ดี : คนที่มองโลกในแง่ดีจะเชื่อว่าสิ่งที่ดีๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองมาจากสาเหตุที่คงทนถาวร เช่น คุณลักษณะและความสามารถ แต่คนที่มองโลกในแง่ร้ายจะเชื่อว่าสิ่งที่ดีๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองนั้น เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นชั่วคราว เช่น สภาวะอารมณ์และความพยายาม ดังนั้น บุคคลกลุ่มที่มองโลกในแง่ร้ายอาจจะล้มเลิกเมื่อประสบความสำเร็จ เนื่องจากเชื่อว่าความสำเร็จเป็นเรื่องของความบังเอิญ

เหตุการณ์ที่ไม่ดี : คนที่มองโลกในแง่ดีจะเชื่อว่าสาเหตุที่เกิดสิ่งไม่ดีกับตนเองนั้น เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นชั่วคราว ทำให้บุคคลกลุ่มนี้ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค แต่คนที่มองโลกในแง่ร้ายจะยอมแพ้ต่ออุปสรรคได้อย่างง่ายดายเพราะเชื่อว่าสิ่งที่ไม่ดีที่เกิดขึ้นกับตนเองนั้นจะเกิดขึ้นถาวรตลอดไป

2. ความเป็นตนเอง (Personalization) เป็นรูปแบบการอธิบายตนเองที่บุคคลเชื่อว่าสาเหตุของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองนั้นเกิดมาจากตนเอง (Internal) หรือเกิดมาจากสาเหตุภายนอก (External) หรือบุคคลอื่น โดยที่ลักษณะการอธิบายสาเหตุของเหตุการณ์ต่างๆ ตามมิตินี้จะแตกต่างกันระหว่างคนที่มองโลกในแง่ดี และคนที่มองโลกในแง่ร้าย ดังต่อไปนี้

เหตุการณ์ที่ดี : คนที่มองโลกในแง่ดีจะเชื่อว่าตนเองเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ที่ดี แต่คนที่มองโลกในแง่ร้ายจะเชื่อว่าเหตุการณ์ที่ดีเกิดจากคนอื่นหรือสถานการณ์อื่น

เหตุการณ์ที่ไม่ดี : คนที่มองโลกในแง่ดีจะเชื่อว่าสาเหตุที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ไม่ดีกับตนเองนั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากบุคคลอื่นหรือสถานการณ์ภายนอก เพื่อให้บุคคลนั้นจะได้สูญเสียความภาคภูมิใจในตนเอง แต่คนที่มองโลกในแง่ร้ายจะตำหนิตนเองว่าสาเหตุที่เกิดขึ้นนั้นมาจากตนเอง ดังนั้นเมื่อประสบความล้มเหลวจะก่อให้เกิดความรู้สึกด้อยคุณค่าในตนเอง

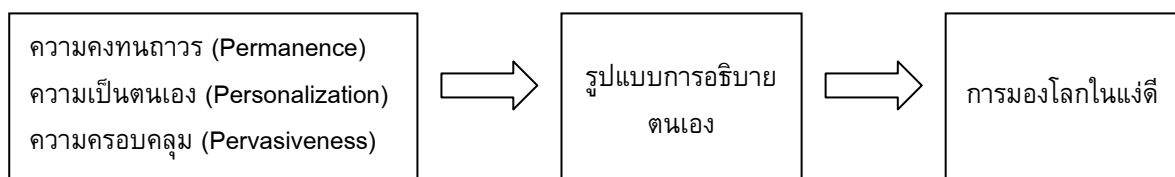
3. มิติความครอบคลุม (Pervasiveness) เป็นรูปแบบการอธิบายตนเองที่บุคคลเชื่อว่าสาเหตุของสิ่งที่เกิดขึ้นกับตนเองนั้นมีความเฉพาะ (Specific) หรือเป็นสิ่งที่สากลทั่วไป (Universal) โดยที่ลักษณะการอธิบายสาเหตุของเหตุการณ์ต่างๆ ตามมิตินี้จะแตกต่างกันระหว่างคนที่มองโลกในแง่ดีและคนที่มองโลกในแง่ร้ายดังต่อไปนี้

เหตุการณ์ที่ดี : คนที่มองโลกในแง่ดีจะเชื่อว่าสิ่งที่ดีๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองเป็นสิ่งที่สากลทั่วไป แต่คนที่มองโลกในแง่ร้ายจะเชื่อว่าสิ่งที่ดีๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองนั้น มีสาเหตุที่เกิดขึ้นจากปัจจัยที่มีความเฉพาะ

เหตุการณ์ที่ไม่ดี : คนที่มองโลกในแง่ดีจะเชื่อว่าสิ่งที่เลวร้ายที่เกิดขึ้นกับตนเองนั้นเป็นสาเหตุที่เกิดขึ้นเฉพาะกับเหตุการณ์นั้นเท่านั้น แต่คนที่มองโลกในแง่ร้ายจะเชื่อว่าสิ่งที่เลวร้ายที่เกิดขึ้นนั้นเป็นสาเหตุที่สากลทั่วไปเกิดขึ้นทุกโอกาส

จากการอธิบายตนเองถึงความเชื่อในสิ่งที่เป็นสาเหตุที่เกิดเหตุการณ์ที่ดีหรือไม่ดีกับตนเอง ในมิติต่างๆ 3 มิติ ได้แก่ ความคงทนถาวร ความครอบคลุม และความเป็นตนเอง ทำให้คนมีลักษณะในการมองโลกแตกต่างกัน

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีรูปแบบการอธิบาย (Attributional Style Questionnaire: ASQ) มาใช้ในการอนุมานการมองโลกในแง่ดีของบุคคลตามแนวคิดของซีลิกแมน ซึ่งผู้วิจัยสรุปกรอบแนวคิดของการมองโลกในแง่ดี ได้ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 แสดงกรอบแนวคิดของการมองโลกในแง่ดี

1.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดรูปแบบการมองโลกในแง่ดี

จากการศึกษาวิจัยของซีลิกแมน (Seligman 2006: 125-129) พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบการอธิบายตนเองเพื่อการมองโลกในแง่ดี มีดังนี้

1. การถ่ายทอดจากผู้ปกครอง (Intergenerational transmission) เนื่องจากตั้งแต่วัยเด็กนั้นเด็กมีเวลาอยู่กับผู้ปกครองเป็นส่วนใหญ่ และได้รับรู้รูปแบบและแนวคิดการอธิบายตนเองต่อเหตุการณ์ทั้งที่ดีและเลวร้าย และเด็กก็จะซึมซับรับเอารูปแบบและแนวคิดในการอธิบายตนเองนั้นไว้ ซึ่งจะยืนยันโดยงานวิจัยของซีลิกแมนได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอธิบายตนเองและความซึมเศร้าของเด็กและผู้ปกครอง พบว่ารูปแบบการอธิบายเหตุการณ์เลวร้ายของมารดาและเด็กมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่พบความสัมพันธ์ของรูปแบบการอธิบายตนเองระหว่างเด็กและบิดา

2. การให้ข้อมูลป้อนกลับของผู้ใหญ่ (The role of adult feedback) ในสังคมมนุษย์จะพบเหตุผลมากมายที่ผู้หญิงได้รับประสบการณ์ที่ทำให้ผู้หญิงช่วยเหลือตนเองได้น้อยจากที่เธออาศัยอยู่ โดยที่เด็กผู้ชายจะถูกผู้ใหญ่หรือผู้ปกครองจับตามองทุกพฤติกรรมไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมที่ถูกหรือผิดในขณะที่เด็กผู้หญิงมักจะถูกเพิกเฉย เด็กผู้ชายจะถูกฝึกฝนให้พึ่งพาตนเอง ขณะที่เด็กผู้หญิงจะถูกสั่งสอนให้พึ่งพาผู้อื่น และเมื่อเขาเหล่านั้นเติบโตขึ้น ผู้หญิงจะค้นพบตนเองว่า ในสังคมและวัฒนธรรมทำให้เธอถูกทำให้ด้อยค่าในกฎการเป็นภรรยาและการเป็นมารดา เมื่อผู้หญิงออกสู่โลกของการทำงาน เธอก็พบว่าประสิทธิภาพของความน่าเชื่อถือในการทำงานของเธอต่ำกว่าผู้ชาย เมื่อเธอแสดงความคิดเห็นจะได้รับการยอมรับน้อยกว่าผู้ชายแม้ว่าเธอจะบริหารงานได้ดีกว่าผู้ชายก็ตาม ซึ่งภาวะนี้ทำให้ผู้หญิงเกิดความเครียดมากกว่าผู้ชาย

3. การได้รับความบอบซ้ำทางจิตใจครั้งแรก (First major trauma) เวลาและสภาพความเป็นจริงของบุคคลที่ได้รับความบอบซ้ำทางจิตใจและเกิดการสูญเสีย ซึ่งบราวน์ และแฮร์ริส (Brown and Harris. 1978 : 789) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความซึมเศร้าในหญิงที่ใช้แรงงานและหญิงที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่อยู่ในระดับกลางในกรุงลอนดอน ก็พบว่าความซึมเศร้าในปัจจุบันของหญิงเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับการสูญเสียมารดาในอดีตก่อนอายุ 11 ปี ที่เป็นเช่นนี้เพราะการสูญเสียมารดาเป็นเหตุการณ์เลวร้ายที่สำคัญที่เกิดขึ้นจริงและไม่สามารถแก้ไขได้

4. ความล้มเหลวในการแก้ปัญหา (When solutions do not work) หมายถึง การทำงานที่เด็กต้องใช้ความคิดและความเข้าใจแต่เด็กกลับล้มเหลวในการแก้ปัญหานั้น ซึ่งจากการศึกษาของนอร์เรน (Norlen-hoeksema. 1988 : 91-114) พบว่าส่วนใหญ่ในเด็กที่มีอายุ 4-5 ปีจะมีการตอบคำถามโดยไม่มีการอธิบายแต่จะพูดถึงการแก้ปัญหา ขณะที่เด็กอายุ 6 ปี ส่วนใหญ่จะตอบคำถามในลักษณะการอธิบายสาเหตุ จากการศึกษาสรุปได้ว่า การแก้ปัญหาก็เกิดขึ้นก่อนการอธิบายสาเหตุ ดังนั้นเมื่อเด็กล้มเหลวในการแก้ปัญหา เด็กจะต้องพัฒนาทฤษฎีนามธรรมชั้นสูง (Abstract theory) เพื่อนำไปสู่คำตอบใหม่ ซึ่งในขั้นนี้เด็กจะใช้การอธิบายสาเหตุ ซึ่งเป็นเบ้าหลอมให้เกิดรูปแบบของการอธิบายขึ้นนั่นเอง

จากที่ได้กล่าวมา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบการอธิบายตนเองเพื่อการมองโลกในแง่ดีที่สำคัญนั้น ก็คือ การอบรมเลี้ยงดู ถัดมาก็คือ สังคมสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กที่จะทำให้เด็กซึมซับรับเอาความคิด ความรู้สึก รวมถึงพฤติกรรมที่ทำให้เกิดรูปแบบการอธิบายตนเองเพื่อการมองโลกในแง่ดี สรุปได้ว่าการที่จะทำให้คนมองโลกในแง่ดีสามารถเปลี่ยนแปลงหรือทำให้เกิดขึ้นได้ โดยเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ของบุคคลนั่นเอง

1.5 ประโยชน์ของการมองโลกในแง่ดี

เซลิเกแมน (Seligman. 2006: 93-167) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการมองโลกในแง่ดีว่า

1. ทำให้มีสุขภาพจิตดี ลดภาวะซึมเศร้าและโรคประสาท คนที่มองโลกในแง่ดีจะอธิบายเหตุการณ์ที่เลวร้ายในลักษณะที่ตรงกันข้าม ทำให้บุคคลเหล่านี้ไม่รู้สึกหมดหวัง ท้อแท้หรือหดหู่ เช่นเดียวกับการศึกษาของดีโบลา บาลด์วิน (Debora R. Baldwin. 2009: online) ได้ทำการศึกษากการมองโลกในแง่ดีและความเครียด จากมุมมองของนักศึกษาผิวดำที่อาศัยอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่านักศึกษาที่มองโลกในแง่ดีและนักศึกษาที่มองโลกในแง่ร้ายมีความเครียดที่สังเกตได้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยนักศึกษาที่มองโลกในแง่ดีมีแนวโน้มที่จะมีความเครียดที่สังเกตเห็นได้ต่ำกว่านักศึกษาที่มองโลกในแง่ร้าย ดังนั้นผู้ที่มีการมองโลกในแง่ดีจะมีสุขภาพจิตดีกว่าผู้ที่มีการมองโลกในแง่ร้าย

2. ทำให้มีสุขภาพการแข็งแรง ในคนปกติจะมีการดูแลสุขภาพที่ดี ในคนที่มีภาวะเจ็บป่วยนั้นอาการเจ็บป่วยจะทุเลาได้เร็วกว่าคนที่มองโลกในแง่ร้าย รูปแบบการอธิบายตนเองเพื่อการมองโลกในแง่ดีมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเชื่อที่ว่า สุขภาพดีสามารถควบคุมได้ เช่น การควบคุม และการส่งเสริม อีกทั้งได้มีการศึกษาเปรียบเทียบในผู้ป่วยที่เป็นโรคร้ายแรง โรคเรื้อรังหรือ

ในผู้ป่วยที่มีภาวะซึมเศร้า ก็พบว่าผู้ป่วยที่มีรูปแบบการอธิบายตนเองในลักษณะการมองโลกในแง่ดี จะมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีกว่าผู้ป่วยที่มีรูปแบบการอธิบายตนเองในลักษณะการมองโลกในแง่ร้าย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเคเวอร์และคณะ (Caver, et al. 1993: 375-390) พบว่า จากการศึกษานในหญิง 70 คนที่เป็นมะเร็งเต้านมในระยะแรกโดยมีการรายงานตนเองในเรื่องอารมณ์ความสุข ใน 4 ระยะ คือ ระยะก่อนผ่าตัด 1 วัน และหลังจากนั้น 3, 6 และ 12 เดือน พบว่า ในหญิงที่มีรูปแบบการอธิบายตนเองในลักษณะการมองโลกในแง่ดีมีความสุข สามารถปรับตัวได้ดีกว่า และมีอาการปวด ซึมเศร้าน้อยกว่าหญิงที่มีรูปแบบการอธิบายตนเองในลักษณะการมองโลกในแง่ร้าย หรือในงานวิจัยของสไคเนอร์และเคเวอร์ (Scheier and Carver. 1986: 13-18) ที่ศึกษาในผู้ป่วย ผ่าตัดหลอดเลือดหัวใจ และงานวิจัยของเทนนิสและแอฟเฟลค (Affleck and Tennen and Affleck. 1987: 377-393) ที่ศึกษาในผู้ป่วยที่มีอาการปวดเรื้อรัง ก็พบว่า ผู้ที่มีรูปแบบการอธิบายตนเองในลักษณะการมองโลกในแง่ดีมีการยอมรับและมีอาการเจ็บปวดน้อยกว่าผู้ที่มีรูปแบบการอธิบายตนเองในลักษณะการมองโลกในแง่ร้ายเช่นกัน

3. ทำให้มีความสำเร็จในการทำงาน การเรียน และกีฬา มากกว่าคนที่มองโลกในแง่ร้าย ซึ่งจากการศึกษาโครงสร้างของการประสบความสำเร็จกับการป้องกันการมองโลกในแง่ร้ายของมาร์ตินและคนอื่นๆ (Martin; et al. 2001: 583 - 610) พบว่า การมองโลกในแง่ดีทำให้เกิดความสำเร็จในการปรับตัวสูงและมีความสัมพันธ์กับเกรดเฉลี่ยด้วย ส่วนงานวิจัยในประเทศก็มีหลายท่านที่ทำการศึกษากการมองโลกในแง่ดีกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอาทิ เช่นการศึกษาของประสุมิหรุ่นวงศ์มาศ (2533: 70 -75) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอธิบาย เกี่ยวกับวิชาคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนที่มีรูปแบบของการอธิบายเกี่ยวกับวิชาคณิตศาสตร์ในลักษณะมองโลกในแง่ดี จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ในทุกด้านสูงกว่านักเรียนที่มีรูปแบบของการอธิบายเกี่ยวกับวิชาคณิตศาสตร์ในลักษณะมองโลกในแง่ร้าย เช่นเดียวกับงานวิจัยของสุภาวดี จันทร์เพ็ญ (2541: 42- 44) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอธิบายกับผลการเรียนของนิสิตชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่ารูปแบบของการอธิบายในลักษณะมองโลกในแง่ร้ายมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางลบกับเกรดเฉลี่ย นั่นคือ ผู้ที่มองโลกในแง่ร้ายจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าผู้ที่มองโลกในแง่ดี

4. ทำให้มีสัมพันธภาพกับคนอื่นได้ดีกว่าคนที่มองโลกในแง่ร้าย เนื่องจากคนที่มองโลกในแง่ดีให้อภัยในความผิดของผู้อื่นและพร้อมสร้างสัมพันธภาพกับคนอื่นยืนยาว

1.6 การฝึกทักษะให้เป็นคนมองโลกในแง่ดี

ในการพัฒนาการมองโลกในแง่ดีของบุคคลนั้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างมั่นคงถาวรได้ มีผู้ทำการศึกษาวิจัยไว้หลายแนวคิดด้วยกัน แต่ที่เห็นได้ชัดเจน คือการใช้รูปแบบการปรับเปลี่ยนความคิดโดยใช้แนวคิดพฤติกรรม-ปัญญานิยม (Cognitive-Behavioral Therapy) เพราะเป็นการใช้กระบวนการคิดเพื่อพัฒนาการมองโลกในแง่ดีได้อย่างถาวร ป้องกันการกลับเป็นซ้ำของ

โรคซึมเศร้าได้เป็นอย่างดี ซึ่งแนวคิดพฤติกรรม-ปัญญานิยม (Cognitive-Behavioral Therapy) สามารถทำให้ความคิดที่เป็นปัญหาย่อยต่อการเปลี่ยนแปลง มีประสิทธิภาพในการใช้รูปแบบการอธิบายตนเองที่สามารถเพิ่มการมองโลกในแง่ดี และการรักษาการซึมเศร้าในวัยรุ่น (Clarke; et al. 1990: 124) เพราะแนวคิดพฤติกรรม-ปัญญานิยมที่ใช้ได้ใช้ 2 กระบวนการ คือ กระบวนการเน้นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางปัญญา (Cognitive Restructuring หรือ CR) และการฝึกทักษะ (Skill Acquisition) อีกทั้งงานวิจัยหลายงานพบว่า การให้คำปรึกษาแบบการแก้ปัญหาตรงจุด (Problem-Focus Coping) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมองโลกในแง่ดี (Scheier; Weintraub; & Carver. 1986: 13-18) ส่วนในเด็กประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเราจะพบว่า ประสบการณ์หรือเรื่องราวที่พบเจอบ่อย การใช้ CR และการฝึกทักษะจึงยากลำบากไม่ได้ผลเท่าที่ควร ชาง (Chang. 2001: 310-311) แนะนำว่าต้องมีรูปแบบการฝึกที่หลากหลายเพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถเข้าถึงเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางปัญญาเพื่อการมองโลกในแง่ดีโดยไม่เบื่อหน่าย เช่น การแสดงละครสั้น (Skits) เพื่อใช้เป็นตัวอย่างประกอบให้เห็นลักษณะพิเศษของผู้ที่มองโลกในแง่ดีและผู้ที่มีมองโลกในแง่ร้าย การแสดงบทบาทสมมติ (Role-plays) สร้างเรื่อง (Stories) การอภิปราย (Discussion) รวมทั้งการใช้การ์ตูน (Cartoons)

เด็กจะมีการมองโลกในแง่ไหน ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับถ่ายทอดทางสังคมที่ได้จากพ่อแม่ และประสบการณ์ที่ได้จากการศึกษา การมองโลกในแง่ดีควรเริ่มฝึกตั้งแต่วัยเด็ก (Seligman. 2006: 125-154) เพราะจากที่ได้กล่าวถึง การมองโลกในแง่ดีหรือการมองโลกในแง่ร้ายนั้นขึ้นอยู่กับ การอบรมเลี้ยงดูและการเป็นตัวแบบ (Modeling) ให้เด็กเกิดกระบวนการเรียนรู้ จดจำ และนำไปใช้ รูปแบบการพัฒนาให้เกิดการมองโลกในแง่ดีนั้นสามารถทำได้ทั้งในวัยเด็ก วัยรุ่น และผู้ใหญ่ โดยใช้เทคนิคที่ทำให้ผู้รับการฝึกเกิดกระบวนการคิด เรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อให้เกิดความเข้าใจ และเน้นที่จะฝึกหัดบ่อยๆ เพื่อให้เกิดความชำนาญ สามารถนำมาใช้ได้เมื่อต้องการ โดยแท้จริงแล้วเด็กได้เรียนรู้ การมองโลกในแง่ร้ายจากบิดามารดา นอกจากนี้ เด็กยังได้เรียนรู้การมองโลกในแง่ดีร้ายจากการที่ผู้ใหญ่ตำหนิวิจารณ์ต่อเด็ก ดังนั้น การช่วยให้เด็กมองโลกในแง่ดีขึ้นได้ ขึ้นอยู่กับตัวแบบที่อยู่ใกล้ชิด เด็ก ได้แก่ พ่อแม่ ครู อาจารย์ จะมีวิธีการคิดในลักษณะที่เป็นการมองโลกในแง่ดี ซึ่งสิ่งนี้จะถ่ายทอดให้เด็กมีแนวคิดเดียวกับผู้ใหญ่ นอกจากนี้การสอนให้เด็กมองโลกในแง่ดีก็เป็นสิ่งสำคัญ เช่นเดียวกับการสอนให้เด็กมีความรู้ คุณธรรมและจริยธรรม ทั้งนี้เนื่องจากการมองโลกเช่นไรนั้นจะสามารถมีผลกระทบต่อชีวิตในภายหลัง แต่การช่วยเด็กให้มองโลกในแง่ดี โดยการสอนทักษะการมองโลกในแง่ดี โดยการสอนทักษะการมองโลกในแง่ดีโดยใช้ระบบ ABCDE ซึ่งมีจุดเน้นที่การจัดการกับความคิดโดยปรับเปลี่ยนวิธีคิดทางลบให้คิดในทางบวก วิธีการคิดนี้จะมีประโยชน์มากเมื่อเด็กมีประสบการณ์ที่เศร้าหดหู่มาก หรือเด็กที่มีพ่อแม่เข้ากันไม่ได้ ทะเลาะเบาะแว้ง ใช้กำลังต่อกัน หรือพ่อแม่ที่แยกกันอยู่หรือหย่าขาดจากกัน เด็กพวกนี้มักจะมีอาการซึมเศร้ามากในเวลานั้นและเศร้าซึมเช่นนั้นเป็นเวลาหลายปี มีผลการเรียนที่ตกต่ำ และจะมีรูปแบบการอธิบายให้เหตุผลในแง่ร้ายอย่างถาวร (Seligman. 1998) ซึ่งเด็กในกลุ่มดังกล่าวนี้จำเป็นต้องหาทางช่วยเหลือโดยด่วน

การสอนทักษะ ABCDE ให้กับเด็กนั้นมีประโยชน์ทั้งตัวผู้สอนและตัวเด็กเอง ซึ่งช่วยปรับปรุงการคิดได้อย่างมาก ในการสอนทักษะ ABCDE ก่อนอื่นต้องฝึกทักษะ ABC ซึ่งสามารถทำได้โดยให้เด็กคิดเหตุการณ์ที่เลวร้ายที่เกิดขึ้นกับตัวเขาแล้วให้เด็กอธิบายถึงเหตุการณ์นั้นว่าเด็กคิดอย่างไรต่อเหตุการณ์นั้น และผลที่เกิดขึ้นจากการคิดเช่นนั้น หลังจากที่ได้อธิบายเหตุการณ์นั้นแล้ว ผู้ฝึกทักษะ ABC ให้กับเด็กจะถามเด็กในตอนท้ายการอธิบายของเด็ก เพื่อที่เด็กจะได้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างความคิดกับผลที่ตามมา ดังเช่นตัวอย่าง

A : ครูกล่าวตำหนิฉันอย่างรุนแรงต่อหน้าเพื่อนทุกคนในชั้นเรียน

B : ครูไม่ชอบฉัน และเพื่อนทุกคนในห้องคิดว่าฉันเป็นคนไม่ดี

C : คุณรู้สึกเศร้าเสียใจมากและไม่อยากมาเรียนหนังสืออีกต่อไป

ในกรณีเช่นนี้ผู้ฝึกทักษะ ABC ให้กับเด็กอาจถามเด็กว่า ทำไมเด็กรู้สึกเสียใจมาก ทำไมถึงไม่อยากมาเรียนหนังสืออีกต่อไป แต่ถ้าถามเด็กต่อไปว่า ถ้าเด็กมีความเชื่อที่แตกต่างไปจากนี้ เช่น ถ้าเขาคิดว่าทุกคนในชั้นเรียนรู้ว่าครูคนนี้เป็นคนที่ไม่ยุติธรรม อารมณ์เสียตลอดเวลา ผลจากการคิดเช่นนี้จะแตกต่างจากเดิมหรือไม่? ดังนั้น การทำให้เด็กเปลี่ยนความเชื่อจึงเป็นเรื่องสำคัญ ผู้ฝึกทักษะ ABC ให้กับเด็กต้องเน้นย้ำให้เห็นว่าความทุกข์ใจต่างๆ ได้แก่ ความเศร้า ความโกรธ ความกลัว ความรู้สึกผิด ละอายใจ ท้อแท้ และหมดหวัง ทั้งหลายนั้นเกิดขึ้นจากความเชื่อและความคิดทางลบของเด็ก เช่น มองโลกในแง่ร้าย คิดอยู่แต่อดีต คิดแต่สิ่งที่สูญเสีย และกลัวการเปลี่ยนแปลง (ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์, 2543) ถ้าเปลี่ยนแปลงความเชื่อผลที่ตามมาก็เปลี่ยนแปลงด้วย เมื่อเด็กเข้าใจในแนวคิดนี้แล้วให้เด็กมีการเชื่อมโยงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยการฝึกการโต้แย้งและการสร้างพลัง ซึ่งเป็นขั้นตอนฝึกทักษะของ ABCDE ผู้ฝึกทักษะ ABCDE ให้กับเด็กต้องอธิบายให้เด็กเข้าใจว่า ความคิดทั้งหลายไม่ได้หมายความว่าความคิดนั้นเป็นจริง สามารถที่จะโต้แย้งได้ เพื่อหยุดความคิดที่เป็นไปในทางลบเหล่านั้น เด็กจะได้มีชีวิตชีวาและมีพลังทำอะไรต่อไปได้อีก ดังเช่นตัวอย่างต่อไปนี้

A : ครูกล่าวตำหนิฉันอย่างรุนแรงต่อหน้าเพื่อนทุกคนในชั้นเรียน

B : ครูไม่ชอบฉัน และเพื่อนทุกคนในห้องคิดว่าฉันเป็นคนไม่ดี

C : คุณรู้สึกเศร้าเสียใจมากและไม่อยากมาเรียนหนังสืออีกต่อไป

D : การที่ครูตำหนิฉันไม่ได้หมายความว่า ครูไม่ชอบฉัน ครูคนนี้ก็ตำหนินักเรียนเกือบทุกคนในห้อง ฉันคงทำอะไรผิดไปบ้าง นักเรียนเกือบทุกคนในชั้นโดนครูตำหนิเหมือนกัน ดังนั้น ฉันรู้สึกว่าเป็นไปไม่ได้ที่เพื่อนจะคิดว่าฉันเป็นคนไม่ดี

E : ฉันรู้สึกเสียใจบ้างเล็กน้อยที่ครูตำหนิฉัน แต่ไม่มากนักและฉันจะพยายามปรับปรุงตนเองไม่ให้เกิดเหตุการณ์เช่นนี้อีก

การเรียนรู้การมองโลกในแง่ดีจากการฝึกทักษะ ABCDE ของเด็กนั้น ในการฝึกทักษะระยะแรกเด็กอาจใช้ทักษะนี้ไม่คล่องเช่นเดียวกับการฝึกทักษะอื่นๆ แต่ถ้าเด็กได้ฝึกใช้ทักษะนี้เป็นประจำก็กลายเป็นนิสัย ความเคยชิน การฝึกทักษะจะเป็นไปโดยอัตโนมัติมากกว่าเป็นภาระ และจะทำให้เด็กเกิดการมองโลกในแง่ดีในที่สุด

1.7 วิธีวัดการมองโลกในแง่ดี

การวัดการมองโลกในแง่ดี สามารถวัดได้จากรูปแบบการอธิบายสาเหตุ ซึ่งมีวิธี 2 วิธี ดังต่อไปนี้

1. ใช้แบบสอบถามการอธิบายสาเหตุ (The Attributional Style Questionnaire: ASQ)

1.1 แบบสอบถามการอธิบายสาเหตุ เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อใช้วัดรูปแบบการอธิบายในสถานการณ์ที่หลากหลาย มากกว่าที่จะใช้วัดรูปแบบการอธิบายสาเหตุในสถานการณ์เฉพาะ ประกอบด้วยเหตุการณ์สมมุติ 12 สถานการณ์ แบ่งเป็นสถานการณ์ทางบวก และสถานการณ์ทางลบอย่างละ 6 สถานการณ์ แต่ละสถานการณ์ประกอบด้วย 3 มาตรการวัดย่อย ซึ่งใช้วัด 3 มิติ คือมิติแห่งแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติแห่งความคงทนถาวร และมิติแห่งความครอบคลุม ในแต่ละสถานการณ์จะมีคำถามให้ตอบ 4 ข้อย่อย ข้อแรกถามถึงสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดสถานการณ์นั้นซึ่งไม่ได้นำมาคิดคะแนน ส่วนอีก 3 ข้อหลัง ถามเกี่ยวกับสาเหตุของเหตุการณ์นั้นใน 3 มิติ

การคิดคะแนน จะแยกกันระหว่างสถานการณ์ทางบวกและสถานการณ์ทางลบ โดยแบ่งออกเป็นคะแนนเฉลี่ยในแต่ละมิติ คะแนนรวมทางบวก คะแนนรวมทางลบ และคะแนนรวม

1.2 มาตรการวัดการมองโลกในแง่ดี ใช้สำหรับวัดคุณลักษณะนิสัยการมองโลก จากรูปแบบการอธิบายสถานการณ์ทางบวกและทางลบ ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับสถานการณ์ประจำวันจำนวน 48 ข้อ แบ่งเป็นสถานการณ์ทางบวกและสถานการณ์ทางลบอย่างละ 24 ข้อ โดยแบ่งเป็นข้อที่วัดใน มิติแห่งความคงทนถาวร มิติแห่งแหล่งกำเนิดของสาเหตุ และมิติแห่งความครอบคลุม อย่างละ 16 ข้อ ลักษณะการตอบคำถามเป็นลักษณะบังคับให้เลือกตอบ แต่ละสถานการณ์ประกอบด้วย 2 ตัวเลือก ให้ผู้ตอบทำเครื่องหมายกากบาทลงในข้อที่ตรงกับความรู้สึกของตนมากที่สุด การให้คะแนนจะให้คะแนนรายข้อ แต่ละข้อจะมีคะแนนเป็น 0 – 1 คะแนน ขึ้นอยู่กับว่าผู้ตอบจะเลือกตอบข้อใด คะแนนจะถูกรวมเป็นรายมิติ

2. ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาคำพูด (The Content Analysis of Verbatim Explanation: CAVE) เป็นวิธีการศึกษาย้อนเวลา เหมาะสำหรับผู้ที่ไม่ต้องการตอบ หรือไม่สามารถตอบแบบสอบถามได้ การใช้การวิเคราะห์เนื้อหาของคำพูดในการศึกษารูปแบบการอธิบายของบุคคล

ตัวอย่างแบบสอบถามวัดการมองโลกในแง่ดี

กรวรรณ สุพรรณวรรษา (2544: 123) ได้ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์การมองโลกในแง่ดีและกลวิธีการเผชิญปัญหาของนิสิตศึกษามหาวิทยาลัย โดยได้สร้างแบบสอบถามวัดการมองโลกในแง่ดี ดังตัวอย่าง

โปรดอ่านคำแนะนำในการตอบแบบสอบถาม

1. อ่านสถานการณ์ในแต่ละข้อแล้วจินตนาการว่าสถานการณ์นั้นเกิดขึ้นกับตัวคุณเอง
2. ตัดสินใจเลือกสาเหตุหลักเพียงสาเหตุเดียวที่ทำให้เกิดสถานการณ์เช่นนั้น
3. เขียนสาเหตุนั้นลงในช่องว่าง
4. ตอบคำถาม 3 ข้อ เกี่ยวกับสาเหตุของสถานการณ์นั้น โดยวงกลม (○) ล้อมรอบตัวเลขตัวใดตัวหนึ่งเพียงตัวเดียวในแต่ละข้อที่อธิบายสาเหตุของสถานการณ์ที่ตรงกันกับตัวคุณมากที่สุด
5. อ่านสถานการณ์อื่นต่อไป แล้วปฏิบัติดังเช่นข้อ 1 – 4

คุณเตรียมตัวกับการสอบเป็นอย่างดี แต่เมื่อถึงเวลาสอบ คุณทำข้อสอบได้น้อยมาก

สาเหตุหลักที่ทำให้คุณทำข้อสอบได้น้อยมากคือ

สาเหตุที่ทำให้คุณทำข้อสอบวิชานั้นได้น้อยมาก เกิดจากตัวคุณเอง บุคคลอื่นหรือสิ่งอื่น

เกิดจากบุคคลอื่นหรือสิ่งอื่น 1__ 2__ 3__ 4__ 5__ 6__ 7__ เกิดจากตัวเอง

ในอนาคตถ้ามีสถานการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นอีก สาเหตุยังคงเหมือนเดิมหรือไม่

สาเหตุจะไม่เหมือนเดิม 1__ 2__ 3__ 4__ 5__ 6__ 7__ สาเหตุ
ยังคงเหมือนเดิม

สาเหตุดังกล่าวนี้ มีผลเฉพาะสถานการณ์สอบเท่านั้น หรือมันส่งผลต่อสถานการณ์อื่นในชีวิตของคุณด้วย
มีผลเฉพาะ 1__ 2__ 3__ 4__ 5__ 6__ 7__ มีผลต่อทุกสถานการณ์

ในสถานการณ์นี้เท่านั้น ในชีวิตของฉัน

สมาลี พัวชู (2547: 114) ได้ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาพัฒนาการความสามารถในการคิดสังเคราะห์และการมองโลกในแง่ดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 โดยได้สร้างแบบสอบถามวัดการมองโลกในแง่ดี ซึ่งเป็นแบบชนิดข้อความ ที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังตัวอย่าง

คำชี้แจง ขอให้ให้นักเรียนอ่านข้อความ แล้วพิจารณาว่าข้อความตรงกับความรู้สึกของนักเรียนในระดับใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย อย่างยิ่ง
0.	ฉันคิดอยู่เสมอว่า พรุ่งนี้ต้องดีกว่าวันนี้ แน่นอน.....					
00.	ฉันรู้สึกเบื่อหน่ายกับชีวิตที่เป็นอยู่ใน ปัจจุบัน.....					

1.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมองโลกในแง่ดี

1.8.1 งานวิจัยในประเทศ

กรกวรรณ สุพรรณวรรษา (2544: 60-68) ได้ศึกษาการวิเคราะห์การมองโลกในแง่ดี และกลวิธีการเผชิญปัญหาของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย พบว่า นิสิตนักศึกษาที่มองโลกในแง่ดีใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งการจัดการกับปัญหามากกว่า และใช้การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมและแบบหลีกเลี่ยงน้อยกว่านิสิตนักศึกษาที่มองโลกในแง่ร้าย และมีผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศ สาขาวิชาเรียน ระบบการเรียนของสถานศึกษากับรูปแบบการมองโลกในแง่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปิยะวดี ลีพะบำรุง (2547: 43-47) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาการมองโลกในแง่ดีด้วยโปรแกรมการฝึกทักษะการคิดของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการมองโลกในแง่ดีด้วยโปรแกรมฝึกทักษะการคิดเพื่อการมองโลกในแง่ดี และเพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างโปรแกรมการฝึกทักษะการคิดเพื่อการมองโลกในแง่ดี และเพศของนิสิตที่มีต่อการมองโลกในแง่ดี กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2546 ชั้นปีที่ 1 คณะศิลปกรรมศาสตร์ที่อาสาสมัครเข้าร่วมโปรแกรมการฝึกทักษะการคิดเพื่อการมองโลกในแง่ดี จำนวน 36 คน แบ่งเป็นนิสิตชาย 18 คน และนิสิตหญิง 18 คน เพื่อเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยวิธีการสุ่มนิสิตชาย 18 คน และนิสิตหญิง 18 คน เข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 9 คน โดยให้กลุ่มทดลองได้เข้าร่วมโปรแกรมการฝึกทักษะการคิดเพื่อการมองโลกในแง่ดี ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยเป็นคะแนนการมองโลกในแง่ดีก่อนและหลังการได้รับโปรแกรมการฝึกทักษะการคิดเพื่อการมองโลกในแง่ดี วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ t-test ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนการมองโลกในแง่ดีทุกมิติ และด้านรวมสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังการใช้โปรแกรมการฝึกทักษะการคิดเพื่อการมองโลกในแง่ดี เพศชายและเพศหญิงมีคะแนนการมองโลกในแง่ดีไม่แตกต่างกัน และไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศกับโปรแกรมการฝึกทักษะเพื่อการมองโลกในแง่ดีที่มีผลต่อการมองโลกในแง่ดี

สุมาลี พัวชู (2547: 83-84) ได้ทำการศึกษาพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และการมองโลกในแง่ดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานครเขต 3 จำนวน 767 คน โดยอาศัยวิธีการวิจัยเชิงพัฒนาในลักษณะภาพตัดขวาง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีระดับการมองโลกในแง่ดีไม่แตกต่างกัน และไม่มีพัฒนาการของการมองโลกในแง่ดีของนักเรียนเพิ่มขึ้นตามลำดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 แต่ประการใด และนักเรียนหญิงและนักเรียนชายมีระดับการมองโลกในแง่ดีแตกต่างกัน โดยนักเรียนหญิงมีระดับการมองโลกในแง่ดีสูงกว่านักเรียนชาย นอกจากนี้ การศึกษาผลปฏิสัมพันธ์ของการมองโลกในแง่ดีแบบ 2 ทาง (Two way interaction effects) ไม่ปรากฏผลปฏิสัมพันธ์จากตัวแปรเพศกับระดับชั้นต่อการมองโลกในแง่ดี

สุริย์พร ไชยฤกษ์ (2550: 96-108) ได้ทำการศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดีของนักเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระระดับนักเรียน ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง ลักษณะมุ่งอนาคต และการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และตัวแปรอิสระระดับห้องเรียน ได้แก่ บรรยากาศในชั้นเรียน และการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญกับการมองโลกในแง่ดี และค้นหาตัวแปรอิสระระดับนักเรียนและตัวแปรอิสระระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดี ซึ่งมีรูปแบบการวิเคราะห์ 2 ระดับ ได้แก่ ระดับนักเรียน และระดับห้องเรียน ผลการวิจัยพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรอิสระระดับนักเรียน ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง ลักษณะมุ่งอนาคต และการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลกับการมองโลกในแง่ดี มีค่าเท่ากับ 0.662 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรอิสระระดับห้องเรียน ได้แก่ บรรยากาศในชั้นเรียน และการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญกับการมองโลกในแง่ดี มีค่าเท่ากับ 0.50 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตัวแปรอิสระระดับนักเรียน ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง ลักษณะมุ่งอนาคต และการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และตัวแปรอิสระระดับห้องเรียน ได้แก่ บรรยากาศในชั้นเรียน และการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไม่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดี แต่ส่งผลต่อค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของการเห็นคุณค่าในตนเองที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อรพินท์ ชูชม และคณะ (2546: 1) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาตน เพื่อเพิ่มพลังใจในการทำงานกรณีครูประถมศึกษา พบว่า การมองโลกในแง่ดีเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลในทางบวกต่อพลังใจในการทำงาน โดยที่ข้าราชการครูระดับประถมศึกษาที่มีทัศนคติในการมองชีวิต ไม่ว่าเผชิญกับสถานการณ์ปกติหรือสถานการณ์ที่มีอุปสรรคปัญหา ย่อมเกิดพลังใจในการทำงาน ในขณะที่ข้าราชการครูระดับประถมที่มีการมองโลกในแง่ดีต่ำหรือในทางลบ จะมีพลังใจในการทำงานน้อยลง

1.8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

คาที ไฮโนเนน และคณะ (Kati Heinonen, et al. 2005: online) ได้ทำการศึกษา ระยะยาว 21 ปี เกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเองในวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนปลาย เพื่อพยากรณ์ รูปแบบการอธิบายตนเองเพื่อการมองโลกในแง่ดีและการมองโลกในแง่ร้ายในผู้ใหญ่ของประเทศ ฟินแลนด์ ผลการวิจัยพบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองในวัยรุ่นมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการอธิบาย ตนเองเพื่อการมองโลกในแง่ดีและการมองโลกในแง่ร้ายในผู้ใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ซาง (Chang. 2001: 332-345) ศึกษาความแตกต่างในด้านวัฒนธรรมของผู้ที่มอง โลกในแง่ดีกับผู้มองโลกในแง่ร้าย และการเผชิญปัญหา พบว่า ชาวอเมริกันเอเชียมีระดับการมอง โลกในแง่ร้ายมากกว่าชาวอเมริกันผิวขาว ชาวอเมริกันเอเชียในการหลีกเลี่ยงปัญหาและกลวิธีการ หลีกเลี่ยงทางสังคมมากกว่าชาวอเมริกันผิวขาว ต่อมาปี 1998 แซงได้ศึกษาเพิ่มเติมถึงอิทธิพลของ การมองโลกในแง่ดีกับการประเมินการเผชิญปัญหาและการปรับตัวด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ พบว่า ในด้านการประเมินเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความกดดัน มีความสัมพันธ์กับการมองโลกในแง่ ดี การเผชิญปัญหา และการปรับตัว ผู้ที่มองโลกในแง่ดีกับผู้มองโลกในแง่ร้ายมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในการประเมินเหตุการณ์ การเผชิญปัญหา และการปรับตัว

เชียร์ และคณะ (Scheier, et al. 1994: 1063-1078) ได้ทำการศึกษาในกลุ่ม ตัวอย่างกลุ่มใหญ่จำนวน 4,309 คน เพื่อตรวจสอบการมองโลกในแง่ดีเพื่ออธิบายภาวะสุขภาพและ การปรับตัวเมื่อควบคุมการเห็นคุณค่าในตนเอง ผลการวิจัยพบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองมี ความสัมพันธ์กับการมองโลกในแง่ดี

ซีลิกแมน (Seligman. 2006: 85-86) ศึกษาแบบการอธิบายตนเองเกี่ยวกับเด็กที่ ป่วยเป็นโรคซึมเศร้า พบว่า เด็กผู้หญิงมีความซึมเศร้าน้อยกว่าเด็กผู้ชาย และเด็กผู้หญิงมีรูปแบบ การอธิบายตนเองในลักษณะการมองโลกในแง่ดีมากกว่าเด็กผู้ชาย และเด็กชายมีลักษณะที่ เปราะบางกับเหตุการณ์ที่เลวร้าย และยังพบว่า การมองโลกในแง่ดีมีความสัมพันธ์ทางบวกใน เด็กผู้หญิงสูงกว่าผู้ชาย อีกทั้งการมองโลกในแง่ดียังมีความสัมพันธ์ทางบวกกับกลยุทธ์การให้ คำปรึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เทนเนน และแอฟเฟลิก (Tennen and Affleck. 1987) การสร้างสมมติฐานว่า การ มองโลกในแง่ดีสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของการรับรู้ข้อดีในสถานการณ์ที่เป็นปัญหา กับการ ปรับตัวต่อเหตุการณ์ที่เป็นปัญหา ซึ่งรายงานทางการแพทย์พบว่า คนที่มองโลกในแง่ดีจะมีปรับตัว ต่อเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาได้ดีกว่า เช่น ในสถานการณ์การผ่าตัดเปลี่ยนหลอดเลือดหัวใจ ซึ่งเป็นไป ตามคาดว่า บุคคลที่มองโลกในแง่ดีมีแนวโน้มที่จะมองเห็นประโยชน์จากสถานการณ์ที่เป็นปัญหาที่ เกิดได้ดีกว่าคนที่มองโลกในแง่ร้าย เนื่องจากคนที่มองโลกในแง่ดีจะมองอนาคตอย่างเต็มไปด้วย ความหวัง จึงทำให้ตีความสิ่งต่างๆไปในทางบวก และอัฟเฟลิก และเท็นเนน วิเคราะห์ซ้ำ โดยศึกษา ตัวแปรการมองโลกในแง่ดีเป็นตัวแปรแทรกซ้อน พบว่า การรับรู้ข้อดีจากสถานการณ์ที่เป็นปัญหามี ความสัมพันธ์กับคะแนนการมองโลกในแง่ดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เนอร์มี (Nurmi. 1988: 1-9) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการปะทะสังสรรค์แบบพ่อแม่ และเด็ก กับลักษณะมุงอนาคตของวัยรุ่น ตามอายุและเพศ จากการศึกษาใช้กลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นอายุ 11 ปี และ 15 ปี พบว่า อายุและเพศมีอิทธิพลต่อการปะทะสังสรรค์แบบพ่อแม่ และเด็กของวัยรุ่น และลักษณะมุงอนาคตของเขาเอง แต่ในทางตรงกันข้าม การพูดคุยกันในครอบครัวของเด็กอายุ 15 ปี ทำให้การมองโลกในแง่ดีเพิ่มขึ้น รวมทั้งการวางแผนความมีเหตุมีผลเพิ่มขึ้นด้วย

ฟอนแทน และโจนส์ (Fontaine and Jones. 1997: 59-63) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ การเห็นคุณค่าในตนเอง การมองโลกในแง่ดี และความซึมเศร้า ทำการวิเคราะห์ข้อมูลระยะยาวกับหญิงตั้งครรภ์ อายุเฉลี่ย 31 ปี จำนวน 45 คน ผลการวิจัยพบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์กับการมองโลกในแง่ดีในระดับสูง ($r = .80$)

แอน มาคิกากาส และคณะ (Anne Makikangas, et al. 2004: 556-575) ได้ศึกษาข้อมูลจากลูกจ้างเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเอง รูปแบบการอธิบายเพื่อการมองโลกในแง่ดีและภาวะสุขภาพ ซึ่งมีจุดประสงค์ในการติดตามข้อมูลจากลูกจ้างชาวฟินแลนด์จำนวน 426 คน ภายในระยะเวลา 1 ปี จุดประสงค์ข้อแรกคือ เพื่อสำรวจตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองและการมองโลกในแง่ดี จุดประสงค์ข้อสองคือ เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างบุคลิกภาพ ภาวะทางจิตใจและลักษณะอาการทางร่างกาย ผลของการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Confirmatory Factor Analysis: CFA) พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองและการมองโลกในแง่ดีมีความสัมพันธ์กันสูงเมื่อวิเคราะห์ในช่วงเวลาที่เปลี่ยนไป (ช่วงเวลาที่ 1, $r = .90$, ช่วงเวลาที่ 2, $r = .87$) และผลของความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างบุคลิกภาพ ภาวะทางจิตใจและลักษณะอาการทางร่างกาย โดยใช้การวิเคราะห์ Structural Equation Modeling (SEM) พบว่า เมื่อช่วงเวลาเปลี่ยนไป ผู้ที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบยึดหยุ่น ทำให้ระดับภาวะจิตใจลดลง นอกจากนี้ยังพบว่าในช่วงเวลาที่ 1 ผู้ที่มีลักษณะอาการทางร่างกายในระดับสูงจะสามารถทำนายภาวะทางจิตใจในช่วงเวลาที่ 2 ได้ในระดับสูงเช่นกัน

ฮาร์จูและโบลิน (Harju and Bolen. 1998: 205-224) ศึกษาผลกระทบของการมองโลกในแง่ดีเปรียบเทียบกับภาวะการเผชิญปัญหา และองค์ประกอบด้านระดับคุณภาพชีวิต พบว่า ผู้ที่มองโลกในแง่ดีสูงจะมีสุขภาพดี ระดับคุณภาพชีวิตสูง และใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบมุ่งเน้นการกระทำ เปลี่ยนมุมมองปัญหาไปในทางบวก ส่วนผู้ที่มองโลกในแง่ดีต่ำ จะมีความไม่พึงพอใจกับคุณภาพชีวิตของตน ใช้วิธีการไม่ยุ่งเกี่ยวกับปัญหาและดื่มสุรา

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมองโลกในแง่ดี ทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญและตระหนักถึงคุณประโยชน์ของการมองโลกในแง่ดี ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาตัวแปรเชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดี โดยคัดสรรตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุมาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมองโลกในแง่ดีพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การสนับสนุนทางสังคมของครู การกำหนดเป้าหมายในอนาคต การเห็นคุณค่าในตนเอง และความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดี

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดี

การศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดีจะทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์และอิทธิพลระหว่างตัวแปรปัจจัยจากเนื้อหาทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการมองโลกในแง่ดีว่าเป็นอย่างไร ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ในการอธิบายความสัมพันธ์ และอิทธิพลระหว่างตัวแปรปัจจัยต่างๆ ที่ศึกษากับการมองโลกในแง่ดีนั่นเอง โดยเอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดีมีดังนี้

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล

2.1.1 ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล

ฟาว และ เบลคิน (Faw and Belkein. 1989: 43) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลว่าหมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่จะคอยดูแลให้ความรัก โดยกำหนดมาตรฐานของพฤติกรรมต่างๆ ให้ลูกทำตามโดยพิจารณาความต้องการของลูก ความต้องการของผู้ปกครอง และของสังคมไปพร้อมๆ กัน ผู้ปกครองจะอธิบายเหตุผลควบคู่ไปกับการอบรมสั่งสอน การลงโทษไม่ใช้การลงโทษทางกาย เมื่อทำดีก็จะได้รับการชมเชย การอบรมสั่งสอนให้เด็กเป็นตัวเอง และปฏิบัติตามแนวทางของสังคม

ซาปิโร (อัจฉรา สุขารมณ. 2543: 55-56; อ้างอิงจาก Shapiro. 1997) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลว่าหมายถึง การที่พ่อแม่รู้จักความพอดี รู้จักการยืดหยุ่น ไม่เข้มงวดจนเด็กขาดศักยภาพในตนเอง หรือปล่อยจนเสียเด็ก พ่อแม่จะให้คำแนะนำเมื่อเด็กมีปัญหา และไม่ควบคุมหรือออกคำสั่ง เมื่อเด็กทำผิดจะมีการชี้แจงเหตุและผล เด็กที่มาจากครอบครัวประเภทนี้จะมีความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี รู้จักใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล เป็นเด็กที่มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีอารมณ์หนักแน่น ควบคุมอารมณ์และปรับตัวได้ดี

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคนอื่นๆ (2528: 4-12) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลว่าหมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บิดา มารดาให้เหตุผลแก่บุตรในการส่งเสริมหรือขัดขวางการกระทำของบุตรหรือลงโทษบุตร นอกจากนี้ ยังใช้วิธีการให้รางวัลและลงโทษบุตรอย่างเหมาะสมกับการกระทำของบุตรมากกว่าที่จะปฏิบัติตามบุตรตามอารมณ์ของตนเอง การกระทำของบิดา มารดาจะเป็นเครื่องช่วยให้บุตรได้เรียนรู้ และรับทราบถึงสิ่งที่ควรหรือไม่ควรกระทำ นอกจากนี้ ตนได้กระทำพฤติกรรมต่างๆ แล้วมาน้อยเพียงใด

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลหมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่เด็กมีความรู้สึกที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองให้ความสำคัญกับการอธิบายและให้เหตุผลในการกระทำหรือห้ามปรามมิให้กระทำสิ่งใดๆ รวมทั้งการที่เด็กได้รับความรัก ความอบอุ่น ได้รับความยุติธรรม มีอิสระในการคิดและการแสดงความคิดเห็น มีความเป็นตัวของตัวเอง และพ่อแม่ยอมรับนับถือในความสามารถของเด็ก

2.1.2 ความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู

เชียร์ และคนอื่นๆ (เกสร ภูมิดี. 2546: 43 อ้างอิงจาก Sear; et. al. 1975: 1-4) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง การอบรมเลี้ยงดูนั้นเป็นหน้าที่ของทุกคนในครอบครัว ไม่ใช่เป็นเรื่องคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น บิดา มารดา และความรักของพ่อแม่เป็นจุดเริ่มต้นของพัฒนาการทางจริยธรรมในตัวเด็ก เด็กที่ได้รับการรัก ความอบอุ่นจนเกิดความพอใจและมีความสุข เมื่ออยู่ใกล้ชิดกับผู้เลี้ยงดู เด็กก็จะได้เลียนแบบผู้เลี้ยงดูโดยไม่รู้ตัว ถ้าเด็กต้องห่างเหินจากผู้เลี้ยงดู ความหวาดกลัว ความวิตกกังวลจะเกิดขึ้น การอบรมเลี้ยงดูของบิดา มารดา หรือผู้เลี้ยงดูมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทุกๆ ด้านของเด็ก ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการแสดงพฤติกรรมของเด็กทั้งในด้านที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ของเด็กในเวลาเมื่อโตขึ้น

ฉวีวรรณ กินาวงศ์ (2533: 40-42) กล่าวว่า การที่เด็กมีความมั่นใจและอารมณ์มั่นคงเพียงใดขึ้นอยู่กับ การอบรมเลี้ยงดูเป็นสำคัญ เพราะเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างอิสระจะมีความเชื่อมั่นในตนเองมากกว่าเด็กที่ถูกเข้มงวดตลอดเวลา โดยเฉพาะเด็กที่เข้าสู่โรงเรียนเป็นครั้งแรกเด็กจะต้องปรับตัวเป็นอย่างมาก

สุรางค์ โค้วตระกูล (2537: 60-61) กล่าวว่า พัฒนาการทางสังคมของเด็กมักจะขึ้นอยู่กับ การอบรมเลี้ยงดูจากทางบ้าน บางครอบครัวมักจะไม่นับสนุน และให้แรงเสริมพฤติกรรมเด็กที่เรียบร้อยและเงียบ บางครอบครัวให้แรงเสริมพฤติกรรมที่ค่อนข้างก้าวร้าว แต่ที่สำคัญคือความรักและความอบอุ่นที่เด็กได้รับจากพ่อแม่ ทำให้เด็กกล้ามีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เด็กบางคนมาจากบ้านที่พ่อแม่ใช้อำนาจ และการขู่ทำโทษตลอดเวลา ทำให้เด็กมีความกลัวไม่กล้าอยู่ใกล้ และเมื่ออยู่โรงเรียนก็จะพยายามหลีกเลี่ยงการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนวัยเดียวกัน

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อพัฒนาการทุกๆ ด้านของเด็ก ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา การกำหนดพฤติกรรมของเด็กทั้งในด้านที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ของเด็กในเวลาเมื่อโตขึ้นจะขึ้นอยู่กับ การอบรมเลี้ยงดูจากทางบ้าน และการให้แรงเสริมพฤติกรรมแก่เด็กของครอบครัวเช่นกัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลนั้นส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดีมากน้อยเพียงใด

2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางสังคม

2.2.1 ความหมายของการสนับสนุนทางสังคม

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม มีนักวิชาการและนักการศึกษาให้ความหมายไว้ดังนี้

คอบบ์ (Cobb. 1976: 300) ให้ความหมายการสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลได้รับข้อมูลที่ทำให้รับรู้ ว่า ตนเองเป็นบุคคลที่ได้ความรัก ความเอาใจใส่ เห็นถึงคุณค่า ยกย่องนับถือ นอกจากนี้ ตัวเขาเองยังรู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและมีความผูกพันซึ่งกันและกัน

ทรอทส์ (Troits. 1986: 416-423) ให้ความหมายการสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลในเครือข่ายของสังคมได้รับความช่วยเหลือจากการมีการติดต่อสัมพันธ์กันของบุคคลในสังคมในด้านอารมณ์ สังคม สิ่งของ และข้อมูลข่าวสาร ทำให้บุคคลสามารถเผชิญความเครียดและตอบสนองต่อความเครียดได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

วอทแมน (มุกข์ตา ผดุงยาม. Wartman.1984: 25-34) ให้ความหมายการสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การสนับสนุนทางสังคมของครอบครัว ช่วยกระตุ้นให้รู้สึกถึงคุณค่าในตนเอง เกิดแรงจูงใจ และสามารถเผชิญปัญหาได้ดี

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลได้รับความช่วยเหลือด้านอารมณ์ สังคม สิ่งของและข้อมูลข่าวสาร จากบุคคลอื่นในเครือข่ายสังคม ซึ่งเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กัน นำมาซึ่งความรู้สึกที่ดีต่อกัน ผูกพันกัน ยอมรับนับถือกัน มีความพึงพอใจต่อกันและรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

2.2.2 แหล่งของการสนับสนุนทางสังคม

แคปแพลน (Kaplan. 1977: 50-51) ได้แบ่งกลุ่มบุคคลในระบบการสนับสนุนทางสังคมเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มผู้มีความผูกพันกันตามธรรมชาติ (Spontaneous or Natural supportive system) ประกอบด้วย บุคคลในครอบครัวสายตรง (Kin) ได้แก่ พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ลูกหลาน สามีภรรยา และบุคคลที่อยู่ในครอบครัวใกล้ชิด ได้แก่ เพื่อนบ้าน เพื่อนที่ทำงาน คนรู้จัก คู่เคียง

2. กลุ่มองค์กร และสมาคมที่ให้การสนับสนุน (Organized support) ได้แก่ กลุ่มบุคคลที่มารวมกันเป็นชมรม สมาคม

3. กลุ่มผู้ช่วยเหลือวิชาชีพ (Professional Health Care workers) ได้แก่ บุคคลที่อยู่ในเครือข่ายงานส่งเสริม ป้องกันรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพของประชาชนโดยอาชีพ

เพนเดอร์ (Pender. 1987: 395-400) แบ่งเป็นแหล่งของการสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 5 กลุ่ม คือ

1. ระบบการสนับสนุนจากกลุ่มที่มีความผูกพันกันตามธรรมชาติ (Natural support system) ได้แก่ ครอบครัว ซึ่งเป็นกลุ่มของการสนับสนุนทางสังคมระดับปฐมภูมิ ครอบครัวที่มีการสนับสนุนทางสังคมที่เหมาะสม สมาชิกในครอบครัวต้องรับรู้ถึงความต้องการของกันและกัน มีการสื่อสารภายในครอบครัวที่มีประสิทธิภาพ นับถือหรือยอมรับความต้องการของกันและกัน มีการสื่อสารภายในครอบครัวที่มีประสิทธิภาพ นับถือหรือยอมรับความต้องการของส่วนรวมและให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2. ระบบการสนับสนุนจากกลุ่มเพื่อน (Peer support system) คนกลุ่มนี้ส่วนมากเคยได้รับประสบการณ์ที่มีผลกระทบที่รุนแรงในชีวิต ประสบความสำเร็จในการปรับตัว และ

มีการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น ทำให้คนกลุ่มนี้มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงสิ่งที่เกิดขึ้นกับตนเอง จึงสามารถให้คำแนะนำในการแก้ปัญหาในส่วนที่คล้ายคลึงกับประสบการณ์ที่เขาเคยประสบมา

3. ระบบการสนับสนุนจากกลุ่มองค์กรทางศาสนา (Organized religious support system) เป็นกลุ่มองค์กรที่มีการพบปะกันในสถานที่ทางกลุ่มศาสนาจัดไว้ เพื่อให้ความช่วยเหลือสนับสนุนบุคคลในศาสนานั้นๆ เพราะการชุมนุมเป็นการแบ่งปันความรู้ซึ่งมีคุณค่า ความเชื่อเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายในชีวิต ธรรมเนียมปฏิบัติทางศาสนา และแนวทางการดำเนินชีวิต นำไปสู่ความเข้าใจด้านสุขภาพเพิ่มขึ้น

4. ระบบการสนับสนุนจากกลุ่มวิชาชีพด้านสุขภาพ (Health professional support system) เป็นแหล่งการสนับสนุนที่จะมีความสำคัญต่อเมื่อการสนับสนุนที่ได้รับจากครอบครัว เพื่อนสนิทไม่เพียงพอ

5. ระบบการสนับสนุนจากกลุ่มองค์กรที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือของกลุ่มผู้ให้การดูแล หรือการให้ความช่วยเหลือองค์กรทางวิชาชีพ (Organized support group not dissected by health professional) ประกอบด้วย กลุ่มอาสาสมัคร และกลุ่มที่ให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน กลุ่มอาสาสมัครเป็นกลุ่มที่ให้การช่วยเหลือบุคคลที่มีความต้องการหรือมีเหตุผลบางอย่างที่บุคคลไม่สามารถจะจัดหาบริการให้แก่ตนเองได้ ส่วนกลุ่มที่ใช้การช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นกลุ่มบุคคลที่พยายามเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของสมาชิก หรือส่งเสริมการปรับตัวไปจนถึงการเปลี่ยนแปลงชีวิตความเป็นอยู่ เช่น กลุ่มผู้มีปัญหาสุขภาพเรื้อรัง กลุ่มบุคคลที่เจ็บป่วยในระยะสุดท้ายของชีวิต กลุ่มบุคคลที่มีสมาชิกในครอบครัวพิการ เป็นต้น

สรุปได้ว่า แหล่งที่มาของการสนับสนุนทางสังคม จะได้มาจากบุคคลในกลุ่มครอบครัว ซึ่งเป็นแหล่งสนับสนุนตามธรรมชาติ เช่น พ่อแม่ ญาติพี่น้อง และกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องในสังคม เช่น เพื่อนสนิท ครู เพื่อนบ้าน บุคลากรทางการแพทย์

2.2.3 ชนิดของการสนับสนุนทางสังคม

ชนิดของการสนับสนุนทางสังคม เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ที่บุคคลต้องการได้รับจากทางเครือข่ายของสังคม จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าได้มี นักวิชาการหลายท่านได้ให้แนวคิดชนิดของการสนับสนุนทางสังคมไว้ดังนี้

ทรอทส์ (Troits. 1986: 416-423) ได้แบ่งชนิดของการสนับสนุนจากสังคมออกเป็น 3 ชนิด คือ

1. การได้รับการสนับสนุนด้านอารมณ์สังคม (Social emotional aid) เป็นการที่บุคคลได้รับความรัก ความเอาใจใส่ การยอมรับ และรู้สึกว่าได้เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม
2. การได้รับการสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร (Informational aid) เป็นการที่บุคคลได้รับข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งได้รับคำแนะนำและข้อมูลย้อนกลับ

3. การได้รับการสนับสนุนทางด้านทรัพยากร (Instrumental aid) เป็นการได้รับความช่วยเหลือด้านแรงงาน วัสดุอุปกรณ์ สิ่งของ เงินทอง ทำให้บุคคลที่ได้รับความช่วยเหลือนั้นสามารถดำรงบทบาทหรือหน้าที่รับผิดชอบได้ตามปกติ

ไวส์ (ดวงเดือน มูลประดับ. 2541: 44; อ้างอิงจาก Weiss. 1974) แบ่งการสนับสนุนทางสังคม ออกเป็น 5 ลักษณะ คือ

1. การได้รับความผูกพันใกล้ชิด (Attachment) ทำให้บุคคลรู้ว่าตนเองเป็นที่รัก และได้รับการดูแลเอาใจใส่ ถ้าขาดการสนับสนุนชนิดนี้บุคคลจะรู้สึกโดดเดี่ยว (Loneliness) และถูกแยกจากทางอารมณ์ (Emotional isolation)

2. พฤติกรรมการดูแลรับผิดชอบ (Opportunity for nurturance) เป็นการสนับสนุนที่บุคคลรับผิดชอบต่อการเจริญเติบโตและสุขภาพอนามัยของผู้อื่น แล้วทำให้ตนเองเกิดความรู้สึกว่าเป็นที่ต้องการของบุคคลอื่น

3. การมีส่วนร่วมในสังคม (Social integration) หมายถึง การมีโอกาสได้เข้าร่วมกิจกรรมในสังคม ทำให้มีการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน มีความห่วงใย เข้าใจกัน หากบุคคลไม่อาจมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม จะทำให้รู้สึกถูกแยกออกจากสังคม (Social isolation)

4. การได้รับการยอมรับในคุณค่า (Reassurance of worth) เป็นการได้รับการยอมรับในสถาบันครอบครัว หรือเพื่อน เมื่อบุคคลแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการรับบทบาททางสังคม ไม่ว่าจะเป็นบทบาทในครอบครัว หรือในอาชีพหากบุคคลไม่ได้รับการสนับสนุนด้านการยอมรับจะทำให้ขาดความเชื่อมั่น และค่ามีคุณค่าในตนเองลดลง

5. การได้รับคำแนะนำ (Guidance) เป็นการได้รับความช่วยเหลือ โดยการให้ข้อมูลข่าวสาร ข้อเสนอแนะ ให้ความเชื่อมั่น เพื่อบุคคลสามารถเผชิญและแก้ไขปัญหาได้

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่านอกจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ที่เป็นแหล่งการสนับสนุนทางสังคมตามธรรมชาติแล้ว ครูก็เป็นกลุ่มบุคคลในสังคม ที่เป็นแหล่งการสนับสนุนทางสังคมแก่เด็กด้วยเช่นกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการสนับสนุนทางสังคมของครู โดยใช้แนวคิดการสนับสนุนทางสังคมของทรอท์ส (Troits. 1986: 416-423) โดยสรุปได้ว่า การสนับสนุนทางสังคมของครู หมายถึง การที่นักเรียนได้รับการช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ

1. การสนับสนุนทางด้านอารมณ์ (Emotional Support) หมายถึง การที่นักเรียนรับรู้ได้รับความรัก ความไว้วางใจ ความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ การดูแลเอาใจใส่ การให้กำลังใจ การยอมรับนับถือกัน

2. การสนับสนุนทางด้านความรู้ ข้อมูลข่าวสาร (Cognitive Support) หมายถึง การที่นักเรียนรับรู้ได้รับการคำแนะนำ การให้แนวทางและข้อมูลข่าวสารที่สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตและการเรียน

3. การสนับสนุนทางด้านสิ่งของหรือบริการ (Materials Support) หมายถึง การที่นักเรียนรับรู้ได้รับการสนับสนุน การช่วยเหลือในด้านสิ่งของเครื่องใช้ เครื่องทุนแรงหรือการบริการ

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่านอกจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ที่เป็นแหล่งการสนับสนุนทางสังคมตามธรรมชาติแล้ว ครูก็เป็นกลุ่มบุคคลในสังคม ที่เป็นแหล่งการสนับสนุนทางสังคมแก่เด็กด้วยเช่นกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสนใจศึกษาว่า การสนับสนุนทางสังคมของครู ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมของครูด้านอารมณ์ การสนับสนุนทางสังคมด้านความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และการสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของหรือบริการนั้นส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดีมากน้อยเพียงใด

2.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมายในอนาคต

2.3.1 ความหมายของการกำหนดเป้าหมายในอนาคต

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมายในอนาคต มีนักวิชาการและนักการศึกษาให้ความหมายไว้ดังนี้

เซจินอร์ และคนอื่นๆ (Seginer, et al. 1991: 224-237) ได้กล่าวถึง การกำหนดเป้าหมายในอนาคตโดยการรวบรวมจากนักจิตวิทยาอื่นๆ ว่า การกำหนดเป้าหมายในอนาคตเกี่ยวข้องกับทฤษฎีที่ไร้เดียงสาของแต่ละบุคคลสำหรับพยากรณ์อนาคต ซึ่งประกอบด้วยการวางแผน ความปรารถนา ความหวัง และความกลัวเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของเหตุการณ์ และประสบการณ์ต่างๆ ที่สำคัญ รวมทั้งจินตนาการในอนาคตของแต่ละบุคคล ความต้องการ ค่านิยมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการมุ่งใจด้านอารมณ์และคุณสมบัติด้านสติปัญญา

จรรยา สุวรรณทัต (2531: 48) กล่าวว่า การกำหนดเป้าหมายในอนาคต หมายถึง ลักษณะของการมองสู่ออนาคตข้างหน้า ซึ่งเป็นการมองที่ลึกซึ้งกว้างไกลที่จะมีผลไม่เพียงเฉพาะแต่ตัวผู้มองเท่านั้น หากครอบคลุมไปถึงบุคคลอื่นและสังคมที่บุคคลนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย และถือว่าเป็นจิตลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การกำหนดเป้าหมายในอนาคต หมายถึง ลักษณะการมองอนาคตของบุคคล ผู้ที่มีการกำหนดเป้าหมายในอนาคตจะเป็นผู้ที่มีการประเมินคุณค่าของตนเอง สามารถคิดการณ์ไกล วางแผนกำหนดเป้าหมายที่ต้องการ เช่น การตั้งเป้าหมายเกี่ยวกับการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ หรือความคาดหวัง มุ่งหวังที่จะประสบความสำเร็จในอนาคต

2.3.2 ปัจจัยที่ส่งเสริมการกำหนดเป้าหมายในอนาคต

เคย์ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิน. 2520: 36 อ้างอิงจาก Kay. 1950) กล่าวว่า การเกิดการกำหนดเป้าหมายในอนาคตขึ้นอยู่กับลักษณะความมั่นคงทางสังคมของบุคคล การที่เด็กจะเรียนรู้ว่าควรอดใจรอ นั้น ส่วนมากจะเกิดในครอบครัวฐานะปานกลางและฐานะสูงเท่านั้น เพราะครอบครัวฐานะยากจนนั้นย่อมไม่สามารถจะหาสิ่งของให้เด็กตามสัญญาได้มากนัก ทำให้เด็กขาดความเชื่อถือเกี่ยวกับอนาคต นอกจากนี้ การประสบความสำเร็จด้านต่างๆ ในชีวิตก็เป็นสิ่งที่เคย์ เชื่อว่าจะช่วยให้บุคคลนั้นมีลักษณะมุ่งอนาคตสูง

เฮอร์ล็อก (นันทนา จันทรผืน. 2545: 10-11 อ้างอิงจาก Hurlock. 1974: 187-191) ได้สรุปปัจจัยที่เกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมายในอนาคต ไว้ดังนี้

1. วัฒนธรรม (cultural ideals) วัฒนธรรมที่แตกต่างกันมีมาตรฐานของการกำหนดเป้าหมายในอนาคตต่อสมาชิกต่างกัน มาตรฐานนั้นครอบคลุมถึงระดับความสำเร็จและทัศนคติต่อความสำเร็จ เมื่อเด็กย่างเข้าสู่วัยรุ่นจะรับรู้การกำหนดเป้าหมายในอนาคตที่มีต่อตนเองและความรับผิดชอบตนเองที่มีต่อสังคม การตั้งเป้าหมายของบุคคลในแต่ละสังคมจึงแตกต่างกันไป

2. ชนิดของสังคม (kind of family) เด็กที่มาจากครอบครัวที่มั่นคง มีแนวโน้มที่จะมีการกำหนดเป้าหมายในอนาคตสูงกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่ไม่มั่นคง ครอบครัวที่มีการโยกย้ายบ่อยๆ เด็กจะกำหนดเป้าหมายไม่ได้ว่าอนาคตจะเป็นอย่างไร เด็กที่ไม่ต้องย้ายถิ่นสามารถวางแผนของตนเองได้อย่างชัดเจนคือ มีการกำหนดเป้าหมายในอนาคตที่ชัดเจนและแน่นอน

3. ระดับชั้นทางสังคม (ordinal position) ครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางและมีฐานะทางเศรษฐกิจดี บิดามารดาจะให้ความหวังและให้โอกาสแก่บุตรคนแรกมากที่สุดโดยเฉพาะถ้าเป็นบุตรชาย ซึ่งตรงข้ามกับครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ลูกคนสุดท้ายจะต้องได้รับการสนับสนุนจากบิดา มารดา และพี่มากที่สุด เพื่อให้สมาชิกคนหนึ่งในครอบครัวขยับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงขึ้น

4. การอบรมเลี้ยงดู (discipline) เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอัตตาธิปไตยจะกำหนดเป้าหมายในอนาคตไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง ในทางตรงข้ามเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จะกำหนดเป้าหมายในอนาคตสอดคล้องกับความเป็นจริง

5. ฐานะในกลุ่ม (group status) กลุ่มจะมีอิทธิพลต่อเด็กมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับฐานะของตนในกลุ่ม และการกำหนดเป้าหมายในอนาคตที่กลุ่มที่มีต่อตน ถ้าฐานะของตนในกลุ่มมั่นคงและไม่มีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความประทับใจให้สมาชิกในกลุ่ม ระดับการกำหนดเป้าหมายก็ใกล้เคียงความเป็นจริง สำหรับเด็กที่ไม่มีบทบาทในกลุ่มจะต้องเลื่อนขั้นตนเองเข้าสู่การเป็นผู้นำในกลุ่มทำให้การกำหนดเป้าหมายในอนาคตหลายๆ อย่างไม่อยู่บนรากฐานความเป็นจริง สำหรับบุคคลที่ชอบแยกตัวเอง การกำหนดเป้าหมายของกลุ่มจะมีผลต่อเขาเพียงเล็กน้อย

6. การใช้กลไกการหลบหนี (use of escape mechanisms) กลไกการหลบหนีมีผลต่อการกำหนดเป้าหมายในอนาคตมากที่สุด คือ ผันกลางวัน เช่น ผันอยากเป็นพระเอก หรือนางเอกก็มีการกำหนดเป้าหมายไว้ว่าจะประสบความสำเร็จและหลีกเลี่ยงความล้มเหลว ซึ่งเป็นการกำหนดเป้าหมายในอนาคตที่อาจไม่อยู่บนรากฐานความเป็นจริง

7. การบอกเล่าเป้าหมายในอนาคต (verbalization of aspirations) การกำหนดเป้าหมายที่เล่าออกมามักจะอยู่บนรากฐานของความเป็นจริงมากกว่าที่เก็บไว้และคิดหวังอยู่คนเดียว อย่างไรก็ตามการกำหนดเป้าหมายในอนาคตที่เด็กบอกกับเพื่อนสนิทจะเป็นความใฝ่ฝันที่ไม่ค่อยใกล้เคียงความเป็นจริงเท่ากับที่บอกบิดามารดา ครู หรือคนที่ไม่ค่อยคุ้นเคยกัน เมื่อวัยรุ่นบอกเป้าหมายในอนาคตของตนแก่บุคคลอื่นจะเป็นการทำทนายให้พิสูจน์ตนเอง โดยพยายามทำให้

ได้ตามที่พูดไว้ เพราะรู้ว่าหลายคนสนใจสิ่งที่ตนพูดและไม่ต้องการเห็นสายตาที่มองด้วยความผิดหวัง

8. ความล้มเหลวและความสำเร็จในอดีต (past failures and success) บุคคลที่ประสบความสำเร็จเสมอๆ มีแนวโน้มในการกำหนดเป้าหมายในอนาคตว่าจะได้รับความสำเร็จอีกในอนาคต ในทางตรงกันข้ามบุคคลที่ผิดหวังซ้ำๆ มักคิดว่าจะล้มเหลวอีก ความคิดเช่นนี้จึงมีผลต่อการกำหนดเป้าหมายในอนาคตว่าจะตั้งได้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงหรือไม่

9. เพศ (sex) ทั้งบรรยากาศของบ้านและโรงเรียนจะส่งเสริมกระตุ้นให้เด็กชายกำหนดเป้าหมายในอนาคตมากกว่าเด็กหญิง บิดามารดาจะคาดหวังในตัวบุตรชายมากกว่าบุตรสาว ผู้ชายมักถูกกระตุ้นให้มีความคาดหวังทางกีฬา การงานและการประกอบอาชีพ แต่เด็กหญิงมีความคาดหวังเกี่ยวกับการได้รับการยอมรับจากกลุ่ม การแต่งงาน เด็กหญิงจึงมีแนวโน้มที่จะกำหนดเป้าหมายในอนาคตในระยะสั้นมากกว่าเด็กชาย

10. เชาวปัญญา (intelligence) เมื่อเด็กอยู่ในกลุ่มที่มีค่านิยมต่อความสำเร็จสูงจะกำหนดเป้าหมายในอนาคตให้ตนประสบความสำเร็จเหมือนเพื่อนๆ ในกลุ่ม ซึ่งอาจไม่อยู่บนรากฐานของความเป็นจริง อย่างไรก็ตามเด็กที่ฉลาดจะกำหนดเป้าหมายในอนาคตโดยอาศัยความสนใจและความสามารถของตนมากกว่าทำตามจุดมุ่งหมายที่กลุ่มตั้งไว้ ในทางกลับกันเด็กที่ฉลาดน้อยจะกำหนดเป้าหมายในอนาคตตามค่านิยมของกลุ่ม

11. บุคลิกภาพ (personality) บุคลิกภาพมีอิทธิพลต่อการกำหนดเป้าหมายในอนาคต โดยบุคคลที่มีความมั่นใจในตนเองกำหนดเป้าหมายในอนาคตสอดคล้องกับความจริงในทางตรงกันข้าม บุคคลที่ไม่มีความมั่นใจในตนเอง มักค้นหาจุดมุ่งหมายโดยไม่คำนึงถึงความสามารถของตนเองและไม่เคยพอใจถึงแม้ว่าจะมาถึงจุดสูงสุดแล้วก็ตาม

2.3.3 การพัฒนาให้บุคคลมีการกำหนดเป้าหมายในอนาคต

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2530: 107-108) ได้เสนอแนะวิธีการกระตุ้นบุคคลมีการกำหนดเป้าหมายในอนาคต ไว้ดังนี้

1. ให้เขียนเรื่องราวของตนเองที่เกี่ยวกับปัจจุบันและอนาคต โดยอาจกำหนดให้เขียนถึงสภาพชีวิตและการวางแผนการใช้ชีวิตในบั้นปลายด้วย
2. ให้ฝึกเขียนนวนิยายชีวิต ซึ่งอาจกำหนดช่วงเวลาไว้ เช่น ตั้งแต่เด็กจนเป็นผู้ใหญ่หรือจากปู่ไปถึงหลาน
3. ฝึกวางแผนเกี่ยวกับชีวิตของตน อาจจะเป็นแผน 5 ปี หรือ 20 ปี ก็ได้
4. ให้แบบอย่างของการวางแผนระยะยาว หรือการวางแผนการดำเนินชีวิตเพื่อบรรลุเป้าประสงค์บางประการในอนาคต

วรานนท์ ตั้งจักรวรานนท์ (2547: 86-109) ได้กล่าวว่า การพัฒนาเป้าหมาย คือ การขยายความเป้าหมายที่เขียนไว้ เพื่ออธิบายเนื้อหาหรือใจความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับผลลัพธ์ และผลประโยชน์ที่ต้องการ บุคคลควรจะทำการพัฒนาเป้าหมายเบื้องต้นทุกเป้าหมาย ด้วยขั้นตอนสำหรับการพัฒนาเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การจำแนก (Classify) เป้าหมายออกเป็นประเภท
2. การเรียงลำดับ (Prioritize) เป้าหมายแต่ละประเภท
3. การกำหนด (Establish) มาตรฐานสำหรับการปฏิบัติการ
4. การระบุ (Identify) อุปสรรคในการดำเนินการตามเป้าหมาย
5. การพัฒนา (Determine) บุคคลต้องกำหนดแรงบันดาลใจส่วนบุคคลเพื่อสร้างแรงจูงใจและข้อผูกมัดต่อความสำเร็จของเป้าหมาย
6. การนิยามภาพ (Visualize) ความสำเร็จตามเป้าหมายเพื่อเพิ่มพลังให้แก่แรงจูงใจ

อุมาพร ตรังคสมบัติ (2544: 348) กล่าวว่า การที่เด็กจะมีเป้าหมายนั้น พ่อแม่ต้องสร้างความอยากให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก เช่น อย่างเป็นคนเก่ง อยากเป็นที่หนึ่ง อยากแข่งขัน โดยบอกลูกว่าการไปถึงจุดแห่งชัยชนะนั้นคืออะไร ทำได้โดยการคุยกับลูกบ่อยๆ และทำชีวิตประจำวันให้มีความกระตือรือร้น มีชีวิตชีวา มีความรู้สึกสนุกในการเรียนรู้ เมื่อลูกเริ่มมีเป้าหมายแล้ว จงพยายามทำให้มันชัดเจน นอกจากนี้เด็กจะตั้งเป้าหมายได้ต่อเมื่อเขามีความคาดหวังในตนเอง คาดหวังว่าตัวเองจะประสบความสำเร็จ พ่อแม่จะทำให้ลูกคาดหวังในตนเองได้ก็โดยตัวพ่อแม่ต้องคาดหวังในตัวลูกก่อน

จากเอกสารเกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมายในอนาคตตั้งที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่า บุคคลที่มีการกำหนดเป้าหมายในอนาคตคือ บุคคลที่มีการวางแผนกำหนดเป้าหมายที่มีคุณค่าต่อตนเองในอนาคต มีความเพียรพยายามเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งการกำหนดเป้าหมายในอนาคตนั้น เป็นสิ่งที่สามารถปลูกฝังและพัฒนาให้เป็นไปในทางที่ดีได้

2.3.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมายในอนาคต

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมายในอนาคตจะเป็นประโยชน์ในการที่จะอธิบายและทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยต่างๆที่มีความสัมพันธ์หรือมีอิทธิพลต่อการกำหนดเป้าหมายในอนาคต โดยจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่ามีรายละเอียดดังนี้

2.3.4.1 งานวิจัยในประเทศ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันทึก (2520: 102-109) ได้ศึกษาจริยธรรมของเยาวชนไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 3, 5 และมหาวิทยาลัยปีที่ 2 ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุ 11-25 ปี และมาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมทั้งสามระดับ จำนวน 1,400 คน พบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตมีความสัมพันธ์

ทางบวกกับการอบรมเลี้ยงดู 3 แบบ คือผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรัก แบบใช้เหตุผล และลงโทษ

นันทนา จันทร์ผืน (2545: 71-75) ศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์กับความคาดหวังในอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงรายด้วยการวิเคราะห์พหุระดับ ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรในระดับนักเรียน ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการกระตุ้นทางการศึกษาของครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความคาดหวังในอนาคตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .572, .421 ตามลำดับ และพบว่าในระดับนักเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ($b=.373$) และการกระตุ้นทางการศึกษาของครอบครัว ($b=.112$) ส่งผลต่อความคาดหวังในอนาคตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เนตรชนก พุ่มพวง (2546: 75-76) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ทักษะคิดต่อการเรียน ความคาดหวังของผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน บุคลิกภาพแบบเอและแบบบี สิ่งแวดล้อมทางการเรียน มีความสัมพันธ์กับลักษณะมุ่งอนาคต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนได้ร้อยละ 71.5

ศิริพันธ์ สุระรัมย์ (2546: 81-82) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความเข้มแข็งในการมองโลกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 230 คน ผลการวิจัยพบว่า การกำหนดเป้าหมายในอนาคต การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความภาคภูมิใจในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการกำหนดเป้าหมายในอนาคตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้การกำหนดเป้าหมายในอนาคตมีความสัมพันธ์ทางลบกับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันน้อยจะมีการกำหนดเป้าหมายในอนาคตสูง

2.3.4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เนอร์มี (พรธชา พุ่มราฟา. 2548: 63, อ้างอิงจาก Nurmi. 1998) ศึกษาพบว่า การปฏิสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตรมีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของวัยรุ่น โดยมีการควบคุมของบิดามารดาที่มีต่อบุตร การวางแผนกิจกรรมในอายุ 11 ปี และ 15 ปี จะไม่มีอิทธิพลต่อการคิดของวัยรุ่นในทางตรงกันข้ามการคิดแก้ปัญหาในครอบครัวเมื่ออายุ 15 ปีจะเพิ่มระดับการมองโลกในแง่ดี การวางแผน และความสามารถในการกระทำให้เป็นจริงในอนาคต

ทอมมัสตอร์ฟ; และคนอื่นๆ (Nurmi. 1991: 24; citing Tromm Sdoff; et al. 1978) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนของพ่อแม่กับความหวัง และความกลัวในอนาคตในวัยรุ่นอายุ 11-15 ปี ชาวเยอรมันตะวันตก ผลการวิจัยพบว่า เด็กวัยรุ่นที่มีประสบการณ์สนับสนุนจากครอบครัวน้อยจะมีการมองอนาคตในแง่ดีน้อย รวมทั้งมองอนาคตด้านเศรษฐกิจ และอาชีพแคบ และแยกความแตกต่างได้น้อย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ และส่งผลต่อการกำหนดเป้าหมายในอนาคตได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล โดยการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลจะทำให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะการกำหนดเป้าหมายในอนาคต

2.4 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง

2.4.1 ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเอง

จากการศึกษาเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเอง ได้มีผู้ให้ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเองไว้หลายท่าน ดังนี้

คูเปอร์สมิธ (Coopersmith. 1967: 4-5) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นการประเมินค่าของตนเองและของแต่ละบุคคลและยึดถือความคิดนั้นไว้ ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงขอบเขตที่บุคคลเชื่อในตนเองเกี่ยวกับความสามารถ ความสำคัญ ความสำเร็จ และควมมีคุณค่า

กรมวิชาการ (2543: 34) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกที่ผู้เรียนมีความพอใจหรือชื่นชอบในพฤติกรรม หรือสภาพการณ์ที่ตนเองได้กระทำหรือเป็นอยู่ในขณะนั้น และเป็นความรู้สึกที่เชื่อว่าตนเองเป็นผู้ที่มีความสามารถ มีความสำคัญประสบความสำเร็จ และมีคุณค่าในระดับที่น่าพอใจ

เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2543: 87) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีค่า มีความสามารถ มีความภาคภูมิใจในความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ซึ่งความรู้สึกนี้ทำให้คนเรามีความมั่นใจในการกระทำต่างๆ ของชีวิตได้โดยไม่ต้องรอพึ่งผู้อื่นหรือสิ่งอื่น

สุวรรณี พุทธิศรี และชัชวาล ศิลปะกิจ (2541: 358-359) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง จากการได้รับการยอมรับจากผู้อื่น มีความพึงพอใจในผลการเรียนของตนเอง ซึ่งอาจจะถูกกำหนดโดยพ่อแม่ ครู เพื่อน ความรู้สึกที่ตนเองเป็นที่รักของบุคคลในครอบครัว ความรู้สึกที่ตนเองเป็นคนดี

อุมาพร ตรังคสมบัติ (2543: 12) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความคิดของบุคคลเกี่ยวกับตนเองว่าเป็นคนที่มีคุณค่า มีความหมายและมีประสิทธิภาพเพียงใด

จากความหมายข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อการพิจารณาตัดสินค่าของตนเองในเรื่องของการพึ่งตนเอง การยอมรับตนเอง คิดว่าตนเองมีคุณค่า เป็นที่ยอมรับจากบุคคลอื่นและสังคม ทั้งในด้านความสามารถทางด้าน

ร่างกาย ความสามารถทางด้านสติปัญญาในการกระทำการใดๆ ให้ประสบความสำเร็จได้ และความสามารถในการแก้ปัญหาต่างๆ รวมถึงความรู้สึกว่าตนเองเป็นคนที่มีความเกียรติน่าเชื่อถือ

2.4.2 ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเอง

2.4.2.1 การเห็นคุณค่าในตนเองตามแนวคิดของคูเปอร์สมิธ

คูเปอร์สมิธ (Coopersmith. 1981: 236) กล่าวว่า จากการมีมโนภาพต่อตนเอง บุคคลจะประเมินมโนภาพแห่งตนเองออกมาเป็นการเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งกระบวนการตัดสินคุณค่าจากการตรวจสอบตนเองด้วยผลงานตามความสามารถและคุณลักษณะต่าง ๆ นำมาเปรียบเทียบกับมาตรฐานและค่านิยมส่วนบุคคลแล้วนำมาตัดสินเป็นคุณค่าของตน ความรู้สึกของตนเอง อาจเป็นไปได้โดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ได้ แต่จะแสดงให้เห็นได้ด้วยลักษณะท่าทางหรือการแสดงออกทางพฤติกรรมภายนอก การเห็นคุณค่าในตนเองจะเกิดขึ้นจากการมีประสบการณ์ในเรื่องความสำเร็จ และการกระทำการต่าง ๆ ได้บรรลุตามเป้าหมายส่งผลให้ได้รับคำชมเชยจากพ่อแม่ หรือคนอื่น ๆ เป็นการสะสมความพึงพอใจต่อตนเองขึ้นมาทีละน้อยกลายเป็นความรู้สึกเชื่อถึงความสามารถที่จะก้าวไปให้ถึงคุณค่าที่ได้ตั้งไว้ ถ้าทำได้สำเร็จก็จะเกิดความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าในตนเองในที่สุด ซึ่งนอกจากนี้ คูเปอร์สมิธ (Coopersmith. 1984: 5) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเองไว้ 3 ประการ ได้แก่

1. การเห็นคุณค่าในตนเองเน้นที่การประมาณค่าตนเองของแต่ละบุคคลซึ่งจะมีความแตกต่างและการคงอยู่ในสิ่งที่ตนเองประเมินนั้นก็จะแตกต่างกันไปด้วย
2. การเห็นคุณค่าในตนเองตามขอบเขตของประสบการณ์ มีความสอดคล้องกับเพศ อายุและบทบาทของบุคคลนั้น
3. การเห็นคุณค่าในตนเองเน้นที่กระบวนการตัดสินใจของแต่ละบุคคล ค่านิยมและคุณค่าของตนเอง

จากลักษณะสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเองดังกล่าวนี้ คูเปอร์สมิธ (Coopersmith. 1981: 2-4) ยังได้กล่าวถึงคุณลักษณะพื้นฐานของการเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งบุคคลใช้เป็นสิ่งที่ตัดสินว่าตนประสบความสำเร็จ มีอยู่ 4 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถ (Competence) เป็นวิธีการที่จะพิจารณาถึงความสำคัญ โดยการกระทำให้สำเร็จตามเป้าหมาย สามารถเผชิญอุปสรรคต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตด้วยความมั่นใจ ปรับตัวได้ดี ใช้กลไกในการป้องกันตนเองน้อยและสามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ความสำคัญ (Significance) เป็นวิธีทางที่บุคคลรู้สึกเกี่ยวกับการถูกยอมรับการมีคุณค่าอย่างเหมาะสม ตนยังเป็นที่รักของบุคคลอื่น มีประโยชน์และเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวและสังคม
3. อำนาจในตัว (Power) เป็นอิทธิพลที่บุคคลมีต่อชีวิตตนเอง และต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ รอบตัว มีความเชื่อมั่นในอำนาจการกระทำของตนว่าจะก่อให้เกิดผลตามที่ต้องการ

และมีความสามารถเพียงพอในการกระทำสิ่งต่างๆ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

4. คุณความดี (Virtue) เป็นการปฏิบัติตัวสอดคล้องกับศีลธรรม จริยธรรม ค่านิยมและวัฒนธรรมประเพณี สามารถรับรู้คุณค่าของตนตามความเป็นจริง มองโลกในแง่ดี พอใจในชีวิตที่เป็นอยู่มีการแสดงออกของความคิดที่ดี และถูกต้องเหมาะสมตามธรรมเนียมครองธรรม

2.4.2.2 การเห็นคุณค่าในตนเองตามแนวคิดของสุวรรณี พุทธิศรีและ ชัชวาลย์ ศิลปกิจ

สุวรรณี พุทธิศรี และชัชวาลย์ ศิลปกิจ (2541: 359) ซึ่งเป็นจิตแพทย์ ได้แบ่งการเห็นคุณค่าในตนเอง ออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านสังคม (Social) หมายถึง การที่นักเรียนรู้สึกว่าคุณค่า มีความสำคัญรู้สึกถึงความเป็นเพื่อนกับผู้อื่นของตนเอง เป็นที่พึงของสังคมสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นสุข

2. ด้านการศึกษา (Academic) หมายถึง การที่นักเรียนรู้สึกว่าคุณค่า มีความสามารถ มีคุณค่าอันเนื่องมาจากความสำเร็จและความพึงพอใจในผลการเรียนของตนเอง ซึ่งอาจถูกกำหนดมาตรฐานโดยบิดา มารดา ครู อาจารย์ และเพื่อน

3. ด้านครอบครัว (Family) หมายถึง การที่นักเรียนรู้สึกว่าคุณค่าเป็นที่รัก เป็นที่ภาคภูมิใจของบิดา มารดาและคนในครอบครัว

4. ด้านภาพลักษณ์ (Body Image) หมายถึง การที่นักเรียนมีความรู้สึกดี ๆ เกี่ยวกับตนเองในการมองรูปลักษณ์ของตนเองว่า สูง เตี้ย อ้วนผอม กำลังดี หรือหน้าตาดี

5. ด้านมุมมองรวม (Global) หมายถึง การที่นักเรียนรู้สึกและมีมุมมองเกี่ยวกับตนเอง โดยทั่วไป เช่น ความรู้สึกเป็นคนดี เป็นคนมีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่ามีทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเองหลายทฤษฎีด้วยกัน แต่ในที่นี้ผู้วิจัยสนใจศึกษาการเห็นคุณค่าในตนเอง ตามแนวคิดของสุวรรณี พุทธิศรี และชัชวาลย์ ศิลปกิจ โดยแบ่งการเห็นคุณค่าในตนเองออกเป็น 4 ด้านคือ การเห็นคุณค่าในตนเองด้านสังคม การเห็นคุณค่าในตนเองด้านการศึกษา การเห็นคุณค่าในตนเองด้านครอบครัว และการเห็นคุณค่าในตนเองด้านภาพลักษณ์

2.4.3 ความสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเอง

การเห็นคุณค่าในตนเองมีความสำคัญอย่างยิ่งในการปรับตัวทางอารมณ์ สังคมและการเรียนรู้สำหรับเด็ก เพราะเป็นพื้นฐานของการมองชีวิต ความสามารถทางด้านอารมณ์และสังคม เกิดจากการเห็นคุณค่าในตนเอง บุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองสูงจะสามารถเผชิญกับอุปสรรคที่ผ่านเข้ามาในชีวิตได้สามารถยอมรับเหตุการณ์ที่ทำให้ตนเองรู้สึกผิดหวัง ท้อแท้ใจ ความเชื่อมั่นในตนเองมีความหวังและความกล้าหาญ จะทำให้เป็นคนประสบความสำเร็จ มีความสุข สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขตามที่ตนปรารถนา บุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเอง รู้ว่าตนเองมีคุณค่า มักจะประเมินตนเองในด้านดีแต่ถ้าบุคคลใดที่มีความรู้สึกว่ามีใครสนใจ ไม่ได้ได้รับการยอมรับหรือ

ทำอะไรแล้วไม่ประสบความสำเร็จ เมื่อเกิดความรู้สึกเช่นนี้ขึ้นก็จะทำให้บุคคลนั้นขาดความเชื่อมั่นในตนเองและทำให้บุคคลนั้นรู้สึกว่าตนเองไร้ค่า ดังนั้น ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองที่แตกต่างกันจึงมีผลต่อความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล (Newman. 1986: 281-286)

ความรู้สึกที่บุคคลต้องการได้รับการตอบสนองทางจิตใจ ทำให้บุคคลนั้นรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง แต่ถ้าบุคคลนั้นเกิดความรู้สึกที่ไม่พึงพอใจในตนเอง เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีในตนเองก็จะทำให้มีปัญหาทางสุขภาพจิต รวมทั้งบุคคลที่ล้มเหลวทางด้านการศึกษาและด้านสังคม จะทำให้มีความผิดปกติทางจิตได้ บุคคลที่เป็นอาชญากรหรือพวกที่มักก่อกรรม พวกอันธพาลทั้งหลาย ก็เป็นผลเนื่องมาจากการเห็นคุณค่าในตนเองเช่นกัน

การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นความรู้สึกภายในของบุคคล ซึ่งเป็นผลมาจากการประเมินคุณค่าและความสามารถของตน ถ้าบุคคลใดประเมินคุณค่าของตนเองสูงเกินไปจะทำให้เกิดความรู้สึกหลงตนหรือเห็นแก่ตัว แต่ถ้าบุคคลใดมีอคติต่อตนเองก็จะปฏิเสธไม่นับถือตนเอง ทำให้ขาดความมั่นใจในตนเองได้ ดังนั้น การพัฒนาความรู้สึกที่ดีต่อตนเองให้มั่นคงยิ่งขึ้น ทำให้เด็กประสบความสำเร็จในกิจกรรมที่ทำโดยการใช้ความสามารถตามที่ตนต้องการและอยู่ในสังคมที่ดีก็จะพัฒนาได้ การเห็นคุณค่าในตนเองนั้นมีความสำคัญต่อทุกช่วงชีวิตของเด็ก เด็กที่มีความนับถือต่อตัวเองต่ำหรือมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อตนเอง ก็เปรียบเสมือนกับเป็นคนที่พิการทางบุคลิกภาพ เช่นเดียวกับความพิการทางร่างกาย ซึ่งจะทำให้ประสบความสำเร็จในชีวิตทุก ๆ ด้านได้ การเห็นคุณค่าในตนเองจึงมีความสำคัญต่อคนเราทุก ๆ ช่วงชีวิต มีความสำคัญต่อการอบรมเลี้ยงดูในช่วงวัยเด็ก ทำให้เด็กเกิดความเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าในตนเอง รู้ว่าตนเองมีความสำคัญ ซึ่งจะมีผลต่อการวางรากฐานทางบุคลิกภาพและเพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงปัญหาต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นกับเด็กได้

กรมวิชาการ (2543:34) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง มีความสำคัญมากเนื่องจากบุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง จะสามารถพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างตัวเองกับสังคม อีกทั้งจะทำให้บุคคลนั้นมีสุขภาพจิตที่ดี มีความสุขยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของเชาวนา อมรสังเจริญ (2537: 2) ที่ว่า ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองเป็นสิ่งที่สำคัญในการพัฒนาบุคคลไปสู่ความเป็นบุคคลที่มีศักยภาพที่สมบูรณ์ (Fully Functional Person)

เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2543: 4-8) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับตนเอง ทำให้คนเรามีความเป็นตัวของตัวเองสูง ทำให้เป็นคนที่มีความมุ่งมั่น มีความมานะพยายามในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ ทำให้เป็นคนที่มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่นในด้านดี ไม่เหยียบย่ำความรู้สึกของผู้อื่นให้ตกต่ำลง เป็นคนที่มีบุคลิกลักษณะดี มีสุขภาพจิตดี เป็นคนที่มีเพื่อนมาก ในทางตรงกันข้ามถ้าบุคคลใดขาดการเห็นคุณค่าในตนเองก็จะทำให้เป็นคนที่ไม่ชอบโยนความผิดของตัวเองไปให้คนอื่น เป็นคนที่ไม่ชอบหาความผิดพลาดของผู้อื่น ต้องการความเอาใจใส่และต้องการได้รับการยอมรับจากผู้อื่นสูง เป็นคนที่ไม่ค่อยมีเพื่อน โดยเฉพาะเพื่อนสนิท เป็นคนที่ไม่ชอบเอาชนะและตนเองต้องเป็นฝ่ายถูกต้องเสมอ บุคคลประเภทนี้มักจะใช้ทุกวิถีทางและใช้ความรุนแรงเพื่อที่จะทำให้ตนเองชนะ เป็นคนที่ดื้อรั้นเสียดื้อ เป็นคนที่ขี้น้าว สิ้นหวังในชีวิต ทำให้เป็นคนที่ไม่มีความเห็นแก่ตัวและมีความต้องการทางวัตถุสูง ขาดการตัดสินใจที่ดี

ชอบผัดวันประกันพรุ่ง เป็นคนที่ชอบฟังฟังผู้อื่นอยู่เสมอ เป็นคนที่ชอบคุยโวโอ้อวดเกินจริงและที่ยังร้ายไปกว่านั้น คนที่ขาดการเห็นคุณค่าในตนเองยังเป็นคนที่พยายามฆ่าตัวตายเนื่องจากว่าเห็นคุณค่าตนเองเป็นคนไร้ค่า เมื่อเกิดปัญหาอะไรเกิดขึ้นมักจะลงโทษตัวเองและรู้สึกเจ็บปวดกับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมากมาย บุคคลเหล่านี้จึงมักพยายามฆ่าตัวตายเพื่อหลีกเลี่ยงสังคม ดังจะเห็นได้จากสภาพปัจจุบันเศรษฐกิจตกต่ำ ผู้คนเกิดความเครียด พยายามหลีกเลี่ยงปัญหา พยายามฆ่าตัวตาย ดังที่เห็นได้จากหน้าหนังสือพิมพ์ วิทยุหรือโทรทัศน์ เป็นต้น

ธีระ ชัยยุทธยรรยง (2544: 20) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นความจำเป็นพื้นฐานสำหรับมนุษย์ ซึ่งสามารถทำให้มนุษย์มีการพัฒนาหรือดำเนินชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่า ในการที่มนุษย์จะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งความรู้สึก ความคิดและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลแสดงออกในชีวิตประจำวันนั้นล้วนขึ้นอยู่กับความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของบุคคลทั้งสิ้น บุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ มีแนวโน้มทำลายตนเอง รวมทั้งพฤติกรรมการตัดสินใจผิดพลาดและจากข้อความที่กล่าวมา จะเห็นว่าความรู้สึกการเห็นคุณค่าในตนเองจะเป็นลักษณะเฉพาะของบุคคลจนกลายเป็นลักษณะสำคัญของบุคลิกภาพและเมื่อบุคคลเห็นคุณค่าของตนเองมากขึ้น มีความเคารพในเอกลักษณ์ของตนเองมากขึ้น ความรู้สึกนี้จะแพร่ขยายไปสู่ผู้อื่น จะรักและเห็นคุณค่าของผู้อื่น มีความเคารพในสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่นมากขึ้น ตลอดจนมีกำลังใจในการดำเนินชีวิตให้เจริญก้าวหน้าต่อไปไม่ท้อถอยและมีความคิดสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้แก่ตนเอง ครอบครัว สังคมตลอดเวลา

สุวรรณี พุทธิศรีและชัชวาลย์ ศิลปกิจ (2541: 359) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าของตนเองมีความสำคัญมากเพราะเป็นพื้นฐานในการมองประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมาได้อย่างถูกต้องและไม่บิดเบือนรวมทั้งพร้อมที่จะเผชิญหน้ากับอนาคตได้อย่างเข้มแข็ง พร้อมทั้งจะรับเอาสิ่งดีๆ เข้ามาในชีวิต

ที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ มีความสำคัญต่อบุคคลในการดำเนินชีวิต การมีคุณค่าเห็นคุณค่าในตนเองจะทำให้มีความมุ่งมั่นมานะพยายามในการทำงานจนประสบความสำเร็จ ทำให้เป็นคนที่มีความรู้ต่อตนเองและผู้อื่นในด้านดี เป็นคนที่มีบุคลิกลักษณะดีมีสุขภาพจิตดี ไม่อิจฉาริษยา ไม่รู้สึกด้อยค่า มองตนเองว่าเป็นคนเก่งมีความสามารถ นับถือตนเอง เป็นคนที่มีเพื่อนมาก มีความมั่นคงทางจิตใจไม่หวั่นไหวต่อสิ่งที่เข้ามากระทบ กล้าคิด กล้าทำ ปรับตัวได้ดี และสามารถแก้ปัญหาได้ดี

2.4.4 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง

คูเปอร์สมิธ (Coopersmith. 1981: 118-119) ได้แบ่งองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ลักษณะเฉพาะบุคคลซึ่งเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าของตนเองในด้านต่าง ๆ และองค์ประกอบภายนอกซึ่งเกี่ยวกับการได้รับความเห็นคุณค่าจากผู้อื่น มีรายละเอียดดังนี้

1. องค์ประกอบภายใน ได้แก่

1.1 ลักษณะทางกายภาพมีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเอง เช่น ความมีเสน่ห์ด้านรูปร่าง ความแข็งแรงของร่างกาย ความคล่องแคล่วในการเคลื่อนไหว บุคคลที่มีลักษณะทางกายภาพที่ดีจะมีความพึงพอใจและมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าบุคคลที่มีลักษณะทางกายภาพที่ด้อยกว่า ลักษณะทางกายภาพจะส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองเพียงใดนั้น อาจขึ้นอยู่กับค่านิยมของสังคมนั้นๆ อีกด้วย (Coopersmith. 1981: 120-123)

1.2 เพศ ในสังคมและวัฒนธรรมส่วนใหญ่ของไทยมักจะมีค่านิยมที่ดีต่อเพศชายมากกว่าเพศหญิง ทั้งนี้เพศชายมักได้รับการสอบหมายตำแหน่งที่มีอำนาจทางสังคม ในขณะที่เพศหญิงได้รับตำแหน่ง และบทบาททางสังคมที่ด้อยกว่า จึงส่งผลให้เพศชายมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าเพศหญิง (ศศิกันต์ ธนะโสธร. 2529: 8)

1.3 ภาวะทางอารมณ์หรือความรู้สึกของบุคคลมีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งเกิดจากการที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นแล้วเกิดการเปรียบเทียบและประเมินตนเอง โดยที่บุคคลอาจประเมินตนเองในด้านบวก ซึ่งเป็นการมองตนเองว่าเป็นบุคคลที่มีความสามารถประสบความสำเร็จเกิดความรู้สึกชื่นชมตนเอง มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง มีความสุข อันเป็นการส่งเสริมให้บุคคลเกิดการเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้น แต่ถ้าหากบุคคลประเมินตนเองในด้านลบ และไม่สามารถประสบความสำเร็จในอนาคตจะส่งผลให้การเห็นคุณค่าในตนเองลดต่ำลง (Coopersmith. 1981: 130 -134)

1.4 ความสามารถและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยบุคคลจะเห็นคุณค่าในตนเองมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความสามารถที่จะกระทำการสิ่งต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จทั้งในครอบครัวโรงเรียนและสังคมทั่วไป จากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม การประสบความสำเร็จจะเป็นการเสริมแรงแก่ตนเองและทำให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเอง (สุจิตรา เพื่อนอารีย์. 2533: 21; อ้างอิงจาก Bandura. 1977) ดังนั้นความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการเรียนของผู้ที่อยู่ในวัยเรียนจึงส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองได้

1.5 บุคคลที่เคยประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวมาก่อน มักจะมีความแตกต่างกันในด้านการเสี่ยง การตั้งเป้าหมายโดยบุคคลที่เคยประสบความสำเร็จจะมีความกล้าเสี่ยง กล้าทำงานที่ท้าทายความสามารถโดยที่งานนั้นเป็นงานที่ไม่ยากหรืองานจนเกินไป กล้าตั้งระดับความปรารถนาที่เป็นจริง มองตนเองในด้านดีมากกว่าบุคคลที่ประสบความสำเร็จล้มเหลว สอดคล้องกับงานวิจัยของคูเปอร์สมิธ (Coopersmith. 1981: 87-89) พบว่า บุคคลที่มีประสบการณ์เรื่องความสำเร็จมากจะมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าบุคคลที่มีประสบการณ์ของความสำเร็จน้อย

1.6 ค่านิยมส่วนบุคคล ซึ่งการเห็นคุณค่าในตนเองของบุคคลจะผันแปรตามค่านิยมและการให้คุณค่าตลอดทั้งความรู้สึกนึกคิดที่บุคคลมีต่อสิ่งต่างๆ ซึ่งเขาให้ความสำคัญแตกต่างกันไป เช่น คนที่ให้ความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หากประสบความสำเร็จจะเกิดความอายและมีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำลง เด็กวัยรุ่นชายและหญิงให้คุณค่าต่อสิ่งต่างๆ แตกต่างกันโดยเด็กวัยรุ่นชายให้คุณค่ากับผลการเรียน กีฬาและการเป็นคนกว้างขวางเป็นลำดับที่1,

2 และ 3 ตามลำดับ ในขณะที่เด็กวัยรุ่นหนึ่งให้คุณค่ากับผลการเรียน การเป็นคนกว้างขวางและกีฬา ลำดับที่ 1, 2 และ 3 ตามลำดับ นอกจากนี้ การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับค่านิยมของตนเองจะทำให้บุคคลนั้นมีการเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้นด้วย (Bradshaw. 1981: 6)

1.7 ระดับความมุ่งมั่น ซึ่งทุกคนมีความมุ่งมั่นที่แตกต่างกันไปว่าจะเป็นความมุ่งมั่นด้านการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน ความสามารถด้านต่างๆ ซึ่งมีผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง บุคคลมักจะตัดสินคุณค่าของตนโดยการเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานและความสามารถของตนกับระดับเกณฑ์ความสำเร็จที่ตั้งไว้ และประสบการณ์ที่เคยได้รับความสำเร็จ จะนำไปสู่ความมุ่งมั่นต่อความสำเร็จในครั้งต่อไป หากบุคคลมีความมุ่งมั่นเกินความสามารถของตนหรือเกินความเป็นจริงโอกาสที่จะประสบความสำเร็จตามที่มุ่งหวังก็ย่อมมีน้อย ทำให้การเห็นคุณค่าในตนเองลดลงได้ แต่ถ้าบุคคลนั้นมีความสามารถ และสามารถกระทำสิ่งที่ตนมุ่งหวังไว้ได้เขาจะเกิดการเห็นคุณค่าในตนเองขึ้น (Coopersmith. 1981: 142-148)

2. องค์ประกอบภายนอก ประกอบด้วยลักษณะดังนี้

2.1 ความสัมพันธ์กับบิดามารดา โดยในช่วงวัยทารกแรกเกิดไปจนถึงหนึ่งขวบถ้ามารดารักใคร่อุ้มชู และตอบสนองความต้องการของเด็กเป็นอย่างดี ย่อมสร้างความรู้สึกไว้วางใจสิ่งแวดล้อมขึ้นในตัวเด็กได้ แต่ตรงกันข้ามถ้าเด็กถูกเลี้ยงดูอย่างปล่อยปละละเลยถูกทอดทิ้งและขาดความรัก ย่อมทำให้เด็กไม่ไว้วางใจสิ่งแวดล้อม รวมทั้งผู้คนรอบข้างด้วย ดังนั้นสัมพันธภาพและบรรยากาศในครอบครัวจึงมีส่วนในการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของบุคคล

2.2 ครอบครัวที่บิดามารดามีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความยืดหยุ่น มีความมั่นคงในตนเอง มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุตร โดยการแสดงการยอมรับในตัวเด็กเน้นการใช้เหตุผล ให้ความรักความเอาใจใส่ กำหนดมาตรฐานและขอบเขตของการกระทำไว้อย่างกว้างๆ ไม่ใช่อำนาจขู่บังคับ ตลอดจนให้ความสนใจสิ่งต่างๆ ที่อยู่แวดล้อมเด็ก เช่น เพื่อน กิจกรรมที่เด็กกระทำสิ่งเหล่านี้จะทำให้เด็กมีแนวโน้มที่จะเป็นคนยืดหยุ่น มีอารมณ์มั่นคงไม่โลเล และมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง (สมพิศ ไชยกิจ. 2536: 19; อ้างอิงจาก Rubin and Mcneil. 1987) ส่วนบิดามารดาที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ ไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่บุตร ไม่มีกิจกรรมกับสมาชิกในครอบครัวไม่มีการพูดคุยปรึกษาหารือ ใช้วิธีการลงโทษที่รุนแรงและครอบงำความคิดเห็นของเด็ก มีผลทำให้เด็กเกิดความสับสนและมีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ นอกจากนี้ เด็กยังขาดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไม่ต่อสู้อุปสรรคที่ถอยยอมแพ้ได้ง่าย มีทัศนคติต่อตนเองทางด้านลบ มองตนเองไม่น่าชื่นชม (Rosenberg. 1965: 158)

2.3 สภาพทางสังคม ซึ่งสถานภาพหรือระดับชั้นทางสังคม คือองค์ประกอบภายนอกที่เป็นตัวบ่งชี้ระดับทางสังคมของบุคคลเมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลอื่น โดยทั่วไปสถานภาพทางสังคม มักจะเน้นที่ฐานะทางเศรษฐกิจของบุคคล ซึ่งพิจารณาได้จากอาชีพรายได้และที่พักอาศัย เนื่องจากสถานภาพทางสังคมเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความสำเร็จและความมีเกียรติ บุคคลที่มีสิ่งเหล่านั้นจึงมีความเชื่อว่าตนมีคุณค่าสูง (สมพิศ ไชยกิจ. 2536: 20)

2.4 สังคมและเพื่อน โดยความภาคภูมิใจในตนเอง เกิดจากการรับรู้ในการเปรียบเทียบตนเองกับบุคคลอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับตนเองด้านทักษะและความสามารถ ความถนัด ทั้งนี้เกิดจากการที่บุคคลเป็นสมาชิกของกลุ่ม ซึ่งต้องเป็นกลุ่มที่คงที่เพราะถ้าเปลี่ยนกลุ่มไปเรื่อย ๆ เด็กอาจมองตนเองในด้านลบเรื่องความสามารถที่จะเป็นเพื่อนที่ดีกับคนอื่น ดังนั้นปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนจะช่วยพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองของบุคคล ผู้ที่ไม่ได้การยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ไม่เป็นที่ประทับใจ หรือไม่อยู่ในความสนใจของเพื่อนจะไม่ชอบสูงส่งกับใคร ไม่แสดงความคิดเห็นความรู้สึกส่วนตัวกับเพื่อน เกิดความรู้สึกว่าไม่มีใครชอบหรือไม่นับถือตนเองเลย ส่วนผู้ที่เปรียบเทียบตนเองกับบุคคลอื่น ๆ แล้วมีความสำเร็จต่ำมีแนวโน้มว่าจะมีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำด้วยเช่นกัน (Rosenberg, 1965: 158) ดังนั้น จึงควรส่งเสริมให้เด็กเกิดการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยจะต้องร่วมมือกันระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ เพื่อนและตัวของนักเรียนเอง เพื่อพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองให้สูงขึ้น

2.5 ศาสนาที่บุคคลจะยึดถือและใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตจะต้องมีพื้นฐานที่ดีตั้งแต่วัยเด็ก ได้รับการปลูกฝังความเชื่อ การปฏิบัติทางศาสนาทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน ปลูกฝังให้เด็กยอมรับกฎเกณฑ์ของบุคคล กลุ่ม และขยายไปสู่กฎเกณฑ์ของสังคมที่จะทำให้เด็กยอมรับหลักการทางศาสนาเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตและเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ส่วนเด็กที่ไม่มีความเชื่อถือในบุคคลอื่นและสังคมนอกข้าง ทำให้เขาไม่ยอมรับกฎเกณฑ์ของบุคคล กลุ่ม และสังคม ขาดการปลูกฝังความเชื่อ การปฏิบัติตามหลักศาสนา ทำให้ขาดความศรัทธาในแนวทางของศาสนา ไม่มีเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ทำให้เกิดความสับสนในบทบาทหน้าที่ของตนเอง และมีความวิตกกังวล (อุษา ศรีจินดารัตน์, 2533: 4)

จากการศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองจะสะท้อนให้เห็นว่าปัจจัยที่ผู้วิจัยศึกษาในส่วนของการกำหนดเป้าหมายในอนาคต การสนับสนุนทางสังคมของครู และการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลนั้นมีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง และยังทำให้ทราบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองนั้นจะทำให้เกิดการมองโลกในแง่ดี

2.4.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเองจะเป็นประโยชน์ในการที่จะอธิบายและทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยต่างๆที่มีความสัมพันธ์ หรือมีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่ามีรายละเอียดดังนี้

2.4.5.1 งานวิจัยในประเทศ

รูปนัย ตั้งจิตภักดีสกุล (2545: 43, 49) ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเอง และความรู้สึกสิ้นหวังในเด็ก และเยาวชนที่กระทำผิดในสถานพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาที่มีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเองในเด็ก และเยาวชน โดยเด็ก และเยาวชนที่มีความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาต่างกันมีคะแนนเฉลี่ยการเห็นคุณค่าในตนเองต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ณัฐกมล ชาญสาริตพร (2545: 129 - 139) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ภาพในครอบครัว การยอมรับจากเพื่อนกับการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กวัยรุ่นตอนต้น ของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำนวน 192 คน ผลการวิจัยพบว่า เด็กวัยรุ่นตอนต้นมีคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กตอนกลาง ในกรุงเทพมหานคร พบว่า เด็กวัยรุ่นตอนต้นมีการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้แก่ ระดับชั้นเรียน สัมพันธภาพระหว่างครอบครัวและการยอมรับนับถือจากเพื่อน

รวีพรรณ เลขะวิวัฒน์ (2544: 71) ศึกษาการสนับสนุนทางสังคมและความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของผู้ใหญ่ตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า ในกลุ่มคนว่างงานการสนับสนุนทางสังคมกับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .344

ศกสวรรณ กาญจนภักดิ์ (2549: 106) ศึกษาความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ผลการวิจัยในส่วนของอิทธิพลระหว่างลักษณะมุงอนาคตกับการเห็นคุณค่าในตนเองพบว่า ลักษณะมุงอนาคตส่งผลทางตรงต่อการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ .25

ศินาพร แสงใส (2548: 93-104) ได้ทำการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรปัจจัย ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการ การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามสบาย สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว การกำหนดเป้าหมายในอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่อมั่นในตนเอง ที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำนวน 516 คน โดยใช้การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ผลการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การกำหนดเป้าหมายในอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมสูงสุด คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีอิทธิพลทางตรง และอิทธิพลทางอ้อมผ่านความเชื่อมั่นในตนเอง ตัวแปรที่มีอิทธิพลรองลงมา คือ การกำหนดเป้าหมายในอนาคต และความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีอิทธิพลรวมต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง มีอิทธิพลทางตรง และมีอิทธิพลทางอ้อมโดยผ่านทางกำหนดเป้าหมายในชีวิต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่อมั่นในตนเอง นอกจากนี้การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามสบายมีอิทธิพลรวม และอิทธิพลทางอ้อมโดยผ่านทางกำหนดเป้าหมายในอนาคต และความเชื่อมั่นในตนเอง

สุวรรณ ก่อสุวรรณวงศ์ (2550: 102) ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งในการมองโลกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า การสนับสนุนทางสังคมส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ($\beta=.42$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการกำหนดเป้าหมายในอนาคตส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ($\beta=.36$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.4.5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เทสเซอร์ (Tesser. 1980: 77 - 91) ได้ทำการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ของการเห็นคุณค่าในตนเองที่เกี่ยวข้องกับบุคคลในครอบครัว (Family Dynamics) พบว่า ตัวแปรในด้านความใกล้ชิดและความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองและบุคคลสามารถสูญเสียการเห็นคุณค่าในตนเองได้

ลิโทฟสกีและคูเสคส์ (Litovsky and Duxek. 1985: 373 - 387) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์ของวัยรุ่นเกรด 7 - 9 จำนวน 130 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสำรวจพฤติกรรมของพ่อแม่ ตามรายการของเด็ก (Children's report of parental behavior inventory) และแบบสำรวจการเห็นคุณค่าในตนเอง (The Coopersmith Self-Esteem Inventory) พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองกับการรับรู้พฤติกรรมของพ่อแม่ในลักษณะที่ให้ความเป็นอิสระ มีความสัมพันธ์ทางลบระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองกับการรับรู้พฤติกรรมของพ่อแม่ในลักษณะควบคุม วัยรุ่นที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะได้รับรู้ว่าพ่อแม่ยอมรับ มีการควบคุมน้อย มีความยืดหยุ่น ไม่ใช้กฎบังคับและไม่วางระเบียบพฤติกรรมมากเกินไป นอกจากนี้เด็กเกรด 9 จะรับรู้ว่าคุณแม่ยอมรับตนเองน้อยกว่าเกรด 7 และ 8 ผลจากการวิจัยครั้งนี้สนับสนุนว่าพัฒนาการอัตมโนทัศน์ในทางบวกจะเกิดขึ้นในบรรยากาศของการยอมรับ ซึ่งทำให้วัยรุ่นได้มีอิสระและมีโอกาสเรียนรู้ตามความสามารถของตนเอง

วอน โซเฟอร์ และโรเซนเทล (Von, Sopher and Rosenthal. 1996: 262-268) ได้ศึกษาเรื่องการจัดกระทำผลของการเห็นคุณค่าในตนเอง และการกำหนดเป้าหมายในอนาคตในการปฏิบัติงาน พบว่าผลของการกำหนดเป้าหมายในอนาคตและการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนในวิทยาลัยเพศชาย จำนวน 188 คน โดยได้แบ่งระดับการตั้งเป้าหมายเป็นระดับง่าย ระดับปานกลาง และระดับยาก ซึ่งพบว่าการกำหนดเป้าหมาย มีความสัมพันธ์กับความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ฮี-ย้ง ซอง (Hee-Young Song, RN.: 2004 : online) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง การสนับสนุนทางสังคม อุปสรรคทางสังคม การจัดการทางสังคม และการยอมรับทางสังคมในผู้ป่วยที่มีอาการบาดเจ็บของกระดูกสันหลัง พบว่า ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ความช่วยเหลือจากครอบครัว และการช่วยเหลือด้านข้อมูลข่าวสาร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการยอมรับของสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่าตัวแปรปัจจัยที่ผู้วิจัยศึกษานั้นมีตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ และมีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองได้แก่ การกำหนดเป้าหมายในอนาคต การสนับสนุนทางสังคมของครู และการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล

2.5 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสามารถเผชิญปัญหาและฟื้นฝ่าอุปสรรค

2.5.1 ความหมายของความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฝ่าอุปสรรค (AQ)

สโตนทซ์ (ธีระศักดิ์ กำบรรณรักษ์. 2548: 20 อ้างอิงจาก Stoltz.1997) ได้ให้ความหมายของความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฝ่าอุปสรรค (AQ) ว่าหมายถึงความสามารถของบุคคลในการฟื้นฝ่าอุปสรรคและความยากลำบาก หรือความฉลาดในการฝ่าวิกฤติ ซึ่งถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการประสบความสำเร็จในชีวิต

มัทธรา ธรรมบุศย์ (2544:17) กล่าวว่า AQ เป็นความสามารถของบุคคลในการตอบสนองต่อเหตุการณ์ในยามที่ต้องเผชิญกับปัญหาหรืออุปสรรค

คันสนีย์ ฉัตรคุปต์ (2544:103) กล่าวว่า AQ คือรูปแบบปฏิกิริยาตอบสนองหรือพฤติกรรมของคนๆ นั้นต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้น หรือรูปแบบพฤติกรรมการตอบสนองต่อปัญหาอุปสรรคในชีวิต

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฝ่าอุปสรรค (AQ) หมายถึง ความสามารถของแต่ละบุคคลที่มีพฤติกรรมตอบสนองต่อเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในชีวิต รวมทั้งสามารถฟื้นฝ่าอุปสรรคได้

2.5.2 ความสำคัญของความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฝ่าอุปสรรค

ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฝ่าอุปสรรค(AQ) ตามแนวคิดของสโตนทซ์ (ธีระศักดิ์ กำบรรณรักษ์. 2548: 20 อ้างอิงจาก Stoltz.1997) ระบุว่า AQ สามารถบอกถึงความอดทน ความพากเพียรและความสามารถในการผ่านพ้นความยากลำบาก พร้อมทั้งพยากรณ์ได้ว่าใครจะสามารถฟื้นฝ่าอุปสรรค และใครจะแพ้ง่ายช่วยพยากรณ์ว่าใครจะทำงานได้และมีศักยภาพมากกว่ากันและใครจะล้มเหลวในเวลาอันสั้น รวมทั้งสามารถพยากรณ์ได้ว่าใครจะล้มเลิกการทำงานและใครจะได้รับชัยชนะ

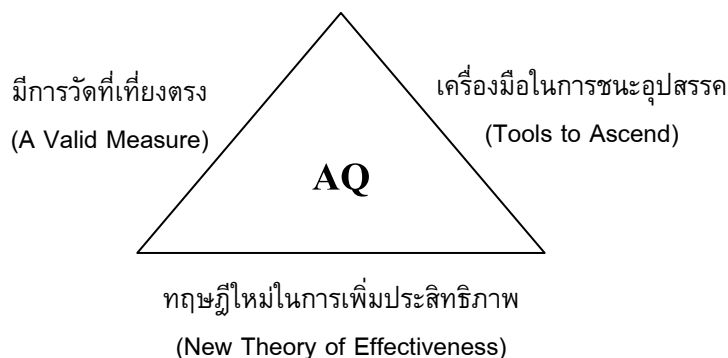
นอกจากนี้คุณสมบัติของความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฝ่าอุปสรรค(AQ) ยังแบ่งออกเป็น 3 ประการ (ธีระศักดิ์ กำบรรณรักษ์.2548: 21-22. อ้างอิงจาก Stoltz.1997) คือ

อันดับแรก AQ เป็นโครงสร้างกรอบแนวคิดใหม่ เพื่อการเข้าใจและขยายแง่มุมแห่งความสำเร็จให้กว้างขึ้น โดยสร้างขึ้นมาจากพื้นฐานที่พิสูจน์ได้มาจากการวิจัยที่โดดเด่น เสนอองค์ความรู้ใหม่ที่ผสมผสาน และสามารถประยุกต์ใช้ได้ การได้รับการฝึกหัดเป็นการเชื่อมโยงความรู้ใหม่ทำให้ทราบว่าสิ่งใดที่ทำให้คนพบกับความสำเร็จ

อันดับสอง AQ คือเครื่องวัดประเมินว่าคนแต่ละคนจะตอบสนองต่ออุปสรรคและปัญหาอย่างไรและเป็นครั้งแรกที่จะประเมินซึ่งทำให้เกิดความเข้าใจและสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้

อันดับสาม AQ มาจากพื้นฐานทางด้านวิทยาศาสตร์ที่สามารถพิสูจน์ได้ และเป็นเครื่องมือพัฒนาว่าเราจะตอบสนองต่ออุปสรรคอย่างไร และผลของมันจะเพิ่มประสิทธิภาพให้กับทั้งด้านส่วนตัวและงานอาชีพ เราสามารถเรียนรู้และประยุกต์ใช้ทักษะนี้ทั้งแก่ตนเอง ผู้อื่นและองค์กรได้

ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงของทั้ง 3 ประการข้างต้น (ธีระศักดิ์ กำบรรณารักษ์.2548: 22. อ้างอิงจาก Stoltz.1997) ได้ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 ความเชื่อมโยงของ(AQ) กับคุณสมบัติทั้ง 3 ประการตามแนวคิดของสโตรทซ์

ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค(AQ) ไม่จำเป็นจะต้องใช้ในระดับตัวบุคคลอย่างเดียวเท่านั้น พบว่า แนวคิดนี้สามารถช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพของทีมงาน(Teams) สัมพันธภาพระหว่างกัน (Relationships) ครอบครัว (Families) องค์กร (Organizations) ชุมชน (Communities) วัฒนธรรม(Cultures) และสังคม(Societies) ได้อีกด้วย

ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค(AQ) สามารถใช้พยากรณ์ความสำเร็จของสิ่งต่างๆ ได้ถึง 17 อย่าง ได้แก่

1. ผลการปฏิบัติงาน (Performance)
2. แรงจูงใจ (Motivation)
3. การให้อำนาจแก่พนักงานปฏิบัติงาน (Empowerment)
4. ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity)
5. การเพิ่มผลผลิต (Productivity)
6. การเรียนรู้ (Learning)
7. กำลังงาน (Energy)
8. ความหวัง (Hope)
9. ความสุข ความเข้มแข็งและสนุกสนาน (Happiness , vitality and joy)
10. สุขภาพอารมณ์ (Emotional health)
11. สุขภาพกาย (Physical health)
12. ความมั่นคง (Persistence)

13. ความยืดหยุ่น (Resilience)
14. การพัฒนา (Improvement over time)
15. ทักษะ (Attitude)
16. การมีอายุยืน (Longevity)
17. การตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง (Response to change)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นตัวอุปสรรคมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะ ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นตัวอุปสรรคสามารถบอกถึงความอดทน ความพากเพียรและความสามารถในการผ่านพ้นความยากลำบาก พร้อมทั้งพยากรณ์ได้ว่าใครจะสามารถฟื้นตัวอุปสรรค และใครจะแพ้ง่ายช่วยพยากรณ์ว่าใครจะทำงานได้และมีศักยภาพมากกว่ากันและใครจะล้มเหลวในเวลาอันสั้น รวมทั้งสามารถพยากรณ์ได้ว่าใครจะล้มเลิกการทำงานและใครจะได้รับชัยชนะ ซึ่งถ้าบุคคลสามารถเผชิญปัญหาและฟื้นตัวอุปสรรคได้ จะช่วยให้มีสุขภาพทางอารมณ์ดี ซึ่งจะนำมาซึ่งการมองโลกในแง่ดี

2.5.3 การแบ่งประเภทของบุคคลลักษณะต่าง ๆ

สโตรทซ์ (ธีระศักดิ์ กำบรรณรักษ์.2548: 31-39.อ้างอิงจาก Stoltz.1997) เปรียบเทียบว่าชีวิตคนก็เหมือนกับการปีนเขา หากต้องการจะประสบความสำเร็จก็ต้องอาศัยจิตใจที่มีความมุ่งมั่น จดจ่อและมีความทรหดอดทน เพราะบางครั้งอาจจะปีนได้อย่างช้าๆ และเจ็บปวดเหนื่อยล้า การเปรียบเทียบนี้ไม่ใช่แต่เฉพาะกับตัวบุคคลเท่านั้น แต่ยังสามารถนำมาใช้กับการเสริมสร้างทีมงานและองค์กรได้เช่นกัน โดยสโตรทซ์แบ่งลักษณะบุคคล/องค์กร ออกเป็น 3 พวกได้แก่

คนไม่สู้ (Quitter) ซึ่งเป็นพวกปฏิเสธและหลีกเลี่ยงการปีนเขา พวกเขาเหล่านี้ขาดวิสัยทัศน์และไม่ศรัทธาต่ออนาคต เห็นความสำคัญเพียงเล็กน้อยของการลงทุนเวลา เงิน และแรงจูงใจในการพัฒนาตนเอง ไม่กล้าเสี่ยง แทบไม่มีความคิดสร้างสรรค์ เว้นแต่ว่าสิ่งนั้นจะทำให้เขาสามารถหลีกเลี่ยงสิ่งที่ทำลายหรือสิ่งที่ยากลำบากได้ ในด้านการงานก็จะลงทุนลงแรงน้อยที่สุดเท่าที่สามารถเป็นไปได้ ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่าพวกคนไม่สู้ถือเป็นตัวถ่วงความก้าวหน้าขององค์กร

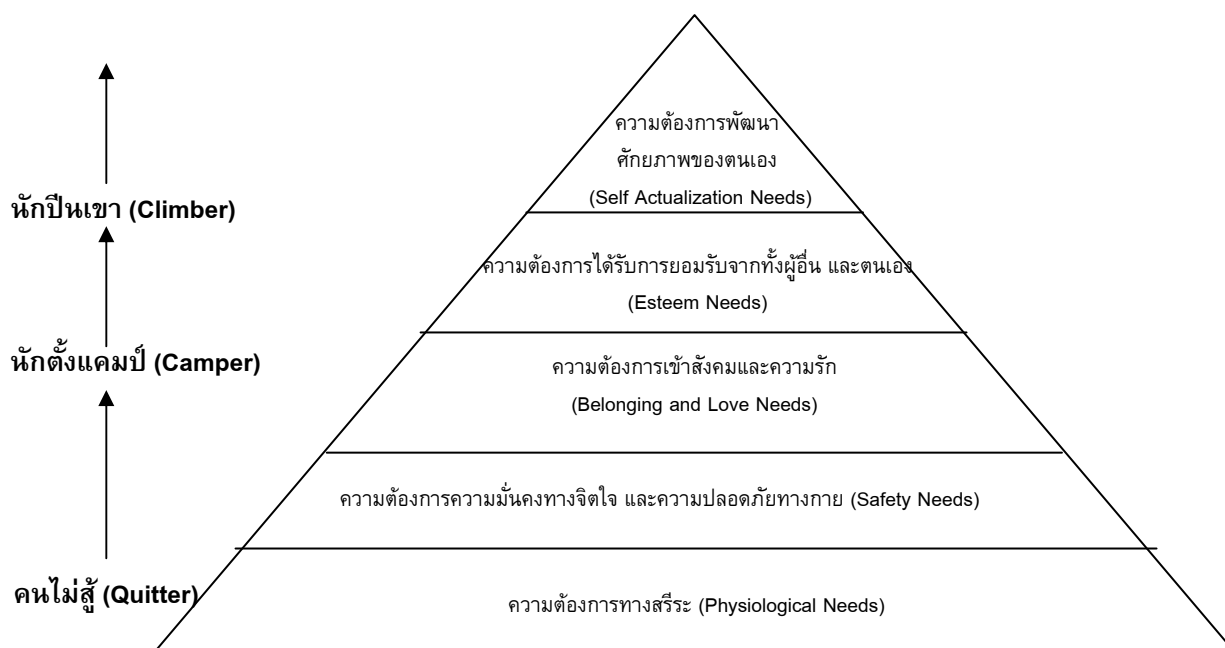
นักตั้งแคมป์ (Camper) เป็นกลุ่มที่จำกัดการปีนเขาและพยายามแสวงหาทางเรียบๆ ที่สบายกว่าปรารถนาและเลือกที่จะนั่งรอ แต่ พวกเขาเหล่านี้จะแตกต่างจากพวกคนไม่สู้(Quitter) ตรงที่อย่างน้อยก็ได้เริ่มต้นที่จะปีนเขา เพียงแต่เขาจะไปไกลเพียงในระดับหนึ่งแล้วจะหยุดเพราะมีความคิดว่า “เรามาได้ไกลที่สุดที่เราจะสามารถทำได้แล้ว” ความพยายามในส่วนนี้ทำให้คนส่วนใหญ่หลงคิดผิดว่าได้พบกับความสำเร็จแล้วแต่จริงๆ แล้วเป็นเพียงความสำเร็จที่อยู่ในวงจำกัดเท่านั้นเอง ซึ่งก็เหมือนกับเวลาปีนเขาที่จะมีจุดพักสำหรับนักปีนเขาและชาว Camper ก็เลือกที่จะอยู่ตรงนั้นไม่ยอมปีนขึ้นไปสัมผัสอากาศที่เย็นสบายที่ยอดเขา หากพิจารณาให้ดีจะพบว่าพวก Camper จะไม่สามารถรักษาความสำเร็จที่แท้จริงเอาไว้ได้ เหตุเพราะเขายังปีนไปไม่ถึงยอดเขาซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายที่แท้จริง

นักปีนเขา (Climber) เป็นผู้ที่เพียรพยายามที่จะปีนเขาไปให้ถึงยอดเขา ไม่ว่าจะพบกับอุปสรรคหรือความอับโชคก็ตาม ชาว Climber ก็ยังคงมุ่งมั่นต่อไปอย่างไม่ลดละ พวกเขาจึงได้ชื่อว่าเป็นนักสู้แห่งขุนเขา (Energizer Bunnies of the Mountain) ไม่ว่าจะมียายุเท่าใด เพศใด เชื้อชาติใด ร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงหรือทุพพลภาพก็ตาม ชาว Climber จะมีศรัทธาและเชื่อมั่นในชีวิตในอนาคต มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีแรงบันดาลใจในตนเองและมักจะเป็นผู้นำที่ดีด้วย

หากนำลักษณะของบุคคล/องค์กรทั้ง 3 กลุ่มนี้มาเปรียบเทียบกับทฤษฎีความต้องการเป็นลำดับขั้นของอับราฮัม มาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Need Theory) จะเห็นได้ชัดจากภาพประกอบ 3 ซึ่ง Quitter จะเป็นผู้ที่ยึดติดอยู่กับความต้องการพื้นฐานขั้นที่ 1 คือ ความต้องการทางสรีระ และความต้องการพื้นฐานขั้นที่ 2 คือ ความต้องการความมั่นคงทางจิตใจและความปลอดภัยทางกาย สำหรับพวก Camper จะเป็นผู้ที่กล้ามากกว่าแต่ก็ยังยึดติดอยู่กับความสุขและความสบายหากเปรียบเทียบกับทฤษฎีของมาสโลว์ จะพบว่าอยู่ในช่วงความต้องการขั้นที่ 3 คือ ความต้องการเข้าสังคมและความรักและความต้องการขั้นที่ 4 คือ ความต้องการได้รับการยอมรับจากทั้งผู้อื่นและตนเอง แต่สำหรับ Climber จะเป็นกลุ่มเดียวเท่านั้นที่สามารถบรรลุศักยภาพของตนสูงสุดสู่ความสามารถขั้นที่ 5 คือ ความต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเองได้

มาสโลว์เชื่อว่ามนุษย์แสดงพฤติกรรม เพื่อแสวงหาสิ่งที่สามารถบำบัดความต้องการของตนได้ ความต้องการจึงเป็นบ่อเกิดของแรงจูงใจเพื่อการแสวงหาสิ่งบำบัดมาระดับความต้องการ โดยมาสโลว์ได้แบ่งความต้องการของมนุษย์แยกประเภทออกเป็น 5 อย่างและเห็นว่ามนุษย์จะตอบสนองความต้องการทั้งหมดนี้อย่างมีลำดับขั้นความสำคัญของความต้องการ และความพึงพอใจในแต่ละเวลา ความต้องการทั้ง 5 ประการ ได้แก่

1. ความต้องการทางสรีระ (Physiological Needs) ได้แก่ ปัจจัยสี่ คือ อากาศ อาหารและน้ำ เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัยและความต้องการทางเพศ ทั้งหมดนี้เป็นความต้องการที่คนเราทุกคนต้องหมกมุ่นอยู่กับการบำบัดให้ร่างกายอยู่รอดและสบายเสียก่อน
2. ความต้องการความมั่นคงทางจิตใจ และความปลอดภัยทางกาย (Safety Needs) เช่น ความต้องการทำงานในบริษัทที่มีกิจการรุ่งเรือง ไม่มีนโยบายให้คนงานออกจากงานเมื่อผลการดำเนินงานไม่ดี ต้องการงานที่มีความปลอดภัยต่อสุขภาพ
3. ความต้องการเข้าสังคมและความรัก (Belonging and Love Needs) เช่น อยากอยู่ในกลุ่มเพื่อน อยากอยู่ในแวดวงเพื่อนร่วมงานที่สามัคคีกัน อยากมีคนรัก
4. ความต้องการได้รับการยอมรับจากทั้งผู้อื่น และตนเอง (Esteem Needs) อยากจะทำอะไรอันจะนำมาซึ่งชื่อเสียง เกียรติยศและตำแหน่ง
5. ความต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเอง (Self Actualization Needs) หมายถึงความอยากที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ อยากพัฒนาความสามารถที่ตนเองมีอยู่ให้สูงขึ้น

ภาพประกอบ 4 เปรียบเทียบระหว่างลักษณะของบุคคล/องค์กร ทั้ง 3 กลุ่มกับทฤษฎีความต้องการ เป็นลำดับขั้นของอับราฮัม มาสโลว์ สโตรทซ์ (ธีระศักดิ์ กำบรรณารักษ์.2548: 35 อ้างอิงจาก Stoltz.1997)

ตามแนวความคิดของสโตรทซ์ ระบุไว้ว่า ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค (AQ) สามารถบอกถึงความอดทน ความพากเพียร และความสามารถในการผ่านพ้นความยากลำบาก พร้อมทั้งพยากรณ์ได้ว่าใครจะสามารถฟันฝ่าอุปสรรคและใครจะแพ่พ่าย ช่วยพยากรณ์ว่าใครจะทำงานได้และมีศักยภาพมากกว่ากันและใครจะล้มเหลวในเวลาอันสั้น รวมทั้งสามารถพยากรณ์ได้ว่าใครจะล้มเลิกการทำงานและใครจะได้รับชัยชนะ

จากการศึกษาค้นคว้าสรุปได้ว่า ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค (AQ) หมายถึง ความสามารถบอกถึงความอดทน ความพากเพียรและความสามารถในการผ่านพ้นความยากลำบาก การได้รับการฝึกหัดเป็นการเชื่อมโยงความรู้ใหม่ทำให้ทราบว่ามีสิ่งใดที่ทำให้ค้นพบกับความสำเร็จ เป็นสิ่งที่วัดว่าแต่ละคนตอบสนองต่ออุปสรรคและปัญหาอย่างไรและเป็นครั้งแรกที่เราสามารถวัดสิ่งนี้ได้ ซึ่งจะก่อให้เกิดความเข้าใจและสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ ประการสุดท้ายความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค (AQ) มาจากพื้นฐานทางด้านวิทยาศาสตร์ที่สามารถพิสูจน์ได้ และเป็นเครื่องมือพัฒนาว่าเราจะตอบสนองต่ออุปสรรคอย่างไร และผลของมันจะเพิ่มประสิทธิภาพให้กับทั้งด้านส่วนตัวและงานอาชีพ เราสามารถเรียนรู้และประยุกต์ใช้ทักษะนี้ทั้งแก่ตนเอง ผู้อื่นและแก่องค์กรได้

2.5.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคจะเป็นประโยชน์ในการที่จะอธิบายและทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยต่างๆที่มีความสัมพันธ์ หรือมีอิทธิพลต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค โดยจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่ามีรายละเอียดดังนี้

2.5.4.1 งานวิจัยในประเทศ

ธิดา จิตพิพานิชยางกูร (2550: 82-87) ได้ทำการศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความมั่นคงทางอารมณ์และความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงทางอารมณ์ ได้แก่ สัมพันธภาพในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค ได้แก่ สัมพันธภาพในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน บรรยากาศการเรียนการสอน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เพ็ญแข ประจณปัจจนิก (2536:) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูกับความสามารถในการแก้ปัญหา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบของการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดามารดาในเขตกรุงเทพมหานคร และศึกษารูปแบบของการอบรมเลี้ยงดูกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหา พบว่า บิดามารดาส่วนมากใช้วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบรักและสนับสนุน แบบใช้เหตุผล และไม่พบว่ารูปแบบของการอบรมเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการแก้ปัญหา ทั้งนี้เพราะ บิดามารดาใช้วิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบใช้เหตุผลเพียงอย่างเดียว

อนันต์ นวลใหม่. (2549: 93-99) ได้ทำการศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) และความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค (AQ) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอ่างทอง พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ได้แก่ วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย สัมพันธภาพในครอบครัว และวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค ได้แก่ วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และสัมพันธภาพในครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.5.4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

มุลเสน (Mussen. 1969: 261) ศึกษาพบว่า พ่อแม่ที่让孩子มีโอกาสและได้รับการสนับสนุนความต้องการในด้านความอยากรู้อยากเห็น จะทำให้เด็กมีความรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง ฟังตนเองได้ มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าคิดกล้าตัดสินใจ กล้าพูดกล้าแสดงออก สามารถเผชิญสถานการณ์ใหม่โดยไม่วิตกกังวล และมีความเชื่อมั่นในตนเอง

เฮอร์ลอค (วาสนา พรหมทอง. 2545; อ้างอิงจาก Hurlock. 1982: 66) สรุปได้ว่าผลของการอบรมเลี้ยงดูเด็กโดยใช้วิธีประชาธิปไตย กล่าวคือ ให้ความรักความสนใจและเห็นความสำคัญของเด็กจะทำให้เด็กรู้จักรับผิดชอบ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีเพื่อนมาก เป็นมิตร ซื่อสัตย์ มีอารมณ์มั่นคง มีความคิดริเริ่ม ฟังตนเอง และสามารถเผชิญปัญหาด้วยความมั่นใจ ส่วนการเลี้ยงดูโดยวิธีอัตตาธิปไตย ทำให้เด็กขาดความใกล้ชิดกับพ่อแม่ และขาดความอบอุ่น มั่นคงปลอดภัย มีความรู้สึกว่าการที่ต้องทำตามอย่างเคร่งครัด ทำให้ขาดความคิดริเริ่ม ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เพราะไม่เคยฝึกตัดสินใจแก้ปัญหาเอง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่าตัวแปรปัจจัยที่ผู้วิจัยศึกษานั้นมีตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ และมีอิทธิพลต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง และการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 1 ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 1 จำนวน 23 โรงเรียน 218 ห้องเรียน และมีจำนวนนักเรียน 9,482 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 1 จำนวน 7 โรงเรียน 19 ห้องเรียน และมีจำนวนนักเรียน 721 คน ซึ่งแบ่งเป็น นักเรียนที่อยู่โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 104 คน นักเรียนที่อยู่โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 304 คน และนักเรียนที่อยู่โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 313 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two-Stage Random Sampling) โดยมีรายละเอียดการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง และขั้นตอนในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. สํารวจข้อมูลข้อมูลประชากรของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสํานักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2551 โดยใช้เกณฑ์การแบ่งขนาดโรงเรียนของสํานักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานดังนี้

โรงเรียนขนาดเล็กที่ 1	มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด	1 - 120	คน
โรงเรียนขนาดเล็กที่ 2	มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด	121 - 200	คน
โรงเรียนขนาดเล็กที่ 3	มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด	201 - 300	คน
โรงเรียนขนาดเล็กที่ 4	มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด	301 - 499	คน
โรงเรียนขนาดเล็กที่ 5	มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด	500 - 1,499	คน
โรงเรียนขนาดเล็กที่ 6	มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด	1,500 - 2,499	คน
โรงเรียนขนาดเล็กที่ 7	มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด	2,500	คน ขึ้นไป

ที่มา: สํานักนโยบายและแผน สํานักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

จากการพิจารณาแบ่งขนาดโรงเรียนตามเกณฑ์ดังกล่าว พบว่า มีขนาดโรงเรียนตั้งแต่โรงเรียนขนาดเล็กที่ 1 ถึง ขนาดที่ 7 เมื่อพิจารณาลักษณะพื้นที่ชุมชน สภาพสังคม และความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ พบว่าโรงเรียนขนาดเล็กที่ 1 กับโรงเรียนขนาดเล็กที่ 2 มีลักษณะใกล้เคียงกัน และโรงเรียนขนาดเล็กที่ 3 กับโรงเรียนขนาดเล็กที่ 4 ก็มีลักษณะใกล้เคียงกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงพิจารณาจัดโรงเรียนขนาดเล็กที่ 1 และขนาดเล็กที่ 2 ให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน โดยจัดให้เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จัดโรงเรียนขนาดเล็กที่ 3 และขนาดเล็กที่ 4 ให้อยู่ในกลุ่มเดียวกันโดยจัดให้เป็นโรงเรียนขนาดกลาง และจัดโรงเรียนขนาดเล็กที่ 5 ให้เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ดังตาราง 1

ตาราง 1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามขนาดโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2551

ลำดับที่	ขนาด โรงเรียน	โรงเรียน	จำนวน ห้องเรียน	จำนวน นักเรียน
1	เล็ก	พิบูลประชาสรรค์	5	200
2		วัดบวรนิเวศ	6	196
3		พุทธจักรวิทยา	6	217
4		มักกะสันพิทยา	7	239
5		วัดน้อยนพคุณ	7	209
6		ไทรมิตรวิทยาลัย	6	256
1	กลาง	กุนนทีรุชยานามวิทยาลัย	9	333
2		ปทุมคงคา	12	464
3		ราชวินิต มัธยม	9	444
4		วชิรธรรมสาริต	10	465
5		วัดราชบพิธ	10	440
6		วัดราชาธิวาส	10	394
7		ศิลาจารย์พัฒนา	8	339
8		สตรีวัดมหาพฤฒาราม ในพระบรมราชินูปถัมภ์	10	328
9		สายปัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์	8	324
10		สิริรัตนาร	10	409
1	ใหญ่	วัดสุทธิวราราม	12	586
2		สตรีวิทยา	11	619
3		สันติราษฎร์วิทยาลัย	11	565
4		สามเสนวิทยาลัย	11	597
5		สายน้ำผึ้ง ในพระอุปถัมภ์ฯ	12	509
6		สุรศักดิ์มนตรี	15	750
7		โยธินบูรณะ	13	600
รวม			218	9,482

ที่มา: ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา 2551 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

หมายเหตุ

โรงเรียนขนาดเล็ก	จำนวนนักเรียนทั้งหมด 1-200 คน
โรงเรียนขนาดกลาง	จำนวนนักเรียนทั้งหมด 201-499 คน
โรงเรียนขนาดใหญ่	จำนวนนักเรียนทั้งหมด 500 คน ขึ้นไป

2. การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากร ซึ่งใช้สูตรการกำหนดตัวอย่างสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 (มยุรี ศรีชัย, 2538: 105)

2.1 กำหนดระดับความเชื่อมั่น (Level of Confidence: $1-\alpha$) ที่ร้อยละ 95

2.2 กำหนดขนาดของความคลาดเคลื่อน ($e = Z_{.05/2} S_X$) เท่ากับ 1.5 จากคะแนนเต็มของแบบสอบถามวัดการมองโลกในแง่ดี ซึ่งผู้วิจัยได้พิจารณาแล้วเห็นว่าขนาดของความคลาดเคลื่อนดังกล่าวพอเพียงสำหรับการได้มาของขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม

2.3 ค่าประมาณความแปรปรวนของประชากร (σ_g^2) ได้จากการนำแบบสอบถามวัดการมองโลกในแง่ดีจำนวน 45 ข้อ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 ในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ จำนวน 223 คน ผลการประมาณค่าความแปรปรวนของโรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าเท่ากับ 283.30 โรงเรียนขนาดกลาง มีค่าเท่ากับ 299.37 และโรงเรียนขนาดใหญ่ มีค่าเท่ากับ 303.02 ตามลำดับ

3. ดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยโดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสองขั้นตอน (Two-Stage Random Sampling) ดังนี้

3.1 ขั้นตอนที่ 1 ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) และมีโรงเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม (Sampling Unit) และสุ่มโรงเรียนจำนวนร้อยละ 30 ของจำนวนโรงเรียนในแต่ละขนาด ได้โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 2 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 3 โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 2 โรงเรียน รวมทั้งหมด 7 โรงเรียน

3.2 ขั้นตอนที่ 2 ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม (Sampling Unit) สุ่มห้องเรียนในแต่ละโรงเรียน ประมาณร้อยละ 30 ของจำนวนห้องเรียน ทั้งนี้เพื่อให้ได้จำนวนนักเรียนตามที่คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างไว้ ได้จำนวนโรงเรียนทั้งหมด 7 โรงเรียน จำนวนห้องเรียนทั้งหมด 19 ห้องเรียน และจำนวนนักเรียนทั้งหมด 655 คน ซึ่งแบ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 2 โรงเรียน จำนวนห้องเรียน 4 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 91 คน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 3 โรงเรียน จำนวนห้องเรียน 9 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 272 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 2 โรงเรียน จำนวนห้องเรียน 6 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 292 คน

3.3 ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากนักเรียน 721 คน ซึ่งแบ่งเป็นนักเรียนที่อยู่โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 104 คน นักเรียนที่อยู่โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 304 คน และนักเรียนที่อยู่โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 313 คนซึ่งมากกว่าขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ดังตาราง 2

ตาราง 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามขนาดโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2551

ลำดับ ที่	ขนาด โรงเรียน	โรงเรียน	จำนวน ห้องเรียน	จำนวน นักเรียน
1	เล็ก	พุทธจักรวิทยา	2	50
2		วัดน้อยนพคุณ	2	54
1	กลาง	กุนนทีรุทธนามวิทยาคม	3	98
2		ปทุมคงคา	3	102
3		สายปัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์	3	104
1	ใหญ่	สตรีวิทยา	3	159
2		สันติราษฎร์วิทยาลัย	3	154
รวม			19	721

3.4 การตรวจสอบความเหมาะสมของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความเหมาะสมของกลุ่มตัวอย่างโดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 721 คน ได้ค่าความแปรปรวนของการตอบแบบสอบถามการมองโลกในแง่ดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เท่ากับ 227.05 239.67 และ 278.61 ตามลำดับ ซึ่งมีค่าต่ำกว่าค่าความแปรปรวนที่ใช้สำหรับคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง เมื่อพิจารณาความคลาดเคลื่อนที่กำหนดไว้เป็นเกณฑ์ในการประมาณค่าที่ยอมรับได้ที่ระดับความเชื่อมั่นของการประมาณค่าเฉลี่ยร้อยละ 95 ในการวางแผนกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 1.50 เมื่อนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงมาวิเคราะห์เพื่อประมาณค่าเฉลี่ยของตัวแปรการมองโลกในแง่ดี มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเฉลี่ย (S_x) ในภาพรวมเท่ากับ 0.69 และผู้วิจัยได้กำหนดการประมาณค่าเฉลี่ยการมองโลกในแง่ดีของประชากรไว้ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ดังนั้น ในการวิจัยนี้จึงมีค่าความคลาดเคลื่อน ($Z_{\alpha/2} S_x$) เท่ากับ 1.35 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่าความคลาดเคลื่อนที่วางแผนไว้ จึงสรุปได้ว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้มีขนาดเหมาะสมและเพียงพอต่อการนำไปใช้วิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วยโปรแกรมลิสเรล ซึ่งจำเป็นต้องใช้กลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่พอสมควร โดยทั่วไปอัตราส่วนระหว่างหน่วยตัวอย่างและจำนวนพารามิเตอร์หรือตัวแปรควรจะเป็น 20:1 (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2538: 46;

อ้างอิงจาก Gold. 1980: 163. and Weiss. 1972.) ในการวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด 36 ตัวแปร ขนาดกลุ่มตัวอย่างต่ำสุดควรเท่ากับ 720 คน ดังนั้น จึงถือได้ว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้มีขนาดที่เพียงพอ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ มีจำนวน 6 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามวัดการมองโลกในแง่ดี มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 45 ข้อ จำแนกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 มิติความคงทนถาวร (Permanence) จำนวน 15 ข้อ

ตอนที่ 2 มิติความเป็นตนเอง (Personalization) จำนวน 15 ข้อ

ตอนที่ 3 มิติความครอบคลุม (Pervasiveness) จำนวน 15 ข้อ

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 11 ข้อ

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามวัดการสนับสนุนทางสังคมของครู แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ จำแนกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ด้านอารมณ์ (Emotional Support) จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 ด้านความรู้ ข้อมูลข่าวสาร (Cognitive Support) จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 3 ด้านสิ่งของหรือบริการ (Materials Support) จำนวน 7 ข้อ

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามวัดการกำหนดเป้าหมายในอนาคต มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

ฉบับที่ 5 แบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ จำแนกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ด้านสังคม (Social) จำนวน 8 ข้อ

ตอนที่ 2 ด้านการศึกษา (Academic) จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 3 ด้านครอบครัว (Family) จำนวน 8 ข้อ

ตอนที่ 4 ด้านภาพลักษณ์ (Body Image) จำนวน 7 ข้อ

ฉบับที่ 6 แบบสอบถามวัดความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบ Bi-polar 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ จำแนกเป็น 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ความสามารถในการควบคุมอุปสรรค (Control) จำนวน 8 ข้อ

ตอนที่ 2 ความสามารถในการวิเคราะห์ต้นตอของอุปสรรค (Origin) จำนวน 9 ข้อ

ตอนที่ 3 ความสามารถในการยอมรับผลการกระทำของตน (Ownership) จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 4 ความสามารถในการรับรู้ผลกระทบของอุปสรรค (Reach) จำนวน 7 ข้อ

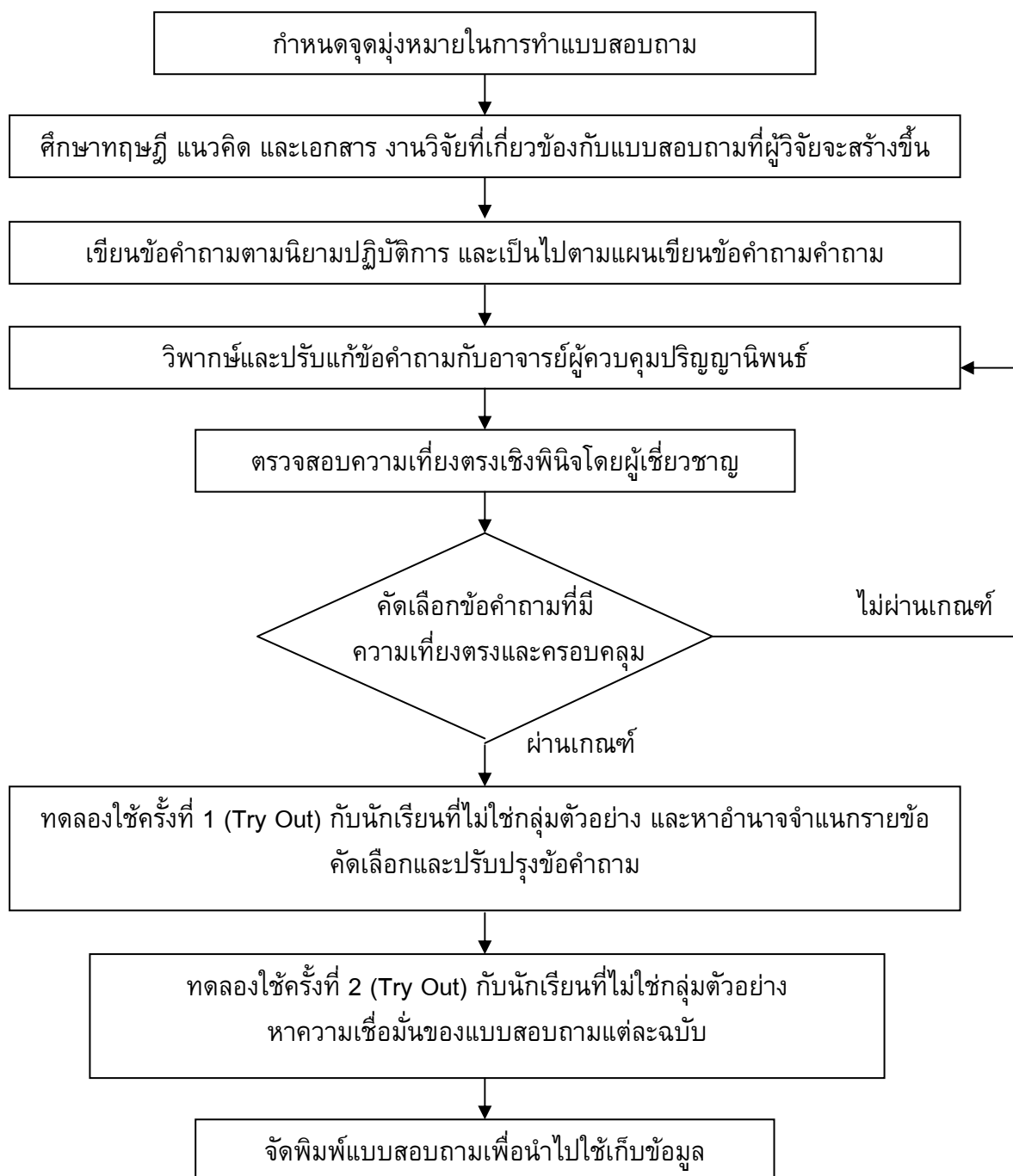
ตอนที่ 5 ความสามารถในการอดทนต่ออุปสรรค (Endurance) จำนวน 9 ข้อ

3. การสร้างและการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้แก่ แบบสอบถามวัดการสนับสนุนทางสังคมของครู จำนวน 20 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีวิธีดำเนินการสร้าง ดังภาพประกอบ 5

วิธีดำเนินการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ภาพประกอบ 5 ลำดับขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

จากภาพประกอบ 5 มีขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถามวัดการสนับสนุนทางสังคมของครู
2. ศึกษา นิยาม ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางสังคมของครู โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการสนับสนุนทางสังคมของทรอทส์
3. เขียนนิยามปฏิบัติการของการสนับสนุนทางสังคมของครู โดยเขียนนิยามตามคุณลักษณะที่ต้องการวัด พร้อมทั้งกำหนดแผนการเขียนข้อคำถาม
4. เขียนข้อคำถามตามนิยามเชิงปฏิบัติการ และแผนการเขียนข้อคำถามที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ได้แก่ ระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย ระดับน้อยที่สุด โดยผู้วิจัยเขียนข้อคำถามเป็นข้อความสั้นๆ โดยแบ่งการวัดออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านอารมณ์และจิตใจ จำนวน 10 ข้อ ด้านความรู้ ข้อมูลข่าวสาร จำนวน 10 ข้อ และด้านสิ่งของและการบริการ จำนวน 10 ข้อ รวมทั้งสิ้น 30 ข้อ โดยนำไปให้คณะกรรมการควบคุมปริญญาานิพนธ์พิจารณา แล้วปรับปรุงแก้ไขก่อนให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา
5. นำแบบสอบถามที่ได้ไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบวัด ซึ่งให้ความเห็นเกี่ยวกับข้อคำถามแต่ละข้อ และให้ค่าคะแนนความคิดเห็นว่าข้อคำถามข้อนั้นสามารถวัดได้สอดคล้องตามหลักวิชาการ และคุณลักษณะที่จะวัดหรือไม่ (-1, 0, 1) จากนั้นผู้วิจัยนำค่าคะแนนที่ได้มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และคัดเลือกข้อคำถามโดยพิจารณาค่า IOC ที่คำนวณได้ โดยใช้เกณฑ์ IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งเป็นข้อที่สมบูรณ์และมีความเหมาะสม เมื่อผู้วิจัยตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แล้วสามารถคัดเลือกข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ดังนี้ ด้านอารมณ์และจิตใจ จำนวน 7 ข้อ ด้านความรู้ ข้อมูลข่าวสาร จำนวน 6 ข้อ และด้านสิ่งของและการบริการ จำนวน 7 ข้อ รวมทั้งสิ้น 20 ข้อ
6. นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อ 5 ให้คณะกรรมการควบคุมปริญญาานิพนธ์พิจารณาอีกครั้ง แล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
7. นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อ 6 ไปทดลองใช้ (Try Out) ครั้งที่ 1 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 ของโรงเรียนแต่ละขนาด ได้แก่ โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย โรงเรียนสตรีวัดมหาพฤฒาราม ในพระบรมราชินูปถัมภ์ และโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี จำนวน 223 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย แล้วนำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนน วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ แล้วคัดเลือกข้อคำถามโดยพิจารณาจากค่าอำนาจจำแนกที่มากกว่าหรือเท่ากับ 0.20 (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543: 185) ซึ่งได้จำนวนข้อคำถามที่ผ่านการคัดเลือกทั้งสิ้น 20 ข้อ แบ่งเป็นด้านอารมณ์และจิตใจ จำนวน 7 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.526 ถึง 0.624 ด้านความรู้ ข้อมูลข่าวสาร จำนวน 6 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.532 ถึง 0.657 และด้านสิ่งของหรือบริการ จำนวน 7 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.352 ถึง 0.531

8. นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อ 7 ไปทดลองใช้ (Try Out) ครั้งที่ 2 เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) รายฉบับของแบบวัด โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient- α) ของครอนบัค (Crobach) โดยค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.907

9. จัดเตรียมแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูลจริงจากกลุ่มตัวอย่าง

3.2 เครื่องมือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

ผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 5 ฉบับ ดังนี้

1. แบบสอบถามวัดการมองโลกในแง่ดี ผู้วิจัยพัฒนาจากแบบสอบถามวัดการมองโลกในแง่ดีของสตรีย์พร ไชยฤกษ์ (2550) เป็นแบบสอบถามมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 45 ข้อ แบ่งเป็นด้านมิติความคงทนถาวร 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.284 ถึง 0.525 ด้านมิติความเป็นตนเอง 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.338 ถึง 0.553 และด้านมิติความครอบคลุม 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.234 ถึง 0.606 มีค่าความเชื่อมั่น (α) เท่ากับ 0.918

2. แบบสอบถามวัดความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค ผู้วิจัยพัฒนาแบบสอบถามวัดความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของศศิธร แสงใส (2550: 129-133) เป็นแบบสอบถามมีลักษณะ Bipolar 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ แบ่งเป็นด้านการควบคุมอุปสรรค จำนวน 8 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.205 ถึง 0.473 ด้านการวิเคราะห์ต้นตอของอุปสรรค จำนวน 9 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.206 ถึง 0.435 ด้านการยอมรับผลการกระทำของตน จำนวน 7 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.213 ถึง 0.370 ด้านการรับรู้ผลกระทบของอุปสรรค จำนวน 7 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.211 ถึง 0.385 และด้านความอดทนต่ออุปสรรค จำนวน 9 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.213 ถึง 0.455 ซึ่งแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น (α) เท่ากับ 0.875

3. แบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง ผู้วิจัยพัฒนาแบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของศศิธร แสงใส (2548: 135-137) เป็นแบบสอบถามมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ แบ่งเป็นด้านสังคม จำนวน 10 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.235 ถึง 0.594 ด้านการศึกษา จำนวน 10 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.292 ถึง 0.593 ด้านครอบครัว จำนวน 10 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.376 ถึง 0.691 และด้านภาพลักษณ์ จำนวน 10 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.317 ถึง 0.597 มีค่าความเชื่อมั่น (α) เท่ากับ 0.885 โดยผู้วิจัยได้ปรับจำนวนข้อคำถามในแต่ละด้านเป็นด้านสังคม จำนวน 8 ข้อ ด้านการศึกษา จำนวน 7 ข้อ ด้านครอบครัว จำนวน 8 ข้อ และด้านภาพลักษณ์ จำนวน 7 ข้อ รวมทั้งสิ้น 30 ข้อ

4. แบบสอบถามวัดการกำหนดเป้าหมายในอนาคต ผู้วิจัยพัฒนาแบบสอบถามวัดการกำหนดเป้าหมายในอนาคตของศิริพันธ์ สุระรัมย์ (2546: 115) เป็นแบบสอบถามมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 4 ระดับ จำนวน 20 ข้อ ซึ่งแบบสอบถามมีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.247 ถึง 0.455 มีค่าความเชื่อมั่น (α) เท่ากับ 0.846 โดยผู้วิจัยได้ปรับแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

5. แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ผู้วิจัยพัฒนาแบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลของอุษา ธนาบุญฤทธิ์ (2544) เป็นแบบสอบถามมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ ซึ่งแบบสอบถามมีค่าอำนาจจำแนก (t) ตั้งแต่ 3.786 ถึง 9.699 มีค่าความเชื่อมั่น (α) เท่ากับ 0.894

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้ง 5 ฉบับ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างตามขนาดโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย โรงเรียนสตรีวัดมหาพฤฒาราม ในพระบรมราชินูปถัมภ์ และโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย จำนวน 223 คน แล้วตรวจให้คะแนน นำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (r) และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient- α) ของครอนบัค (Crobach) โดยคุณภาพเครื่องมือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นแสดงดังนี้

1. แบบสอบถามวัดการมองโลกในแง่ดี เป็นแบบสอบถามมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 45 ข้อ แบ่งเป็นด้านมิติความคงทนถาวร 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.247 ถึง 0.479 ด้านมิติความเป็นตนเอง 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.204 ถึง 0.479 และด้านมิติความครอบคลุม 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.218 ถึง 0.463 มีค่าความเชื่อมั่น (α) เท่ากับ 0.891

2. แบบสอบถามวัดความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค แบบสอบถามมีลักษณะเป็น Bipolar 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ แบ่งเป็นด้านการควบคุมอุปสรรค จำนวน 8 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.247 ถึง 0.464 ด้านการวิเคราะห์ต้นตอของอุปสรรค จำนวน 9 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.279 ถึง 0.536 ด้านการยอมรับผลการกระทำของตน จำนวน 7 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.257 ถึง 0.551 ด้านการรับรู้ผลกระทบของอุปสรรค จำนวน 7 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.232 ถึง 0.538 และด้านความอดทนต่ออุปสรรค จำนวน 9 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.348 ถึง 0.568 ซึ่งแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น (α) เท่ากับ 0.906

3. แบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นแบบสอบถามมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ แบ่งเป็นด้านสังคม จำนวน 8 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.315 ถึง 0.567 ด้านการศึกษา จำนวน 7 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.366 ถึง 0.523 ด้านครอบครัว จำนวน 8 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.389 ถึง 0.570 และด้านภาพลักษณ์ จำนวน 7 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.268 ถึง 0.527 มีค่าความเชื่อมั่น (α) เท่ากับ 0.897

4. แบบสอบถามวัดการกำหนดเป้าหมายในอนาคต เป็นแบบสอบถามมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีจำนวนข้อคำถามที่ผ่านการคัดเลือกภายหลังจากนำไปทดลองใช้จำนวน 10 ข้อ ซึ่งแบบสอบถามมีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.393 ถึง 0.644 มีค่าความเชื่อมั่น (α) เท่ากับ 0.837

5. แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล เป็นแบบสอบถามมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีจำนวนข้อคำถามที่ผ่านการคัดเลือกภายหลังจากนำไปทดลองใช้จำนวน 11 ข้อ ซึ่งแบบสอบถามมีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.389 ถึง 0.628 มีค่าความเชื่อมั่น (α) เท่ากับ 0.849

หลังจากผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจริงจากนักเรียน 721 คน ซึ่งแบ่งตามขนาดโรงเรียน ผู้วิจัยนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝง (Construct Reliability: ρ_c) ทั้ง 6 ตัวแปรแฝงได้แก่ ตัวแปรแฝงการมองโลกในแง่ดี ตัวแปรแฝงความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค ตัวแปรแฝงการเห็นคุณค่าในตนเอง ตัวแปรแฝงการกำหนดเป้าหมายในอนาคต ตัวแปรแฝงการสนับสนุนทางสังคมของครู และตัวแปรแฝงการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) เพื่อยืนยันคุณภาพของโมเดลการวัดตัวแปรแฝง โดยค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงทั้ง 6 ตัวแปรแฝงแสดงดังนี้

1. โมเดลการวัดการมองโลกในแง่ดี มีค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝง เท่ากับ 0.87
2. โมเดลการวัดความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค มีค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝง เท่ากับ 0.92
3. โมเดลการวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง มีค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝง เท่ากับ 0.80
4. โมเดลการวัดการกำหนดเป้าหมายในอนาคต มีค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝง เท่ากับ 0.90
5. โมเดลการวัดการสนับสนุนทางสังคมของครู มีค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝง เท่ากับ 0.77
6. โมเดลการวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล มีค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝง เท่ากับ 0.92

ข้อกำหนด

เนื่องจากลักษณะของข้อมูลที่ใช้สำหรับวิเคราะห์อิทธิพลแบบมีตัวแปรแฝง โมเดลการวัดตัวแปรแฝง 1 โมเดลต้องวัดด้วยตัวแปรสังเกตได้อย่างน้อย 3 ตัวแปร (เสรี ชัดแจ้ง, 2548: 133) แต่ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ตัวแปรแฝงการกำหนดเป้าหมายในอนาคตและตัวแปรแฝงการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีตัวแปรสังเกตที่ใช้ตัวแปรสังเกตได้ 1 ตัวแปร ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการวัดโดยใช้ข้อคำถามเป็นตัวแปรสังเกตได้แทน นั่นคือตัวแปรแฝงการกำหนดเป้าหมายในอนาคตประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 10 ข้อ ดังนั้นตัวแปรแฝงการกำหนดเป้าหมายในอนาคตมีตัวแปรสังเกตได้ในการวัด

จำนวนทั้งสิ้น 10 ตัวแปรสังเกตได้ และตัวแปรแฝงการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 11 ข้อ ดังนั้นตัวแปรแฝงการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีตัวแปรสังเกตได้ในการวัดจำนวนทั้งสิ้น 11 ตัวแปรสังเกตได้

3.3 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม 6 ฉบับ ได้แก่ แบบสอบถามวัดการมองโลกในแง่ดี แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล แบบสอบถามวัดการสนับสนุนทางสังคมของครู แบบสอบถามการกำหนดเป้าหมายในอนาคต แบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง และแบบสอบถามวัดความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ คือ จริงมากที่สุด จริงมาก จริงปานกลาง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด ซึ่งแบบสอบถามแต่ละฉบับมีลักษณะดังนี้

ตัวอย่างแบบสอบถามวัดการมองโลกในแง่ดี

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความแต่ละข้อ แล้วเลือกขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความเป็นจริงมากที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านมิติความคงทนถาวร					
0.	นักเรียนสามารถทำให้ตนเองรู้สึกดีได้เสมอ.....					
00.	นักเรียนคิดว่าตนเองไม่เคยทำอะไรถูกเลย.....					
	ด้านมิติความเป็นตนเอง					
0.	นักเรียนมั่นใจว่าสามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ ที่ตนเองสนใจได้.....					
00.	นักเรียนมักคิดเสมอว่าสิ่งดีๆ ที่เกิดขึ้นกับข้าพเจ้าเป็นเพราะโชค หรือบุคคลอื่นเป็นผู้กระทำ.....					
	ด้านมิติความครอบคลุม					
0.	นักเรียนมองเห็นข้อดีของทุกๆ คนที่นักเรียนรู้จัก...					
00.	การที่นักเรียนถูกตำหนิ ทำให้เพื่อนๆ คิดว่านักเรียนเป็นคนไม่ดี.....					

ตัวอย่างแบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความแต่ละข้อ แล้วเลือกขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความเป็นจริงมากที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0.	ผู้ปกครองให้ความรัก ความอบอุ่นแก่นักเรียน.....					
00.	เมื่อถูกทำโทษผู้ปกครองอธิบายถึงสาเหตุของการทำโทษ.....					

ตัวอย่างแบบสอบถามวัดการสนับสนุนทางสังคมของครู

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความแต่ละข้อ แล้วเลือกขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความเป็นจริงมากที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านอารมณ์					
0.	ครูปลอบใจเมื่อนักเรียนมีเรื่องไม่สบายใจ.....					
00.	ครูแสดงความห่วงใยเมื่อนักเรียนเจ็บป่วย.....					
	ด้านความรู้ ข้อมูลข่าวสาร					
0.	ครูให้คำแนะนำในการเรียนแก่นักเรียน.....					
00.	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าพบและปรึกษาหารือได้.....					
	ด้านสิ่งของหรือบริการ					
0.	ครูให้ความช่วยเหลือด้านอุปกรณ์การเรียนแก่นักเรียนเพื่อประโยชน์ในการเรียน.....					
00.	ครูให้สิ่งของหรือของขวัญแก่นักเรียนในบางโอกาส.....					

ตัวอย่างแบบสอบถามวัดการกำหนดเป้าหมายในอนาคต

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความแต่ละข้อ แล้วเลือกขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความเป็นจริงมากที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0.	นักเรียนหาความรู้อยู่เสมอเพื่อความก้าวหน้าในอนาคต.....					
00.	นักเรียนคิดว่าการวางแผนเกี่ยวกับการเรียนเป็นสิ่งจำเป็น.....					

ตัวอย่างแบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความแต่ละข้อ แล้วเลือกขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความเป็นจริงมากที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	ด้านสังคม					
0.	นักเรียนรู้สึกภูมิใจในตนเองกับการเป็นที่รักของเพื่อน.....					
00.	เมื่อเพื่อนมีปัญหา มักจะมาขอคำปรึกษาจากนักเรียน.....					
	ด้านการศึกษา					
0.	นักเรียนสามารถทำความเข้าใจในบทเรียนที่ครูสอนได้.....					
00.	นักเรียนรู้สึกว่าการบ้านให้ได้ถูกต้อง.....					
	ด้านครอบครัว					
0.	นักเรียนรู้สึกว่าตนเองเป็นสมาชิกคนสำคัญของครอบครัว.....					
00.	นักเรียนรู้สึกอบอุ่นเวลาที่ทุกคนในบ้านอยู่พร้อมหน้ากัน..					
	ด้านภาพลักษณ์					
0.	นักเรียนไม่เคยคิดเปรียบเทียบรูปร่างหน้าตาของนักเรียนกับเพื่อนๆ.....					
00.	นักเรียนพอใจในตัวของตัวเอง.....					

ตัวอย่างแบบสอบถามวัดความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฝ่าอุปสรรค

คำชี้แจง จากข้อคำถามให้นักเรียนอ่านสถานการณ์ให้เข้าใจ แล้วตอบคำถามแต่ละข้อ โดยพิจารณาว่าความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนว่าค่อนข้างไปทางซ้าย ทางขวา หรือตรงกลาง ซึ่งในแต่ละข้อจะมีตัวเลือกทั้งหมด 5 ตัวเลือก คือ 1 2 3 4 และ 5 แล้ว ☐ ล้อมรอบหมายเลขที่ตรงกับความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด

สถานการณ์: นักเรียนกับเพื่อน ๆ ได้รับคัดเลือกให้เป็นนักกีฬาของโรงเรียน และต้องเป็นตัวแทนไปแข่งขันกับโรงเรียนอื่น ทำให้เวลาเข้าเรียนน้อยลง มีผลทำให้ผลการเรียนของนักเรียนแยลง

ด้านการควบคุมอุปสรรค

นักเรียนคิดว่านักเรียนสามารถจัดการกับผลการเรียนที่แยลงนี้ได้ดีเพียงใด

จัดการไม่ได้	1	2	3	4	5	มีวิธีจัดการแน่นอน
--------------	---	---	---	---	---	--------------------

ด้านการวิเคราะห์ต้นตอของอุปสรรค

นักเรียนคิดว่าผลการเรียนของนักเรียนที่แยลงเกิดจากอะไร

ไม่มีเวลาอ่านหนังสือ	1	2	3	4	5	นักเรียนแบ่งเวลาไม่เป็น
----------------------	---	---	---	---	---	-------------------------

ด้านการยอมรับผลการกระทำของตน

นักเรียนคิดว่าการที่ผลการเรียนแยลงใครควรรับผิดชอบ

ครูและโรงเรียน	1	2	3	4	5	ตัวนักเรียนเอง
----------------	---	---	---	---	---	----------------

ด้านการรับรู้ผลกระทบของอุปสรรค

นักเรียนคิดว่าการที่ผลการเรียนแยลงจะส่งผลกับการเล่นกีฬาของนักเรียนเพียงใด

ส่งผลแน่นอนต้องเลิกเล่นกีฬา	1	2	3	4	5	ไม่ส่งผลเลย
-----------------------------	---	---	---	---	---	-------------

ด้านความอดทนต่ออุปสรรค

ถ้าผลการเรียนที่แยลงของนักเรียนในครั้งนี้อย่างไร

ทำได้แค่ไหนแค่นั้น	1	2	3	4	5	พยายามให้มากกว่านี้
--------------------	---	---	---	---	---	---------------------

เกณฑ์การตรวจให้คะแนน

เกณฑ์การตรวจให้คะแนนของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นดังนี้

	ข้อความทางบวก			ข้อความทางลบ	
จริงมากที่สุด	ได้	5	คะแนน	1	คะแนน
จริงมาก	ได้	4	คะแนน	2	คะแนน
จริงปานกลาง	ได้	3	คะแนน	3	คะแนน
จริงน้อย	ได้	2	คะแนน	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ได้	1	คะแนน	5	คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนน

1. แบบสอบถามวัดการมองโลกในแง่ดี จำนวน 45 ข้อ แบ่งเป็นด้านความคงทนถาวร (PMN) จำนวน 15 ข้อ ด้านความเป็นตนเอง (PSO) จำนวน 15 ข้อ และด้านความครอบคลุม (PVS) จำนวน 15 ข้อ ซึ่งมีเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนแต่ละด้านดังนี้

1.1 แบบสอบถามวัดการมองโลกในแง่ดี ด้านความคงทนถาวร (PMN) จำนวน 15 ข้อ ซึ่งมีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 15 – 75 คะแนน มีเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยรายข้อ	คะแนนเฉลี่ยรายด้าน	การแปลความหมาย
4.50 – 5.00	67.50 – 75.00	มีการมองโลกในแง่ดีในระดับสูงมาก
3.50 – 4.49	52.50 – 67.49	มีการมองโลกในแง่ดีในระดับค่อนข้างสูง
2.50 – 3.49	37.50 – 52.49	มีการมองโลกในแง่ดีในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	22.50 – 37.49	มีการมองโลกในแง่ดีในระดับค่อนข้างต่ำ
1.00 – 1.49	15.00 – 22.49	มีการมองโลกในแง่ดีในระดับต่ำมาก

1.2 แบบสอบถามวัดการมองโลกในแง่ดี ด้านความเป็นตนเอง (PSO) จำนวน 15 ข้อ ซึ่งมีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 15 – 75 คะแนน มีเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยรายข้อ	คะแนนเฉลี่ยรายด้าน	การแปลความหมาย
4.50 – 5.00	67.50 – 75.00	มีการมองโลกในแง่ดีในระดับสูงมาก
3.50 – 4.49	52.50 – 67.49	มีการมองโลกในแง่ดีในระดับค่อนข้างสูง
2.50 – 3.49	37.50 – 52.49	มีการมองโลกในแง่ดีในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	22.50 – 37.49	มีการมองโลกในแง่ดีในระดับค่อนข้างต่ำ
1.00 – 1.49	15.00 – 22.49	มีการมองโลกในแง่ดีในระดับต่ำมาก

1.3 แบบสอบถามวัดการมองโลกในแง่ดี ด้านความครอบคลุม (PVS) จำนวน 15 ข้อ ซึ่งมีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 15 – 75 คะแนน มีเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยรายข้อ	คะแนนเฉลี่ยรายด้าน	การแปลความหมาย
4.50 – 5.00	67.50 – 75.00	มีการมองโลกในแง่ดีในระดับสูงมาก
3.50 – 4.49	52.50 – 67.49	มีการมองโลกในแง่ดีในระดับค่อนข้างสูง
2.50 – 3.49	37.50 – 52.49	มีการมองโลกในแง่ดีในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	22.50 – 37.49	มีการมองโลกในแง่ดีในระดับค่อนข้างต่ำ
1.00 – 1.49	15.00 – 22.49	มีการมองโลกในแง่ดีในระดับต่ำมาก

2. แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล จำนวน 11 ข้อ ซึ่งมีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 11 – 55 คะแนน มีเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยรายข้อ	คะแนนเฉลี่ยรายฉบับ	การแปลความหมาย
4.50 – 5.00	49.50 – 55.00	มีการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลในระดับสูงมาก
3.50 – 4.49	38.50 – 49.49	มีการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลในระดับค่อนข้างสูง
2.50 – 3.49	27.50 – 38.49	มีการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	16.50 – 27.49	มีการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลในระดับค่อนข้างต่ำ
1.00 – 1.49	11.00 – 16.49	มีการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลในระดับต่ำมาก

3. แบบสอบถามวัดการสนับสนุนทางสังคมของครู จำนวน 20 ข้อ แบ่งเป็นด้านอารมณ์ (EMO) จำนวน 7 ข้อ ด้านความรู้ ข้อมูลข่าวสาร (COG) จำนวน 6 ข้อ และด้านสิ่งของหรือบริการ (MAT) จำนวน 7 ข้อ ซึ่งมีเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนแต่ละด้านดังนี้

3.1 แบบสอบถามวัดการสนับสนุนทางสังคมของครู ด้านอารมณ์ (EMO) จำนวน 7 ข้อ ซึ่งมีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 7 – 35 คะแนน มีเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยรายข้อ	คะแนนเฉลี่ยรายด้าน	การแปลความหมาย
4.50 – 5.00	31.50 – 35.00	มีการสนับสนุนทางสังคมของครูในระดับสูงมาก
3.50 – 4.49	24.50 – 31.49	มีการสนับสนุนทางสังคมของครูในระดับค่อนข้างสูง
2.50 – 3.49	17.50 – 24.49	มีการสนับสนุนทางสังคมของครูในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	10.50 – 17.49	มีการสนับสนุนทางสังคมของครูในระดับค่อนข้างต่ำ
1.00 – 1.49	7.00 – 10.49	มีการสนับสนุนทางสังคมของครูในระดับต่ำมาก

3.2 แบบสอบถามวัดการสนับสนุนทางสังคมของครู ด้านความรู้ ข้อมูลข่าวสาร (COG) จำนวน 6 ข้อ ซึ่งมีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 6 – 30 คะแนน มีเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยรายข้อ	คะแนนเฉลี่ยรายด้าน	การแปลความหมาย
4.50 – 5.00	26.50 – 30.00	มีการสนับสนุนทางสังคมของครูในระดับสูงมาก
3.50 – 4.49	20.50 – 26.49	มีการสนับสนุนทางสังคมของครูในระดับค่อนข้างสูง
2.50 – 3.49	14.50 – 20.49	มีการสนับสนุนทางสังคมของครูในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	8.50 – 14.49	มีการสนับสนุนทางสังคมของครูในระดับค่อนข้างต่ำ
1.00 – 1.49	6.00 – 8.49	มีการสนับสนุนทางสังคมของครูในระดับต่ำมาก

3.3 แบบสอบถามวัดการสนับสนุนทางสังคมของครู ด้านสิ่งของหรือบริการ (MAT) จำนวน 7 ข้อ ซึ่งมีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 7 – 35 คะแนน มีเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยรายข้อ	คะแนนเฉลี่ยรายด้าน	การแปลความหมาย
4.50 – 5.00	31.50 – 35.00	มีการสนับสนุนทางสังคมของครูในระดับสูงมาก
3.50 – 4.49	24.50 – 31.49	มีการสนับสนุนทางสังคมของครูในระดับค่อนข้างสูง
2.50 – 3.49	17.50 – 24.49	มีการสนับสนุนทางสังคมของครูในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	10.50 – 17.49	มีการสนับสนุนทางสังคมของครูในระดับค่อนข้างต่ำ
1.00 – 1.49	7.00 – 10.49	มีการสนับสนุนทางสังคมของครูในระดับต่ำมาก

4. แบบสอบถามวัดการกำหนดเป้าหมายในอนาคต จำนวน 10 ข้อ ซึ่งมีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 10 – 50 คะแนน มีเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยรายข้อ	คะแนนเฉลี่ยรายฉบับ	การแปลความหมาย
4.50 – 5.00	44.50 – 50.00	มีการกำหนดเป้าหมายในอนาคตในระดับสูงมาก
3.50 – 4.49	35.50 – 44.49	มีการกำหนดเป้าหมายในอนาคตในระดับค่อนข้างสูง
2.50 – 3.49	25.50 – 34.49	มีการกำหนดเป้าหมายในอนาคตในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	14.50 – 24.49	มีการกำหนดเป้าหมายในอนาคตในระดับค่อนข้างต่ำ
1.00 – 1.49	10.00 – 14.49	มีการกำหนดเป้าหมายในอนาคตในระดับต่ำมาก

5. แบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง จำนวน 30 ข้อ แบ่งเป็นด้านสังคม (SOC) จำนวน 8 ข้อ ด้านการศึกษา (ACA) จำนวน 7 ข้อ ด้านครอบครัว (FAM) จำนวน 8 ข้อ และด้านภาพลักษณ์ (IMG) จำนวน 7 ข้อ ซึ่งมีเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนแต่ละด้านดังนี้

5.1 แบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง ด้านสังคม (SOC) จำนวน 8 ข้อ ซึ่งมีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 8 – 40 คะแนน มีเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยรายข้อ	คะแนนเฉลี่ยรายด้าน	การแปลความหมาย
4.50 – 5.00	35.50 – 40.00	มีการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับสูงมาก
3.50 – 4.49	27.50 – 35.49	มีการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับค่อนข้างสูง
2.50 – 3.49	19.50 – 27.49	มีการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	11.50 – 19.49	มีการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับค่อนข้างต่ำ
1.00 – 1.49	8.00 – 11.49	มีการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับต่ำมาก

5.2 แบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง ด้านการศึกษา (ACA) จำนวน 7 ข้อ ซึ่งมีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 7 – 35 คะแนน มีเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยรายข้อ	คะแนนเฉลี่ยรายด้าน	การแปลความหมาย
4.50 – 5.00	31.50 – 35.00	มีการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับสูงมาก
3.50 – 4.49	24.50 – 31.49	มีการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับค่อนข้างสูง
2.50 – 3.49	17.50 – 24.49	มีการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	10.50 – 17.49	มีการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับค่อนข้างต่ำ
1.00 – 1.49	7.00 – 10.49	มีการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับต่ำมาก

5.3 แบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง ด้านครอบครัว (FAM) จำนวน 8 ข้อ ซึ่งมีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 8 – 40 คะแนน มีเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยรายข้อ	คะแนนเฉลี่ยรายด้าน	การแปลความหมาย
4.50 – 5.00	35.50 – 40.00	มีการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับสูงมาก
3.50 – 4.49	27.50 – 35.49	มีการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับค่อนข้างสูง
2.50 – 3.49	19.50 – 27.49	มีการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	11.50 – 19.49	มีการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับค่อนข้างต่ำ
1.00 – 1.49	8.00 – 11.49	มีการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับต่ำมาก

5.4 แบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง ด้านภาพลักษณ์ (IMG) จำนวน 7 ข้อ ซึ่งมีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 7 – 35 คะแนน มีเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยรายข้อ	คะแนนเฉลี่ยรายด้าน	การแปลความหมาย
4.50 – 5.00	31.50 – 35.00	มีการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับสูงมาก
3.50 – 4.49	24.50 – 31.49	มีการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับค่อนข้างสูง
2.50 – 3.49	17.50 – 24.49	มีการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	10.50 – 17.49	มีการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับค่อนข้างต่ำ
1.00 – 1.49	7.00 – 10.49	มีการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับต่ำมาก

6. แบบสอบถามวัดความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฝ่าอุปสรรค จำนวน 40 ข้อ แบ่งเป็นด้านการควบคุมอุปสรรค (CON) จำนวน 8 ข้อ ด้านการวิเคราะห์ขั้นตอนของอุปสรรค (ORI) จำนวน 9 ข้อ ด้านการยอมรับผลการกระทำของตน (OWN) จำนวน 7 ข้อ ด้านการรับรู้ผลกระทบของอุปสรรค (RCH) จำนวน 7 ข้อ และด้านความอดทนต่ออุปสรรค (END) จำนวน 9 ข้อ ซึ่งมีเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนแต่ละด้านดังนี้

6.1 แบบสอบถามวัดความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฝ่าอุปสรรค ด้านการควบคุมอุปสรรค (CON) จำนวน 8 ข้อ ซึ่งมีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 8 – 40 คะแนน มีเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยรายข้อ	คะแนนเฉลี่ยรายด้าน	การแปลความหมาย
4.50 – 5.00	35.50 – 40.00	มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฝ่าอุปสรรคในระดับสูงมาก
3.50 – 4.49	27.50 – 35.49	มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฝ่าอุปสรรคในระดับค่อนข้างสูง
2.50 – 3.49	19.50 – 27.49	มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฝ่าอุปสรรคในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	11.50 – 19.49	มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฝ่าอุปสรรคในระดับค่อนข้างต่ำ
1.00 – 1.49	8.00 – 11.49	มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฝ่าอุปสรรคในระดับต่ำมาก

6.2 แบบสอบถามวัดความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค ด้านการวิเคราะห์ขั้นตอนของอุปสรรค (ORI) จำนวน 9 ข้อ ซึ่งมีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 9 – 45 คะแนน มีเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยรายข้อ	คะแนนเฉลี่ยรายด้าน	การแปลความหมาย
4.50 – 5.00	40.50 – 45.00	มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคในระดับสูงมาก
3.50 – 4.49	31.50 – 40.49	มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคในระดับค่อนข้างสูง
2.50 – 3.49	22.50 – 31.49	มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	13.50 – 22.49	มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคในระดับค่อนข้างต่ำ
1.00 – 1.49	9.00 – 13.49	มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคในระดับต่ำมาก

6.3 แบบสอบถามวัดความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค ด้านการยอมรับผลการกระทำของตน (OWN) จำนวน 7 ข้อ ซึ่งมีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 7 – 35 คะแนน มีเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยรายข้อ	คะแนนเฉลี่ยรายด้าน	การแปลความหมาย
4.50 – 5.00	31.50 – 35.00	มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคในระดับสูงมาก
3.50 – 4.49	24.50 – 31.49	มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคในระดับค่อนข้างสูง
2.50 – 3.49	17.50 – 24.49	มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	10.50 – 17.49	มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคในระดับค่อนข้างต่ำ
1.00 – 1.49	7.00 – 10.49	มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคในระดับต่ำมาก

6.4 แบบสอบถามวัดความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรค ด้านการรับรู้ผลกระทบของอุปสรรค (RCH) จำนวน 7 ข้อ ซึ่งมีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 7 – 35 คะแนน มีเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยรายข้อ	คะแนนเฉลี่ยรายด้าน	การแปลความหมาย
4.50 – 5.00	31.50 – 35.00	มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรคในระดับสูงมาก
3.50 – 4.49	24.50 – 31.49	มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรคในระดับค่อนข้างสูง
2.50 – 3.49	17.50 – 24.49	มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรคในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	10.50 – 17.49	มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรคในระดับค่อนข้างต่ำ
1.00 – 1.49	7.00 – 10.49	มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรคในระดับต่ำมาก

6.5 แบบสอบถามวัดความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรค ด้านความอดทนต่ออุปสรรค (END) จำนวน 9 ข้อ ซึ่งมีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 9 – 45 คะแนน มีเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยรายข้อ	คะแนนเฉลี่ยรายด้าน	การแปลความหมาย
4.50 – 5.00	40.50 – 45.00	มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรคในระดับสูงมาก
3.50 – 4.49	31.50 – 40.49	มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรคในระดับค่อนข้างสูง
2.50 – 3.49	22.50 – 31.49	มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรคในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	13.50 – 22.49	มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรคในระดับค่อนข้างต่ำ
1.00 – 1.49	9.00 – 13.49	มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรคในระดับต่ำมาก

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษา ในการเก็บข้อมูลจากนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้า

2. ติดต่อโรงเรียนที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง ขออนุญาตผู้บริหารสถานศึกษาและนัดหมายวันเวลาที่เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ.2551 ถึง เดือนมกราคม พ.ศ.2552

3. จัดเตรียมแบบสอบถามจำนวน 6 ฉบับ ได้แก่ แบบสอบถามวัดการมองโลกในแง่ดี แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล แบบสอบถามวัดการสนับสนุนทางสังคมของครู แบบสอบถามวัดการกำหนดเป้าหมายในอนาคต แบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง และแบบสอบถามวัดความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค โดยให้มีจำนวนแบบสอบถามมากกว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างประมาณร้อยละ 15 เพื่อใช้ในการคัดเลือกในกรณีที่นักเรียนตอบแบบสอบถามไม่สมบูรณ์หรือไม่มีความตั้งใจในการตอบ

4. นำเครื่องมือที่ใช้ไปทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวันเวลาที่ได้นัดหมายไว้ โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งก่อนที่นักเรียนตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยเป็นผู้ชี้แจงวัตถุประสงค์เพื่อให้ นักเรียนวางใจว่าในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อนักเรียน และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริงมากที่สุด พร้อมทั้งรับแบบสอบถามคืนภายในวันนั้น

5. นำแบบสอบถามทั้ง 6 ฉบับที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบ และคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ไว้จำนวน 721 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.62 ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เก็บจริงจำนวน 754 ฉบับ แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การตรวจที่กำหนดไว้ และวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ เพื่อทำการทดสอบสมมติฐานและรายงานผลการวิจัยต่อไป

5. การจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจสอบให้คะแนนแบบสอบถามการมองโลกในแง่ดี แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคมของครู แบบสอบถามการกำหนดเป้าหมายในอนาคต แบบสอบถามการเห็นคุณค่าในตนเอง และแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค ตามเกณฑ์การตรวจให้คะแนนที่กำหนดไว้

2. วิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน เพื่อให้ทราบลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและลักษณะการแจกแจงของตัวแปรแต่ละตัว สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลของการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรและการทดสอบการแจกแจงปกติโดยใช้โปรแกรม SPSS

3. วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson-Product Moment Correlation Coefficient) และทดสอบนัยสำคัญด้วยสถิติ t

4. วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่นของโมเดลการวัด (Measurement Model) ของตัวแปรแฝงแต่ละตัว เพื่อให้แน่ใจว่าตัวแปรสังเกตได้แต่ละกลุ่มนั้นเป็นตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมสำหรับตัวแปรแฝงที่กำหนดไว้โดยใช้โปรแกรม LISREL

5. วิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดี โดยใช้โปรแกรม LISREL เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมของตัวแปรที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดี และประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีความน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood Estimates = ML) เพื่อวิเคราะห์โมเดลตามสมมติฐานที่กำหนดและมีค่าสถิติที่สำคัญที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ได้แก่

5.1 ดัชนีความกลมกลืนสัมบูรณ์ (Absolute Fit Index)

5.1.1 ค่าไค-สแควร์ (Chi-Square: χ^2) เป็นค่าสถิติที่ใช้ทดสอบความกลมกลืนของโมเดลสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในการทดสอบโมเดลต้องการให้ค่าสถิติไค-สแควร์ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$) เพราะต้องการยืนยันว่าโมเดลสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ไม่แตกต่างกัน ถ้าไค-สแควร์มีค่าสูงมาก และมีนัยสำคัญทางสถิติแสดงว่าฟังก์ชันความกลมกลืนมีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรืออีกนัยหนึ่งก็คือ โมเดลตามสมมติฐานยังไม่กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ซึ่งผู้วิจัยต้องดำเนินการปรับข้อมูลต่อไป จนเมื่อใดค่าไค-สแควร์ต่ำและไม่มีนัยสำคัญทางสถิติจึงแสดงว่าโมเดลตามสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

5.1.2 ค่าดัชนีอัตราส่วนไค-สแควร์สัมพัทธ์ (Relative Chi-Square Ratio) ซึ่งเป็นอัตราส่วน ระหว่างค่าไค-สแควร์กับองศาอิสระ (ไค-สแควร์หารด้วยองศาอิสระ) ในกรณีที่ค่าดัชนีอัตราส่วนไค-สแควร์สัมพัทธ์น้อยกว่า 2 แสดงว่าโมเดลตามสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (เสรี ชัดแจ้ง. 2548: 108; อ้างอิงจาก Mueller. 1996)

5.1.3 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index: GFI) จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 และค่า 1 ค่าดัชนี GFI ที่เข้าใกล้ 1 แสดงว่าโมเดลตามสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าดัชนี GFI ควรมีค่าสูงกว่า .90 (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์; และคนอื่นๆ. 2549: 214)

5.1.4 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนปรับแก้ (Adjusted Goodness of Fit Index: AGFI) เมื่อนำดัชนี GFI มาปรับแก้ โดยคำนึงถึงขนาดขององศาอิสระ ซึ่งรวมทั้งจำนวนตัวแปรและขนาดของกลุ่มตัวอย่างจะได้ค่าดัชนี AGFI ซึ่งมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับค่าดัชนี GFI โดยจะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 และค่า 1 ค่าดัชนี AGFI ที่เข้าใกล้ 1 แสดงว่าโมเดลตามสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยค่าดัชนี AGFI ควรมีค่าสูงกว่า .90 (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์; และคนอื่นๆ. 2549: 214)

5.1.5 ดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (Standardized Root Mean Squared Residual: SRMR) แสดงขนาดของส่วนที่เหลือโดยเฉลี่ยจากการเปรียบเทียบระดับความกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าดัชนี SRMR ควรมีค่าต่ำกว่า .05 (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์; และคนอื่นๆ. 2549: 213)

5.1.6 ดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (Root Mean Squared Error of Approximation: RMSEA) เป็นค่าสถิติจากข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับค่าไค-สแควร์ว่าโมเดลลิสเรลตามสมมติฐานมีความเที่ยงตรงไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงและเมื่อเพิ่มพารามิเตอร์อิสระแล้วค่าสถิติมีค่าลดลง เนื่องจากค่าสถิติตัวนี้ขึ้นอยู่กับประชากรและชั้นองศาอิสระ ค่าดัชนี RMSEA จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 โดยถ้าค่าดัชนี RMSEA ต่ำกว่า .05 แสดงว่าโมเดลตามสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี (Good Fit) ถ้าอยู่ระหว่าง .05 - .08 แสดงว่าพอใช้ได้และถ้าอยู่ระหว่าง .08 - .10 แสดงว่าไม่ค่อยดี (Mediocre) และถ้ามากกว่า .10 แสดงว่าไม่ดีเลย (Poor Fit) (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์; และคนอื่นๆ. 2549: 208)

5.2 ดัชนีวัดความกลมกลืนเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index)

เป็นดัชนีที่ใช้เปรียบเทียบโมเดลพื้นฐาน (Baseline) กับโมเดลตามทฤษฎีหรือโมเดลตามสมมติฐาน ซึ่งโมเดลพื้นฐานจะถูกเรียกว่า “Null” หรือ “Independence” เป็นโมเดลที่ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดคือ ไม่มีเส้นทางเชื่อมโยงระหว่างตัวแปรหรือโมเดลที่เมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมมีค่าเป็นศูนย์ โดยดัชนีที่อยู่ในประเภทนี้ได้แก่

5.2.1 NFI (Normed Fit Index) เป็นดัชนีที่มีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 ยิ่งมีค่าเข้าใกล้ 1 โมเดลที่ทดสอบนั้นก็ยิ่งมีความกลมกลืนกับข้อมูลโดยค่า NFI ควรค่าไม่ต่ำกว่า .90 (จักรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์. 2543: 30-31; อ้างอิงจาก Bentler; & Bonett. 1980)

5.2.2 IFI (Incremental Fit Index) เป็นดัชนีที่นำเอาดัชนี NFI มาปรับแก้ด้วยการนำเอาค่า df มาปรับแก้เฉพาะตรงส่วนตัวหารของ NFI แตกต่างจาก NNFI ที่นำเอา df มาปรับแก้ทั้งส่วนตัวตั้งและตัวหารโดยค่ายิ่งเข้าใกล้ 1 มาก โมเดลก็ยิ่งกลมกลืน โดยค่า IFI ควรค่าไม่ต่ำกว่า .90 (จักรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์. 2543: 31; อ้างอิงจาก Bollen. 1989)

5.2.3 CFI (Comparative Fit Index) เป็นดัชนีที่มาปรับแก้ปัญหาของ RFI เพื่อให้ดัชนีมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 ดัชนีนี้จึงเป็นดัชนีที่มาจากฐานของค่าไค-สแควร์แบบ Noncentrality ด้วยเช่นกันและเป็นดัชนีที่ไม่ได้รับผลกระทบจากขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยควรค่าไม่ต่ำกว่า .90 (จักรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์. 2543: 31; อ้างอิงจาก Bentler. 1990)

5.3 ดัชนีวัดความกลมกลืนเชิงประหยัด (Parsimonious Fit Index)

ดัชนีวัดความกลมกลืนเชิงประหยัดถูกพัฒนาขึ้นจากแนวคิดที่ว่าโมเดลที่ยิ่งเพิ่มเส้นอิทธิพลก็ยิ่งมีแนวโน้มว่าจะมีความกลมกลืนกับข้อมูลเนื่องจากโมเดลนั้นจะยิ่งเข้าใกล้กับการเป็นโมเดลแบบ Just Identified model นอกจากนี้โมเดลที่มีเส้นอิทธิพลระหว่างตัวแปรจำนวนมากจะทำให้การแปลความหมายยากลำบากด้วยดังนั้นดัชนีประเภทนี้จึงเป็นดัชนีที่ช่วยในการตัดสินใจว่าโมเดลที่มีเส้นอิทธิพลจำนวนมากนั้นจะคุ้มค่ากับการเสีย df หรือไม่ (โมเดลที่เพิ่มเส้นอิทธิพล 1 เส้น จะทำให้ df ลดลงไป 1) ด้วยเหตุนี้ค่าดัชนีประเภทนี้จึงมักนำไปใช้ในลักษณะเปรียบเทียบกับค่าดัชนีเดียวกันของอีกโมเดลหนึ่งหรือโมเดลทางเลือกเพื่อพิจารณาว่าโมเดลใดจะมีความกลมกลืนในเชิงประหยัดมากกว่ากัน ดัชนีประเภทนี้ได้แก่

5.3.1 PGFI (Parsimonious Goodness of Fit Index) เป็นดัชนีที่นำเอาดัชนีที่นำเอา ดัชนี GFI มาปรับเพื่อให้ดัชนีสะท้อนถึงความประหยัด นั่นคือ ค่าดัชนีจะถูกปรับให้มีค่าลดน้อยลงโดยเทียบกับจำนวนเส้นอิทธิพล ดัชนีนี้จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 ซึ่งถ้ามีค่าสูงแสดงให้เห็นว่าโมเดลมีความประหยัดสูงด้วย โดยควรค่าไม่ต่ำกว่า .90 (จักรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์. 2543: 31; อ้างอิงจาก James; et al. 1989)

5.3.2 PNFI (Parsimonious Normed Fit Index) เป็นดัชนีที่นำเอาดัชนี NFI มาปรับในเรื่องของความประหยัดของโมเดลเช่นเดียวกับ PGFI ค่าดัชนี PNFI จะอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 และมีค่าที่สูงก็ยิ่งแสดงว่าโมเดลมีความประหยัดสูงโดยควรค่าไม่ต่ำกว่า .90 (จักรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์. 2543: 31; อ้างอิงจาก James; et al. 1989)

จากข้อ 5.1 ถึง 5.3 สามารถสรุปค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ดังตาราง 3

ตาราง 3 สถิติที่ใช้ตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์และเกณฑ์ที่ใช้พิจารณา

ดัชนีวัดความกลมกลืน	สถิติที่ใช้ตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดล	เกณฑ์การพิจารณา
ดัชนีวัดความกลมกลืน สัมบูรณ์ (Absolute Fit Index)	-ค่าไค-สแควร์ -ค่าดัชนีอัตราส่วนไค-สแควร์สัมพัทธ์ -ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) -ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนปรับแก้ (AGFI) -ดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของ ส่วนที่เหลือ (SRMR) -ดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณ ค่าพารามิเตอร์ (RMSEA)	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ < 3.00 $> .90$ $> .90$ $\leq .05$ $\leq .05$
ดัชนีวัดความกลมกลืน เชิงเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index)	-NFI (Normed Fit Index) -IFI (Incremental Fit Index) -CFI (Comparative Fit Index)	$\geq .90$ $\geq .90$ $\geq .90$
ดัชนีวัดความกลมกลืน เชิงประหยัด (Parsimonious Fit Index)	-PGFI (Parsimonious Goodness of Fit Index) -PNFI (Parsimonious Normed Fit Index)	$\geq .90$ $\geq .90$
ดัชนีระบุขนาดของ กลุ่มตัวอย่าง	-CN (Critical N)	≥ 200

สถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดังแสดงในตาราง 3 นั้นใช้พิจารณาโมเดลตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ หากค่าสถิติที่คำนวณได้ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดก็จะต้องทำการปรับโมเดลใหม่ โดยอาศัยเหตุผลเชิงทฤษฎีและค่าดัชนีดัดแปรโมเดล (Model Modification Indices) ซึ่งเป็นค่าสถิติเฉพาะของพารามิเตอร์แต่ละตัว มีค่าเท่ากับค่าไค-สแควร์ที่ลดลงเมื่อกำหนดให้พารามิเตอร์ตัวนั้นเป็นพารามิเตอร์อิสระหรือมีการผ่อนคลายข้อกำหนดเงื่อนไขบังคับของพารามิเตอร์นั้น ข้อมูลที่ได้ก็นำไปใช้ในการปรับโมเดลจนได้โมเดลที่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์และได้ค่าสถิติตามเกณฑ์ที่กำหนด

6. นำเสนอค่าอิทธิพลทางตรง ทางอ้อมและอิทธิพลรวมของตัวแปรที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดี

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

1.1 วิเคราะห์หาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อใช้ในการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากร โดยใช้สูตรการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (มยุรี ศรีชัย. 2538: 105)

$$n = \frac{\sum_{g=1}^k \frac{N_g^2 S_g^2}{W_g}}{\frac{N^2 e^2}{Z_{\alpha/2}^2} + \sum_{g=1}^k N_g S_g^2}$$

เมื่อ	n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	แทน	จำนวนนักเรียนทั้งหมด
	K	แทน	จำนวนชั้นที่สมาชิกของประชากรทั้งหมดถูกแบ่ง
	N_g	แทน	จำนวนของนักเรียนในแต่ละชั้น
	S_g^2	แทน	ค่าความแปรปรวนแต่ละชั้น
	e	แทน	ความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า
	W_g	แทน	$\frac{N_g}{N}$

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 วิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) ของแบบสอบถามโดยวิธีหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้สูตรของโรวินลลี และแฮมเบิลตัน (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2543: 248; อ้างอิงจาก Rovinelli; & Hambleton. 1977)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) คำนวณโดยใช้สูตรสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2547: 165-166)

$$r_{XY} = \frac{N \sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{XY}	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
	X	แทน	คะแนนของข้อคำถาม
	Y	แทน	คะแนนผลรวมของข้ออื่น ๆ ที่เหลือทุกข้อ

2.3 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient- α) ของครอนบัค (Crobach) (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2547: 220)

$$\alpha = \frac{K}{K - 1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_x^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวัด
	K	แทน	จำนวนข้อคำถามของเครื่องมือวัด
	S_i^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนนแต่ละส่วนย่อยหรือแต่ละข้อ
	S_x^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับของเครื่องมือ

3. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 วิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่

3.1.1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2546: 35)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ตัวกลางเลขคณิตหรือเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของข้อมูล
	N	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมด

3.1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2546: 65)

$$S = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของข้อมูลแต่ละค่ายกกำลังสอง
	$(\sum X)^2$	แทน	ผลรวมของข้อมูลทั้งหมดยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient) (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2546: 314)

$$r_{XY} = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{XY}	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนชุด X
	$\sum Y$	แทน	ผลรวมของคะแนนชุด Y
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนน X แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมของคะแนน Y แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum XY$	แทน	ผลรวมของผลคูณระหว่างคะแนน X กับ Y
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

3.3 ทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยใช้ t-test (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2546: 317; อ้างอิงจาก Welkowitz. 1971: 158)

$$t = r \sqrt{\frac{N-2}{1-r^2}} \quad df = N-2$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าการแจกแจงแบบที
	r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
	N	แทน	จำนวนสมาชิกในกลุ่มตัวอย่าง

3.4 สถิติที่ใช้ในการประมาณค่าพารามิเตอร์โดยใช้วิธีความน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood Estimates; ML) (นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2542: 56)

$$F = \text{Log}|\Sigma| + \text{tr}(S \Sigma^{-1}) - \text{Log}|S| + k$$

เมื่อ	F แทน	ฟังก์ชันความกลมกลืน
	S แทน	เมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง
	Σ แทน	เมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมที่ได้จากค่าประมาณพารามิเตอร์
	k แทน	จำนวนตัวแปรที่สังเกตได้ทั้งหมดในโมเดล LISREL
	tr แทน	ผลรวมสมาชิกในแนวทแยงของเมทริกซ์

3.5 การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลโดยการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) แล้วพิจารณาค่าดัชนีความกลมกลืนระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีดัชนีความกลมกลืนที่ใช้ในการวิเคราะห์ ดังนี้

3.5.1 ดัชนีวัดความกลมกลืนสัมบูรณ์ (Absolute Fit Index)

3.5.1.1 ค่าไค-สแควร์ (chi-square) เป็นค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานทางสถิติที่ว่าฟังก์ชันความกลมกลืนมีค่าเป็น 0 โดยมีสูตรในการคำนวณ ดังนี้ (นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2542: 56)

$$\chi^2 = (N-1)F[S, \Sigma(\theta)] \quad \text{df} = [k(k+1)/2] - t$$

เมื่อ	χ^2	แทน	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (ค่าไค-สแควร์)
	N	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	$F[S, \Sigma(\theta)]$	แทน	ค่าต่ำสุดของฟังก์ชันความกลมกลืนของโมเดลจากพารามิเตอร์ θ
	k	แทน	จำนวนตัวแปรที่สังเกตได้
	t	แทน	จำนวนพารามิเตอร์อิสระ

3.5.1.2 ค่าดัชนีอัตราส่วนไค-สแควร์สัมพัทธ์ (Relative Chi-Square Ratio) คำนวณได้จากอัตราส่วนของค่าไค-สแควร์กับองศาอิสระ (เสรี ชัดแจ้ง; และ สุชาติดา กรเพชรปานิ. 2546: 10)

$$\text{ค่าดัชนีอัตราส่วนไค-สแควร์สัมพัทธ์} = \frac{\chi^2}{df}$$

เมื่อ	df	แทน	องศาอิสระ
	χ^2	แทน	ค่าไค-สแควร์

3.5.1.3 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness-of-Fit Index) เป็นดัชนีเปรียบเทียบระดับความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของโมเดลที่ยังไม่ได้ปรับโมเดลที่ปรับแก้แล้ว ควรจะมีค่าตั้งแต่ .90 ขึ้นไป โดยมีสูตรในการคำนวณ ดังนี้ (นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2542: 56)

$$GFI = 1 - \{F[s, \sum(\theta)] / F[s, \sum(0)]\}$$

เมื่อ	GFI	แทน	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน
	$F[s, \sum(\theta)]$	แทน	ค่าต่ำสุดของฟังก์ชันความกลมกลืนของโมเดลจากพารามิเตอร์ θ
	$F[s, \sum(0)]$	แทน	ค่าต่ำสุดของฟังก์ชันความกลมกลืนของโมเดลที่ไม่มีพารามิเตอร์

3.5.1.4 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness-of-Fit Index) เมื่อนำดัชนี GFI มาปรับแก้แล้ว ควรจะมีค่าตั้งแต่ .90 ขึ้นไป เช่นเดียวกับค่าดัชนี GFI โดยคำนึงถึงขนาดขององศาความเป็นอิสระ ซึ่งรวมทั้งจำนวนตัวแปรและขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จะได้ค่าดัชนี AGFI โดยมีสูตรในการคำนวณ ดังนี้ (นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2542: 56)

$$AGFI = 1 - \{(1/2df)(k+1)\}(1 - GFI)$$

เมื่อ	AGFI	แทน	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว
	GFI	แทน	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน
	df	แทน	องศาอิสระ
	k	แทน	จำนวนตัวแปรที่สังเกตได้

ดัชนี GFI และ AGFI จะมีค่าระหว่าง 0 และ 1 ถ้าดัชนี GFI และ AGFI มีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ในการทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ถ้าพบว่าโมเดลยังไม่มี ความสอดคล้อง ให้ดำเนินการปรับโมเดลจนมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จึงแปลผลค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม อิทธิพลรวมและค่าดัชนีความกลมกลืนที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3.5.1.5 ดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (Root Mean Square of Error Approximation: RMSEA) เป็นค่าสถิติจากข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับค่าไค-สแควร์ ว่าโมเดลอิสระตามสมมติฐานมีความเที่ยงตรงไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง และเพิ่มพารามิเตอร์อิสระแล้วค่าสถิติจะมีค่าลดลง เนื่องจากค่าสถิติตัวนี้ขึ้นอยู่กับประชากร และชั้นองศาอิสระ ค่าดัชนี RMSEA ควรมีค่า ≤ 0.05 หรือไม่เกิน 0.08 ซึ่งแสดงว่า โมเดลตามภาวะสันนิษฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Maruyama. 1998: 241; citing Steiger. 1990)

$$RMSEA = \sqrt{\frac{F_t}{df_t}}$$

เมื่อ	RMSEA	แทน	ดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์
	F_t	แทน	ค่าต่ำสุดของฟังก์ชันความกลมกลืนของโมเดลจากพารามิเตอร์ θ
	df_t	แทน	องศาของโมเดลตามภาวะสันนิษฐาน

3.5.2 ดัชนีวัดความกลมกลืนเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index)

3.5.2.1 NFI (Normed Fit Index) เป็นดัชนีที่มีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 ยิ่งมีค่าเข้าใกล้ 1 โมเดลที่ทดสอบนั้นก็ยิ่งมีความกลมกลืนกับข้อมูล โดยค่า NFI ควรมีค่าไม่ต่ำกว่า .90 (ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์. 2543: 30; อ้างอิงจาก Bentler; & Bonett. 1980)

$$NFI = \frac{\chi_{null}^2 - \chi_{model}^2}{\chi_{null}^2}$$

เมื่อ	χ_{null}^2	แทน	ค่าสถิติไค-สแควร์ของโมเดลว่าง
	χ_{model}^2	แทน	ค่าสถิติไค-สแควร์ของโมเดลตามภาวะสันนิษฐาน

3.5.2.2 IFI (Incremental Fit Index) เป็นดัชนีที่นำเอาดัชนี NFI มาปรับแก้ด้วยการนำเอาค่า df มาปรับแก้เฉพาะตรงส่วนตัวหารของ NFI โดยค่ายิ่งเข้าใกล้ 1 มาก โมเดลก็ยิ่งกลมกลืน โดยค่า IFI ควรมีค่าไม่ต่ำกว่า .90 (จักรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์. 2543: 31; อ้างอิงจาก Bollen. 1989)

$$IFI = \frac{\chi^2_{null} - \chi^2_{model}}{\chi^2_{null} - df_{model}}$$

เมื่อ	χ^2_{null}	แทน	ค่าสถิติไค-สแควร์ของโมเดลว่าง
	χ^2_{model}	แทน	ค่าสถิติไค-สแควร์ของโมเดลตามภาวะสันนิษฐาน
	df_{model}	แทน	องศาอิสระของโมเดลตามภาวะสันนิษฐาน

3.5.2.3 CFI (Comparative Fit Index) เป็นดัชนีที่มาปรับแก้ปัญหาของ RFI เพื่อให้ดัชนีมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 ดัชนีนี้จึงเป็นดัชนีที่มาจากฐานของค่าไค-สแควร์แบบ Noncentrality ด้วยเช่นกันและเป็นดัชนีที่ไม่ได้รับผลกระทบจากขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยควรมีค่าไม่ต่ำกว่า .90 (จักรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์. 2543: 30; อ้างอิงจาก Bentler. 1990)

$$CFI = 1 - \left(\frac{\chi^2_{model} - df_{model}}{\chi^2_{null} - df_{null}} \right)$$

เมื่อ	χ^2_{null}	แทน	ค่าสถิติไค-สแควร์ของโมเดลว่าง
	χ^2_{model}	แทน	ค่าสถิติไค-สแควร์ของโมเดลตามภาวะสันนิษฐาน
	df_{model}	แทน	องศาอิสระของโมเดลตามภาวะสันนิษฐาน
	df_{null}	แทน	องศาอิสระของโมเดลว่าง

3.5.3 ดัชนีวัดความกลมกลืนเชิงประหยัด (Parsimonious Fit Index)

3.5.3.1 PGFI (Parsimonious Goodness of Fit Index) เป็นดัชนีที่นำเอาดัชนีที่นำเอาดัชนี GFI มาปรับเพื่อให้ดัชนีสะท้อนถึงความประหยัด นั่นคือ ค่าดัชนีจะถูกปรับให้มีค่าลดน้อยลงโดยเทียบกับจำนวนเส้นอิทธิพล ดัชนีนี้จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 ซึ่งถ้ามีค่าสูงแสดงให้เห็นว่าโมเดลมีความประหยัดสูงด้วย โดยควรมีค่าไม่ต่ำกว่า .90 (Maruyama. 1998: 241; citing James; Mulik; & Brett. 1982)

$$PGFI = \left(\frac{df_{model}}{k(k+1)/2} \right) \times GFI$$

เมื่อ	GFI	แทน	Goodness of Fit Index
	df_{model}	แทน	องศาอิสระของโมเดลตามภาวะสันนิษฐาน
	k	แทน	จำนวนตัวแปรสังเกตได้

3.5.3.2 PNFI (Parsimonious Normed Fit Index) เป็นดัชนีที่นำเอาดัชนี NFI มาปรับในเรื่องของความประหยัดของโมเดลเช่นเดียวกับ PGFI ค่าดัชนี PNFI จะอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 และมีค่ายิ่งสูงก็ยิ่งแสดงว่าโมเดลมีความประหยัดสูงโดยควรมีค่าไม่ต่ำกว่า .90 (Maruyama. 1998: 241; citing Mulik; et al. 1989)

$$PNFI = \left(\frac{df_{model}}{df_{null}} \right) \times NFI$$

เมื่อ	NFI	แทน	Normed Fit Index
	df_{model}	แทน	องศาอิสระของโมเดลตามภาวะสันนิษฐาน
	df_{null}	แทน	องศาอิสระของโมเดลว่าง

ในการทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ถ้าพบว่าโมเดลยังไม่มี ความสอดคล้อง ให้ดำเนินการปรับโมเดลจนมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์จึงแปลผลค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม อิทธิพลรวมและค่าดัชนีความกลมกลืนที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับ ข้อมูลเชิงประจักษ์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการแปลผลดังนี้

$\bar{X}$	หมายถึง ค่าเฉลี่ย
S.D.	หมายถึง ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
C.V.	หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย
SE	หมายถึง ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน
K	หมายถึง จำนวนข้อของแบบสอบถาม
SK	หมายถึง ค่าความเบ้
KU	หมายถึง ค่าความโด่ง
δ	หมายถึง ค่าความคลาดเคลื่อนของการวัดตัวแปรสังเกตได้ภายนอก
ϵ	หมายถึง ค่าความคลาดเคลื่อนของการวัดตัวแปรสังเกตได้ภายใน
λ	หมายถึง น้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน
TE	หมายถึง ขนาดอิทธิพลรวม
IE	หมายถึง ขนาดอิทธิพลทางอ้อม
DE	หมายถึง ขนาดอิทธิพลทางตรง
χ^2	หมายถึง ค่าสถิติไค-สแควร์
df	หมายถึง องศาอิสระ
R^2	หมายถึง สัมประสิทธิ์การทำนาย
SMC	หมายถึง ค่าสัดส่วนของความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตได้ที่อธิบายได้ด้วย ความแปรปรวนของตัวแปรแฝง
ρ_c	หมายถึง ค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝง
ρ_v	หมายถึง ค่าความแปรปรวนที่สกัดได้
t-test	หมายถึง ค่าสถิติที
n	หมายถึง ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
GFI	หมายถึง ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน
AGFI	หมายถึง ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนปรับแก้
RMSEA	หมายถึง ดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์

SRMR	หมายถึง ดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ
CN	หมายถึง ดัชนีระบุขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
NFI	หมายถึง Normed Fit Index
IFI	หมายถึง Incremental Fit Index
CFI	หมายถึง Comparative Fit Index
PGFI	หมายถึง Parsimonious Goodness of Fit Index
PNFI	หมายถึง Pasimonious Normed Fit Index
OPT	หมายถึง การมองโลกในแง่ดี
	PMN หมายถึง การมองโลกในแง่ดีด้านความคงทนถาวร
	PSO หมายถึง การมองโลกในแง่ดีด้านความเป็นตนเอง
	PVS หมายถึง การมองโลกในแง่ดีด้านความครอบคลุม
AQ	หมายถึง ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค
	CON หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอุปสรรค
	ORI หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์ต้นตอของอุปสรรค
	OWN หมายถึง ความสามารถในการยอมรับผลการกระทำของตน
	RCH หมายถึง ความสามารถในการรับรู้ผลกระทบของอุปสรรค
	END หมายถึง ความสามารถในการอดทนต่ออุปสรรค
SEE	หมายถึง การเห็นคุณค่าในตนเอง
	SOC หมายถึง การเห็นคุณค่าในตนเองด้านสังคม
	ACA หมายถึง การเห็นคุณค่าในตนเองด้านการศึกษา
	FAM หมายถึง การเห็นคุณค่าในตนเองด้านครอบครัว
	IMG หมายถึง การเห็นคุณค่าในตนเองด้านภาพลักษณ์
FUT	หมายถึง การกำหนดเป้าหมายในอนาคต
	FUT1 หมายถึง การกำหนดเป้าหมายในอนาคตต่อองค์ประกอบที่ 1
	FUT2 หมายถึง การกำหนดเป้าหมายในอนาคตต่อองค์ประกอบที่ 2
	FUT3 หมายถึง การกำหนดเป้าหมายในอนาคตต่อองค์ประกอบที่ 3
	FUT4 หมายถึง การกำหนดเป้าหมายในอนาคตต่อองค์ประกอบที่ 4
	FUT5 หมายถึง การกำหนดเป้าหมายในอนาคตต่อองค์ประกอบที่ 5
	FUT6 หมายถึง การกำหนดเป้าหมายในอนาคตต่อองค์ประกอบที่ 6
	FUT7 หมายถึง การกำหนดเป้าหมายในอนาคตต่อองค์ประกอบที่ 7
	FUT8 หมายถึง การกำหนดเป้าหมายในอนาคตต่อองค์ประกอบที่ 8
	FUT9 หมายถึง การกำหนดเป้าหมายในอนาคตต่อองค์ประกอบที่ 9
	FUT10 หมายถึง การกำหนดเป้าหมายในอนาคตต่อองค์ประกอบที่ 10

REA	หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล
REA1	หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลองค์ประกอบที่ 1
REA2	หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลองค์ประกอบที่ 2
REA3	หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลองค์ประกอบที่ 3
REA4	หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลองค์ประกอบที่ 4
REA5	หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลองค์ประกอบที่ 5
REA6	หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลองค์ประกอบที่ 6
REA7	หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลองค์ประกอบที่ 7
REA8	หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลองค์ประกอบที่ 8
REA9	หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลองค์ประกอบที่ 9
REA10	หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลองค์ประกอบที่ 10
REA11	หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลองค์ประกอบที่ 11
SOT	หมายถึง การสนับสนุนทางสังคมของครู
EMO	หมายถึง การสนับสนุนทางสังคมของครูด้านอารมณ์
COG	หมายถึง การสนับสนุนทางสังคมของครูด้านความรู้ ข้อมูลข่าวสาร
MAT	หมายถึง การสนับสนุนทางสังคมของครูด้านสิ่งของหรือบริการ

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตอนที่ 1 การเตรียมข้อมูล และผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

- 1.1 การตรวจสอบข้อมูลขาดหาย
- 1.2 การตรวจสอบลักษณะการแจกแจงของข้อมูล
- 1.3 การตรวจสอบข้อมูลสุดโต่ง
- 1.4 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตได้ทั้งฉบับ
- 1.5 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดตัวแปรแฝง

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดี

ตอนที่ 1 การเตรียมข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น จะทำการตรวจสอบการขาดหายของข้อมูล ตรวจสอบลักษณะการแจกแจงของข้อมูล ตรวจสอบข้อมูลสุดโต่ง ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติวิเคราะห์ก่อนนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์จริง เพื่อให้ทราบลักษณะธรรมชาติของข้อมูลในเบื้องต้น มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นต่อไป เพื่อจะได้จัดเตรียมข้อมูลให้เหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์ ซึ่งจะก่อให้เกิดความถูกต้องเหมาะสมของผลวิเคราะห์ต่อไป ดังจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นและการจัดเตรียมข้อมูลดังต่อไปนี้

1.1 การตรวจสอบข้อมูลขาดหาย

ผลการวิเคราะห์การขาดหายไปของข้อมูล พบว่า การขาดหายไปของข้อมูลมีลักษณะเป็นแบบสุ่ม เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามลืมตอบคำถามบางข้อ ทำให้ข้อมูลส่วนนั้นขาดหายไป แต่เมื่อพิจารณาในภาพรวมของแบบสอบถามฉบับนั้นมีความสมบูรณ์ของการตอบมากกว่าร้อยละ 95 ผู้วิจัยจึงข้อมูลของแบบสอบถามฉบับนั้นไว้แล้วใช้วิธีประมาณค่าข้อมูลที่ขาดหายไปใส่แทน (Replacement of missing data) โดยนำค่าเฉลี่ยของตัวแปรนั้นๆ มาเป็นคะแนนในการประมาณค่า ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาที่ไม่ทำให้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรนั้นเปลี่ยนไปจากเดิม ข้อมูลที่ขาดหายไปมีจำนวน 33 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 4.58 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งสิ้น 721 ชุด

1.2 การตรวจสอบลักษณะการแจกแจงของข้อมูล

เนื่องจากสถิติวิเคราะห์ขั้นสูงเกือบทุกชนิดมีข้อตกลงเบื้องต้นว่า การแจกแจงของตัวแปร โดยเฉพาะตัวแปรตามควรมีการแจกแจงเป็นโค้งปกติ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงดำเนินการตรวจสอบโดยวิเคราะห์สถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย และตรวจสอบการแจกแจงของข้อมูลจากค่าความเบ้ ซึ่งควรมีค่าไม่เกิน $\pm .50$ (Mayer Lawrence S; Gamst Glenn; & Guarino A.J. 2006: 50) ความโด่งควรมีค่าไม่เกิน 3 (Bollen. 1989: 419) และพิจารณาค่า P Value ของสถิติทดสอบ χ^2 ซึ่งต้องไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$) จึงจะบ่งชี้ว่าตัวแปรมีการแจกแจงเป็นโค้งปกติ โดยการวิจัยในครั้งนี้มีตัวแปรสังเกตได้จำนวน 36 ตัวแปร โดยแบ่งเป็นตัวแปรสังเกตได้ภายในจำนวน 22 ตัวแปร (FUT1 – PVS) และตัวแปรสังเกตได้ภายนอกจำนวน 14 ตัวแปร (REA1-MAT) ผลการวิเคราะห์แสดงดังตาราง 4

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์การกระจาย ความเบ้ ความโด่ง และค่าสถิติไค-สแควร์ทดสอบการแจกแจงเป็นโค้งปกติรายตัวแปร (n = 721 คน)

ตัวแปร สังเกตได้	$\bar{X}$	S.D.	C.V.	ก่อนแปลงคะแนน			หลังแปลงคะแนน (normal scores)		
				SK	KU	<i>p value</i> of χ^2	SK	KU	<i>p value</i> of χ^2
FUT1	3.74	0.84	0.22	-0.08	-0.33	0.01	-0.78	-2.86	0.07
FUT2	4.22	0.86	0.20	-0.79	-0.12	0.00	-5.95	-5.44	0.00
FUT3	3.99	0.85	0.21	-0.50	-0.07	0.00	-3.10	-4.40	0.00
FUT4	3.72	0.88	0.24	-0.19	-0.34	0.01	-1.48	-2.77	0.01
FUT5	4.06	0.89	0.22	-0.58	-0.43	0.00	-4.42	-5.51	0.00
FUT6	3.74	0.81	0.22	-0.03	-0.58	0.00	-0.89	-2.69	0.02
FUT7	3.83	1.10	0.29	-0.66	-0.44	0.00	-4.03	-6.11	0.00
FUT8	3.88	1.12	0.29	-0.72	-0.42	0.00	-4.61	-6.46	0.00
FUT9	3.57	1.12	0.31	-0.32	-0.70	0.00	-2.50	-5.49	0.00
FUT10	3.74	1.04	0.28	-0.47	-0.42	0.00	-3.01	-5.02	0.00
SOC	27.51	4.04	0.15	-0.14	0.47	0.03	-0.00	0.06	1.00
ACA	21.90	4.15	0.19	0.01	0.17	0.62	-0.01	0.03	1.00
FAM	29.57	5.56	0.19	-0.50	0.77	0.00	-0.20	-0.42	0.90
IMG	22.01	4.17	0.19	0.06	0.22	0.39	0.03	-0.04	1.00
CON	28.85	3.96	0.14	-0.09	0.27	0.21	-0.02	0.01	1.00
ORI	33.44	5.09	0.15	-0.25	-0.13	0.02	-0.07	-0.10	0.99
OWN	26.92	3.71	0.14	-0.31	-0.17	0.00	-0.08	-0.16	0.98
RCH	25.41	3.70	0.15	-0.38	0.93	0.00	-0.04	0.05	1.00
END	33.86	4.67	0.14	-0.28	-0.01	0.01	-0.06	-0.05	1.00
PMN	56.02	7.37	0.13	-0.29	0.51	0.00	-0.01	0.05	1.00
PSO	55.04	6.92	0.13	0.01	-0.02	0.99	-0.02	-0.01	1.00
PVS	54.18	6.63	0.12	0.06	-0.04	0.79	0.00	0.04	1.00

ตาราง 4 (ต่อ)

ตัวแปร สังเกตได้	$\bar{X}$	S.D.	C.V.	ก่อนแปลงคะแนน			หลังแปลงคะแนน (normal scores)		
				SK	KU	<i>p value</i> of χ^2	SK	KU	<i>p value</i> of χ^2
REA1	3.21	1.04	0.32	-0.08	-0.53	0.00	-0.56	-2.51	0.04
REA2	3.85	0.97	0.25	-0.48	-0.43	0.00	-3.26	-4.76	0.00
REA3	3.89	0.97	0.25	-0.60	-0.28	0.00	-3.56	-4.67	0.00
REA4	3.72	1.04	0.28	-0.47	-0.41	0.00	-2.82	-4.72	0.00
REA5	3.89	1.02	0.26	-0.63	-0.30	0.00	-3.95	-5.37	0.00
REA6	3.98	0.89	0.22	-0.67	0.16	0.00	-3.56	-3.86	0.00
REA7	3.61	0.97	0.27	-0.22	-0.40	0.00	-1.70	-3.23	0.00
REA8	3.57	1.02	0.29	-0.47	-0.20	0.00	-1.83	-3.19	0.00
REA9	3.56	1.15	0.32	-0.38	-0.74	0.00	-2.53	-5.95	0.00
REA10	3.66	1.04	0.28	-0.35	-0.50	0.00	-2.43	-4.43	0.00
REA11	3.64	1.04	0.29	-0.45	-0.28	0.00	-2.24	-4.11	0.00
EMO	24.01	4.37	0.19	-0.09	0.21	0.33	-0.18	-0.49	0.87
COG	27.14	4.22	0.15	-0.13	-0.18	0.24	-0.44	-0.91	0.60
MAT	19.78	3.84	0.19	-0.12	-0.09	0.39	-0.03	-0.02	1.00

โดยจากผลการวิเคราะห์พบว่า มีตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 8 ตัวแปรจากตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด 42 ตัวแปรที่มีการแจกแจงเป็นโค้งปกติได้แก่ ACA, IMG, CON, PSO, PVS, EMO, COG และ MAT ส่วนตัวแปรสังเกตได้ที่เหลือมีการแจกแจงไม่เป็นโค้งปกติ ซึ่งการแจกแจงไม่เป็นโค้งปกติของตัวแปรเหล่านี้ อาจจะมีผลต่อการแปลความหมายที่ได้จากข้อมูลคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการแปลงคะแนนของทุกตัวแปรสังเกตได้ให้อยู่ในรูปของคะแนนมาตรฐานเพื่อให้การแจกแจงของข้อมูลเข้าใกล้การแจกแจงของโค้งปกติก่อนนำไปทดสอบความกลมกลืนของโมเดลสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยวิธีความน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood: ML) ซึ่งมีข้อตกลงเบื้องต้นที่ข้อมูลต้องมีการแจกแจงเป็นโค้งปกติหลายตัวแปร (Multivariate Normal Distribution) แต่เนื่องจากการตรวจสอบการแจกแจงเป็นโค้งปกติหลายตัวแปรทำได้ยากจึงตรวจสอบข้อมูลโดยพิจารณาการแจกแจงของข้อมูลที่ละตัวแปรแทน (Stevens. 1992: 2; citing Gnanadesikan. 1997: 168) โดยเมื่อดำเนินการแปลงคะแนนให้อยู่ในรูปคะแนนมาตรฐานแล้วตรวจสอบการแจกแจงความเป็นโค้งปกติรายตัวแปรพบว่า ค่าไค-สแควร์ของตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมดไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงว่า ตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมดมีการแจก

แจงเป็นโค้งปกติ ยกเว้นตัวแปรสังเกตได้ 18 ตัวเท่านั้นจากตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด 42 ตัวแปร ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่อย่างไรก็ตามการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้มีขนาดค่อนข้างใหญ่เพียงพอให้ข้อมูลมีแนวโน้มของการแจกแจงเข้าใกล้การแจกแจงของโค้งปกติ จึงอาจกล่าวได้ว่า ข้อมูลจากตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 42 ตัวแปรหลังดำเนินการแปลงคะแนนเป็นคะแนนมาตรฐานแล้วสามารถนำไปใช้ในการประมาณค่าความน่าจะเป็นโดยวิธี ML ได้ตามข้อตกลงเบื้องต้น

1.3 ผลการตรวจสอบข้อมูลสุดโต่ง

ผลการตรวจสอบข้อมูลสุดโต่งจะทำให้ทราบว่า ลักษณะของตัวแปรมีค่าหนึ่งค่าใดสูงมากหรือต่ำมากผิดปกติ ซึ่งสามารถตรวจสอบข้อมูลสุดโต่งไปพร้อมกับการตรวจสอบการแจกแจงของข้อมูลโดยการวิเคราะห์ด้วยแผนภาพต้น-ใบ (Stem and Leaf Plot) และแผนภาพการกระจายกระจาย ในกรณีนี้ผู้วิจัยทำการตรวจสอบข้อมูลสุดโต่งโดยการวิเคราะห์ด้วยแผนภาพต้น-ใบ (Stem and Leaf Plot) จากโปรแกรม LISREL 8.53 พบว่า ลักษณะของตัวแปรไม่ต่างกัน นั่นคือ ลักษณะของตัวแปรไม่มีค่าหนึ่งค่าใดสูงมาก และต่ำมากผิดปกติ แสดงว่าข้อมูลทั้งหมดสามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ต่อไป

1.4 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตได้

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตได้แยกเป็นรายด้านจะทำให้ทราบว่า ในภาพรวมแล้วผู้เรียนมีคุณลักษณะต่างๆที่พิจารณาอยู่ในระดับใด ผลการวิเคราะห์แสดงดังตาราง 5

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงการมองโลกในแง่ดี
ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค การเห็นคุณค่าในตนเอง การกำหนดเป้าหมายในอนาคต การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และการสนับสนุนทางสังคมของครู
(n = 721 คน)

ตัวแปรแฝง	ตัวแปรสังเกตได้	K	$\bar{X}$	S	C.V.	แปลความหมาย
การมองโลกในแง่ดี (OPT)	ด้านความคงทนถาวร (PMN)	15	56.02	7.37	0.13	ค่อนข้างสูง
	ด้านความเป็นตนเอง (PSO)	15	55.04	6.92	0.13	ค่อนข้างสูง
	ด้านความครอบคลุม (PVS)	15	54.18	6.63	0.12	ค่อนข้างสูง
ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค (AQ)	ด้านการควบคุมอุปสรรค (CON)	8	28.85	3.96	0.14	ค่อนข้างสูง
	ด้านการวิเคราะห์ต้นตอของอุปสรรค (ORI)	9	33.45	5.09	0.15	ค่อนข้างสูง
	ด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง (OWN)	7	26.92	3.71	0.14	ค่อนข้างสูง
	ด้านการรับรู้ผลกระทบของอุปสรรค (RCH)	7	25.41	3.70	0.15	ค่อนข้างสูง
	ด้านการอดทนต่ออุปสรรค (END)	9	33.86	4.67	0.14	ค่อนข้างสูง

ตาราง 5 (ต่อ)

ตัวแปรแฝง	ตัวแปรสังเกตได้	K	$\bar{X}$	S	C.V.	แปลความหมาย
การเห็นคุณค่าในตนเอง (SEE)	ด้านสังคม (SOC)	8	27.51	4.04	0.15	ค่อนข้างสูง
	ด้านการศึกษา (ACA)	7	21.90	4.15	0.19	ปานกลาง
	ด้านครอบครัว (FAM)	8	29.57	5.56	0.19	ค่อนข้างสูง
	ด้านภาพลักษณ์ (IMG)	7	22.01	4.17	0.19	ปานกลาง
การกำหนดเป้าหมายในอนาคต (FUT)	องค์ประกอบที่ 1 (FUT1)	1	3.74	0.83	0.22	ค่อนข้างสูง
	องค์ประกอบที่ 2 (FUT2)	1	4.22	0.86	0.20	ค่อนข้างสูง
	องค์ประกอบที่ 3 (FUT3)	1	3.99	0.85	0.21	ค่อนข้างสูง
	องค์ประกอบที่ 4 (FUT4)	1	3.72	0.88	0.24	ค่อนข้างสูง
	องค์ประกอบที่ 5 (FUT5)	1	4.06	0.89	0.22	ค่อนข้างสูง
	องค์ประกอบที่ 6 (FUT6)	1	3.74	0.81	0.22	ค่อนข้างสูง
	องค์ประกอบที่ 7 (FUT7)	1	3.83	1.10	0.29	ค่อนข้างสูง
	องค์ประกอบที่ 8 (FUT8)	1	3.88	1.12	0.29	ค่อนข้างสูง
	องค์ประกอบที่ 9 (FUT9)	1	3.57	1.12	0.31	ค่อนข้างสูง
	องค์ประกอบที่ 10 (FUT10)	1	3.74	1.04	0.28	ค่อนข้างสูง
การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล (REA)	องค์ประกอบที่ 1 (REA1)	1	3.21	1.04	0.32	ปานกลาง
	องค์ประกอบที่ 2 (REA2)	1	3.85	0.97	0.25	ค่อนข้างสูง
	องค์ประกอบที่ 3 (REA3)	1	3.89	0.97	0.25	ค่อนข้างสูง
	องค์ประกอบที่ 4 (REA4)	1	3.72	1.04	0.28	ค่อนข้างสูง
	องค์ประกอบที่ 5 (REA5)	1	3.89	1.02	0.26	ค่อนข้างสูง
	องค์ประกอบที่ 6 (REA6)	1	3.98	0.89	0.22	ค่อนข้างสูง
	องค์ประกอบที่ 7 (REA7)	1	3.61	0.97	0.27	ค่อนข้างสูง
	องค์ประกอบที่ 8 (REA8)	1	3.57	1.02	0.29	ค่อนข้างสูง
	องค์ประกอบที่ 9 (REA9)	1	3.56	1.15	0.32	ค่อนข้างสูง
	องค์ประกอบที่ 10 (REA10)	1	3.66	1.03	0.28	ค่อนข้างสูง
	องค์ประกอบที่ 11 (REA11)	1	3.64	1.04	0.28	ค่อนข้างสูง
การสนับสนุนทางสังคมของครู (SOT)	ด้านอารมณ์ (EMO)	7	24.01	4.67	0.19	ปานกลาง
	ด้านความรู้ ข้อมูลข่าวสาร (COG)	6	27.14	4.22	0.16	สูง
	ด้านสิ่งของหรือบริการ (MAT)	7	19.78	3.84	0.19	ปานกลาง

จากตาราง 5 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีการมองโลกในแง่ดีทั้ง 3 ด้านได้แก่ ด้านความคงทนถาวร (PMN) ด้านความเป็นตนเอง (PSO) และด้านความครอบคลุม (PVS) อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X}$ = 56.02 55.04 และ 54.18 ตามลำดับ) มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคทั้ง 5 ด้านได้แก่ ด้านการควบคุมอุปสรรค (CON) ด้านการวิเคราะห์ต้นตอของอุปสรรค (ORI) ด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง (OWN) ด้านการรับรู้ผลกระทบของอุปสรรค (RCH) และด้านการอดทนต่ออุปสรรค (END) อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X}$ = 28.85 33.45 26.92 25.41 และ 33.86 ตามลำดับ) มีการเห็นคุณค่าในตนเอง ด้านครอบครัว (FAM) และด้านสังคม (SOC) อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X}$ = 29.57 และ 27.51 ตามลำดับ) ด้านภาพลักษณ์ (IMG)

และด้านการศึกษา (ACA) อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=22.01$ และ 21.90 ตามลำดับ) มีการกำหนดเป้าหมายในอนาคตทั้ง 10 องค์ประกอบ (FUT1-FUT10) อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X}$ อยู่ระหว่าง $3.57-4.22$) ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลทั้ง 11 องค์ประกอบ (REA1-REA11) อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X}$ อยู่ระหว่าง $3.21-3.98$) และได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครู ด้านความรู้ ข้อมูลข่าวสาร (COG) อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 27.14$) ด้านอารมณ์ (EMO) และด้านสิ่งของหรือบริการ (MAT) อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 24.01$ และ 27.14 ตามลำดับ)

1.5 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้

การวิเคราะห์สหสัมพันธ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ในโครงสร้างความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดี เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา ทั้งนี้เพื่อยืนยันว่าตัวแปรที่ศึกษามีองค์ประกอบร่วมกันหรือไม่ โดยจากการวิเคราะห์พบว่า องค์ประกอบของตัวแปรปัจจัยทุกตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับองค์ประกอบของการมองโลกในแง่ดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกค่า โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ ($r<0.30$) ถึงระดับปานกลาง ($0.30<r<0.70$) ซึ่งมีค่าสหสัมพันธ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.10-0.54 โดยองค์ประกอบของความสามารถในการเผชิญปัญหาและฝ่าฟันอุปสรรค (AQ) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับองค์ประกอบของการมองโลกในแง่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกค่า โดยมีค่าสหสัมพันธ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.30-0.47 ซึ่งถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ($0.30<r<0.70$) องค์ประกอบของการเห็นคุณค่าในตนเอง (SEE) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับองค์ประกอบของการมองโลกในแง่ดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกค่า โดยมีค่าสหสัมพันธ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.24-0.56 ซึ่งถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ ($r<0.30$) ถึงระดับปานกลาง ($0.30<r<0.70$) องค์ประกอบของการสนับสนุนทางสังคมของครู (SOT) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับองค์ประกอบของการมองโลกในแง่ดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกค่า โดยมีค่าสหสัมพันธ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.15-0.46 ซึ่งถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ ($r<0.30$) ถึงระดับปานกลาง ($0.30<r<0.70$) องค์ประกอบของการกำหนดเป้าหมายในอนาคต (FUT) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับองค์ประกอบของการมองโลกในแง่ดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกค่า โดยมีค่าสหสัมพันธ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.10-0.39 ซึ่งถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ ($r<0.30$) ถึงระดับปานกลาง ($0.30<r<0.70$) องค์ประกอบของการเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล (REA) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับองค์ประกอบของการมองโลกในแง่ดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกค่า โดยมีค่าสหสัมพันธ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.19-0.39 ซึ่งถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ ($r<0.30$) ถึงระดับปานกลาง ($0.30<r<0.70$) รายละเอียดค่าสหสัมพันธ์สหสัมพันธ์แสดงดังตาราง 6

ตาราง 6 เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของตัวแปรปัจจัยกับองค์ประกอบของการมองโลกในแง่ดี

ตัวแปรแฝง	ตัวแปรสังเกตได้	PMN	PSO	PVS
AQ	CON	0.40**	0.44**	0.42**
	ORI	0.33**	0.38**	0.40**
	OWN	0.30**	0.34**	0.42**
	RCH	0.45**	0.47**	0.44**
	END	0.39**	0.43**	0.44**
SEE	SOC	0.49**	0.56**	0.54**
	ACA	0.27**	0.30**	0.24**
	FAM	0.42**	0.49**	0.50**
	IMG	0.26**	0.33**	0.27**
FUT	FUT1	0.33**	0.35**	0.36**
	FUT2	0.29**	0.33**	0.35**
	FUT3	0.30**	0.31**	0.31**
	FUT4	0.29**	0.35**	0.37**
	FUT5	0.28**	0.33**	0.38**
	FUT6	0.37**	0.39**	0.39**
	FUT7	0.16**	0.20**	0.27**
	FUT8	0.15**	0.18**	0.25**
	FUT9	0.10**	0.12**	0.14**
	FUT10	0.15**	0.17**	0.16**
REA	REA1	0.19**	0.22**	0.23**
	REA2	0.27**	0.33**	0.36**
	REA3	0.32**	0.32**	0.31**
	REA4	0.30**	0.31**	0.30**
	REA5	0.23**	0.23**	0.25**
	REA6	0.26**	0.23**	0.24**
	REA7	0.30**	0.33**	0.36**
	REA8	0.34**	0.34**	0.33**
	REA9	0.21**	0.22**	0.21**
	REA10	0.31**	0.36**	0.39**
	REA11	0.36**	0.37**	0.38**
SOT	EMO	0.33**	0.36**	0.36**
	COG	0.39**	0.41**	0.46**
	MAT	0.19**	0.20**	0.15**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดตัวแปรแฝง

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงเป็นการประเมินความสอดคล้องของโมเดลการวัดตามภาวะสันนิษฐานหรือตัวแปรแฝงแต่ละตัวว่ามีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ ซึ่งมีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

ดัชนีวัดความกลมกลืน	สถิติที่ใช้ตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดล	เกณฑ์การพิจารณา
ดัชนีวัดความกลมกลืนสัมบูรณ์ (Absolute Fit Index)	-ค่าไค-สแควร์ -ค่าดัชนีอัตราส่วนไค-สแควร์สัมพัทธ์ -ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) -ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนปรับแก้ (AGFI) -ดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (SRMR) -ดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA)	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ < 3.00 $> .90$ $> .90$ $\leq .05$ $\leq .05$
	-น้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) -ความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝง (Construct Reliability: ρ_c) -ค่าความแปรปรวนที่สกัดได้ (Variance Extracted: ρ_v)	มีนัยสำคัญทางสถิติ $> .50$ $> .50$

โดยผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์หาคุณภาพตัวแปรแฝงด้วยโปรแกรมลิซเรล ซึ่งมีการประมาณค่าความคลาดเคลื่อนของตัวแปรแฝง เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวัด (Measurement Model) ตัวแปรแฝงกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยดัชนีการวัดความสอดคล้องกลมกลืนสัมบูรณ์ได้แก่ค่า χ^2 , GFI, AGFI, RMSEA, SRMR ถ้าค่าสถิติผ่านเกณฑ์แสดงว่า โมเดลการวัดมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลการวัด โดยพิจารณาความมีนัยสำคัญของน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ซึ่งค่าน้ำหนักองค์ประกอบต้องมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังตรวจสอบความเชื่อมั่นของการวัด (Reliability) ด้วยการพิจารณาค่าสัดส่วนความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตได้ที่อธิบายตัวแปรแฝง (Square Multiple Correlation: SMC) ค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝง (Construct Reliability: ρ_c) และค่าความแปรปรวนที่สกัดได้ (Variance Extracted: ρ_v) ซึ่งดัชนีเหล่านี้ควรมีค่าตั้งแต่ .50 ขึ้นไป (Hair; et al. 1995: 642) จึงจะถือว่าตัวแปรมีความเชื่อมั่นในการวัด โดยจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงดังนี้

2.1 การตรวจสอบคุณภาพโมเดลการวัดการมองโลกในแง่ดี

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงการมองโลกในแง่ดี เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวัด แสดงดังตาราง 7

ตาราง 7 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดการมองโลกในแง่ดี

Factor	λ	t-value	SE	δ	SMC
PMN	0.79	24.07	0.16	0.37	0.63
PSO	0.85	25.81	0.16	0.27	0.73
PVS	0.84	25.47	0.16	0.30	0.70

$\chi^2 = 2.49$ $df = 1$ $P = 0.11$ $GFI = 1.00$ $AGFI = 0.99$ $RMSEA = 0.05$
 $SRMR = 0.02$ Construct Reliability: $\rho_c = 0.87$ Variance Extracted: $\rho_v = 0.69$

$t > 2.57$ แสดงว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 7 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงการมองโลกในแง่ดี พบว่า ค่าสถิติไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 2.49 และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (p value = 0.11) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1.00 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.99 ซึ่งมีค่าที่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (>0.90) ส่วนค่ามาตรฐานดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความแตกต่างโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.05 ค่ามาตรฐานค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองส่วนที่เหลือ (SRMR) เท่ากับ 0.02 ซึ่งมีค่าที่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (≤ 0.50) แสดงว่า โมเดลการวัดตัวแปรแฝงการมองโลกในแง่ดีมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลการวัด โดยพิจารณาความมีนัยสำคัญของน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (λ) มีค่าเป็นบวกทุกค่า โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.79-0.85 และมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ทุกค่า ($t > 2.57$) โดยตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบและความผันแปรร่วมมากที่สุด คือ การมองโลกในแง่ดีด้านความเป็นตนเอง (PSO: $\lambda = 0.85$, SMC = 0.73) รองลงมา คือ การมองโลกในแง่ดีด้านความครอบคลุม (PVS: $\lambda = 0.84$, SMC = 0.70) และการมองโลกในแง่ดีด้านความคงคนถาวร (PMN: $\lambda = 0.79$, SMC = 0.63) ตามลำดับ

ดังนั้นโดยภาพรวมโมเดลการวัดตัวแปรแฝงการมองโลกในแง่ดี มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี และคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยมีค่าความเชื่อมั่นในการวัด (ρ_c) เท่ากับ 0.87 และค่าความแปรปรวนที่สกัดได้ (ρ_v) เท่ากับ 0.69

2.2 การตรวจสอบคุณภาพโมเดลการวัดความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรค

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรค เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวัด แสดงดังตาราง 8

ตาราง 8 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรค

Factor	λ	t-value	SE	δ	SMC
CON	0.90	29.39	0.18	0.20	0.80
ORI	0.84	25.70	0.21	0.30	0.70
OWN	0.75	23.37	0.20	0.42	0.58
RCH	0.83	25.77	0.20	0.31	0.69
END	0.81	24.16	0.19	0.34	0.66

$\chi^2 = 1.88$ $df = 2$ $P = 0.39$ $GFI = 1.00$ $AGFI = 0.99$ $RMSEA = 0.00$
 $SRMR = 0.01$ Construct Reliability: $\rho_c = 0.92$ Variance Extracted: $\rho_v = 0.69$

$t > 2.57$ แสดงว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 8 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรค พบว่า ค่าสถิติไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 1.88 และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (p value = 0.39) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1.00 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว ($AGFI$) เท่ากับ 0.99 ซึ่งมีค่าที่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (>0.90) ส่วนค่ามาตรฐานดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความแตกต่างโดยประมาณ ($RMSEA$) เท่ากับ 0.00 ค่ามาตรฐานค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองส่วนที่เหลือ ($SRMR$) เท่ากับ 0.01 ซึ่งมีค่าที่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (≤ 0.50) แสดงว่า โมเดลการวัดตัวแปรแฝงความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรคมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลการวัด โดยพิจารณาความมีนัยสำคัญของน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (λ) มีค่าเป็นบวกทุกค่า โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.75-0.90 และมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ทุกค่า ($t > 2.57$) โดยตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบและความผันแปรร่วม (SMC) มากที่สุด คือ ความสามารถในการควบคุมอุปสรรค (CON: $\lambda = 0.90$, SMC = 0.80) รองลงมา คือ ความสามารถในการวิเคราะห์ขั้นตอนของอุปสรรค (ORI: $\lambda = 0.84$, SMC = 0.70) ความสามารถในการรับรู้ผลกระทบของอุปสรรค (RCH: $\lambda = 0.83$, SMC = 0.69) ความสามารถในการอดทนต่ออุปสรรค (END: $\lambda = 0.81$, SMC = 0.66) และความสามารถในการยอมรับผลการกระทำของตน (OWN: $\lambda = 0.75$, SMC = 0.58) ตามลำดับ ตัวแปรแฝงความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคมีความคลาดเคลื่อนในการวัดอยู่ระหว่าง 0.20 - 0.42

ดังนั้นโดยภาพรวมโมเดลการวัดตัวแปรแฝงความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี และคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยมีค่าความเชื่อมั่นในการวัด (ρ_c) เท่ากับ 0.92 และค่าความแปรปรวนที่สกัดได้ (ρ_v) เท่ากับ 0.69

2.3 การตรวจสอบคุณภาพโมเดลการวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงการเห็นคุณค่าในตนเอง เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวัด แสดงดังตาราง 9

ตาราง 9 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง

Factor	λ	t-value	SE	δ	SMC
SOC	0.71	19.76	0.20	0.50	0.50
ACA	0.81	24.84	0.19	0.35	0.65
FAM	0.85	25.73	0.19	0.28	0.72
IMG	0.80	24.48	0.18	0.37	0.63

$\chi^2 = 0.35$ $df = 1$ $P = 0.56$ $GFI = 1.00$ $AGFI = 1.00$ $RMSEA = 0.00$
 $SRMR = 0.00$ Construct Reliability: $\rho_c = 0.80$ Variance Extracted: $\rho_v = 0.50$

$t > 2.57$ แสดงว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 9 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงการเห็นคุณค่าในตนเอง พบว่า ค่าสถิติไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 0.35 และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (p value = 0.56) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1.00 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 1.00 ซึ่งมีค่าที่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (>0.90) ส่วนค่ามาตรฐานดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความแตกต่างโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.00 ค่ามาตรฐานค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองส่วนที่เหลือ (SRMR) เท่ากับ 0.00 ซึ่งมีค่าที่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (≤ 0.50) แสดงว่า โมเดลการวัดตัวแปรแฝงการเห็นคุณค่าในตนเองมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลการวัด โดยพิจารณาความมีนัยสำคัญของน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (λ) มีค่าเป็นบวกทุกค่า โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.71-0.85 และมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ทุกค่า ($t > 2.57$) โดยตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบและความผันแปรร่วม (SMC) มากที่สุด คือ การเห็นคุณค่าในตนเองด้านครอบครัว (FAM: $\lambda = 0.85$, SMC = 0.72) รองลงมา คือ การเห็นคุณค่าในตนเองด้านการศึกษา (ACA: $\lambda = 0.81$, SMC = 0.65) การเห็นคุณค่าในตนเองด้านภาพลักษณ์ (IMG: $\lambda = 0.80$, SMC = 0.63) และการเห็นคุณค่าในตนเองด้านสังคม (SOC: $\lambda = 0.71$, SMC = 0.50) ตามลำดับ ตัวแปรแฝงการเห็นคุณค่าในตนเองมีความคลาดเคลื่อนในการวัดอยู่ระหว่าง 0.28- 0.50

โดยภาพรวมโมเดลการวัดตัวแปรแฝงการเห็นคุณค่าในตนเองมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี และคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยมีค่าความเชื่อมั่นในการวัด (ρ_c) เท่ากับ 0.80 และค่าความแปรปรวนที่สกัดได้ (ρ_v) เท่ากับ 0.50

2.4 การตรวจสอบคุณภาพโมเดลการวัดการกำหนดเป้าหมายในอนาคต

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงการกำหนดเป้าหมายในอนาคต เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวัด แสดงดังตาราง 10

ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดการกำหนดเป้าหมายในอนาคต

Factor	λ	t-value	SE	δ	SMC
FUT1	0.78	12.67	0.05	0.45	0.55
FUT2	0.92	27.22	0.03	0.25	0.75
FUT3	0.88	26.27	0.03	0.27	0.73
FUT4	0.32	7.42	0.03	0.90	0.10
FUT5	0.73	16.03	0.03	0.47	0.53
FUT6	0.29	7.34	0.03	0.92	0.08
FUT7	0.85	21.43	0.04	0.31	0.69
FUT8	0.83	18.09	0.04	0.35	0.65
FUT9	0.64	8.18	0.04	0.59	0.41
FUT10	0.67	9.23	0.04	0.58	0.42

$\chi^2 = 59.59$ $df = 24$ $P = 0.00$ $GFI = 0.98$ $AGFI = 0.96$ $RMSEA = 0.05$
 $SRMR = 0.03$ Construct Reliability: $\rho_c = 0.90$ Variance Extracted: $\rho_v = 0.51$

$t > 2.57$ แสดงว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 10 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงการกำหนดเป้าหมายในอนาคต พบว่า ค่าสถิติไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 59.59 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (p value = 0.56) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.98 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.96 ซึ่งมีค่าที่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (>0.90) ส่วนค่ามาตรฐานดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความแตกต่างโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.05 ค่ามาตรฐานค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองส่วนที่เหลือ (SRMR) เท่ากับ 0.03 ซึ่งมีค่าที่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (≤ 0.50) แสดงว่า โมเดลการวัดตัวแปรแฝงการกำหนดเป้าหมายในอนาคตมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลการวัด โดยพิจารณาความมีนัยสำคัญของน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (λ) มีค่าเป็นบวกทุกค่า โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.32-0.92 และมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ทุกค่า ($t > 2.57$) โดยตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (λ) และความผันแปรร่วม (SMC) มากที่สุด คือ การกำหนดเป้าหมายในอนาคตองค์ประกอบที่ 2 (FUT2: $\lambda = 0.92$, $SMC = 0.82$) รองลงมา คือ การกำหนดเป้าหมายในอนาคตองค์ประกอบที่ 3 (FUT3: $\lambda = 0.88$, $SMC = 0.73$) การกำหนดเป้าหมายในอนาคตองค์ประกอบที่ 7 (FUT7: $\lambda = 0.85$, $SMC = 0.69$) การกำหนดเป้าหมายในอนาคตองค์ประกอบที่ 8 (FUT8: $\lambda =$

0.83, SMC = 0.65) การกำหนดเป้าหมายในอนาคตองค์ประกอบที่ 1 (FUT1: $\lambda = 0.78$, SMC = 0.55) การกำหนดเป้าหมายในอนาคตองค์ประกอบที่ 5 (FUT5: $\lambda = 0.73$, SMC = 0.53) การกำหนดเป้าหมายในอนาคตองค์ประกอบที่ 10 (FUT10: $\lambda = 0.67$, SMC = 0.42) การกำหนดเป้าหมายในอนาคตองค์ประกอบที่ 9 (FUT9: $\lambda = 0.64$, SMC = 0.41) การกำหนดเป้าหมายในอนาคตองค์ประกอบที่ 4 (FUT4: $\lambda = 0.32$, SMC = 0.10) และการกำหนดเป้าหมายในอนาคตองค์ประกอบที่ 6 (FUT6: $\lambda = 0.29$, SMC = 0.08) ตามลำดับ ตามลำดับ ตัวแปรแฝงการกำหนดเป้าหมายในอนาคตมีความคลาดเคลื่อนในการวัดอยู่ระหว่าง 0.25- 0.92

ดังนั้นโดยภาพรวมโมเดลการวัดตัวแปรแฝงการกำหนดเป้าหมายในอนาคตมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี และคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยมีค่าความเชื่อมั่นในการวัด (ρ_c) เท่ากับ 0.90 และค่าความแปรปรวนที่สกัดได้ (ρ_v) เท่ากับ 0.51

2.5 การตรวจสอบคุณภาพโมเดลการวัดการสนับสนุนทางสังคมของครู

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงการสนับสนุนทางสังคมของครู เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวัด แสดงดังตาราง 11

ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดการสนับสนุนทางสังคมของครู

Factor	λ	t-value	SE	δ	SMC
EMO	0.73	13.76	0.03	0.47	0.53
COG	0.80	10.46	0.02	0.36	0.64
MAT	0.59	15.76	0.19	0.55	0.35

$\chi^2 = 0.08$ $df = 1$ $P = 0.77$ $GFI = 1.00$ $AGFI = 1.00$ $RMSEA = 0.00$
 $SRMR = 0.00$ Construct Reliability: $\rho_c = 0.77$ Variance Extracted: $\rho_v = 0.52$

$t > 2.57$ แสดงว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 11 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงการสนับสนุนทางสังคมของครู พบว่า ค่าสถิติไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 0.08 และมีไม่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (p value = 0.56) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1.00 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว ($AGFI$) เท่ากับ 1.00 ซึ่งมีค่าที่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (>0.90) ส่วนค่ามาตรฐานดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความแตกต่างโดยประมาณ ($RMSEA$) เท่ากับ 0.00 ค่ามาตรฐานค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองส่วนที่เหลือ ($SRMR$) เท่ากับ 0.00 ซึ่งมีค่าที่ต่ำกว่า

เกณฑ์ที่กำหนด (≤ 0.50) แสดงว่า โมเดลการวัดตัวแปรแฝงการสนับสนุนทางสังคมของครูมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลการวัด โดยพิจารณาความมีนัยสำคัญของน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (λ) มีค่าเป็นบวกทุกค่า โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.59-0.73 และมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ทุกค่า ($t > 2.57$) โดยตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (λ) และความผันแปรร่วม (SMC) มากที่สุด คือ การสนับสนุนทางสังคมของครูด้านความรู้ ข้อมูลข่าวสาร (COG: $\lambda = 0.80$, SMC = 0.64) รองลงมา คือ การสนับสนุนทางสังคมของครูด้านอารมณ์และจิตใจ (EMO: $\lambda = 0.73$, SMC = 0.53) และการสนับสนุนทางสังคมของครูด้านสิ่งของและการบริการ (MAT: $\lambda = 0.59$, SMC = 0.35) ตามลำดับ และตัวแปรแฝงการสนับสนุนทางสังคมของครูมีความคลาดเคลื่อนในการวัดอยู่ระหว่าง 0.36- 0.55

ดังนั้นโดยภาพรวมโมเดลการวัดตัวแปรแฝงการสนับสนุนทางสังคมของครูมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี และคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยมีค่าความเชื่อมั่นในการวัด (ρ_c) เท่ากับ 0.77 และค่าความแปรปรวนที่สกัดได้ (ρ_v) เท่ากับ 0.52

2.6 การตรวจสอบคุณภาพโมเดลการวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล

ผลการวิเคราะห์ห้่องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวัด แสดงดังตาราง 12

ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล

Factor	λ	t-value	SE	δ	SMC
REA1	0.84	21.11	0.04	0.36	0.64
REA2	0.80	19.03	0.04	0.41	0.59
REA3	0.69	15.19	0.04	0.56	0.44
REA4	0.69	14.83	0.04	0.57	0.43
REA5	0.72	17.62	0.04	0.50	0.50
REA6	0.72	17.69	0.03	0.47	0.53
REA7	0.68	14.52	0.04	0.56	0.44
REA8	0.73	18.64	0.04	0.47	0.53
REA9	0.68	10.47	0.04	0.59	0.41
REA10	0.71	15.40	0.04	0.55	0.45
REA11	0.67	14.06	0.04	0.65	0.35

$\chi^2 = 97.34$ $df = 38$ $P = 0.00$ $GFI = 0.98$ $AGFI = 0.96$ $RMSEA = 0.05$
 $SRMR = 0.03$ Construct Reliability: $\rho_c = 0.92$ Variance Extracted: $\rho_v = 0.52$

$t > 2.57$ แสดงว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 12 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล พบว่า ค่าสถิติไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 97.34 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (p value = 0.56) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.98 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.96 ซึ่งมีค่าที่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (>0.90) ส่วนค่ามาตรฐานดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความแตกต่างโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.05 ค่ามาตรฐานค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองส่วนที่เหลือ (SRMR) เท่ากับ 0.03 ซึ่งมีค่าที่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (≤ 0.50) แสดงว่า โมเดลการวัดตัวแปรแฝงการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลการวัด โดยพิจารณาความมีนัยสำคัญของน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (λ) มีค่าเป็นบวกทุกค่า โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-0.84 และมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ทุกค่า ($t > 2.57$) โดยตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (λ) และความผันแปรร่วม (SMC) มากที่สุด คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล องค์ประกอบที่ 1 (REA1: $\lambda = 0.84$, SMC = 0.64) รองลงมา คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล องค์ประกอบที่ 2 (REA2: $\lambda = 0.80$, SMC = 0.59) การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล องค์ประกอบที่ 8

(REA8: $\lambda = 0.73$, SMC = 0.53) การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลองค์ประกอบที่ 6 (REA6: $\lambda = 0.72$, SMC = 0.53) การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลองค์ประกอบที่ 5 (REA5: $\lambda = 0.72$, SMC = 0.50) การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลองค์ประกอบที่ 10 (REA10: $\lambda = 0.71$, SMC = 0.45) การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลองค์ประกอบที่ 3 (REA3: $\lambda = 0.69$, SMC = 0.44) การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลองค์ประกอบที่ 4 (REA4: $\lambda = 0.69$, SMC = 0.44) การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลองค์ประกอบที่ 7 (REA7: $\lambda = 0.68$, SMC = 0.43) การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลองค์ประกอบที่ 9 (REA9: $\lambda = 0.68$, SMC = 0.41) และการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลองค์ประกอบที่ 11 (REA11: $\lambda = 0.67$, SMC = 0.35) ตามลำดับ และมีความคลาดเคลื่อนในการวัดอยู่ระหว่าง 0.36- 0.55

ความคลาดเคลื่อนในการวัดอยู่ระหว่าง 0.36- 0.55 โดยด้านที่มีค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรสังเกตได้ต่ำสุดและความคลาดเคลื่อนสูงสุด คือ ตัวแปรสังเกตได้การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลองค์ประกอบที่ 11 (REA11) โดยภาพรวมโมเดลการวัดตัวแปรแฝงการสนับสนุนทางสังคม มีค่าความเชื่อมั่นในการวัดเท่ากับ 0.92 และค่าความแปรปรวนที่สกัดได้เท่ากับ 0.52 ซึ่งกล่าวได้ว่าโมเดลการวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

ดังนั้นโดยภาพรวมโมเดลการวัดตัวแปรแฝงการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี และคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยมีค่าความเชื่อมั่นในการวัด (p_c) เท่ากับ 0.92 และค่าความแปรปรวนที่สกัดได้ (p_v) เท่ากับ 0.52

กล่าวโดยสรุป การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงทั้ง 6 โมเดลได้แก่ โมเดลการวัดตัวแปรแฝงการมองโลกในแง่ดี โมเดลการวัดตัวแปรแฝงความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค โมเดลการวัดตัวแปรแฝงการเห็นคุณค่าในตนเอง โมเดลการกำหนดเป้าหมายในอนาคต โมเดลการวัดตัวแปรแฝงการสนับสนุนทางสังคมของครู และโมเดลการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี และมีคุณภาพผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดี

การวิเคราะห์รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์หรือการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเป็นการทดสอบรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ตามภาวะสันนิษฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ว่ามีความสอดคล้องกลมกลืนกันหรือไม่ โดยพิจารณาจากค่าสถิติและดัชนีวัดความกลมกลืนสัมบูรณ์ (Absolute Fit Index) ได้แก่ ค่าสถิติไค-สแควร์ (χ^2), RMSEA, SRMR, GFI, AGFI ดัชนีวัดความกลมกลืนเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index) ได้แก่ NFI, IFI CFI ดัชนีวัดความกลมกลืนเชิงประหยัด (Parsimonious Fit Index) ได้แก่ PGFI, PNFI และดัชนีระบุขนาดของกลุ่มตัวอย่าง CN โดยมีลำดับการนำเสนอดังนี้

3.1 การตรวจสอบความกลมกลืนของรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์

ดำเนินการเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลโครงสร้างกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ว่ามีความสอดคล้องกลมกลืนกันหรือไม่ โดยมีค่าสถิติที่ใช้เป็นเกณฑ์การพิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังตารางที่ 13

ตาราง 13 สถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์และเกณฑ์ที่ใช้พิจารณา

ดัชนีวัดความกลมกลืน	สถิติที่ใช้ตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดล	เกณฑ์การพิจารณา
ดัชนีวัดความกลมกลืนสัมบูรณ์ (Absolute Fit Index)	-ค่าไค-สแควร์ -ค่าดัชนีอัตราส่วนไค-สแควร์สัมพัทธ์ -ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) -ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนปรับแก้ (AGFI) -ดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (SRMR) -ดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA)	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ < 3.00 $> .90$ $> .90$ $\leq .05$ $\leq .05$
ดัชนีวัดความกลมกลืนเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index)	-NFI (Normed Fit Index) -IFI (Incremental Fit Index) -CFI (Comparative Fit Index)	$\geq .90$ $\geq .90$ $\geq .90$
ดัชนีวัดความกลมกลืนเชิงประหยัด (Parsimonious Fit Index)	-PGFI (Parsimonious Goodness of Fit Index) -PNFI (Parsimonious Normed Fit Index)	$\geq .90$ $\geq .90$
ดัชนีระบุขนาดของกลุ่มตัวอย่าง	-CN (Critical N)	≥ 200

3.1.1 ผลการทดสอบความกลมกลืนของโมเดลโครงสร้างกับข้อมูลเชิงประจักษ์ก่อนปรับโมเดล ดำเนินการเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลที่สร้างขึ้นจากแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลแสดงดังตาราง 14

ตาราง 14 ค่าสถิติความสอดคล้องกลมกลืนของรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดีตามภาวะสันนิษฐานกับข้อมูลก่อนปรับโมเดล

ค่าดัชนี	เกณฑ์การพิจารณา	ก่อนการปรับโมเดล	
		ค่าสถิติ	ผลการพิจารณา
ดัชนีวัดความกลมกลืนสัมบูรณ์ (Absolute Fit Index)			
χ^2/df	< 3.00 44.43/583 = 6.59	 = 6.59	 ไม่ผ่านเกณฑ์
p value of χ^2	$> .05$	0.00	ไม่ผ่านเกณฑ์
GFI	$> .90$	0.77	ไม่ผ่านเกณฑ์
AGFI	$> .90$	0.73	ไม่ผ่านเกณฑ์
RMSEA	$\leq .05$	0.09	ไม่ผ่านเกณฑ์
SRMR	$\leq .05$	0.09	ไม่ผ่านเกณฑ์
ดัชนีวัดความกลมกลืนเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index)			
NFI	$\geq .90$	0.93	ผ่านเกณฑ์
IFI	$\geq .90$	0.94	ผ่านเกณฑ์
CFI	$\geq .90$	0.94	ผ่านเกณฑ์
ดัชนีวัดความกลมกลืนเชิงประหยัด (Parsimonious Fit Index)			
PGFI	$\geq .90$	0.68	ไม่ผ่านเกณฑ์
PNFI	$\geq .90$	0.86	ไม่ผ่านเกณฑ์
ดัชนีระบุขนาดของกลุ่มตัวอย่าง			
CN	≥ 200	175.01	ไม่ผ่านเกณฑ์

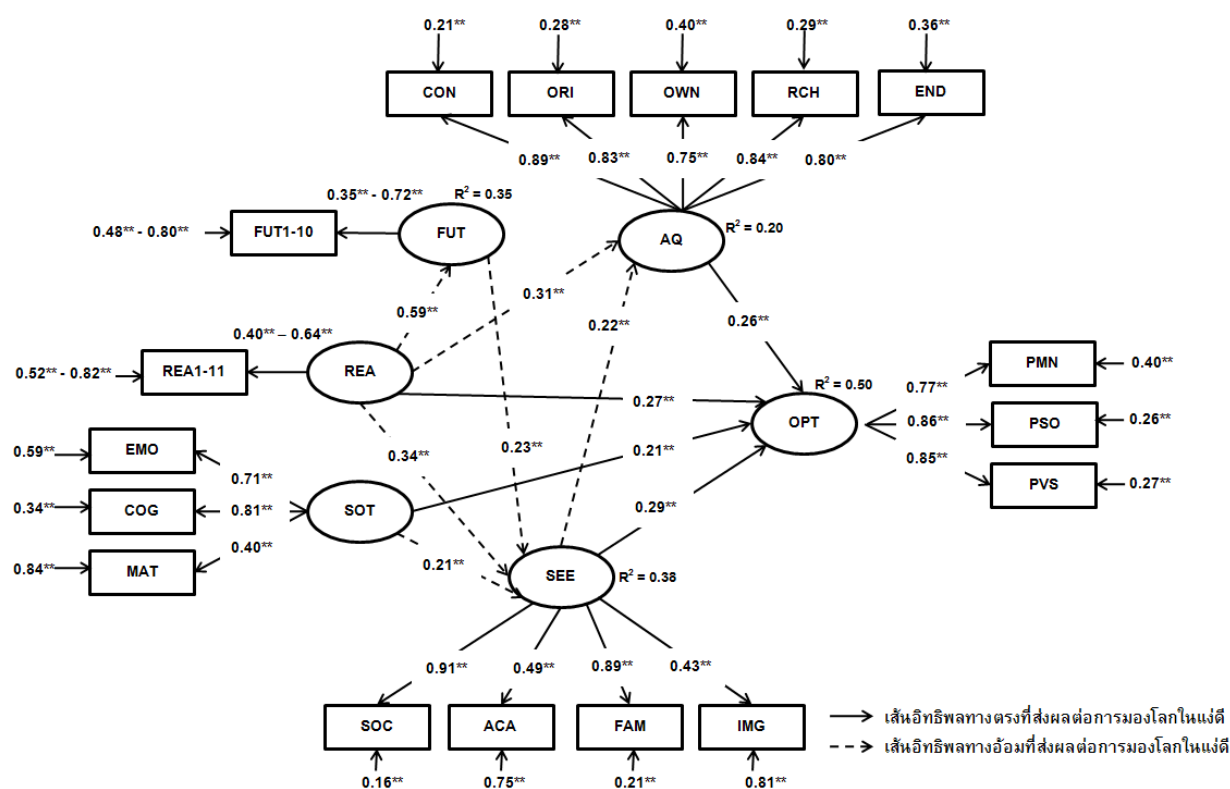
จากตาราง 14 ผลการทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนของรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลการมองโลกในแง่ดีตามภาวะสันนิษฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ก่อนการปรับโมเดลพบว่า ค่าสถิติไค-สแควร์ (χ^2) มีค่าเท่ากับ 3844.43 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (P Value of $\chi^2 = 0.00$) แสดงให้เห็นว่า รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แต่เนื่องจากค่าแต่เนื่องจากค่าไค-สแควร์มีความแปรผันไปตามขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ยิ่งขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใหญ่ไค-สแควร์จะมีแนวโน้มที่จะมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น จึงควรพิจารณาอัตราส่วนระหว่างค่าสถิติไค-สแควร์กับจำนวนองศาอิสระ (χ^2 / df) ร่วมด้วย จากการวิเคราะห์พบว่า อัตราส่วนระหว่างค่าสถิติไค-สแควร์กับจำนวนองศาอิสระมีค่าเท่ากับ 6.59 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (< 3.00) ทั้งนี้เนื่องจากขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการคำนวณมีขนาดใหญ่ ($n = 721$) และโอกาสในการปฏิเสธสมมติฐานด้านความสอดคล้องกันระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของค่า Chi-square จะขึ้นอยู่กับขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ด้วย นั่นคือ เมื่อใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ไม่ว่าโมเดลที่สร้างขึ้นจะดีเพียงใด ค่าของ Chi-square ก็ยังคงมีนัยสำคัญอยู่นั่นเอง ดังนั้นในการวิเคราะห์ครั้งนี้ผู้วิจัยจึงให้ความสนใจค่าดัชนีวัดความกลมกลืนสัมบูรณ์อื่นๆรวมด้วย นั่นคือ ค่า GFI, AGFI, RMSEA และ SRMR โดย GFI มีค่าเท่ากับ 0.77 AGFI เท่ากับ 0.73 ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ($> .90$) RMSEA เท่ากับ 0.09 SRMR เท่ากับ 0.09 ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ($\leq .05$) แสดงว่าโมเดลสมมติฐานที่สร้างขึ้นยังไม่สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาดัชนีวัดความกลมกลืนเชิงเปรียบเทียบพบว่า NFI มีค่าเท่ากับ 0.93 IFI มีค่าเท่ากับ 0.94 และ CFI มีค่าเท่ากับ 0.94 ซึ่งมีค่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ($\geq .90$) แสดงว่าดัชนีทั้งหมดให้ผลการทดสอบที่คงเส้นคงวาเพียงพอที่จะสรุปได้ว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนอย่างดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาดัชนีวัดความกลมกลืนเชิงประหยัดพบว่า PGFI มีค่าเท่ากับ 0.68 และ PNFI มีค่าเท่ากับ 0.86 ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ($\geq .90$) แสดงว่าโมเดลยังไม่ประหยัดเท่าที่ควร และเมื่อพิจารณาดัชนีระบุขนาดของกลุ่มตัวอย่างพบว่า CN มีค่าเท่ากับ 175.01 ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (≥ 200) ซึ่งเมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่า รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ตามภาวะสันนิษฐานยังไม่มี ความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จึงมีความจำเป็นต้องปรับโมเดลให้มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์มากยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยได้ปรับให้ความคลาดเคลื่อนของตัวแปรสังเกตมีความสัมพันธ์กัน ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของตัวแปรต่างๆ ซึ่งมีความสัมพันธ์กันได้ โดยในการปรับโมเดลจะพิจารณาค่าเสนอแนะจากโปรแกรมหรือดัชนีปรับโมเดล (Model Modification Indices: MI) ร่วมกับค่าการเปลี่ยนแปลงพารามิเตอร์ที่คาดหวังมาตรฐาน (Standardized Expected Parameter Change: SEPC) จนได้โมเดลที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3.1.2 ผลการทดสอบความกลมกลืนของโมเดลโครงสร้างกับข้อมูลเชิงประจักษ์หลังปรับโมเดล ดำเนินการเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลที่สร้างขึ้นจากแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลแสดงดังตาราง 15

ตาราง 15 ค่าสถิติความสอดคล้องกลมกลืนของรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดีตามภาวะสันนิษฐานกับข้อมูลหลังปรับโมเดล

ค่าดัชนี	เกณฑ์การพิจารณา	หลังการปรับโมเดล	
		ค่าสถิติ	ผลการพิจารณา
ดัชนีวัดความกลมกลืนสัมบูรณ์ (Absolute Fit Index)			
χ^2/df	< 3.00		
	1070.45/485	= 2.21	ผ่านเกณฑ์
p value of χ^2	> .05	0.00	ไม่ผ่านเกณฑ์
GFI	> .90	0.92	ผ่านเกณฑ์
AGFI	> .90	0.90	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	≤ .05	0.04	ผ่านเกณฑ์
SRMR	≤ .05	0.05	ผ่านเกณฑ์
ดัชนีวัดความกลมกลืนเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index)			
NFI	≥ .90	0.97	ผ่านเกณฑ์
IFI	≥ .90	0.99	ผ่านเกณฑ์
CFI	≥ .90	0.99	ผ่านเกณฑ์
ดัชนีวัดความกลมกลืนเชิงประหยัด (Parsimonious Fit Index)			
PGFI	≥ .90	0.67	ไม่ผ่านเกณฑ์
PNFI	≥ .90	0.75	ไม่ผ่านเกณฑ์
ดัชนีระบุขนาดของกลุ่มตัวอย่าง			
CN	≥ 200	395.36	ผ่านเกณฑ์

จากตาราง 15 ผลการทดสอบความกลมกลืนของรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกรมอสังหาริมทรัพย์ในแง่ดีตามภาวะสันนิษฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์หลังจากผู้วิจัยดำเนินการปรับโมเดลพบว่า ค่าสถิติไค-สแควร์ (χ^2) มีค่าเท่ากับ 1070.45 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (P Value of $\chi^2 = 0.00$) แสดงให้เห็นว่า รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาอัตราส่วนระหว่างค่าสถิติไค-สแควร์กับจำนวนองศาอิสระ (χ^2 / df) พบว่า อัตราส่วนระหว่างค่าสถิติไค-สแควร์กับจำนวนองศาอิสระมีค่าเท่ากับ 2.21 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (< 3.00) นอกจากนี้เมื่อพิจารณาดัชนีวัดความกลมกลืนสัมบูรณ์อื่นๆ พบว่า GFI มีค่าเท่ากับ 0.92 AGFI เท่ากับ 0.90 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ($> .90$) RMSEA เท่ากับ 0.04 SRMR เท่ากับ 0.05 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ($\leq .05$) แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องอย่างดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี เมื่อพิจารณาดัชนีวัดความกลมกลืนเชิงเปรียบเทียบพบว่า NFI มีค่าเท่ากับ 0.97 IFI มีค่าเท่ากับ 0.99 และ CFI มีค่าเท่ากับ 0.99 ซึ่งมีค่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ($\geq .90$) แสดงว่าดัชนีทั้งหมดให้ผลการทดสอบที่คงเส้นคงวาเพียงพอที่จะสรุปได้ว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนอย่างดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาดัชนีวัดความกลมกลืนเชิงประหยัดพบว่า PGFI มีค่าเท่ากับ 0.67 และ PNFI มีค่าเท่ากับ 0.75 ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ($\geq .90$) แสดงว่าโมเดลยังไม่ประหยัดเท่าที่ควร และค่า PGFI กับ PNFI ยังมีค่าลดลงกว่าเดิม ทั้งนี้เนื่องจากการเพิ่มจำนวนเส้นทางเชื่อมโยงระหว่างตัวแปรมากขึ้นนั่นเอง และเมื่อพิจารณาดัชนีระบุขนาดของกลุ่มตัวอย่างพบว่า CN มีค่าเท่ากับ 395.36 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (≥ 200) และมีค่าต่ำกว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดสอบโมเดลในครั้งนี้ ($n = 721$) แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดสอบโมเดลในครั้งนี้มีขนาดใหญ่เพียงพอที่จะทำให้โมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งเมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่า รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ตามภาวะสันนิษฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงดังภาพประกอบ 6

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ภาพประกอบ 6 รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดีหลังปรับโมเดล

3.2 การประเมินความสอดคล้องของโมเดลการวัดในโมเดลสมการโครงสร้าง

ภายหลังจากที่โมเดลสมการโครงสร้างมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์แล้ว เพื่อให้ได้สารสนเทศในการอธิบายผลการวิจัยเพิ่มขึ้น จึงมีการประเมินความสามารถของตัวแปรสังเกตได้ที่ใช้วัดตัวแปรแฝงในโมเดล โดยพิจารณาจากความมีนัยสำคัญของน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) ประเมินค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝง (ρ_c) และความแปรปรวนที่สกัดได้ (ρ_v) เนื่องจากเมื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ในคราวเดียวกันทั้งหมด ตัวแปรต่างๆในโมเดลจะส่งอิทธิพลถึงกันทำให้ค่าต่าง ๆ ที่ได้จากการประเมินโมเดลการวัดโดยอิสระจากตัวแปรอื่น ๆ เปลี่ยนแปลงไป ผลการประเมินโมเดลการวัดแต่ละตัวแปรแฝง ดังตาราง 16

ตาราง 16 การประเมินความสอดคล้องของโมเดลการวัดในโมเดลสมการโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการมองโลกในแง่ดี

ตัวแปรแฝง	ตัวแปรสังเกตได้	คุณภาพตัวแปรแฝง		คุณภาพตัวแปรสังเกตได้			
		ความเชื่อมั่น (ρ_c)	ความแปรปรวนที่สกัดได้ (ρ_v)	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน	t value	ความคลาดเคลื่อนจากการวัด	ค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรสังเกตได้ (SMC)
การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล (REA)	REA1	0.84	0.52	0.40	10.57	0.84	0.16
	REA2			0.64	18.50	0.58	0.42
	REA3			0.69	19.89	0.52	0.48
	REA4			0.63	17.76	0.60	0.40
	REA5			0.51	13.98	0.73	0.27
	REA6			0.52	14.16	0.73	0.27
	REA7			0.57	15.58	0.68	0.32
	REA8			0.62	17.42	0.62	0.38
	REA9			0.43	10.97	0.82	0.18
	REA10			0.59	16.70	0.65	0.35
	REA11			0.64	17.70	0.59	0.41
การสนับสนุนทางสังคมของครู (SOT)	EMO	0.69	0.44	0.71	18.66	0.49	0.51
	COG			0.81	21.48	0.34	0.66
	MAT			0.40	10.29	0.84	0.16

t > 2.57 แสดงว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตาราง 16 (ต่อ)

ตัวแปรแฝง	ตัวแปร สังเกตได้	คุณภาพตัวแปรแฝง		คุณภาพตัวแปรสังเกตได้			
		ความ เชื่อมั่น (ρ_c)	ความ แปรปรวน ที่สกัดได้ (ρ_v)	ค่าน้ำหนัก องค์ประ กอบ มาตรฐาน	t value	ความคลาด เคลื่อนจาก การวัด	ค่าความ เชื่อมั่นของ ตัวแปร สังเกตได้ (SMC)
การกำหนด เป้าหมายใน อนาคต(FUT)	FUT1	0.80	0.50	0.57		0.68	0.32
	FUT2			0.72	12.56	0.48	0.52
	FUT3			0.66	12.44	0.57	0.43
	FUT4			0.53	10.77	0.72	0.28
	FUT5			0.63	12.12	0.60	0.40
	FUT6			0.54	10.51	0.71	0.29
	FUT7			0.51	10.62	0.74	0.26
	FUT8			0.49	10.32	0.76	0.24
	FUT9			0.35	7.78	0.88	0.12
	FUT10			0.37	8.16	0.87	0.13
การเห็น คุณค่าใน ตนเอง (SEE)	SOC	0.79	0.51	0.91		0.17	0.83
	ACA			0.49	11.64	0.76	0.24
	FAM			0.89	20.63	0.21	0.79
	IMG			0.43	10.60	0.81	0.19

t > 2.57 แสดงว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตาราง 16 (ต่อ)

ตัวแปรแฝง	ตัวแปร สังเกต ได้	คุณภาพตัวแปรแฝง		คุณภาพตัวแปรสังเกตได้			
		ความ เชื่อมั่น (ρ_c)	ความ แปรปรวน ที่สกัดได้ (ρ_v)	ค่าน้ำหนัก องค์ประ กอบ มาตรฐาน	t value	ความคลาด เคลื่อนจาก การวัด	ค่าความ เชื่อมั่นของ ตัวแปร สังเกตได้ (SMC)
ความสามารถใน การเผชิญปัญหา และฟันฝ่า อุปสรรค(AQ)	CON	0.91	0.68	0.89		0.22	0.78
	ORI			0.83	28.37	0.31	0.69
	OWN			0.75	24.17	0.44	0.56
	RCH			0.84	29.15	0.29	0.71
	END			0.80	23.26	0.36	0.64
การมองโลก ในแง่ดี (OPT)	PMN	0.87	0.68	0.77		0.41	0.59
	PSO			0.86	24.12	0.26	0.74
	PVS			0.85	18.02	0.28	0.72

$t > 2.57$ แสดงว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 16 ตัวแปรแฝงภายนอกการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล (REA) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้จำนวน 11 ตัวแปร มีความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงเท่ากับ 0.84 และมีค่าความแปรปรวนที่สกัดได้เท่ากับ 0.52 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ที่เป็นตัวบ่งชี้มีค่าตั้งแต่ 0.40 - 0.69 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า และมีความคลาดเคลื่อนอยู่ระหว่าง 0.52 - 0.84 ตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานน้อยที่สุดได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลองค์ประกอบที่ 1 (REA1) ($\lambda = 0.40$) ทั้งนี้เนื่องจากตัวแปรสังเกตได้ดังกล่าวมีความเชื่อมั่นของการวัดต่ำกว่าด้านอื่นๆ (SMC = 0.16)

ตัวแปรแฝงภายนอกการสนับสนุนทางสังคมของครู (SOT) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้จำนวน 3 ตัวแปร มีความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงเท่ากับ 0.69 และมีค่าความแปรปรวนที่สกัดได้เท่ากับ 0.44 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ที่เป็นตัวบ่งชี้มีค่าตั้งแต่ 0.40 - 0.81 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า และมีความคลาดเคลื่อนอยู่ระหว่าง 0.34 - 0.84 ตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานน้อยที่สุดได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมของครู

ด้านสิ่งของและการบริการ (MAT) ($\lambda = 0.40$) ทั้งนี้เนื่องจากตัวแปรสังเกตได้ดังกล่าวมีความเชื่อมั่นของการวัดต่ำกว่าด้านอื่นๆ (SMC = 0.16)

ตัวแปรแฝงภายในการกำหนดเป้าหมายในอนาคต (FUT) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้จำนวน 10 ตัวแปร มีความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงเท่ากับ 0.80 และมีค่าความแปรปรวนที่สกัดได้เท่ากับ 0.50 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ที่เป็นตัวบ่งชี้มีค่าตั้งแต่ 0.35 - 0.72 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า และมีความคลาดเคลื่อนอยู่ระหว่าง 0.48 - 0.88 ตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานน้อยที่สุดได้แก่ การกำหนดเป้าหมายในอนาคตองค์ประกอบที่ 9 (FUT9) ($\lambda = 0.35$) ทั้งนี้เนื่องจากตัวแปรสังเกตได้ดังกล่าวมีความเชื่อมั่นของการวัดต่ำกว่าด้านอื่นๆ (SMC = 0.12)

ตัวแปรแฝงภายในการเห็นคุณค่าในตนเอง (SEE) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้จำนวน 4 ตัวแปร มีความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงเท่ากับ 0.79 และมีค่าความแปรปรวนที่สกัดได้เท่ากับ 0.51 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ที่เป็นตัวบ่งชี้มีค่าตั้งแต่ 0.43 - 0.91 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า และมีความคลาดเคลื่อนอยู่ระหว่าง 0.17 - 0.81 ตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานน้อยที่สุดได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเองด้านภาพลักษณ์ (IMG) ($\lambda = 0.43$) ทั้งนี้เนื่องจากตัวแปรสังเกตได้ดังกล่าวมีความเชื่อมั่นของการวัดต่ำกว่าด้านอื่นๆ (SMC = 0.19)

ตัวแปรแฝงภายในความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค (AQ) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้จำนวน 5 ตัวแปร มีความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงเท่ากับ 0.91 และมีค่าความแปรปรวนที่สกัดได้เท่ากับ 0.68 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ที่เป็นตัวบ่งชี้มีค่าตั้งแต่ 0.75 - 0.89 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า และมีความคลาดเคลื่อนอยู่ระหว่าง 0.22 - 0.44 ตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานน้อยที่สุดได้แก่ ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคด้านความสามารถในการยอมรับผลการกระทำของตน (OWN) ($\lambda = 0.75$) ทั้งนี้เนื่องจากตัวแปรสังเกตได้ดังกล่าวมีความเชื่อมั่นของการวัดต่ำกว่าด้านอื่นๆ (SMC = 0.56)

ตัวแปรแฝงภายในการมองโลกในแง่ดี (OPT) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้จำนวน 3 ตัวแปร มีความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงเท่ากับ 0.87 และมีค่าความแปรปรวนที่สกัดได้เท่ากับ 0.68 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ที่เป็นตัวบ่งชี้มีค่าตั้งแต่ 0.77 - 0.86 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า และมีความคลาดเคลื่อนอยู่ระหว่าง 0.26 - 0.41 ตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานน้อยที่สุดได้แก่ การมองโลกในแง่ดีด้านความคงทนถาวร (PMN) ($\lambda = 0.77$) ทั้งนี้เนื่องจากตัวแปรสังเกตได้ดังกล่าวมีความเชื่อมั่นของการวัดต่ำกว่าด้านอื่นๆ (SMC = 0.59)

3.3 การวิเคราะห์อิทธิพลรวม อิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อม

การพิจารณาเฉพาะอิทธิพลทางตรงระหว่างแต่ละตัวแปรแฝงนั้น ยังให้สารสนเทศไม่พอเพียงกับสภาพความเป็นจริง ซึ่งตัวแปรต่าง ๆ สามารถส่งอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อกัน เพื่อความชัดเจนในการสรุปอิทธิพลของตัวแปรเชิงสาเหตุต่อตัวแปรผล ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอผลของอิทธิพลจากตัวแปรเชิงสาเหตุต่อตัวแปรผลออกเป็นสามส่วน ได้แก่ อิทธิพลทางตรง(Direct effects: DE) อิทธิพลทางอ้อม (Indirect effects: IE) และอิทธิพลรวม (Total effects: TE) ดังแสดงในตาราง 17

ตาราง 17 การเปรียบเทียบอิทธิพลทางตรง (Direct effects: DE) อิทธิพลทางอ้อม (Indirect effects: IE) และอิทธิพลรวม (Total effects: TE) ของตัวแปรแฝงที่มีต่อตัวแปรตามในแต่ละสมการโครงสร้าง

ตัวแปรผล	R ²	อิทธิพล	ตัวแปรสาเหตุ				
			การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล (REA)	การสนับสนุนทางสังคมของครู (SOT)	การกำหนดเป้าหมายในอนาคต (FUT)	การเห็นคุณค่าในตนเอง (SEE)	ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค (AQ)
การกำหนดเป้าหมายในอนาคต (FUT)	0.35	DE	0.59**				
		IE					
		TE	0.59**				
การเห็นคุณค่าในตนเอง (SEE)	0.38	DE	0.34**	0.21**	0.23**		
		IE	0.14**				
		TE	0.48**	0.21**	0.23**		
ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค (AQ)	0.20	DE	0.31**			0.22**	
		IE	0.11**	0.05**	0.05**		
		TE	0.42**	0.05**	0.05**	0.22**	
การมองโลกในแง่ดี (OPT)	0.50	DE	0.27**	0.21**		0.29**	0.26**
		IE	0.25**	0.07**	0.08**	0.06**	
		TE	0.52**	0.28**	0.08**	0.35**	0.26**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 17 ผลการเปรียบเทียบอิทธิพลทางตรง (Direct effects: DE) อิทธิพลทางอ้อม (Indirect effects: IE) และอิทธิพลรวม (Total effects: TE) ของตัวแปรแฝงที่มีต่อตัวแปรตามในแต่ละสมการโครงสร้าง สามารถสรุปผลได้ดังนี้

สมการโครงสร้างที่ 1 ซึ่งมีตัวแปรแฝงการกำหนดเป้าหมายในอนาคต (FUT) เป็นตัวแปรตามนั้นพบว่า ตัวแปรแฝงการกำหนดเป้าหมายในอนาคตได้รับอิทธิพลรวมจากการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ซึ่งเป็นอิทธิพลทางตรงด้วย มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.59 โดยสัดส่วนของความแปรปรวนของตัวแปรแฝงการกำหนดเป้าหมายในอนาคตที่ถูกอธิบายได้ด้วยตัวแปรสาเหตุทั้งหมดในสมการได้ร้อยละ 35.00

สมการโครงสร้างที่ 2 ซึ่งมีตัวแปรแฝงการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นตัวแปรตามนั้นพบว่า ตัวแปรแฝงการเห็นคุณค่าในตนเองได้รับอิทธิพลรวมสูงสุดจากการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล รองลงมาคือ การกำหนดเป้าหมายในอนาคต และการสนับสนุนทางสังคมของครู ตามลำดับ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.48 0.23 และ 0.21 ตามลำดับ และได้รับอิทธิพลทางตรงสูงสุดจากการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล รองลงมาได้แก่ การกำหนดเป้าหมายในอนาคต และการสนับสนุนทางสังคมของครู ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.34 0.23 และ 0.21 ตามลำดับ และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.14 โดยสัดส่วนของความแปรปรวนในตัวแปรแฝงการเห็นคุณค่าในตนเองที่ถูกอธิบายได้ด้วยตัวแปรสาเหตุทั้งหมดในสมการได้ร้อยละ 38.00

สมการโครงสร้างที่ 3 ซึ่งมีตัวแปรแฝงความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคเป็นตัวแปรตามนั้นพบว่า ตัวแปรแฝงความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคได้รับอิทธิพลรวมสูงสุดจากการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล รองลงมาคือ การเห็นคุณค่าในตนเอง การสนับสนุนทางสังคมของครู และการกำหนดเป้าหมายในอนาคต ตามลำดับ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.42 0.22 0.05 และ 0.05 ตามลำดับ ได้รับอิทธิพลทางตรงสูงสุดจากการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล รองลงมาคือ การเห็นคุณค่าในตนเอง ตามลำดับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.31 และ 0.22 ตามลำดับ และได้รับอิทธิพลทางอ้อมสูงสุดจากการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล รองลงมาได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมของครู และการกำหนดเป้าหมายในอนาคต โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.11 0.05 และ 0.05 ตามลำดับ โดยสัดส่วนของความแปรปรวนในตัวแปรแฝงความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคที่ถูกอธิบายได้ด้วยตัวแปรสาเหตุทั้งหมดในสมการได้ร้อยละ 20.00

สมการโครงสร้างที่ 4 ซึ่งมีตัวแปรแฝงการมองโลกในแง่ดีเป็นตัวแปรตามนั้นพบว่า ตัวแปรแฝงการมองโลกในแง่ดีได้รับอิทธิพลรวมสูงสุดจากการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล รองลงมาคือ การเห็นคุณค่าในตนเอง การสนับสนุนทางสังคมของครู ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค และการกำหนดเป้าหมายในอนาคต โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.52 0.35 0.28 0.26 และ 0.08 ตามลำดับ ได้รับอิทธิพลทางตรงสูงสุดการเห็นคุณค่าในตนเอง รองลงมาคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค และการ

สนับสนุนทางสังคมของครู โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.29 0.27 0.26 และ 0.21 ตามลำดับ ได้รับอิทธิพลทางอ้อมสูงสุดจากการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล รองลงมาคือ การกำหนดเป้าหมายในอนาคต การสนับสนุนทางสังคมของครู และการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.25 0.08 0.07 และ 0.06 ตามลำดับ โดยสัดส่วนของความแปรปรวนในตัวแปรแฝงการมองโลกในแง่ดีที่อธิบายได้ด้วยตัวแปรสาเหตุทั้งหมดในสมการได้ร้อยละ 50.00

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐานและวิธีการวิจัย

การวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดี ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเฉพาะดังนี้ 1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของปัจจัยต่างๆ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การสนับสนุนทางสังคมของครู การกำหนดเป้าหมายในอนาคต การเห็นคุณค่าในตนเอง ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคกับการมองโลกในแง่ดีของนักเรียนกับองค์ประกอบของการมองโลกในแง่ดี 2) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัย ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การสนับสนุนทางสังคมของครู การกำหนดเป้าหมายในอนาคต การเห็นคุณค่าในตนเอง ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดีของนักเรียนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ 3) เพื่อศึกษาอิทธิพลทั้งทางตรง ทางอ้อม และอิทธิพลรวมของปัจจัย ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การสนับสนุนทางสังคมของครู การกำหนดเป้าหมายในอนาคต การเห็นคุณค่าในตนเอง ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคที่มีต่อการมองโลกในแง่ดีของนักเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 7 โรงเรียน 19 ห้องเรียน และมีจำนวนนักเรียน 721 คน โดยได้มาจากการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two – Stage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีจำนวน 6 ฉบับ ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยมีรายละเอียดของเครื่องมือและคุณภาพเครื่องมือดังนี้ ฉบับที่ 1 แบบสอบถามวัดการมองโลกในแง่ดี จำนวน 45 ข้อ ฉบับที่ 2 แบบสอบถามวัดความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค จำนวน 40 ข้อ ฉบับที่ 3 แบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง จำนวน 30 ข้อ ฉบับที่ 4 แบบสอบถามวัดการกำหนดเป้าหมายในอนาคต จำนวน 10 ข้อ ฉบับที่ 5 แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล จำนวน 11 ข้อ และฉบับที่ 6 แบบสอบถามวัดการสนับสนุนทางสังคมของครู จำนวน 20 ข้อ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงการมองโลกในแง่ดี โมเดลการวัดตัวแปรแฝงความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค โมเดลการวัดตัวแปรแฝงการเห็นคุณค่าในตนเอง โมเดลการวัดตัวแปรแฝงการกำหนดเป้าหมายในอนาคต โมเดลการวัดตัวแปรแฝงการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และโมเดลการวัดตัวแปรแฝงการสนับสนุนทางสังคมของครูเท่ากับ 0.87 0.92 0.80 0.90 0.92 และ 0.77 ตามลำดับ

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้ง 6 ฉบับไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 754 คน จากนั้นพิจารณาความสมบูรณ์ และความตั้งใจการตอบแบบสอบถามแล้วคัดเลือกแบบสอบถามไว้จำนวน 721 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.49 ของแบบสอบถามทั้งหมด จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามไปวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์สถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย ค่าความเบ้ ความโด่ง และหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ซึ่งพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีการมองโลกในแง่ดีทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความคงทนถาวร (PMN) ด้านความเป็นตนเอง (PSO) และด้านความครอบคลุม (PVS) อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X}$ = 56.02 55.04 และ 54.18 ตามลำดับ) มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการควบคุมอุปสรรค (CON) ด้านการวิเคราะห์ต้นตอของอุปสรรค (ORI) ด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง (OWN) ด้านการรับรู้ผลกระทบของอุปสรรค (RCH) และด้านการอดทนต่ออุปสรรค (END) อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X}$ = 28.85 33.45 26.92 25.41 และ 33.86 ตามลำดับ) มีการเห็นคุณค่าในตนเอง ด้านครอบครัว (FAM) และด้านสังคม (SOC) อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X}$ = 29.57 และ 27.51 ตามลำดับ) ด้านภาพลักษณ์ (IMG) และด้านการศึกษา (ACA) อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 22.01 และ 21.90 ตามลำดับ) มีการกำหนดเป้าหมายในอนาคตทั้ง 10 องค์ประกอบ (FUT1-FUT10) อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X}$ อยู่ระหว่าง 3.57-4.22) ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลทั้ง 11 องค์ประกอบ (REA1-REA11) อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X}$ อยู่ระหว่าง 3.21-3.98) และได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครู ด้านความรู้ ข้อมูลข่าวสาร (COG) อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}$ = 27.14) ด้านอารมณ์ (EMO) และด้านสิ่งของหรือบริการ (MAT) อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 24.01 และ 27.14 ตามลำดับ) และเมื่อพิจารณาการกระจายของข้อมูลจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย พบว่า มีการกระจายของข้อมูล ส่วนผลการวิเคราะห์ค่าความเบ้ และความโด่งหลังการปรับคะแนนเป็นคะแนนมาตรฐานแล้วพบว่า การแจกแจงของข้อมูลส่วนใหญ่มีการแจกแจงเป็นโค้งปกติ และเมื่อดำเนินการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) ด้วยโปรแกรม LISREL เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องความกลมกลืนของรูปแบบการวัดตัวแปรแฝงกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยค่าสถิติ และดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืน χ^2 , GFI, AGFI, RMSEA, SRMR แล้วตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลการวัด โดยพิจารณาความมีนัยสำคัญของน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ซึ่งควรมีค่าสูง และมีนัยสำคัญทางสถิติด้วย นอกจากนี้ยังตรวจสอบความเชื่อมั่นของการวัด (Reliability) ด้วยการพิจารณาค่าสัดส่วนความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตได้ที่อธิบายตัวแปรแฝง (Square Multiple Correlation: SMC) ซึ่งมีค่าเท่ากับค่าการรวม (Communality) ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ พิจารณาร่วมกับค่าความแปรปรวนที่สกัดได้ (Variance Extracted: ρ_v) และมีความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝง (Construct Reliability: ρ_c) ซึ่งพบว่า รูปแบบโมเดลการวัดตัวแปรแฝงกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องกลมกลืนกัน โดยเมื่อพิจารณารายตัวแปรแฝงพบว่า ทุกรูปแบบการวัดตัวแปรแฝงมีคุณภาพดังที่กล่าวมา ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทุกรูปแบบ โดยมีค่าสถิติและดัชนีที่พิจารณา

ดังนั้น รูปแบบการวัดตัวแปรแฝงการมองโลกในแง่ดีพบว่า $\chi^2 = 2.49$, GFI = 1.00, AGFI = 0.99, RMSEA = 0.05, SRMR = 0.02, $\lambda = 0.79-0.85$, $\rho_c = 0.87$ และ $\rho_v = 0.69$ รูปแบบการวัดตัวแปรแฝงความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคพบว่า $\chi^2 = 1.88$, GFI = 1.00, AGFI = 0.99, RMSEA = 0.00, SRMR = 0.01, $\lambda = 0.75-0.90$, $\rho_c = 0.92$ และ $\rho_v = 0.69$ รูปแบบการวัดตัวแปรแฝงการเห็นคุณค่าในตนเองพบว่า $\chi^2 = 0.35$, GFI = 1.00, AGFI = 1.00, RMSEA = 0.00, SRMR = 0.00, $\lambda = 0.71-0.85$, $\rho_c = 0.80$ และ $\rho_v = 0.50$ รูปแบบการวัดตัวแปรแฝงการกำหนดเป้าหมายในอนาคตพบว่า $\chi^2 = 59.59$, GFI = 0.98, AGFI = 0.96, RMSEA = 0.05, SRMR = 0.03, $\lambda = 0.32-0.92$, $\rho_c = 0.90$ และ $\rho_v = 0.51$ รูปแบบการวัดตัวแปรแฝงการสนับสนุนทางสังคมของครูพบว่า $\chi^2 = 0.08$, GFI = 1.00, AGFI = 1.00, RMSEA = 0.00, SRMR = 0.00, $\lambda = 0.59-0.80$, $\rho_c = 0.77$ และ $\rho_v = 0.52$ และรูปแบบการวัดตัวแปรแฝงการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลพบว่า $\chi^2 = 97.34$, GFI = 0.98, AGFI = 0.96, RMSEA = 0.05, SRMR = 0.03, $\lambda = 0.67-0.84$, $\rho_c = 0.92$ และ $\rho_v = 0.52$ โดยหลังจากนั้นทำการตรวจสอบรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดีตามภาวะสันนิษฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยโปรแกรม LISREL โดยพิจารณาค่าสถิติ และดัชนีวัดความกลมกลืนได้แก่ ดัชนีวัดความกลมกลืนสัมบูรณ์ ได้แก่ χ^2 , GFI, AGFI, RMSEA, SRMR ดัชนีวัดความกลมกลืนเชิงเปรียบเทียบ ได้แก่ NFI, IFI, CFI ดัชนีวัดความกลมกลืนเชิงประหยัด ได้แก่ PGFI, PNFI และดัชนีระบุขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ CN

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของปัจจัยต่างๆ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การสนับสนุนทางสังคมของครู การกำหนดเป้าหมายในอนาคต การเห็นคุณค่าในตนเอง ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค กับองค์ประกอบของการมองโลกในแง่ดี พบว่า องค์ประกอบของปัจจัยทุกตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับองค์ประกอบของการมองโลกในแง่ดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำถึงปานกลางซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.10 – 0.56

2. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดีตามภาวะสันนิษฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่า รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ตามภาวะสันนิษฐานก่อนดำเนินการปรับรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ไม่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยภายหลังดำเนินการปรับรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์พบว่า รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยค่าสถิติและดัชนีส่วนใหญ่มีค่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดัชนีค่าสถิติไค-สแควร์เท่ากับ 1070.45 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 อัตราส่วนระหว่างค่าสถิติไค-สแควร์กับจำนวนองศา

อิสระ (χ^2 / df) = 2.21 GFI = 0.92 AGFI = 0.90 RMSEA = 0.04 SRMR = 0.05 NFI = 0.97 IFI = 0.99 CFI = 0.99 และค่า CN = 395.36 มีเพียงค่า PGFI และ PNFI ที่ไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดเท่านั้น (PGFI = 0.67 PNFI = 0.75)

3. ผลการศึกษาอิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดีพบว่า รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆสามารถอธิบายความแปรปรวนของการมองโลกในแง่ดีได้ร้อยละ 50.00 โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยรวมต่อการมองโลกในแง่ดีมากที่สุดได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การเห็นคุณค่าในตนเอง การสนับสนุนทางสังคมของครู ความสามารถในการเผชิญปัญหา และฟันฝ่าอุปสรรค และการกำหนดเป้าหมายในอนาคต โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.52 0.35 0.28 0.26 และ 0.08 ตามลำดับ ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการมองโลกในแง่ดีมากที่สุดได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง รองลงมาคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค และการสนับสนุนทางสังคมของครู โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.29 0.27 0.26 และ 0.21 ตามลำดับ ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการมองโลกในแง่ดีมากที่สุดได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล รองลงมาคือ การกำหนดเป้าหมายในอนาคต การสนับสนุนทางสังคมของครู และการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.25 0.08 0.07 และ 0.06 ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการตรวจสอบคุณภาพของโมเดลการวัดตัวแปรที่ศึกษา พบว่า โมเดลการวัดตัวแปรแฝงทั้ง 6 โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ทุกโมเดล เมื่อพิจารณาคุณภาพด้านอำนาจจำแนกของข้อคำถาม พบว่า แบบสอบถามการมองโลกในแง่ดีมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20 – 0.48 แบบสอบถามความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.25 – 0.57 แบบสอบถามการเห็นคุณค่าในตนเอง มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.27 – 0.57 แบบสอบถามการกำหนดเป้าหมายในอนาคต มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.40 – 0.64 แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคมของครู มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.35 – 0.66 และแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.39 – 0.63 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.20 ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่ยอมรับโดยทั่วไป (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543: 185) ในด้านค่าความเชื่อมั่นของโมเดลการวัดตัวแปรแฝง (Construct Reliability: ρ_c) ทั้ง 6 โมเดลการวัด พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงการมองโลกในแง่ดีมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 ค่าความเชื่อมั่นของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92 ค่าความเชื่อมั่นของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงการเห็นคุณค่าในตนเองมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.80 ค่าความเชื่อมั่นของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงการกำหนดเป้าหมายในอนาคตมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90 ค่าความเชื่อมั่นของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงการสนับสนุนทางสังคมของครูเท่ากับ 0.77 และค่าความเชื่อมั่นของโมเดลการวัดตัวแปรแฝง

การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลเท่ากับ 0.92 เกณฑ์ที่ยอมรับควรควรมีค่าตั้งแต่ .50 ขึ้นไป (Hair; et al. 1995: 642) ซึ่งมีค่าผ่านเกณฑ์ .50 ขึ้นไปทุกค่า เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักความสำคัญ (λ) ของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลการวัดทั้งหมดมีค่าอยู่ระหว่าง 0.37 - 0.90 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า ผ่านตามเกณฑ์ โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ใช้ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างควรมีค่ามากกว่า 0.30 (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2543: 264) ค่าความแปรปรวนที่สกัดได้ (Variance Extracted: ρ_v) ทั้ง 6 โมเดลการวัด พบว่า ค่าความแปรปรวนที่สกัดได้ของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงการมองโลกในแง่ดีมีค่าเท่ากับ 0.69 ค่าความแปรปรวนที่สกัดได้ของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคมีค่าเท่ากับ 0.69 ค่าความแปรปรวนที่สกัดได้ของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงการเห็นคุณค่าในตนเองมีค่าเท่ากับ 0.50 ค่าความแปรปรวนที่สกัดได้ของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงการกำหนดเป้าหมายในอนาคตมีค่าเท่ากับ 0.51 ค่าความแปรปรวนที่สกัดได้ของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงการสนับสนุนทางสังคมของครูมีค่าเท่ากับ 0.52 และค่าความแปรปรวนที่สกัดได้ของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีค่าเท่ากับ 0.52 มีค่าผ่านเกณฑ์ .50 ขึ้นไปทุกค่า (Hair & others. 1995: 642) จึงสรุปได้ว่า โมเดลการวัดตัวแปรแฝงทั้งหมดมีคุณภาพผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

จากโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ตัวแปรเชิงสาเหตุทั้ง 5 ตัวแปร ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการมองโลกในแง่ดีได้ร้อยละ 50.00 ส่วนที่เหลือเป็นอิทธิพลของตัวแปรภายนอกที่ไม่ได้นำมาศึกษา โดยพบว่า การมองโลกในแง่ดีได้รับอิทธิพลรวมสูงสุดมาจากตัวแปรเรียงตามลำดับดังนี้ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล (0.52) การเห็นคุณค่าในตนเอง (0.35) การสนับสนุนทางสังคมของครู (0.28) ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค (0.26) และการกำหนดเป้าหมายในอนาคต (0.08) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากผลการวิจัยสามารถแยกอภิปรายได้ดังนี้

ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคมีอิทธิพลทางตรงต่อการมองโลกในแง่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หมายความว่า ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคจะส่งผลให้นักเรียนเกิดการมองโลกในแง่ดีได้โดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3.1 ที่กล่าวว่า ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคมีอิทธิพลทางตรงต่อการมองโลกในแง่ดี โดยสอดคล้องกับสโตรทซ์ (คันทันย์ จัตตคุปต์. 2544: 103; อ้างอิงจาก Stortiz. 1997) ที่กล่าวว่า บุคคลที่มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคสูง จะเป็นบุคคลที่มองโลกในแง่ดี มองปัญหาในด้านบวกและมีความคิดเป็นของตนเอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของชาว (กรกวรรณ สุพรรณวรรษา. 2544: อ้างอิงจาก Chang. 1996) พบว่า การประเมินการเผชิญปัญหาและการปรับตัว มีความสัมพันธ์กับการมองโลกในแง่ดี ทั้งนี้แสดงว่า การที่คนเราเห็นว่าทุกสิ่งทุกอย่างไม่ได้เลวร้าย มีพลังโอกาสที่จะพลิกผันสถานการณ์ที่เลวร้ายให้กลับดีขึ้นได้ ทำให้เกิดการมองโลกในแง่ดี และยังสอดคล้องกับโกลแมน (อรพินทร์ ชูชม. 2544: 43; อ้างอิงจาก Goleman. 1998) ที่กล่าวว่า การมองโลกในแง่ดี เป็นสภาวะที่นิยม หรือที่เรียกว่า Realistic optimism คือได้กำหนดให้

การมองโลกในแง่ดีเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการจูงใจตนเอง เมื่อบุคคลประสบกับอุปสรรคหรือสถานการณ์ที่เลวร้าย และสามารถฟันฝ่าอุปสรรคหรือสถานการณ์นั้นได้ ก็จะทำให้บุคคลนั้นเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และจะเห็นว่าทุกสิ่งทุกอย่างไม่ได้เลวร้าย

การเห็นคุณค่าในตนเองมีอิทธิพลทางตรงต่อการมองโลกในแง่ดี และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3.2 ที่กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเองมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการมองโลกในแง่ดี และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไฮโนเนน และคณะ (Heinonen; et al. 2005: online) ซึ่งพบว่าการเห็นคุณค่าในตนเองในวัยรุ่นมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการอธิบายตนเองเพื่อการมองโลกในแง่ดีและการมองโลกในแง่ร้ายในวัยผู้ใหญ่ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ แอน มาคิกากาส และคณะ (Anne Makikangas; et al. 2004: 556-575) ผลของการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบ (Confirmatory Factor Analysis: CFA) ปรากฏว่า การเห็นคุณค่าในตนเองและการมองโลกในแง่ดีมีความสัมพันธ์กันสูง และสอดคล้องกับปรีชา ธรรมมา (2547: 48) ที่กล่าวว่า การที่บุคคลเห็นคุณค่าในตนเอง เห็นว่าคุณค่าของตนเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่นด้วย ทำให้บุคคลนั้นเกิดความรู้สึกที่ดีงามต่อตนเอง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแบรนเดน (ธีระ ชัยยุทธธรรม. 2544: 21; อ้างอิงจาก Branden. 1987) ที่กล่าวว่า บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะเป็นคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง เคารพนับถือตนเอง มีความกระตือรือร้น มีความสามารถในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิต กล้าแสดงออก มีความเป็นผู้นำ วิดกกังวลต่ำ ซึ่งทำให้บุคคลนั้นเกิดการมองโลกในแง่ดี

การกำหนดเป้าหมายในอนาคตมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการมองโลกในแง่ดี โดยผ่านการเห็นคุณค่าในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3.3 ที่กล่าวว่า การกำหนดเป้าหมายในอนาคตมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการมองโลกในแง่ดี โดยผ่านการเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โชนเฟอร์ และโรเซนเทล (ศิณพร แสงใส. 2546: 19; อ้างอิงจาก Von, Sopher and Rosenthal. 1996: 262-268) ได้ศึกษาเรื่องการรู้จักประมาณผลของการเห็นคุณค่าในตนเอง และการกำหนดเป้าหมายในอนาคตในการปฏิบัติงาน พบว่าผลของการกำหนดเป้าหมายในอนาคตและการเห็นคุณค่าในตนเองพบว่า การกำหนดเป้าหมายในอนาคตมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของเนอร์ มี (เนตรชนก พุ่มพวง. 2546: 19; อ้างอิงจาก Nurmi. 1988: 1-9) โดยศึกษาเกี่ยวกับการปะทะสังสรรค์แบบพ่อแม่ และเด็กกับลักษณะมุ่งอนาคตของวัยรุ่น ตามอายุและเพศ พบว่า การพูดคุยกันในครอบครัวของเด็กอายุ 15 ปี ทำให้เด็กมีการมองโลกในแง่ดีเพิ่มขึ้น รวมทั้งการวางแผนและความมีเหตุผลเพิ่มขึ้นด้วย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวรรณ ก่อสุวรรณวงศ์ (2550: 102) ที่พบว่า การกำหนดเป้าหมายในอนาคตส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

การสนับสนุนทางสังคมของครูมีอิทธิพลทางตรงต่อการมองโลกในแง่ดี และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการมองโลกในแง่ดีโดยผ่านการเห็นคุณค่าในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3.4 ที่กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคมของครูมีอิทธิพลทางตรงต่อการมองโลกในแง่ดี และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการมองโลกในแง่ดี โดยผ่านการเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งครูสามารถฝึกนักเรียนให้เกิดการมองโลกในแง่ดีได้โดยผ่านการแสดงละครสั้น การแสดงบทบาทสมมติ สร้างเรื่อง การอภิปราย รวมทั้งการใช้การ์ตูนเป็นสื่อเพื่อใช้เป็นตัวประกอบให้เห็นลักษณะของผู้ที่มองโลกในแง่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชาง (Chang. 2001: 310-311) ที่แนะนำว่าต้องมีรูปแบบการฝึกที่หลากหลายเพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถเข้าถึงเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางปัญญาเพื่อการมองโลกในแง่ดีโดยไม่เบื่อกว่า เช่น การแสดงละครสั้น (Skits) เพื่อใช้เป็นตัวอย่างประกอบให้เห็นลักษณะพิเศษของผู้ที่มองโลกในแง่ดีและผู้ที่ไม่มองโลกในแง่ดี การแสดงบทบาทสมมติ (Role-plays) สร้างเรื่อง (Stories) การอภิปราย (Discussion) รวมทั้งการใช้การ์ตูน (Cartoons) และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุริย์พร ไชยฤกษ์ (2550: 108) พบว่า การสนับสนุนทางสังคมของครู การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดี

การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีอิทธิพลทางตรงต่อการมองโลกในแง่ดี และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการมองโลกในแง่ดีโดยผ่านความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค การเห็นคุณค่าในตนเอง และการกำหนดเป้าหมายในอนาคต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3.5 ที่กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีอิทธิพลทางตรงต่อการมองโลกในแง่ดีและมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค การเห็นคุณค่าในตนเอง และการกำหนดเป้าหมายในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรูบินและแมคเนล (สมพิศ ไชยกิจ. 2536: 19; อ้างอิงจาก Rubin; & Mcneil. 1981) พบว่า ครอบครัวที่บิดามารดามีความภาคภูมิใจในตนเองสูง มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความยืดหยุ่น มีความมั่นใจในตนเอง มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุตร โดยการแสดงการยอมรับในตัวเด็ก เน้นการใช้เหตุผล ให้ความรักความเอาใจใส่ กำหนดมาตรฐานและขอบเขตการกระทำไว้อย่างกว้างๆ ไม่ใช่อาณาเขตคับแคบ ตลอดจนให้ความสนใจสิ่งต่างๆ ที่อยู่แวดล้อมเด็ก เช่น เพื่อน กิจกรรมที่เด็กกระทำ สิ่งเหล่านี้จะทำให้เด็กมีแนวโน้มที่จะเป็นคนยืดหยุ่น มีอารมณ์มั่นคง ไม่โลเล และมีความภาคภูมิใจในตนเอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของเซลิเกแมน (Seligman; et al. 2006: 181-185) ที่กล่าวว่า การมองโลกในแง่ดีหรือการมองโลกในแง่ร้ายนั้นขึ้นอยู่กับกรอบเลี้ยงดูและการเป็นตัวอย่าง (Modeling) ให้เด็กเกิดกระบวนการเรียนรู้ จดจำ และนำไปใช้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับวอทแมน (มุขัธดา ผดุงยาม. 2547: 74; อ้างอิงจาก Wartman.1984: 25-34) ที่กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว ช่วยกระตุ้นให้รู้สึกถึงคุณค่าในตนเอง เกิดแรงจูงใจ และสามารถเผชิญปัญหาได้ดี และสอดคล้องกับความคิดเห็นของสุมาลี พัวชู (2547: 28-29) ที่กล่าวว่า ถ้าบรรยากาศในบ้านดี มีความอบอุ่น บิดามารดาคอยสนับสนุนให้กำลังใจ มีการสอนแนะนำในทางสร้างสรรค์ก็จะทำให้เด็กพัฒนาความคิด

ในทางที่ดีต่อตนเอง คิดว่าตนเองมีคุณค่า มีความสามารถ และมีความคิดในทางที่ดีหรือในทางบวก ต่อโลกนี้ มีความกล้า มองโลกในแง่ดี ซึ่งจะมีผลต่อการแสดงออกของเด็กด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปกครอง

จากผลการวิจัยพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีอิทธิพลทางตรงต่อการมองโลกในแง่ดี และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค การเห็นคุณค่าในตนเอง และการกำหนดเป้าหมายในอนาคต ซึ่งประเด็นนี้สถาบันครอบครัวควรอบรมเลี้ยงดูบุตรโดยใช้เหตุผล ให้ความเอาใจใส่ ให้ความรัก ความอบอุ่น เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น มีการสอนแนะในทางที่สร้างสรรค์ก็จะทำให้เด็กพัฒนาความคิดในทางที่ดีต่อตนเอง คิดว่าตนเองมีคุณค่า สามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค ทำให้เด็กมีความมั่นคงทางอารมณ์ มีอารมณ์หนักแน่น สามารถควบคุมอารมณ์ ปรับตัวได้ดี และมองโลกในแง่ดี

1.2 ข้อเสนอแนะสำหรับครู

จากผลการวิจัยพบว่า การสนับสนุนทางสังคมของครูมีอิทธิพลทางตรงต่อการมองโลกในแง่ดี และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านการเห็นคุณค่าในตนเอง ดังนั้นครูควรให้ความช่วยเหลือนักเรียนในด้านอารมณ์ ให้การดูแลเอาใจใส่ ให้กำลังใจ ให้นักเรียนรู้สึกได้รับการยอมรับ ให้นักเรียนรู้สึกได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม นอกจากนี้ครูควรให้การสนับสนุนทางด้านความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และให้การสนับสนุนทางด้านสิ่งของและการบริการเพื่อให้นักเรียนได้รับคำแนะนำ ให้แนวทางและข่าวสารที่ถูกต้อง เพื่อให้นักเรียนสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาต่างๆ นอกจากนี้ครูควรใช้วิธีการฝึกที่หลากหลาย เช่น การแสดงละครสั้น การแสดงบทบาทสมมติ สร้างเรื่อง การอภิปราย รวมทั้งการใช้การ์ตูน เพื่อให้นักเรียนเกิดการมองโลกในแง่ดี

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรเชิงสาเหตุที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การสนับสนุนทางสังคมของครู การกำหนดเป้าหมายในอนาคต การเห็นคุณค่าในตนเอง และความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคสามารถอธิบายความแปรปรวนของการมองโลกในแง่ดีได้ร้อยละ 50.00 แสดงว่า ยังมีตัวแปรปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดี เช่น เพศ (สุมาลี พัวชู: 2547: 83-84) ศึกษาพบว่า นักเรียนหญิงและนักเรียนชายมีระดับการมองโลกในแง่ดีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยใช้เพศเป็นตัวแปรกำกับ (Moderation Variable) และบรรยากาศในชั้นเรียน การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สุรียพร ไชยฤกษ์ 2549: 96-108) ศึกษาพบว่า บรรยากาศในชั้นเรียน และการจัด

กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 เนื่องจากผลการวิจัยในส่วนของดัชนีบ่งบอกความประหยัดพบว่า รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ที่ดำเนินการปรับแก้ยังไม่ผ่านเกณฑ์แสดงว่า รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ยังไม่มี ความประหยัดตามเกณฑ์ ดังนั้นควรมีการศึกษาพัฒนารูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ที่มีความเที่ยงตรง และมีความประหยัดมากที่สุด

2.3 ควรมีการขยายขอบเขตของการศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการมองโลกในแง่ดีของนักเรียน เพื่อให้เกิดความมั่นใจในความถูกต้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการมองโลกในแง่ดี โดยไม่จำกัดอยู่กับกลุ่มที่ศึกษา ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จึงควรตรวจสอบความถูกต้องของโมเดลกับกลุ่มประชากรอื่นๆ (Model cross-validation) เช่น เช่น ศึกษาระหว่างเพศชายและเพศหญิง หรือศึกษาระหว่างแผนการเรียนเพื่อยืนยันความเป็นสากล และนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการมองโลกในแง่ดีให้เหมาะสมอีกต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรกวรรณ สุพรรณวรธา. (2544). การวิเคราะห์การมองโลกในแง่ดีและกลวิธีการเผชิญปัญหาของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- กรมวิชาการ. (2542). การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด : แนวทางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: ศุภสภา. ----- . (3543). รูปแบบหรือแนวการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสร้างคุณลักษณะ ดี เก่ง มีสุข ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ.: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมสุขภาพจิต. (2549). “สถิติการฆ่าตัวตายของไทย ปี 2549”. ผู้จัดการ. ออนไลน์. แหล่งที่มา : www.google.com
- กรมสุขภาพจิต. (2543). เอกสารประกอบการประชุมวิชาการประจำปี เรื่อง สุขภาพจิตดีด้วยอีคิว. ----- . (2544). คู่มือความฉลาดทางอารมณ์. กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข.
- กัลยา วาณิชย์บัญชา. (2542). การวิเคราะห์สถิติ: สถิติเพื่อการตัดสินใจ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกตุวดี กัมพลศิริ. (2546). การศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล และความเกรงใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรุงเทพมหานคร ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างแบบกัน. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เกษร ภูมิดี. (2546). การศึกษาความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค (AQ) ของนักเรียนที่มีบุคลิกภาพและรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- เกียรติวรรณ อมาตยกุล. (2543). สู้ชีวิตด้วยจิตวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : ที พี พรินท์.
- คณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2538). เอกสารประกอบการสัมมนาระดับชาติ เรื่องแนวคิดและทิศทางการพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- . (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- . (2545). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว. (2544). วัยรุ่น. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า 2000.

- จรรยา สุวรรณทัต. (2531). *ประมวลบทความวิชาการระหว่างปีพุทธศักราช 2526-2531 ฉบับ
อภิธานนาการครบรอบ 33 ปี สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ : เยาวชนไทยกับการมุ่ง
อนาคต*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณ. (2543). *สถานะสุขภาพคนไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยระบบ
สาธารณสุข.
- ฉวีวรรณ กินาวงศ์. (2533). *การศึกษาเด็ก*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- นายศิลป์ เชี่ยวชาญพัฒนา. (2527). *การบริหาร*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์. (2543). *โมเดล LISREL เพื่อการวิจัย*. (เอกสารประกอบสอน).
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชัยพร วิชาวุธ .(2543) . “ กะเทาะเปลือก IQ ,EQ ,AQ ,MQ และปัจจัยนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิต
และการงาน ”. *เอกสารประกอบการอบรมเชิงอภิปราย ของสมาคมจิตวิทยาแห่งประเทศไทย
ไทย ประจำปี 2523 , 14 – 15 กันยายน 2543*.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2546). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เชาวนา อมรสงเจริญ. (2537). *ผลการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง จังหวัดพัทลุง*. ปรินิพนธ์ กศ.ม.
(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่าย
เอกสาร.
- ฐปณีย์ ตั้งจิตภักดีสกุล. (2545, มกราคม-มิถุนายน). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเองและ
ความรู้สึกสิ้นหวังในเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและ
เยาวชนกลาง. *จิตวิทยาคลินิก*. 33(1): 43.
- ณัฐกมล ชาญสาธิตพร. (2545, พฤษภาคม-สิงหาคม). “สัมพันธ์ภาพในครอบครัว การยอมรับจาก
เพื่อนกับการเห็นคุณค่าในตนเอง ของเด็กนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น,” *วารสารสาธารณสุข
ศาสตร์*.32(2): 129-139.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิ. (2524). *จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
----- (2528). *ปัจจัยทางจิตวิทยานิเวศน์ ที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของมารดาไทย*.
กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิ และเพ็ญแข ประจันปัจฉิน. (2520). *ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับ
สุขภาพจิตและจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยและพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิ และคณะ. (2530). *ชุดฝึกอบรม การเสริมสร้างคุณลักษณะของข้าราชการพล
เรือน*. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการ
พลเรือน.

- ดวงเดือน มูลประดับ. (2541). แรงสนับสนุนทางสังคมกับการปรับตัวของวัยรุ่นตอนต้น. วิทยานิพนธ์ วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาขารณศาสตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- เทิดศักดิ์ เดชคง. (2524). ความฉลาดทางอารมณ์. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ธิดา จิตพานิชยางกูร. (2550). ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความมั่นคงทางอารมณ์และความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธีระ ชัยยุทธขรรค์. (2544, กุมภาพันธ์). "การเสริมสร้างความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง," การศึกษา. กทม.24(5) : 19-26
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2537). ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (LISREL) สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมและพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- . (2542). ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (LISREL) สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมและพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทนา จันทร์ผืน. (2545). การศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์กับความคาดหวังในอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงรายด้วยการวิเคราะห์หุระดับ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นัยพินิจ คชภักดี .(2544). พัฒนาบุคลิกภาพเสริมสร้างเชาว์ปัญญา. พิมพ์ครั้งที่ 2 .กรุงเทพ : นานมีบุคส์ .
- นิตยา คชภักดี. (2542). "ไข 10 ข้อข้องใจ พัฒนา E.Q. คู่ I.Q.," การส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม. 22 (4): 95.
- เนตรชนก พุ่มพวง. (2546). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. (2547). การวัดประเมินการเรียนรู้ (การวัดประเมินแนวใหม่). กรุงเทพฯ: ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ประสูติ หุ่นวงศ์มาศ. (2533). ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบของการอธิบาย และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ประเวศ วะสี. (2541). *คุยกันเรื่องความคิด*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- ปราณี งามสูตร. (2546). *จิตวิทยาธุรกิจ*. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- ปรีชา ธรรมา. (2547, เมษายน). การเห็นคุณค่าในตนเอง. *วารสารสารานุกรมศึกษาศาสตร์*. 32(4): 48-53.
- ปิยะวดี ลิ้มพะบำรุง. (2547). การพัฒนาการมองโลกในแง่ดีด้วยโปรแกรมการฝึกทักษะการคิดของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พรรษา พุ่มราพา. (2548). ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะมุ่งอนาคต การสนับสนุนทางสังคมกับพฤติกรรมการบำบัดของวัยรุ่นที่เข้ารับการรักษานในคลินิกยาเสพติด สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- พอล จี.สตอลทซ์ . 2548 . AQ อัดเต็มพิภพ แปลจาก *Adversity Quotient : Turning Obstacles into Opportunities* โดย ชีระศักดิ์ กำบรรณารักษ์ . พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- เพ็ญแข ประจันปัจจนิก. (2536). รายงานการวิจัยเรื่องรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูกับความสามารถในการแก้ปัญหา. กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- มยุรี ศรีชัย. (2538). เทคนิคการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง. กรุงเทพฯ: วี.เจ.พรินติ้ง.
- มุกข์ดา ผดุงยาม. (2547). ความสามารถในการเผชิญปัญหาทางการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น : การศึกษาโมเดลโครงสร้างเชิงเส้นและการประยุกต์เพื่อการพัฒนาวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มณฑรา ธรรมบุศย์ . (2544 , กันยายน) . “AQ กับความสำเร็จของชีวิต” *วารสารวิชาการ*. 4(9) : 14.
- รวีพรรณ เลขะวิวัฒน์. (2544). การสนับสนุนทางสังคมและความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของผู้ใหญ่ตอนต้น: การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างคนว่างงานและคนมีงานทำในปี 2443. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2542). *การวัดด้านจิตพิสัย*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- . (2543). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วรานนท์ ตั้งจักรวรานนท์. (2547). *เป้าหมายและวิธีการกำหนดเป้าหมาย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ เอ็กซ์เปอร์เน็ท.

- ว.วชิรเมธีภิกขุ. (2545). “เห็นสุขในทุกข์ เห็นโอกาสในวิกฤต,” เนชั่นสุดสัปดาห์. ออนไลน์.
แหล่งที่มา : BKKnews.com/weekend/20011105/web16.shtml.
- ศกลวรรณ กาญจนภักดิ์. (2549). ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการ ศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- ศศิกานต์ ธนะโสธร. (2529). ผลของการมีตำแหน่งเป็นหัวหน้าห้องต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ศิณภาพร แสงใส. (2548). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 4. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัย และสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศศิธร แสงใส. (2550). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะบางประการกับความสามารถ ในการเผชิญอุปสรรค (AQ) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตพื้นที่การศึกษา สมุทรปราการ เขต 1. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริพันธ์ สุระรัมย์. (2546). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความเข้มแข็งใน การมองโลกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด บุรีรัมย์. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริโสภาคย์ บุรพาเดชะ .(2528) . จิตวิทยาทั่วไป . กรุงเทพฯ : คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ศันสนีย์ ฉัตรคุปต์ .(2544). เทคนิคการสร้าง IQ EQ AQ 3Q เพื่อความสำเร็จ . กรุงเทพฯ : สถาบัน สร้างสรรค์ศักยภาพสมอง ศรีเอทีฟเบรน.
- สมพิศ ไชยกิจ. (2536). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนราธิวาส. ปรินูญานิพนธ์ กศ. ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร .
- สุจิตรา เปื่อนอารีย์.(2533). ปฏิสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองและรูปแบบผล ย้อนกลับในคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 . วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิต วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร .

- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์; และคนอื่นๆ. (2549). แบบจำลองสมการโครงสร้าง: การใช้โปรแกรม LISREL, PRELIS และ SIMPLIS (เทคนิคการวิเคราะห์เชิงปริมาณที่นิยมใช้กันมากในปัจจุบัน). กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดสามลดา.
- สุมาลี พัวชู. (2547). การศึกษาพัฒนาการความสามารถในการคิดวิเคราะห์และการมองโลกในแง่ดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2537). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุริย์พร ไชยฤกษ์. (2550). การศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร โดยการวิเคราะห์พหุระดับ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุวรรณ ก่อสุวรรณวงศ์. (2550). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งในการมองโลกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 จังหวัดนนทบุรี. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุวรรณ พุทธิศรี และชัชวาลย์ ศิลปกิจ. (2541, ตุลาคม-ธันวาคม). "การพัฒนาแบบสอบถาม The Five-Scale Test of Self-Esteem for Children ฉบับภาษาไทย," สมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย. 43 (4): 358-366.
- สุพัตรา สุภาพ. (2542). สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- สุภาวดี จันทรเพ็ญ. (2541). ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอธิบาย ลำดับการเลือก และความตั้งใจที่จะสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยอีกครั้งหนึ่ง กับผลการเรียนของนิสิตชั้นปีที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ปรินูญานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาสังคม) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- เสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ, สำนักงาน. (2534). การเสริมสร้างประชาธิปไตยในครอบครัว. กรุงเทพฯ : สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
- เสรี ชัดเข้ม. (2548). โมเดลสมการโครงสร้าง. (เอกสารคำสอน). ภาควิชาการวิจัยและวัดผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- เสรี ชัดเข้ม; และสุชาติ กรเพชรปราชญ์. (2546, มีนาคม). "โมเดลสมการโครงสร้าง". วารสารการวิจัยและวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา. 1(1): 1-24.

- อนันต์ นวลใหม่ .(2549) . การศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) และความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค (AQ) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอ่างทอง . วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.
- อรพินท์ ชูชม. (2544, พฤษภาคม). “จากทฤษฎีสู่แนวทางปฏิบัติในการมองโลกในแง่ดี,” วารสารพฤติกรรมศาสตร์. 7(1) : 43-52.
- อรพินท์ ชูชม; วิลาสลักษณ์ ชวัลลภ; และอัจฉรา สุขารมณ์. (2546). รูปแบบการพัฒนางานเพื่อเพิ่มพลังใจในการทำงาน : กรณีครูประถมศึกษา. รายงานการวิจัยฉบับที่ 92. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัจฉรา สุขารมณ์. (2543). “EQ กับ การเลี้ยงดูเด็ก”. รวมบทความทางวิชาการ EQ. กรุงเทพฯ: ชมรมผู้สนใจ EQ.
- อาทิตา กลับเพิ่มพูล. (2549). การมองโลกในแง่ดี บุคลิกภาพห้วงค์ประกอบ และความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค: ศึกษาเฉพาะกรณีหน่วยงานของรัฐแห่งหนึ่ง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- อุมาพร ตรังคสมบัติ. (2543). Everest พาลูกค้นหาความนับถือตนเอง. กรุงเทพฯ: ชันดำ การพิมพ์. ----- . (2544). สร้าง E.Q. ให้ลูกคุณ. กรุงเทพฯ : ชันดำการพิมพ์.
- อุมาพร ตันตนะรัตน์. (2531). ความคาดหวังด้านอาชีพของเด็กในทัศนะของผู้ปกครองและเด็กหมู่บ้านอพยพโครงการเชื่อมเขี้ยวหลาน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- อุษา ธนาบุญฤทธิ์. (2544). การศึกษาปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับความเชื่ออำนาจภายในตนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อุษา ศรีจินรัตน์. (2533). พัฒนาการของเอกลักษณ์แห่งอิโก้ที่เกี่ยวกับการรับรู้คุณค่าของการทำงานและการรับรู้คุณค่าของศาสนา ในวัยรุ่นไทยภาคใต้. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- Anne Makikangas, Ulla kinnunen and Taru Feldt. (2004) “Self-esteem, dispositional optimism, and health : Evidence from cross-lagged data on employees”. *Journal of Research in Personality*, 2004 : 556-575.
- Bar-On, R. (1997). *EQ-I: Baron emotional quotient inventory*. Toronto: Multi-Health Systems Inc.

- Bollen, Kenneth. A. (1989). *Structural Equations with Latent Variables*. New York: John Wiley & Sons.
- Bradshaw. P. (1981). *The Management of Self – Esteem*. New Jersey : Prentice – Hall Inc.
- Brown, G.H., & Harris, T.J. (1978). *Social origins of depression*. London : Trivstock.
- Carver, C.S. et al. (1993). "How coping mediates the effect of optimism on distress: A study of women with early stage breast cancer. *Journal of Personality and Social Psychology*. 375-390.
- Chang, E.C. (2001). *Optimism & Pessimism*. London : Edward Brother, Inc., Ann Arbor.
- Cobb, S. (1976). *Social support as a moderator of life stress*. *Psychosomatic medicine*, 38(5), 300-314.
- Coopersmith, S. (1967). *The Antecedents of Self-Esteem*. San Francisco : Freeman.
- . 1981). *The Antecedent of Self – Esteem . 2th ed. California : Consulting Psychologist Press, Inc.*
- . (1984). *SEI : Self-Esteem inventories*. California : Consulting Psychologist Press, Inc.
- Debora R. Baldwin. (2009, April). "Optimism and stress: an African-American college student perspective." *College student journal*. FindArticles.com
- Faw, T. and Belkin, G.S. (1989). *Child Psychology*. New York : McGraw-Hill Company Inc.
- Fontaine, K.R. and Jones, L.C. (1997). "Self-esteem, optimism, and postpartum depression," *Journal of Clinical Psychology*. 53. pp. 59-63.
- Goleman, D. (1995). *Emotional intelligence : why it can mater more than IQ*. New York: Bantam Books.
- . (1998). *Working with emotion intelligence*. New York: Bantam Books.
- Hair, Joseph F. et al. (1995). *Multivaliate Date Analysis with Reading fourth Edition*. 4th ed., USA: Prentice Hall.
- Hee-Young Song, RN. (2004). *The relationships among self-esteem, social support, social barriers, coping and social reintegration in people with spiral cord injury*. Poster presented at Sigma Thata Tau International. 15th International Nursing Research Congress, South Korea, 22-24 July, 2004
- Heinonen, Kati, Raikkonen, Katri; & Heltikangas Jarvinen, Lisa. (2005). *Self Esteem in early and late adolescence predicts dispositional optimism-pessimism in adulthood: A 21 year longitudinal study*. Retrieved 15 August 2006 from www.google.co.th
- Herlock, E. (1967). *Developmental Psychology*. New York : McGraw-Hill Company, Inc.
- . (1974). *Personality Development*. New York : McGraw-Hill Company, Inc.

- Hiroto, D.S., Seligman, M.E.P. "Generality of learned helplessness in man". *Journal of Personality and Social Psychology*. 31: 311-327, 1975.
- Kaplan, B.H. & other. (1977). *Social support and health*. Medical care, 15(May1977), 50-51.
- Kati Heinonen, Katri Raikkonen and Liisa Heltikangas Jarvinen. (2005). "Self-esteem in early and late adolescence predicts dispositional optimism-pessimism in adulthood: A 21 year longitudinal study," Available: www.google.co.th
- Littovsky, V.G. and Dusch, J.B. (1985, October). "Perception of Child – Rearing and Self – Concept Development During the Early Adolescent Years," *Journal of Youth and Adolescence*. 14(2):373-387
- Locke, E.A., Latham al. (1984). *Effect of self-efficacy, goals, and task strategies on task performance*. *Journal of Applied Psychology*. 69(3): 241-251.
- Maruyama, Geoffrey M. (1998). *Basics of Structural Equation Modeling*. London: Sage.
- Maslow, A. (1970). *Motivation and Personality*. New York: Harper & Row.
- Mussen, P.H. (1969). *Child development and personality*. New York : Harper & Row.
- Newman, P.R. (1986). *Principle of psychology*. Llionis: The Dorsey press.
- Nolen-Hoeksema, S. "Explanatory Style as a mechanism of disappointing athletic performance". *Psychological Science* : 143-146, 1990.
- Nunnally, J.C. (1967). *Psychometric Theory*. New York: Mc Graw-Hill.
- Nurmi, J.E. (1991). How do adolescents see their future? A review of the development of future orientation and planning. *Development Review*. 11(7) : 1-59
BKKnews.com/weekend/20011105/wed16.shtml.
- Overmier, J.B., Seligman, M.E.P. "Effect of inescapable shock upon subsequent escape and avoidance learning". *Journal of Comparative and Physiological Psychology*. 63" 28-33, 1967.
- Pedhazur, E.J. (1997). *Multiple Regression in Behavioral Research*. New York : Holt Rinehart and Winston.
- Pender, N. J. (1987). *Health Promotion in Nursing Practice*. 2nd ed. California : Appleton and Lange.
- Peterson, C. and Seligman, M.E.P. "The Learned helplessness model of depression: current status of theory and research". In Bechhan, E.E. and Leber. W.R. (Eds.), *Handbook of depression: treatment, assessment and research*. Homewood, IL : Dorsey, 1985.
- Rosenberg, M. (1965). *Society and the Adolescent Self-Image*. New Jersey : Princeton University Press.

- Scheier. et al. (1989). "Dispositional optimism and recovery from coronary artery bypass surgery : the beneficial effects on the physical and psychological well-being" *Journal of Personality and Social Psychology*. 57(6) : 1024-1040.
- Scheier. M.F.,Weintraub, J.K.& Carver,C.S. (1986). "Coping with stress: Divergent strategies of optimists and pessimists," *Journal of abnormal Psychology*. 97: 13-18.
- Seligman, M.E.P., and Maier, S.F. "Failure to escape traumatic shock". *Journal of Experimental Psychology*. 74, 1967.
- Seligman, M.E.P., et.al. (1997). Explanatory style change during cognitive therapy for unipolar depression. *Journal of abnormal Psychology*. 1997: 13-18
- Seligman, M.E.P. (2006). *Learned Optimism: How to change your mind and your life*. New York: Pocket Books.
- Seginer, Rachel and Hoda Halabi. (1991). Cross-Cultural Variations of Adolescents Future Orientation: The Case of Israeli Druza Versus Israeli Arab and Jewish Male. *Journal of Cross Cultural Psychology*. 22(2): 244-257
- Tennen, H. and Affleck, G. "The costs and benefits of optimism explanation and dispositional optimism". *Journal of Personality*. 55: 377-393, 1987.
- Tesser,A.(1980). *Self – Esteem Maintenance in Family Dymanics*," *Journal of Personality and Social Psychology*.36(5):77-91.
- Troits, P. A. (1986). *Social support as coping assistance*. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*. 54 : 416-423.
- Von Bergen, C.W.; Sopher, Barlow; Rosenthal, Gary T. (1996). *The moderating effects of self-esteem and goal difficulty level on performance*. *College student journal*. 30: 262-268.
- Wortman, C.B. (1984). *Social support and the cancer patient: Conceptual and methodologies issues*. *American journal of the cancer society*, 53(March 1984), 25-34.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ดร. อุไร จักษ์ตรีมงคล	สำนักทดสอบการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ดร. ละเอียต รัชต์เฝ้า	ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์ มณฑิรา จารุเพ็ง	ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. อาจารย์ อัมพร ศรีประเสริฐสุข	ภาควิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
5. อาจารย์ พนา จินดาศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ภาคผนวก ข
ผลการวิเคราะห์ข้อคำถามรายชื่อ

ตาราง18 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคมของครูจาก
การประเมินของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อที่	IOC	ผลการคัดเลือก	ข้อที่	IOC	ผลการคัดเลือก
1	0.4	คัดออก	16	1.0	คัดเลือกไว้
2	1.0	คัดเลือกไว้	17	1.0	คัดเลือกไว้
3	1.0	คัดเลือกไว้	18	1.0	คัดเลือกไว้
4	1.0	คัดเลือกไว้	19	0.8	คัดเลือกไว้
5	0.2	คัดออก	20	0.4	คัดออก
6	1.0	คัดเลือกไว้	21	1.0	คัดเลือกไว้
7	0.4	คัดออก	22	1.0	คัดเลือกไว้
8	1.0	คัดเลือกไว้	23	0.4	คัดออก
9	1.0	คัดเลือกไว้	24	1.0	คัดเลือกไว้
10	0.2	คัดออก	25	0.8	คัดเลือกไว้
11	1.0	คัดเลือกไว้	26	0.2	คัดออก
12	1.0	คัดเลือกไว้	27	1.0	คัดเลือกไว้
13	0.8	คัดเลือกไว้	28	0.4	คัดออก
14	0.4	คัดออก	29	1.0	คัดเลือกไว้
15	0.4	คัดออก	30	1.0	คัดเลือกไว้

ตาราง19 แสดงค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดการมองโลกในแง่ดี

ด้านความคงทนถาวร		ด้านความเป็นตนเอง		ด้านความครอบคลุม	
ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (r)
1	0.479	16	0.476	31	0.396
2	0.476	17	0.461	32	0.365
3	0.291	18	0.477	33	0.342
4	0.383	19	0.383	34	0.328
5	0.366	20	0.384	35	0.463
6	0.285	21	0.376	36	0.368
7	0.444	22	0.479	37	0.218
8	0.428	23	0.395	38	0.395
9	0.479	24	0.204	39	0.417
10	0.247	25	0.330	40	0.355
11	0.389	26	0.430	41	0.281
12	0.414	27	0.204	42	0.308
13	0.444	28	0.393	43	0.440
14	0.265	29	0.475	44	0.381
15	0.307	30	0.340	45	0.396

ความเชื่อมั่นทั้งฉบับ = 0.891

ตาราง 20 แสดงค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดความสามารถในการ
เผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรค

ข้อ	ความสามารถ ในการ ควบคุม อุปสรรค	ความสามารถ ในการวิเคราะห์ ต้นตอของ อุปสรรค	ความสามารถ ในการยอมรับ ผลการกระทำ ของตน	ความสามารถ ในการรับรู้ ผลกระทบของ อุปสรรค	ความสามารถ ในการอดทน ต่ออุปสรรค
1	0.366	0.519	0.389	0.533	0.541
2	-	0.531	-	0.537	0.518
3	0.419	0.530	-	-	-
4	0.343	-	0.281	-	0.568
5	-	0.536	0.545	0.538	-
6	0.419	0.279	0.257	0.367	-
7	-	0.414	0.474	-	0.428
8	-	0.527	-	0.272	-
9	-	0.400	0.316	-	0.348
10	0.247	-	-	0.361	0.391
11	0.400	-	-	-	0.406
12	0.377	-	-	0.232	0.406
13	0.464	0.373	0.551	-	0.499

ความเชื่อมั่นทั้งฉบับ = 0.906

ตาราง 21 แสดงค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง

ด้านสังคม		ด้านการศึกษา		ด้านครอบครัว		ด้านภาพลักษณ์	
ข้อ	ค่าอำนาจ จำแนก (r)	ข้อ	ค่าอำนาจ จำแนก (r)	ข้อ	ค่าอำนาจ จำแนก (r)	ข้อ	ค่าอำนาจ จำแนก (r)
1	0.343	9	0.482	16	0.459	24	0.279
2	0.315	10	0.523	17	0.549	25	0.268
3	0.474	11	0.492	18	0.389	26	0.397
4	0.365	12	0.446	19	0.570	27	0.527
5	0.566	13	0.366	20	0.489	28	0.411
6	0.470	14	0.409	21	0.563	29	0.434
7	0.567	15	0.462	22	0.504	30	0.512
8	0.507			23	0.502		

ความเชื่อมั่นทั้งฉบับ = 0.897

ตาราง 22 แสดงค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดการกำหนดเป้าหมายในอนาคต

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (r)
1	0.393
2	0.595
3	0.489
4	0.492
5	0.592
6	0.427
7	0.644
8	0.639
9	0.538
10	0.481

ความเชื่อมั่นทั้งฉบับ = 0.837

ตาราง 23 แสดงค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดการสนับสนุนทางสังคมของครู

ด้านอารมณ์และจิตใจ		ด้านความรู้ ข้อมูลข่าวสาร		ด้านสิ่งของการและการบริการ	
ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (r)
1	0.526	8	0.626	15	0.531
2	0.567	9	0.579	16	0.352
3	0.624	10	0.532	17	0.412
4	0.597	11	0.618	18	0.496
5	0.566	12	0.657	19	0.527
6	0.624	3	0.549	20	0.494
7	0.548	14	0.565		

ความเชื่อมั่นทั้งฉบับ = 0.907

ตาราง 24 แสดงค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (r)
1	0.389
2	0.599
3	0.612
4	0.603
5	0.486
6	0.455
7	0.536
8	0.628
9	0.500
10	0.503
11	0.571

ความเชื่อมั่นทั้งฉบับ = 0.849

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดี
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามทั้งหมดใช้สำหรับศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดีของนักเรียน โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 6 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามวัดการมองโลกในแง่ดี	จำนวน 45 ข้อ
ฉบับที่ 2 แบบสอบถามวัดความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค	จำนวน 40 ข้อ
ฉบับที่ 3 แบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง	จำนวน 30 ข้อ
ฉบับที่ 4 แบบสอบถามวัดการกำหนดเป้าหมายในอนาคต	จำนวน 10 ข้อ
ฉบับที่ 5 แบบสอบถามวัดการเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล	จำนวน 11 ข้อ
ฉบับที่ 6 แบบสอบถามวัดการสนับสนุนทางสังคมของครู	จำนวน 20 ข้อ

2. ในการตอบแบบสอบถามจะไม่มีผลใด ๆ ต่อคะแนนในการเรียนและไม่มีคำตอบใดที่

ถูกผิด

3. ขอให้นักเรียนอ่านคำชี้แจงของแบบสอบถามให้เข้าใจ แล้วตอบแบบสอบถามให้ครบถ้วนและตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติจริง คำตอบที่จริงใจของนักเรียนจะเป็นประโยชน์
ยิ่งต่อการพัฒนาการศึกษาการมองโลกในแง่ดีต่อไป

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

นางสาวพจนพร ถนอมวุฒิศักดิ์

นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิจัยและสถิติทางการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดเติมข้อความ ระบุตัวเลข หรือเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงความจริง

1. ชื่อ _____ นามสกุล _____ ห้อง _____ / _____ เลขที่ _____

2. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามวัดการมองโลกในแง่ดี

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้มีจำนวน 45 ข้อ โดยให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วพิจารณาว่าแล้วพิจารณาข้อความแต่ละข้อความว่าตรงกับความเป็นจริงมากน้อยเพียงใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความเป็นจริงมากที่สุด

ระดับความเป็นจริง

มากที่สุด	หมายถึงข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด
มาก	หมายถึงข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงมาก
ปานกลาง	หมายถึงข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงปานกลาง
น้อย	หมายถึงข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงน้อย
น้อยที่สุด	หมายถึงข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงน้อยที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	ด้านความคงทนถาวร					
1.	ถึงแม้จะมีสถานการณ์ที่เลวร้ายเกิดขึ้นในชีวิต นักเรียนก็มี ความหวังว่าสามารถคลี่คลายสถานการณ์นั้นไปในทางที่ดี.....					
2.	นักเรียนเชื่อว่าทุกๆ ปัญหาที่เกิดขึ้นมักมีทางออก.....					
3.	นักเรียนสามารถยอมรับความล้มเหลวที่เกิดขึ้นจริงๆ ได้.....					
4.	นักเรียนมีปัญหาไม่รู้จักจบสิ้นจนไม่รู้จะแก้ปัญหาอย่างไร.....					
5.	นักเรียนมักทุกข์ร้อนกับปัญหาเล็กๆ น้อยๆ ที่เกิดขึ้น.....					
6.	นักเรียนสามารถทำให้ตนเองรู้สึกดีได้เสมอ.....					

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านความคงทนถาวร					
7.	นักเรียนคิดว่าตนเองไม่เคยทำอะไรถูกเลย.....					
8.	นักเรียนคิดว่าอุปสรรคที่ผ่านเข้ามาในชีวิตเปรียบเสมือนโอกาสหรือบทเรียนที่จะเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชีวิต.....					
9.	นักเรียนรู้สึกว่าคุณเองมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข.....					
10.	นักเรียนพยายามมองเหตุการณ์เลวร้ายที่เกิดขึ้นกับตนเองในแง่บวกใหม่ที่ดี.....					
11.	เมื่อต้องเผชิญกับปัญหา นักเรียนสามารถหาวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมได้.....					
12.	เมื่อนักเรียนรู้สึกเครียดกับปัญหา นักเรียนสามารถหาทางผ่อนคลายความเครียดได้.....					
13.	นักเรียนมีกำลังใจที่ฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ ทำให้ปัญหาความยุ่งยากคลี่คลายได้.....					
14.	นักเรียนรู้สึกท้อแท้และหมดหวัง เมื่อต้องเผชิญกับปัญหาหลายๆ เรื่องพร้อมกัน.....					
15.	นักเรียนคิดอยู่เสมอว่า พรุ่งนี้ต้องดีกว่าวันนี้แน่นอน.....					
	ด้านความเป็นตนเอง					
16.	นักเรียนมีความสามารถในการทำงาน ทำให้ผลงานประสบความสำเร็จ.....					
17.	นักเรียนมั่นใจว่าสามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ ที่ตนเองสนใจได้.....					
18.	นักเรียนคิดว่าความผิดพลาดที่เกิดขึ้นไม่ใช่ความผิดของคนใดคนหนึ่ง จึงไม่จำเป็นต้องหาผู้กระทำความผิด.....					
19.	เมื่อแพ้ในการแข่งขันใดๆ นักเรียนมักจะคิดเสมอว่าตนเองเป็นสาเหตุ.....					
20.	เมื่อเผชิญกับอุปสรรค นักเรียนจะต่อสู้โดยไม่ย่อท้อหรือเลี้ยวหนี.....					
21.	สาเหตุที่ทำให้นักเรียนได้คะแนนดี เนื่องจากนักเรียนขยันเรียน.....					
22.	นักเรียนมักคิดเสมอว่าไม่มีใครรักนักเรียน.....					
23.	นักเรียนเป็นที่รักของคนในครอบครัว.....					
24.	เมื่อคะแนนสอบไม่ดี นักเรียนมักคิดว่าเป็นเพราะว่านักเรียนเรียนไม่เก่ง.....					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านความเป็นตนเอง					
25.	เมื่อเกิดปัญหาขึ้น นักเรียนมักคิดว่าตนเองเป็นต้นเหตุของปัญหานั้น.....					
26.	สาเหตุที่นักเรียนเข้ากับเพื่อนๆ ทุกคนในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี เพราะเพื่อนๆ เห็นว่านักเรียนมีความเป็นมิตร.....					
27.	เมื่อนักเรียนชวนเพื่อนไปดูหนัง แต่เพื่อนปฏิเสธ นักเรียนจะคิดว่าเพื่อนมีฐานะที่สำคัญกว่า.....					
28.	นักเรียนสามารถเผชิญหน้ากับสถานการณ์เลวร้ายด้วยการยอมรับ และทำหายความพ่ายแพ้โดยมีความพยายามมากขึ้น.....					
29.	นักเรียนมักคิดเสมอว่าสิ่งดีๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนเป็นเพราะโชค หรือบุคคลอื่นเป็นผู้กระทำให้.....					
30.	สาเหตุที่ทำให้นักเรียนได้รับของขวัญที่ถูกใจเกิดขึ้นเนื่องจากบุคคลที่มอบให้มีความภาคภูมิใจในตัวนักเรียน.....					
	ด้านความครอบคลุม					
31.	นักเรียนประสบแต่สิ่งดีๆ ในชีวิต.....					
32.	นักเรียนมองเห็นข้อดีของทุกๆ คนที่นักเรียนรู้จัก..					
33.	นักเรียนยอมรับความผิดของผู้อื่น และพร้อมที่จะสร้างสัมพันธภาพกับคนอื่นได้ยืนยาว.....					
34.	การที่นักเรียนถูกตำหนิ ทำให้เพื่อนๆ คิดว่านักเรียนเป็นคนไม่ดี.....					
35.	การที่นักเรียนได้คะแนนดีในวิชาใดวิชาหนึ่ง ทำให้นักเรียนมีกำลังใจในการทำคะแนนวิชาอื่นๆ.....					
36.	นักเรียนเป็นคนรอบรู้ในหลายๆ ด้านนอกเหนือจากเนื้อหาวิชาที่เรียน.....					
37.	เมื่อประสบปัญหาในการทำงาน นักเรียนจะมองว่าเกิดขึ้นเฉพาะงานนี้เท่านั้น นักเรียนจะไม่นำไปวิตกกังวลกับสถานการณ์อื่นๆ.....					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านความครอบคลุม					
38.	การที่นักเรียนเข้ากับเพื่อนๆ ทุกคนได้ดี ทำให้นักเรียนเข้ากับคนอื่นได้ดีเช่นกัน ถึงแม้จะไม่เคยรู้จักกับคนอื่น ๆ มาก่อน.....					
39.	เมื่อทำงานใดงานหนึ่งสำเร็จ นักเรียนจะคิดหาวิธีการใหม่ๆ เพื่อจะได้พัฒนาตนเองในงานชิ้นต่อไปให้ดียิ่งขึ้น.....					
40.	การที่นักเรียนทำผิดแล้วถูกทำโทษ ทำให้นักเรียนไม่กล้าลงมือทำสิ่งอื่นๆ อีกต่อไป.....					
41.	การที่นักเรียนต้องเรียนรู้สิ่งที่ยากเกินความสามารถ ทำให้นักเรียนรู้สึกท้อแท้และยกเลิกการเรียนเรื่องนั้น.....					
42.	การที่ถูกครูตำหนิเป็นเพราะนักเรียนทำผิด ไม่ใช่เป็นเพราะครูไม่ชอบนักเรียน.....					
43.	การที่นักเรียนทำงานได้สำเร็จ ทำให้นักเรียนมั่นใจว่าการทำงานชิ้นต่อไปจะสำเร็จด้วย.....					
44.	การที่พ่อแม่ตำหนินักเรียนเป็นเพราะนักเรียนไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ไม่ใช่เป็นเพราะพ่อแม่ไม่รักนักเรียน.....					
45.	เมื่อได้รับคำชมจากเพื่อนว่าพูดรายงานหน้าชั้นเรียนได้ดี ทำให้นักเรียนกล้าแสดงออกมากขึ้น.....					

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามวัดความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค

คำชี้แจง จากข้อคำถามให้นักเรียนอ่านสถานการณ์ให้เข้าใจ แล้วตอบคำถามแต่ละข้อ โดยพิจารณาว่าความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนว่าค่อนข้างน้อยไปทางซ้าย ทางขวา หรือตรงกลาง ซึ่งในแต่ละข้อจะมีตัวเลือกทั้งหมด 5 ตัวเลือก คือ 1 2 3 4 และ 5 แล้ว ☐ ล้อมรอบหมายเลขที่ตรงกับความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด

1. นักเรียนกับเพื่อน ๆ ได้รับคัดเลือกให้เป็นนักกีฬาของโรงเรียน และต้องเป็นตัวแทนไปแข่งขันกับโรงเรียนอื่น ทำให้เวลาเข้าเรียนน้อยลง มีผลทำให้ผลการเรียนของนักเรียนแยลง

1.1 นักเรียนคิดว่านักเรียนสามารถจัดการกับผลการเรียนที่แยลงนี้ได้ดีเพียงใด
จัดการไม่ได้ 1 2 3 4 5 มีวิธีจัดการแน่นอน

1.2 นักเรียนคิดว่าผลการเรียนของนักเรียนที่แยลงเกิดจากอะไร
ไม่มีเวลาอ่านหนังสือ 1 2 3 4 5 นักเรียนแบ่งเวลาไม่เป็น

1.3 นักเรียนคิดว่าการที่ผลการเรียนแยลงใครควรรับผิดชอบ
ครูและโรงเรียน 1 2 3 4 5 ตัวนักเรียนเอง

1.4 นักเรียนคิดว่าการที่ผลการเรียนแยลงจะส่งผลกับการเล่นกีฬาของนักเรียนเพียงใด
ส่งผลแน่นอนต้องเลิกเล่นกีฬา 1 2 3 4 5 ไม่ส่งผลเลย

1.5 ถ้าผลการเรียนที่แยลงของนักเรียนในครั้งนี้ ไม่เป็นที่พอใจของคุณพ่อคุณแม่ นักเรียนจะทำอย่างไร
ทำได้แค่ไหนแค่นั้น 1 2 3 4 5 พยายามให้มากกว่านี้

2. นักเรียนตั้งใจเรียนมาก ทบทวนบทเรียนเป็นประจำ ทำการบ้านด้วยตัวเองทุกครั้ง แต่ผลการสอบออกมาว่านักเรียนได้คะแนนน้อยมาก ไม่เป็นอย่างที่คาดไว้

2.1 นักเรียนคิดว่าการที่นักเรียนสอบได้คะแนนน้อยเกิดจากสาเหตุใด
ตัวเราเองไม่มีความสามารถ 1 2 3 4 5 ข้อสอบยากเกินไป

2.2 นักเรียนคิดว่าการที่นักเรียนสอบได้คะแนนน้อยทำให้นักเรียนคิดอย่างไร
ปล่อยปเล่ดีกว่า 1 2 3 4 5 พยายามต่อไป

2.3 ถ้านักเรียนยังตั้งใจเรียน แต่คะแนนสอบเหมือนเดิม นักเรียนจะทำอย่างไร
ไม่ตั้งใจเรียนแล้ว 1 2 3 4 5 หาเพื่อนช่วยสอน

3. ถ้านักเรียนได้รับมอบหมายงานจำนวนมากๆ ในเวลาเดียวกัน

3.1 นักเรียนเข้าใจและยอมรับการได้รับมอบหมายงานจำนวนมากๆ ในเวลาเดียวกันได้ดีเพียงใด
ยอมรับไม่ได้และทำได้แค่ไหนแค่นั้น 1 2 3 4 5 ยอมรับได้และตั้งใจทำงานทุกชิ้นให้ดีที่สุด

3.2 นักเรียนทำงานบางชิ้นไม่เสร็จตามกำหนดเวลา นักเรียนคิดว่าเกิดจากสาเหตุใด
ครูให้งานมากเกินไป 1 2 3 4 5 ต้องรู้จักแบ่งเวลา

4. ถ้าครูและเพื่อนๆ ในห้องเรียนไม่เข้าใจในสิ่งที่นักเรียนพูด

4.1 นักเรียนคิดว่านักเรียนสามารถยอมรับข้อบกพร่องในการสื่อสารของนักเรียนได้ดีเพียงใด
ยอมรับไม่ได้ 1 2 3 4 5 ยอมรับได้

4.2 การที่ครูและเพื่อนๆ ในห้องไม่เข้าใจในสิ่งที่นักเรียนพูด นักเรียนคิดว่าใครควรรับผิดชอบต่อเหตุการณ์ในครั้งนี้

ตัวนักเรียนเอง 1 2 3 4 5 คนอื่นหรือปัจจัยอื่น

4.3 ถ้านักเรียนได้ศึกษาและพัฒนาวิธีการพูดที่ถูกต้อง แต่นักเรียนยังทำได้ไม่ดีเท่าที่ควร นักเรียนจะอย่างไร

พอแล้ว 1 2 3 4 5 พยายามต่อไปอีก

5. ถ้านักเรียนได้รับมอบหมายจากครูให้ทำงานสำคัญและนักเรียนทำงานนั้นบกพร่อง

5.1 นักเรียนคิดว่าการที่นักเรียนทำงานที่ครูมอบหมายให้บกพร่องเกิดจากสาเหตุใด
ปริมาณงานที่ได้รับมอบหมาย 1 2 3 4 5 ไม่เข้าใจในการทำงาน

5.2 ใครควรรับผิดชอบต่อผลกระทบจากการทำงานที่บกพร่อง

ครูผู้มอบหมายงานให้ 1 2 3 4 5 ตัวนักเรียนเอง

5.3 นักเรียนคิดว่าผลจากการทำงานบกพร่องครั้งนี้จะส่งผลต่อการทำงานในครั้งต่อไปเพียงใด
มีผลแน่ๆ คงไม่ได้ 1 2 3 4 5 ไม่มีผลแน่นอน

รับความไว้วางใจจากครูอีก

6. ถ้าเพื่อนชักจูงให้นักเรียนหนีเรียนไปมั่วสุมเสพยาเสพติด แต่นักเรียนยังไม่ได้เสพ ปรากฏว่า นักเรียนและเพื่อนๆ ถูกตำรวจจับได้

6.1 ใครควรเป็นผู้รับผิดชอบต่อเหตุการณ์ที่ถูกตำรวจจับในครั้งนี้
เพื่อนๆ ที่ชวน 1 2 3 4 5 ตัวนักเรียนเอง

6.2 นักเรียนสามารถยอมรับเหตุการณ์ที่ถูกตำรวจจับในครั้งนี้ได้ดีเพียงใด
ยอมรับไม่ได้ 1 2 3 4 5 ยอมรับได้

6.3 นักเรียนคิดว่าการที่นักเรียนถูกตำรวจจับเกิดจากสาเหตุใด
ตัวนักเรียนเอง 1 2 3 4 5 เพื่อนที่ชวน

6.4 นักเรียนคิดว่าผลจากการที่ถูกตำรวจจับในครั้งนี้ จะส่งผลต่อตัวนักเรียนอย่างไร
ไม่สามารถสู้หน้าใครได้อีกต่อไป 1 2 3 4 5 ต่อไปจะไม่ทำอีกแล้ว

7. เมื่อเพื่อนต่อว่านักเรียนอย่างรุนแรง เนื่องจากนักเรียนไม่สามารถทำรายงานในส่วนที่นักเรียนรับผิดชอบ ได้เสร็จตามเวลาที่กำหนด ทำให้กลุ่มของนักเรียนโดนหักคะแนนในวิชานั้นไป

7.1 นักเรียนพร้อมที่จะรับผิดชอบต่อการกระทำของนักเรียน เพื่อให้เพื่อนๆ ในกลุ่มมีความรู้สึกที่ดีขึ้น

ไม่ใช่ 1 2 3 4 5 ใช่

7.2 นักเรียนพยายามชี้แจงสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้เพื่อนๆ ในกลุ่มมีความเข้าใจมากที่สุด

ไม่จำเป็นต้องชี้แจงเหตุผล 1 2 3 4 5 ชี้แจงเหตุผลแน่นอน

7.3 หลังจากที่นักเรียนพยายามชี้แจงสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น แต่เพื่อนยังไม่เข้าใจ นักเรียนจะอย่างไร

ไม่สนใจ 1 2 3 4 5 พยายามให้มากขึ้น

8. หลังจากที่นักเรียนได้เสนอแนะในที่ประชุม ปรากฏว่าไม่มีใครยอมรับข้อเสนอของนักเรียน

8.1 นักเรียนคิดว่าการที่ไม่มีใครยอมรับข้อเสนอแนะของนักเรียนเกิดจากสาเหตุใด
ข้อเสนอของนักเรียน 1 2 3 4 5 ข้อเสนอของคนอื่น
มีเหตุผลไม่เพียงพอ มีเหตุผลดีกว่า

8.2 นักเรียนคิดว่าการที่ไม่มีใครยอมรับข้อเสนอของนักเรียนในครั้งนี้มีผลกระทบต่อตัวนักเรียนเพียงใด

มีแน่นอนคงไม่เสนอแนะอีก 1 2 3 4 5 ไม่มีผลกระทบเลย

9. เมื่อนักเรียนเกิดความขัดแย้งกับเพื่อนในห้องอย่างรุนแรง

9.1 นักเรียนคิดว่าสาเหตุความขัดแย้งกับเพื่อนในห้องเรียนอย่างรุนแรงเกิดจากอะไร
ตัวนักเรียนเอง 1 2 3 4 5 เพื่อนเป็นคนผิด

9.2 นักเรียนคิดว่าสามารถยอมรับการกระทำของตนเองที่ทำให้เกิดความขัดแย้งกับเพื่อนได้ดีเพียงใด

ไม่ยอมรับ เพราะนักเรียนไม่ผิด 1 2 3 4 5 ยอมรับแน่นอน

9.3 นักเรียนคิดว่านักเรียนพร้อมที่จะปรับความคิดความรู้สึกของตนเอง และหาหนทางพูดกับเพื่อนเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น

ทำไม่ได้แน่นอน 1 2 3 4 5 ทำได้แน่นอน

10. ถ้านักเรียนเป็นประธานนักเรียนแต่นักเรียนไม่ได้รับความร่วมมือจากเพื่อนนักเรียนห้องอื่นในการทำกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน

10.1 นักเรียนคิดว่าการที่นักเรียนไม่ได้รับความร่วมมือจากเพื่อนนักเรียนห้องอื่นทำให้นักเรียนรู้สึกท้อแท้เพียงใด

ท้อแท้จนไม่อยากทำงานต่อ 1 2 3 4 5 ไม่ท้อแท้จะพยายามต่อ

10.2 นักเรียนคิดว่านักเรียนสามารถจัดการกับปัญหาที่นักเรียนไม่ได้รับความร่วมมือจากเพื่อนในการทำกิจกรรมของโรงเรียนได้ดีเพียงใด

ทำไม่ได้แน่นอน 1 2 3 4 5 ทำได้แน่นอน

10.3 นักเรียนคิดว่านักเรียนจะหาแนวทางที่จะสร้างความร่วมมือกับเพื่อนห้องอื่นไม่จริงโดยสิ้นเชิง 1 2 3 4 5 จริงมากที่สุด

11. เมื่อนักเรียนต้องย้ายโรงเรียนตามครอบครัวของนักเรียนบ่อยๆ

11.1 นักเรียนคิดว่าสามารถยอมรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ดีเพียงใด
ยอมรับไม่ได้ 1 2 3 4 5 ยอมรับได้แน่นอน

11.2 นักเรียนคิดว่าสามารถหาวิธีการที่จะปรับตัวเข้ากับเพื่อนใหม่ได้อย่างรวดเร็ว
คงปรับตัวไม่ได้แน่ๆ 1 2 3 4 5 ปรับตัวได้แน่นอน

12. ถ้านักเรียนได้รับมอบหมายให้ทำงานที่ไม่มีใครอยากทำ

12.1 นักเรียนคิดว่านักเรียนไม่ขัดข้องที่จะทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย
ไม่จริงโดยสิ้นเชิง 1 2 3 4 5 จริงมากที่สุด

12.2 นักเรียนคิดว่านักเรียนสามารถทำงานนี้ได้ดีเพียงใด
ทำไม่ได้แน่นอน 1 2 3 4 5 ทำได้แน่นอน

12.3 นักเรียนคิดว่าการที่ไม่มีใครอยากทำงานนี้ จะมีผลกระทบต่อการทำงานในครั้งนี้นักเรียนเพียงใด
มีผลกระทบแน่นอน 1 2 3 4 5 ไม่มีผลกระทบ

13. ถ้านักเรียนถูกลงโทษ เนื่องจากมาสาย

13.1 นักเรียนคิดว่าสาเหตุของการมาโรงเรียนมาสายเกิดจากสาเหตุใด
ตัวนักเรียนเอง 1 2 3 4 5 คนอื่นหรือปัจจัยอื่น

13.2 นักเรียนคิดว่าสามารถยอมรับการลงโทษได้ เพราะนักเรียนไม่สามารถปฏิบัติตามกฎของโรงเรียนได้
ยอมรับไม่ได้ 1 2 3 4 5 ยอมรับได้

13.3 นักเรียนคิดว่าการที่นักเรียนสามารถปรับปรุงตนเอง เพื่อให้มาโรงเรียนทันเวลาได้มากน้อยแค่ไหน

คงไม่ได้แน่นอน 1 2 3 4 5 ทำได้แน่นอน

13.4 ถ้านักเรียนปรับปรุงตนเองแล้ว แต่มาโรงเรียนไม่ทันเวลา นักเรียนจะอย่างไร
ถ้ามาไม่ทันก็ไม่เข้าเรียน 1 2 3 4 5 ดื่นและมาให้เช้ากว่านี้

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้มีจำนวน 30 ข้อ โดยให้นักเรียนอ่านข้อความ แล้วพิจารณาข้อความแต่ละข้อความว่าตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากน้อยเพียงใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

ระดับความเป็นจริง

มากที่สุด	หมายถึงข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด
มาก	หมายถึงข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงมาก
ปานกลาง	หมายถึงข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงปานกลาง
น้อย	หมายถึงข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงน้อย
น้อยที่สุด	หมายถึงข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงน้อยที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านสังคม					
1.	นักเรียนรู้สึกภูมิใจในตนเองกับการเป็นที่รักของเพื่อนในห้อง.....					
2.	เวลาที่นักเรียนอยู่กับเพื่อนๆ นักเรียนรู้สึกว่าตนเองเป็นคนสำคัญ.....					
3.	เมื่อเพื่อนมีปัญหา มักจะมาขอคำปรึกษาจากนักเรียน.....					
4.	นักเรียนไม่เคยรู้สึกอึดอัดใจเลยเวลาต้องทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกับเพื่อนๆ ในห้องหรือเพื่อนต่างห้อง.....					
5.	เมื่อนักเรียนแสดงความคิดเห็นในการทำกิจกรรมกลุ่ม ความคิดเห็นของนักเรียนมักจะได้รับการยอมรับ.....					
6.	ในการทำกิจกรรมกลุ่ม เพื่อนจะขอให้นักเรียนทำหน้าที่สำคัญๆ...					
7.	แม้ว่าจะอยู่ท่ามกลางเพื่อนๆ บางครั้งนักเรียนยังรู้สึกเหงา.....					
8.	ถ้านักเรียนได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานใดแล้ว เพื่อนจะให้ความไว้วางใจ.....					
	ด้านการศึกษา					
9.	รายงานที่นักเรียนทำได้รับคำชมจากครูว่าเป็นรายงานที่สมควรใช้เป็นตัวอย่างสำหรับเพื่อน.....					
10.	นักเรียนสามารถทำความเข้าใจบทเรียนที่ครูสอนได้.....					
11.	นักเรียนรู้สึกว่าต้องทำการบ้านให้ได้ถูกต้อง.....					

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านการศึกษา					
12.	นักเรียนสามารถทำการบ้านได้ด้วยตนเองโดยไม่จำเป็นต้องปรึกษาเพื่อน.....					
13.	นักเรียนชอบทำโจทย์คณิตศาสตร์ที่ยากๆ เพราะท้าทายความสามารถ.....					
14.	เพื่อนๆมักจะขอให้นักเรียนอธิบายเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ที่ยากๆ.....					
15.	ในการทำกิจกรรมทางการเรียนไม่ว่าเกิดปัญหาใดขึ้น นักเรียนก็สามารถหาทางแก้ไขปัญหานั้นๆ ได้.....					
	ด้านครอบครัว					
16.	นักเรียนรู้สึกว่าตนเองเป็นสมาชิกคนสำคัญของครอบครัว.....					
17.	นักเรียนรู้สึกว่าตนเองเป็นความภาคภูมิใจของพ่อแม่.....					
18.	ครอบครัวของนักเรียนเป็นครอบครัวที่ดีที่สุดครอบครัวหนึ่ง.....					
19.	พ่อแม่ให้นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็นในการแก้ปัญหาต่างๆภายในบ้าน.....					
20.	เมื่อนักเรียนมีปัญหา บุคคลแรกที่นักเรียนนึกถึงและอยากปรึกษาด้วยทุกครั้งคือ พ่อแม่ของนักเรียนเอง.....					
21.	นักเรียนคิดว่าตนเองเป็นคนเก่งในสายตาของพ่อแม่.....					
22.	นักเรียนรู้สึกว่าพ่อแม่ให้ความยุติธรรมแก่นักเรียน.....					
23.	การปฏิบัติตัวของนักเรียนเป็นที่ไว้วางใจของพ่อแม่.....					
	ด้านภาพลักษณ์					
24.	นักเรียนสีกว่านักเรียนมีรูปร่างดี ถึงแม้ว่าเพื่อนๆ จะไม่เห็นด้วย...					
25.	นักเรียนไม่คิดเปรียบเทียบรูปร่างหน้าตากับเพื่อนๆ.....					
26.	นักเรียนพอใจในตัวเอง.....					
27.	นักเรียนรู้สึกว่าตนเองมีท่าทางที่สง่างาม.....					
28.	นักเรียนคิดว่าตนเองสามารถเข้าประกวดนักเรียนที่มีบุคลิกภาพดีเด่นของโรงเรียนได้.....					
29.	นักเรียนเป็นคนแต่งกายทันสมัย และเหมาะสมกับสถานการณ์.....					
30.	ผู้ใหญ่มักจะชมนักเรียนว่าแต่งตัวได้ถูกกาลเทศะ.....					

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามวัดการกำหนดเป้าหมายในอนาคต

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้มีจำนวน 15 ข้อ โดยให้นักเรียนอ่านข้อความ แล้วพิจารณาข้อความแต่ละข้อความว่าตรงกับความเป็นจริงมากน้อยเพียงใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความเป็นจริงมากที่สุด

ระดับความเป็นจริง

มากที่สุด	หมายถึงข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด
มาก	หมายถึงข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงมาก
ปานกลาง	หมายถึงข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงปานกลาง
น้อย	หมายถึงข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงน้อย
น้อยที่สุด	หมายถึงข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงน้อยที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	นักเรียนต้องการทำกิจกรรมที่มีความหลากหลาย เพื่อเพิ่มประสบการณ์ให้กับตนเอง.....					
2.	นักเรียนต้องการเรียนสูงๆ เพื่อให้มีงานทำที่ดีในอนาคต.....					
3.	นักเรียนต้องการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับงานหลายๆ อาชีพ เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในการเลือกอาชีพในอนาคต.....					
4.	นักเรียนมีการวางแผนชีวิตในอนาคต.....					
5.	นักเรียนตั้งใจที่จะประกอบอาชีพที่ข้าพเจ้าชอบทำมากที่สุด...					
6.	นักเรียนศึกษารายละเอียดของสิ่งที่ต้องการเรียน เพื่อให้มั่นใจว่าจะสามารถเรียนได้สำเร็จ.....					
7.	นักเรียนคิดว่าการวางแผนเกี่ยวกับอาชีพในอนาคต เป็นการเสียเวลา.....					
8.	นักเรียนคิดว่าไม่จำเป็นต้องมีเป้าหมายในอนาคต เพราะทุกอย่างขึ้นอยู่กับดวง.....					
9.	ขณะนี้นักเรียนยังไม่คิดเกี่ยวกับอาชีพที่จะทำ.....					
10.	นักเรียนจะปฏิบัติตามแผนเกี่ยวกับอนาคตที่ผู้ปกครองกำหนดให้.....					

ฉบับที่ 5 แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้มีจำนวน 12 ข้อ โดยให้นักเรียนพิจารณาข้อความแต่ละข้อความว่าตรงกับความเป็นจริงที่พ่อแม่ได้ปฏิบัติต่อนักเรียนมากน้อยเพียงใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความเป็นจริงมากที่สุด คำว่า “พ่อแม่” ในแบบสอบถามนี้หมายถึงรวมถึงบุคคลอื่นๆ ที่เลี้ยงดูนักเรียนมาเป็นเวลานานที่สุดด้วย

ระดับการปฏิบัติ

ทำเป็นประจำ	หมายถึงพ่อแม่ปฏิบัติต่อนักเรียนเป็นประจำ
ทำบ่อยๆ	หมายถึงพ่อแม่ปฏิบัติต่อนักเรียนบ่อยๆ
ทำบ่อยปานกลาง	หมายถึงพ่อแม่ปฏิบัติต่อนักเรียนบ่อยปานกลาง
นานๆ ครั้ง	หมายถึงพ่อแม่ปฏิบัติต่อนักเรียนนานๆ ครั้ง
ไม่เคยทำเลย	หมายถึงพ่อแม่ไม่เคยปฏิบัติต่อนักเรียนเลย

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	เมื่อครอบครัวเกิดปัญหา พ่อแม่จะให้นักเรียนมีส่วนร่วมรับรู้และแก้ปัญหาด้วย.....					
2.	พ่อแม่จะพูดคุยกับนักเรียนและพี่ๆ น้องๆ ให้นักเรียนและพี่น้องสนิทสนมกับท่าน.....					
3.	ถ้านักเรียนมีปัญหา พ่อแม่จะช่วยแนะนำแต่ให้นักเรียนเป็นคนตัดสินใจเอง.....					
4.	ถ้านักเรียนถูกรังแก พ่อแม่จะปลอบใจ ถามสาเหตุและแนะนำให้แก้ปัญหาโดยสันติวิธี.....					
5.	พ่อแม่จะให้นักเรียนเลือกสิ่งของเครื่องใช้ส่วนตัว เช่น เสื้อผ้า ตามที่นักเรียนต้องการ.....					
6.	ถ้านักเรียนทำของเสียหาย พ่อแม่จะตักเตือนให้รู้จักระมัดระวัง..					
7.	ถ้านักเรียนทำผิด นักเรียนสามารถชี้แจงเหตุผลให้พ่อแม่เข้าใจได้ และเหตุผลนั้นอาจทำให้นักเรียนไม่ต้องรับโทษ.....					
8.	เมื่อนักเรียนเรียกร้องสิทธิในกรณีารู้สึกว่าไม่ได้รับความยุติธรรม พ่อแม่จะรับฟังและแก้ปัญหาได้.....					
9.	ถ้าพ่อแม่จะให้รางวัลหรือของขวัญแก่นักเรียน พ่อแม่จะสอบถามว่านักเรียนต้องการอะไร.....					
10.	เมื่อนักเรียนทำผิด พ่อแม่จะตำหนิหรือลงโทษโดยไม่ลำเอียง....					
11.	หากนักเรียนเสนอความเห็นพ่อแม่จะรับฟังด้วยความสนใจ.....					

ฉบับที่ 6 แบบสอบถามวัดการสับส่บนทางสังคมของครู

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้มีจำนวน 20 ข้อ โดยให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วพิจารณาว่าข้อความแต่ละข้อความว่าตรงกับความเป็นจริงมากน้อยเพียงใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความเป็นจริงมากที่สุด

ระดับความเป็นจริง

มากที่สุด	หมายถึงข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด
มาก	หมายถึงข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงมาก
ปานกลาง	หมายถึงข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงปานกลาง
น้อย	หมายถึงข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงน้อย
น้อยที่สุด	หมายถึงข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงน้อยที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านอารมณ์และจิตใจ					
1.	ครูให้ความเป็นมิตรกับนักเรียน.....					
2.	ครูชื่นชมนักเรียน เมื่อนักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน...					
3.	ครูปลอบใจ เมื่อนักเรียนมีเรื่องไม่สบายใจ.....					
4.	ครูแสดงความเห็นใจ เมื่อนักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับการเรียน...					
5.	ครูแสดงความห่วงใย เมื่อนักเรียนเจ็บป่วย.....					
6.	ครูให้กำลังใจนักเรียน เมื่อนักเรียนผิดหวังในการเรียน.....					
7.	ครูรับฟังนักเรียน เมื่อนักเรียนต้องการระบายความคับข้องใจ...					
	ด้านความรู้ ข้อมูลข่าวสาร					
8.	ครูให้คำแนะนำในการเรียนแก่นักเรียน.....					
9.	ครูให้ความรู้ใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่นักเรียน.....					
10.	ครูอธิบายเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันแก่นักเรียน...					
11.	ครูให้คำแนะนำ เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวในการเรียนแก่นักเรียน					
12.	ครูให้คำแนะนำ เมื่อนักเรียนทำงานผิดพลาด.....					
13.	ครูให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้ เพื่อเป็นประโยชน์ในการเรียน.....					
14.	ครูตักเตือน เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม.....					
	ครูให้ความช่วยเหลือทางการเงิน เมื่อนักเรียนมีความเดือดร้อน.....					

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านสิ่งของและการบริการ					
15.	ครูให้ความช่วยเหลือด้านอุปกรณ์การเรียนแก่นักเรียน.....					
16.	ครูให้ความช่วยเหลือทางการเงิน เมื่อนักเรียนมีความเดือดร้อน.....					
17.	ครูติดต่อวิทยากรมาบรรยายพิเศษแก่นักเรียนในการเรียน.....					
18.	ครูจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แก่นักเรียน.....					
19.	ครูจัดหาหนังสือเสริมทักษะในการเรียนแก่นักเรียน.....					
20.	ครูแนะนำสถานที่ที่เหมาะสมในการอ่านหนังสือ.....					

ภาคผนวก ง

คำสั่งในการวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์ก่อนและหลังปรับเปลี่ยน

คำสั่งในการวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์ก่อนปรับรูปแบบ

The following lines were read from file **G:\ReFinal Optimism\ReFinal OPT.LS8:**

TI

DA NI=36 NO=721 NG=1 MA=KM

SE

15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
11 12 13 14 /

MO NX=14 NY=22 NK=2 NE=4 LY=FU,FI LX=FU,FI BE=SD,FI GA=FU,FI PH=SY,FR
PS=FU,FI TE=FU,FI TD=FU,FI

LE

'FU' 'SEE' 'AQ' 'OPT'

LK

'REA' 'SO'

FR LY(1,1) LY(2,1) LY(3,1) LY(4,1) LY(5,1) LY(6,1) LY(7,1) LY(8,1) LY(9,1) LY(10,1)

FR LY(11,2) LY(12,2) LY(13,2) LY(14,2)

FR LY(15,3) LY(16,3) LY(17,3) LY(18,3) LY(19,3)

FR LY(20,4) LY(21,4) LY(22,4)

FR LX(1,1) LX(2,1) LX(3,1) LX(4,1) LX(5,1) LX(6,1) LX(7,1) LX(8,1) LX(9,1) LX(10,1)

LX(11,1)

FR LX(12,2) LX(13,2) LX(14,2)

FR BE(2,1) BE(3,2) BE(4,2) BE(4,3)

FR GA(1,1) GA(2,1) GA(3,1) GA(4,1) GA(2,2) GA(4,2)

FR PS(1,1) PS(2,2) PS(3,3) PS(4,4)

FR TE(1,1) TE(2,2) TE(3,3)

FR TE(4,4) TE(5,5) TE(6,6) TE(7,7) TE(8,8)

FR TE(9,9) TE(10,10) TE(11,11) TE(12,12)

FR TE(13,13) TE(14,14) TE(15,15) TE(16,16) TE(17,17) TE(18,18) TE(19,19) TE(20,20)

TE(21,21) TE(22,22)

FR TD(1,1) TD(2,2) TD(3,3) TD(4,4) TD(5,5) TD(6,6) TD(7,7) TD(8,8) TD(9,9) TD(10,10)

TD(11,11) TD(12,12) TD(13,13) TD(14,14)

PD

OU MI SC EF SS SE FS AD=OFF

คำสั่งในการวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์หลังปรับรูปแบบ

The following lines were read from file **G:\ReFinal Optimism\ReFinal OPT.100.LS8:**

TI

DA NI=36 NO=721 NG=1 MA=KM

SE

15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
11 12 13 14 /

MO NX=14 NY=22 NK=2 NE=4 LY=FU,FI LX=FU,FI BE=SD,FI GA=FU,FI PH=SY,FR
PS=FU,FI TE=FU,FI TD=FU,FI

LE

'FU' 'SEE' 'AQ' 'OPT'

LK

'REA' 'SO'

FR LY(1,1) LY(2,1) LY(3,1) LY(4,1) LY(5,1) LY(6,1) LY(7,1) LY(8,1) LY(9,1) LY(10,1)

FR LY(11,2) LY(12,2) LY(13,2) LY(14,2)

FR LY(15,3) LY(16,3) LY(17,3) LY(18,3) LY(19,3)

FR LY(20,4) LY(21,4) LY(22,4)

FR LX(1,1) LX(2,1) LX(3,1) LX(4,1) LX(5,1) LX(6,1) LX(7,1) LX(8,1) LX(9,1) LX(10,1)
LX(11,1)

FR LX(12,2) LX(13,2) LX(14,2)

FR BE(2,1) BE(3,2) BE(4,2) BE(4,3)

FR GA(1,1) GA(2,1) GA(3,1) GA(4,1) GA(2,2) GA(4,2)

FR PS(1,1) PS(2,2) PS(3,3) PS(4,4)

FR TE(1,1) TE(2,2) TE(3,3) TE(4,4) TE(5,5) TE(6,6) TE(7,7) TE(8,8) TE(9,9) TE(10,10)

FR TE(11,11) TE(12,12) TE(13,13) TE(14,14) TE(15,15) TE(16,16) TE(17,17) TE(18,18)

FR TE(19,19) TE(20,20) TE(21,21) TE(22,22)

FR TD(1,1) TD(2,2) TD(3,3) TD(4,4) TD(5,5) TD(6,6) TD(7,7) TD(8,8) TD(9,9) TD(10,10)

FR TD(11,11) TD(12,12) TD(13,13) TD(14,14)

FR TE 8 7 TE 17 16 TE 10 9 TE 21 20 TE 22 20 TE 9 8 TE 9 7 TE 9 4 TE 10 8 TE 13 11

FR TE 10 7 TE 13 2 TE 13 12 TE 19 15 TE 15 12 TE 18 12 TE 6 4 TE 12 5 TE 22 17

FR TE 12 8 TE 19 16 TE 14 4 TE 16 11 TE 16 14 TE 17 14 TE 9 6 TE 11 6 TE 12 7

FR TE 12 6 TE 11 7 TE 2 1 TE 15 2 TE 13 5 TE 5 4 TE 6 5 TE 6 1 TE 17 15 TE 16 12
FR TE 21 14 TE 20 18 TE 17 5 TE 17 12 TE 16 8 TE 11 8 TE 17 11
FR TH 2 13 TH 14 14 TH 12 19 TH 8 8 TH 10 11 TH 13 12 TH 6 17 TH 10 16 TH 13 17
FR TH 8 2 TH 14 3 TH 7 16 TH 13 16 TH 10 17 TH 3 13 TH 12 17 TH 8 13 TH 14 1
FR TH 8 7 TH 4 8 TH 2 9 TH 4 13 TH 13 15 TH 8 18 TH 12 11 TH 9 8 TH 11 13
FR TH 13 22 TH 1 13 TH 10 13 TH 7 13 TH 2 6 TH 5 13 TH 9 13 TH 6 21 TH 2 1 TH 4 7
FR TH 6 3 TH 2 17 TH 9 17 TH 3 22
FR TD 8 7 TD 9 8 TD 11 3 TD 9 5 TD 9 4 TD 11 6 TD 2 1 TD 8 4 TD 7 4 TD 9 7 TD 11 9
FR PS 3 1
PD
OU MI SC EF SS SE FS AD=OFF

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ สกุล	นางสาวพจนพร ถนอมวุฒิศักดิ์
วัน เดือน ปีเกิด	12 กุมภาพันธ์ 2522
สถานที่เกิด	จังหวัดกาญจนบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	70/1 ซ.สวนอ้อย 2 แขวงวชิระพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพ 10300
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	บริษัท สตาร์ อี.ดี.ยู. จำกัด 394 ชั้น 5 อาคารธนาคารกรุงเทพ สาขาสยามสแควร์ ซ.5 แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพ 10330
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2536	มัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนนารีวุฒิ จังหวัดราชบุรี
พ.ศ. 2539	มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม
พ.ศ. 2543	วิทยาศาสตร์บัณฑิต (วท.บ.) สาขาวิชาสถิติประยุกต์ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
พ.ศ. 2552	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ